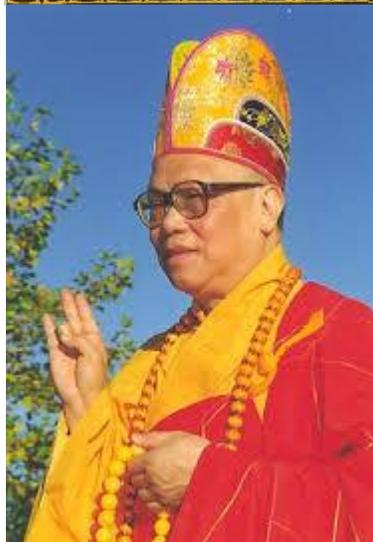
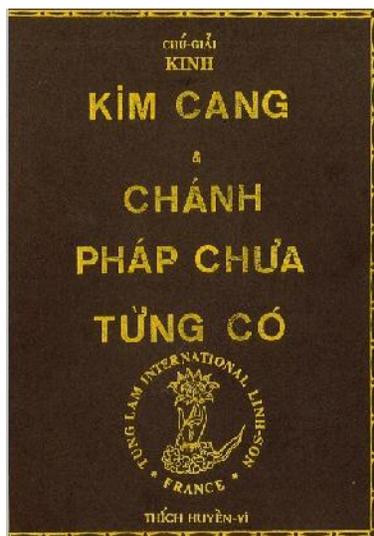

Chú Gi i Kinh Kim Cang Và Chánh Pháp Ch a T ñng Có

HT.Huyền Vi

---o0o---

Ngu n

<http://www.thuvienhoasen.org>

Chuy n sang ebook 14-01-2012

Ng i th c hi n : Nam Thiên – namthien@gmail.com

[Link Audio T i Website http://www.phapthihei.org](http://www.phapthihei.org)

M c L c

L I U SÁCH KINH SÁM KIM CANG

KINH SÁM KIM CANG

KIM CANG BÁT NHÃ BA LA M T KINH

MA HA BÁT NHÃ BA LA M T A TÂM KINH

PH N 1: CHÚ GI I KINH KIM CANG

I - GI NG NÓI TÊN KINH

II - LICH S KINH KIM CANG

III - L C S V D CH KINH NÀY LÀ NGÀI TAM T NG PHÁP S C U MA
LA TH P, I GIAO T N.

IV - PHÂN GI I H NG KINH KIM CANG

V - NGUYÊN DO PHÁP H I THUY T GI NG

VI - THUY T VÀO B N KINH PH N NGUYÊN NHÂN PHÁP H I TH 1.

PH N THI NHI N KH I TH NH TH 2

PH N CHÁNH TÔN I TH A TH 3

PH N VÔ TR DI U HÀNH TH 4

PH N TH T TH Y NH LÝ TH 5

PH N CHÁNH TÍN HY H U TH 6

PH N VÔ C, VÔ THUY T TH 7

PH N Y PHÁP XU T SANH, TH 8

PH N NH T T NG VÔ T NG TH 9

PH N TRANG NGHIÊM T NH TH 10

PH N VÔ VI TH NG PH C TH 11

PH N TÔN TR NG CHÁNH GIÁO TH 12

PH N TH TRÌ NH PHÁP TH 13

PH N LY T NG T CH DI T TH 14

PH N CÔNG C TRÌ KINH TH 15

PH N HAY T NH NGHI P CH NG TH 16

PH N C U KÍNH VÔ NGÃ TH 17

PH N NH T TH NG QUÁN TH 18

PH N PHÁP GI I THÔNG HÓA TH 19

PH N LY S C LY T NG TH 20

PH N PHI THUY T S THUY T TH 21

PH N KHÔNG PHÁP CÓ TH C TH 22

PH N T NH TÂM HÀNH THI N TH 23

PH N PH C TRÍ KHÔNG SANH TH 24

PH N HÓA, KHÔNG CH HÓA TH 25

PH N PHÁP THÂN PHI T NG TH 26

PH N KHÔNG O N, KHÔNG DI T TH 27

PH N KHÔNG TH KHÔNG THAM TH 28

PH N OAI NGHI T CH T NH TH 29

PH N NH T HI P LY T NG TH 30

PH N TRI KI N KHÔNG SANH TH 31

PH N NG HÓA PHI CH N TH 32

PH N 2: C PH T NÓI KINH CHÁNH PHÁP CH A T NG CÓ

QUY N TH I

QUY N TH II
QUY N TH III
QUY N TH IV
QUY N TH V
QUY N TH VI
PH N 3: PH TRANG
L C S C TH TÔN

---o0o---

L I U SÁCH KINH SÁM KIM CANG

Trong kinh Ph t th ng nói "Ho ng Pháp th gia v , trí tu vì s nghi p". Th i gian làm vì c o g n ây, ngoài vì c giáo d c T ng, Ni, chúng tôi còn thu x p ngày gi so n d ch các b kinh quan y u, gi ng d y cho hàng Thích t , Thích n xu t gia, c ng nh Ph t t t i gia, hai t p Kinh trong ây, c cho xu t b n, ó là:

- Kinh Kim Cang (vajracchedika prajnaparamita sutra)
- Kinh Ph t Thuy t Chánh Pháp Ch a T ng Có (abhuta purva budhda vacanasaddharma sutra)

Ngoài ra trong t p sách n y còn ph tr ng thêm hai ph n qu an tr ng, ó là L C S C PH T THÍCH CA và TÂM KINH BÁT NHÃ. Các Kinh, s trên ã c gi ng gi i t i H c ng T Vi n Linh S n Pháp Qu c. Gi ây, các v T ng Ni thu c t ng chúng Linh S n và Ph t t t i T Vi n Paris vì mu n l i l c chung cho t t c Ph t t m i ph ng, nh t là ng i Vi t kh p n m châu, nên xin phép chúng tôi, c ng tài chánh xu t b n hai t p kinh sách nói trên cho c v n toàn công qu " n th , tr o, ho ng d ng Chánh Pháp".

Kinh Kim Cang, c Ph t ch d y lý không, cho m i ng i th nh p ch n không, t u n cu i, c Ph t g i Tr ng Lão Tu B , vì Ngài n y tu hành ch ng ng , gi i không nh t, nêu rõ cái không c a th gian và cái không c a xu t th gian, ph n còn l i ch rõ ch n không di u h u...

Kinh Chánh Pháp Ch a T ng Có, c Ph t ch rõ "Nh t Thi t Ch ng Trí" c a m i ng i, mong cho hàng th t chúng t c a Ph t li u ng lý sâu. Cu i Kinh toàn th ng tán d ng giáo pháp c a Ph t nói ra ch a t ng m t ai nghe bi t...

Mu n cho hàng Ph t t hi u thêm s li u c a c Ph t qua ng kính B c Tông, chúng tôi tóm d ch L c s c Ph t và Tâm Kinh Bát Nhã. C c ã nói: "Ch a hi u lý Bát Nhã, là ch a hi u c Ph t Giáo". Chúng tôi

c ng nh n th y r t c n thi t là nên cho in ra các Kinh, S nói trên, giúp thêm y u lý, cho nh ng ai thành tâm tu trì theo Chánh Pháp, l i l c h u tình. T p sách này c xu t b n, công tác chính y u, v ph n t nh tài, nh có ch Ph t t Linh S n và các n i khác. V ph n ánh máy, trình bày, trang trí, là do công tác c a Ph t t T nh-H o ã b nhi u th i gi hoàn thành t p sách này m t cách t n tâm, c l c. Riêng v chúng tôi, vì thì gi quá b n cho công vi c ho ng pháp l i sinh ó ây, nên khó xem xét k l ng c. Xu t b n k u, n u có ch nào s th t, xin quý v cao minh giúp cho ý ki n, k sau tái b n c th p ph n hoàn b .

Mùa H , t i TÙNG LÂM LINH S N LIMOGES

Ngày r m tháng B y, Canh Ng

T c ngày 03-09-1990

i u Ng T THÍCH HUY N VI.

---o0o---

KINH SÁM KIM CANG

L H NG TÁN:

H ng vân di b ,

Thánh- c chiêu ch ng

B - tâm qu ng m c n ng l ng,

Xúc x phóng hào-quang,

Vi tho i, vi t ng,

Ng ng kh i Pháp Trung-V ng,

Nam-mô H ng-vân-cái B Tát (3 l n)

T nh kh u nghi p ch n-ngôn:

Tu r tu r , ma ha tu r tu tu r , tát bà ha. (3 l n)

T nh tam-nghi p ch n-ngôn:

Án ta ph bà ph , tru t à ta ph , t m ta ph , bà ph tru t hám.

An th a ch n-ngôn:

Nam-mô tam măn a m t à n m, án rô rô, a v ta hà ha (3 l n)

Ph cúng d ng ch n-ngôn:

Án nga nga n ng tam bà ph phi t nh t ra h ng. (3 l n)

PH NG TH NH BÁT KIM-CANG

Ph ng th nh Thanh-Tr -Tai Kim-Cang;

Ph ng th nh Bích c Kim-Cang.

Ph ng th nh Hu nh-Tùy-C u Kim-Cang

Ph ng th nh B ch-T nh-Th y Kim-Cang

Ph ng th nh Xích-Thình-H a Kim-Cang
Ph ng th nh nh-Trì-Tai Kim-Cang
Ph ng th nh T -Hi n Kim-Cang
Ph ng th nh i-Th n Kim-Cang

PH NG TH NH T B TÁT

Ph ng th nh Kim-Cang Quy n B -Tát
Ph ng th nh Kim-Cang Sách B -Tát
Ph ng th nh Kim-Cang Ái B -Tát
Ph ng th nh Kim-Cang Ng B -Tát

PHÁT NGUY N V N

Kh th tam gi i tôn,
Quy m ng th p ph ng Ph t,
Ngã kim phát ho ng nguy n:
Trì t ng Kim-Cang kinh
Th ng báo t tr ng ân,
H t tam kh ,
Nh c h u ki n, v n gi ,
T t phát b - tâm,
T n th nh t báo thân,
ng sanh C c-L c qu c.

VÂN HÀ PH M

Vân hà c tr ng th ,
Kim-Cang b t ho i thân?
Ph c d hà nhân duyên
c i kiên c l c?
Vân hà th kinh,
C u cánh áo b ng n?
Nguy n Ph t khai vi m t,
Qu ng v chúng sanh thuy t,
Nam-Mô B n S Thích Ca Mâu Ni Ph t (3 l n)

KHAI KINH K

Vô th ng th m thâm vi di u pháp,
Bá thiên v n ki p nan tao ng ,
Ngã kim ki n v n c th trì,
Nguy n gi i Nh -Lai ch n thi t ngh a.

KIM CANG BÁT NHÃ BA LA M T KINH

Dao-T n Tam T ng Pháp-S C U-MA-LA-TH P d ch.

Nh th ngã v n: Nh t th i Ph t t i Xá-V Qu c, K -Th -C p-Cô- c Viên, d i T -kheo chúng thiên nh bá ng th p nh n câu.

Nh th i, Th -Tôn, th c th i, tr c y trì bát, nh p Xá -V i thành kh t th c. k thành trung th kh t d , h n chí b n x , ph n th c ng t thâu y bát, t y túc d , phu tòa nhi t a.

Th i Tr ng Lão Tu B , t i i chúng trung, t c tùng tòa kh i, thiên n h u kiên, h u t t tr c a hi p ch ng cung kính nhi b ch Ph t ngôn:

"Hi h u Th Tôn! Nh Lai thi n h ni m ch B Tát, thi n phó chúc ch B Tát! Th Tôn! Thi n nam t , thi n n nh n phát A n u a la tam mi u tam b tâm, vân hà ng tr , vân hà hàng ph c k tâm?"

Ph t ngôn: "Thi n-tai! Thi n-tai! Tu B ! Nh nh s thuy t, Nh Lai thi n h ni m ch B Tát, thi n phó chúc ch B Tát. Nh kim thính, ng v nh thuy t. Thi n nam t , thi n n nh n! Phát A n u a la tam mi u tam b tâm, ng nh th tr , nh th hàng ph c k tâm".

- D y nhiên, Th Tôn! Nguy n nh o d c v n.

Ph t cáo Tu B : "Ch B Tát ma ha tát, ng nh th , hàng ph c k tâm: S h u nh t thi t chúng sanh chi lo i, nh c noãn sanh, nh c thai sanh, nh c th p sanh, nh c hóa sanh, nh c h u s c, nh c vô s c, nh c h u t ng, nh c vô t ng; nh c phi h u t ng, phi vô t ng, ngã giai linh nh p vô d ni t bàn, nhi di t chi. Nh th di t vô l ng vô s , vô biên chúng sanh. thi t vô chúng sanh, c di t gi . Hà d c ?

Tu B ! Nh c B Tát h u ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, t c phi B Tát.

Ph c th , Tu B ! B Tát pháp, ng vô s tr , hành b thí.

S v b t tr s c b thí, b t tr thính, h ng, v , xúc, phát b thí. Tu B ! B Tát ng nh th b thí, b t tr t ng. Hà d c ! Nh c B Tát b t tr t ng b thí, k ph c c b t kh t l ng.

Tu B ! ý vân hà? ông ph ng h không kh t l ng ph ?

- Ph t đã, Th Tôn!

- Tu B ! Nam, Tây, B c ph ng, t duy th ng, h h không kh t l ng ph ?

- Ph t đã, Th Tôn!

- Tu B è! B Tát vô tr t ng b thí, ph c c di c ph c nh th , b t kh t l ng. Tu B ! B Tát n ng nh s giáo tr .

Tu B ! ý vân hà? Kh d thân t ng ki n Nh Lai ph ?

- Ph t dã, Th Tôn! B t kh d thân t ng c ki n Nh Lai. Hà d c ? Nh Lai s thuy t thân t ng, t c phi thân t ng.

Ph t cáo Tu B : "Phàm s h u t ng, giai th h v ng: Nh c ki n ch t ng phi t ng, t c ki n Nh Lai".

Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Ph h u chúng sanh, c v n nh th ngôn thuy t ch ng cú, sanh thi t tín ph ?"

Ph t cáo Tu B : "M c tác th thuy t. Nh Lai di t h u, h u ng bá tu , h trì gi i tu ph c gi , th ch ng cú, n ng sanh tín tâm, d th v i thi t.

ng tri th nh n, b t nh t Ph t, nh Ph t, tam, t , ng Ph t nhi ch ng thi n c n, d vô l ng, thiên v n Ph t s , ch ng ch thi n c n . V n th ch ng cú, nãi chí nh t ni m, sanh t nh tín gi .

Tu B ! Nh Lai, t t tri t t ki n, th ch chúng sanh, c nh tr vô l ng ph c c.

Hà d c ! Th ch chúng sanh vô ph c ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, vô pháp t ng, di c vô phi pháp t ng.

Hà d c ! Th ch chúng sanh vô ph c ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, vô pháp t ng, di c vô phi pháp t ng.

Hà d c ! Th ch chúng sanh nh c tâm th t ng, t c vi tr c ngã, nh n, chúng sanh, th gi ; nh c th pháp t ng, t c tr c ngã, nh , chúng sanh, th gi .

Hà d c ? Nh c th phi pháp t ng t c tr c ngã, nh n, chúng sanh, th gi . Th c , b t ng th pháp, b t ng th phi pháp. D th ngh a c , Nh Lai th ng thuy t: Nh ng T Kheo, tri ngã thuy t pháp, nh phi t d gi . Pháp th ng ng x , hà hu ng phi pháp!

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai c A n u a la tam mi u tam b gia? Nh Lai h u s thuy t pháp gia?

Tu B ngôn: "Nh ngã gi i Ph t s thuy t ngh a. Vô h u nh pháp danh A n u a la tam mi u tam b , di c vô h u nh pháp Nh Lai kh thuy t."

Hà d c ? – Nh Lai s thuy t pháp, giai b t kh th , b t kh thuy t, phi pháp, phi phi pháp. S d gi hà?

Nh t thi t Hi n Thánh giai d vô vi pháp nhi h u sai bi t.

Tu B ! ý vân hà?

Nh c nh n mãn tam thiên i thiên th gi i th t b u, d d ng b thí, th nh n s c ph c c ninh vi a ph ?

Tu B ngôn: "Th m a, Th Tôn, Hà d c ? Th ph c c t c phi ph c c tánh, th c Nh Lai thuy t ph c c a".

Nh c ph c h u nh n, th kinh trung th trì nãi chí t cú k ng, v tha nh n thuy t, k ph c th ng b . Hà d c ? Tu B ! Nh t thi t ch Ph t

c p ch Ph t A n u a la tam mi u tam b pháp, giai từng th kinh xu t,
Tu B ! S v Ph t pháp gi t c phi Ph t pháp.

Tu B ! ý vân hà? Tu à Hoàn n ng tác th ni m: Ngã c Tu à Hoàn
qu ph ?

Tu B ngôn: "Ph t đã, Th Tôn! Hà d c ? Tu à Hoàn danh vi Nh p
L u, nhi vô s nh p, b t nh p s c, thnh, h ng, v , xúc, pháp, th danh Tu
à Hoàn".

Tu B ! ý vân hà? T à Hàm n ng tác th ni m: Ngã c T à Hàm
qu ph ?

Tu B ngôn: "Ph t đã, Th Tôn! Hà d c ? T à Hà m danh Nh t Vãng
Lai, nhi thi t vô vãng lai, th danh T à Hàm".

Tu B ! ý vân hà? A Na Hàm n ng tác th ni m: ngã c A Na Hà qu
ph :

Tu B ngôn: "Ph t đã, Th Tôn! Hà d c ? A Na Hàm danh vi B t Lai,
nhi thi t vô b t lai, th c danh A Na Hàm".

Tu B ! ý vân hà? A La Hán n ng tác th ni m: ngã c A La Hán o
ph ?

Tu B ngôn: "Ph t đã, Th Tôn! Hà d c ? Thi t vô h u pháp danh A la
Hán. Th Tôn! Nh c A La Hán tác th ni m: Ngã c A La Hán o, t c vi
tr c ngã, nh n, chúng sanh, th gi .

Th Tôn! Ph t thuy t ngã c Vô tránh tam mu i, nh n trung t i vi nh t,
th nh t ly d c A La Hán, Th Tôn! Ngã b t tác th ni m, ngã th ly d c A
La Hán. Th Tôn! Ngã nh c tác th ni m: Ngã c A La Hán o, Th
Tôn!, t c b t thuy t. Tu B ! th nh o A Lan Na H nh gi . D tu B
thi t vô s hành, nhi danh Tu B , th nh o A Lan Na H nh".

Ph t cáo Tu B : " ý vân hà? Nh Lai tích t i Nhiên ng Ph t s ,
pháp h s c ph ?"

Ph t đã, Th Tôn!, Nh Lai t i Nhiên ng Ph t s , pháp thi t vô s c.

Tu B ! ý vân hà? B Tát trang nghiêm Ph t ph ?

Ph t đã, Th Tôn! Hà d c ? trang nghi m Ph t gi , t c phi trang nghiêm,
th danh trang nghiêm

Th c , Tu B ! Ch B Tát ma ha tát ng nh th sanh thanh t nh tâm;
b t ng tr s c sanh tâm, b t ng tr thnh, h ng, v , xúc, pháp sanh tâm,
ng vô s tr , nhi sanh k tâm.

Tu B ! Thí nh h u nh n thân nh Tu-di s n v ng. ý vân hà? Th
thân vi i ph ?

Tu B ngôn: "Th m i, Th Tôn. Hà d c ? Ph t thuy t phi thân, th
danh i thân".

Tu B ! Nh h ng hà trung s h u sa c , nh th sa ng h ng hà. ý
vân hà? Th ch h ng hà sa, ninh vi a ph ?

Tu B ngôn: "Th m a, Th Tôn! n ch h ng hà, th ng a vô s , hà hu ng k sa".

Tu B ! Ngã kim thi t ngôn cáo nh . Nh c h u thi n nam t , thi n n nh n, d th t b o măn nh s h ng hà sa s tam thiên i thiên th gi i d d ng b thí, c ph c a ph ?

Tu B ngôn: "Th m a Th Tôn!"

Ph t cáo Tu B : "Nh c thi n nam t , thi n n nh n th kinh trung, nãi chí th trì t cú k ng, v tha nh n thuy t, nhi th ph c c, th ng tí n ph c c.

Ph c th , Tu B ! Tùy thuy t th kinh, nãi chí t cú k ng, ng tri th x , nh t thi t th gian; thiên, nh n, a tu la giai ng cúng d ng nh Ph t tháp mi u. Hà hu ng h u nh n t n n ng th trì c t ng! Tu B ! ng tri th nh n, thành t u t i th ng nh t hi h u chi pháp. Nh c th kinh i n s t i chi x , t c vi h u Ph t, nh c tôn tr ng t ".

Nh th i Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! ng hà danh th kinh, ngã ng vân hà ph ng trì".

Ph t cáo Tu B : "Th kinh danh vi Kim Cang Bát Nhã Ba La M t, d th danh t , nh ng ph ng trì. S d gi hà?

Tu B ! Ph t thuy t Bát Nhã Ba La M t, t c phi Bát Nhã Ba La M t, th danh Bát Nhã Ba La M t.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u s thuy t pháp ph !"

Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Nh Lai vô s thuy t".

Tu B ! ý vân hà? Tam thiên i thiên th gi i s h u vi tr n, th vi a ph ?"

Tu B ngôn: "Th m a Th Tôn"

Tu B ! Ch vi tr n, Nh Lai thu y t phi vi tr n, th danh vi tr n, Nh Lai thuy t th gi i, phi th gi i, th danh th gi i.

Tu B ! ý vân hà? Kh đ tam th p nh t ng ki n Nh Lai ph ?

Ph t đã, Th Tôn! B t kh đ tam th p nh t ng c ki n Nh Lai. Hà d c ? Nh Lai thuy t tam th p nh t ng, t c th phi t ng, th danh tam th p nh t ng?

Tu B ! Nh c h u thi n nam t , thi n n nh n, d h ng hà sa ng thân m ng b thí. Nh c ph c h u nh n th kinh trung, nãi chí th trì t cú k ng, v tha nh n thuy t, k ph c th m a.

Nh th i, Tu B v n thuy t th Kinh, thâm gi i ngh a thú, th l bi kh p, nhi b ch Ph t ngôn: "Hi h u Th Tôn! Ph t thuy t nh th th m thâm kinh i n, ngã từng tích lai s c hu nhãn, v t ng c v n nh th chi kinh.

Th Tôn! Nh c ph c h u nh n c v n th kinh, tín tâm thanh t nh t c sanh thi t t ng. ng tri th nh n, thành t u nh t hi h u công c.

Th Tôn! Ngã kim c v n nh th kinh i n, tín gi i th trì, b t túc vi nan. Nh c ng lai th , h u ng bá tu , k h u chúng sanh c v n th kinh, tín gi i th trì, th nh n t c vi nh t hi h u. Hà d c ? Th nh n vô ngã t ng, vô nh n t ng, vô chúng sanh t ng, vô th gi t ng. S d gi hà? Ngã t ng t c th phi t ng , nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, t c th phi t ng. Hà d c ? Ly nh t thi t ch t ng, t c danh ch Ph t.

Ph t cáo Tu B "Nh th ! Nh th ! Nh c ph h u nh n, c v n th kinh, b t kinh, b t b , b t úy, ng tri th nh n, th m vi hi h u. Hà d c ? Tu B ! Nh Lai thuy t nh t Ba La M t, t c phi nh t Ba La M t, th danh nh t Ba La M t. Tu B ! Nh n nh c Ba La M t, Nh Lai thuy t phi nh n nh c Ba La M t, th danh nh n nh c Ba La M t. Hà d c ?

Tu B ! Nh ngã tích vi Ca L i V ng cát tri t thân th , ngã nh th i vô ngã t ng, vô nh n t ng, vô chúng sanh t ng, vô th gi t ng. Hà d c ? Ngã vãng tích, ti t ti t chi gi i th i, nh c h u ngã t ng, nh n t ng chúng sanh t ng, th gi t ng, ng sanh sân h n.

Tu B ! H u ni m quá kh , ng bá th , tác nh n nh c tiên nh n. nh s th , vô ngã t ng, vô nh n t ng, vô chúng sanh t ng, vô th gi t ng. Th c , Tu B ! B Tát ng ly nh t thi t t ng, phát A n u a la tam mi u tam b tâm. B t ng tr s c sanh tâm, b t ng tr thnh, h ng, v , xúc, pháp sanh tâm, ng sanh vô s tr tâm. Nh c tâm h u tr , t c vi phi tr . Th c , Ph t thuy t B Tát tâm b t ng tr s c b thí. Tu B ! B Tát v l i ích nh t thi t chúng sanh c , ng nh th b thí. Nh Lai thuy t nh t ch t ng, t c th phi t ng, h u thuy t: Nh t thi t chúng sanh t c phi chúng sanh. Tu B ! Nh Lai th ch n ng gi , thi t ng gi , nh ng gi , b t cu ng ng gi , b t d ng gi . Tu B ! Nh Lai s c pháp, th pháp vô thi t vô h . Tu B ! Nh c B Tát tâm tr pháp phi hành b thí, nh nh n nh p ám, t c vô s ki n. Nh c B Tát tâm b t tr pháp nhi hành b thí, nh nh n h u m c, nh t quang minh chi u, ki n ch ng ch ng s c.

Tu B ! ng lai chi th , nh c h u thi n nam t , thi n n nh n, n ng th kinh th trì c t ng, t c vi Nh Lai, d Ph t trí hu t t tri th nh n, t t ki n th nh n giai c thành t u, vô l ng vô biên công c.

Tu B ! Nh c h u thi n nam t , thi n n nh n, s nh t ph n d h ng hà sa ng thân b thí, trung nh t ph n ph c d h ng hà sa ng thân b thí, h u nh t ph n di c d h ng hà sa ng thân b thí; nh th vô l ng bá thiên v n c ki p, d thân b thí. Nh c ph c h u nh n v n th kinh i n tín tâm b t ngh ch, k ph c th ng b . Hà hu ng th t , th trì, c t ng, v nh n gi i thuy t!

Tu B ! D y u ngôn chi, th kinh h u b t kh t ngh , b t kh x ng l ng vô biên công c. Nh Lai v phát i th a gi thuy t v phát t i th ng th a gi thuy t. Nh c h u nh n n ng th trì c t ng, qu ng v

nh n thuy t. Nh Lai t t tri th nh n, t t ki n th nh n giai c thành t u b t kh l ng, b t kh x ng, vô h u biên, b t kh t ngh công c. Nh th nh n ng tác vi h m Nh Lai A n u a la tam mi u tam b . Hà d c ? Tu B ! Nh c nh o ti u pháp gi , tr c ngã ki n, nh n ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n, t c th kinh b t n ng thính th , c t ng v nh n gi i thuy t.

Tu B ! T i t i x x nh c h u th kinh, nh t thi t th gian, thiên, nh n, A Tu La s ng cúng d ng. ng tri th x , t c vi th tháp, giai ng cung kính, tác l vi nhi u, d ch hoa h ng, nhi tán k x .

Ph c th , Tu B ! Thi n nam t , thi n n nh n th trì c t ng th kinh, nh c vi nh n khinh ti n, th nh n tiên th t i nghi p, ng a ác o, d kim th nh n khinh ti n c , tiên th t i nghi p t c vi tiêu di t, ng c A n u a la tam mi u tam b .

Tu B ! Ngã ni m quá kh vô l ng a t ng k ki p Nhiên ng Ph t ti n c tr bá t thiên v n c na do tha¹ ch Ph t, t t giai cúng d ng th a s , vô không quá gi . Nh c ph c h u nh n, h u m t th , n ng th tr c t ng th kinh, s c công c, ngã s cúng d ng ch Ph t, công c bá ph n b t c p nh t, thiên v n c ph n, nãi chí toán s thí d s b t n ng c p.

Tu B ! Nh c thi n nam t , thi n n nh n h u m t th , h u th trì c t ng th kinh, s c công c, ngã nh c c thuy t gi , ho c h u nh n v n, tâm t c cu ng lo n, h nghi b t tín. Tu B ! ng tri th kinh ngh a b t kh t ngh , qu báo di c b t kh t ngh .

Nh th i, Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Thi n nam t , thi n n nh n, phát A n u a la tam mi u tam b tâm, vân hà ng tr , vân hà hàng ph c k tâm?"

Ph t cáo Tu B : "Thi n nam t , thi n n nh n, phát A n u a la tam mi u tam b tâm gi , ng sanh nh th tâm; Ngã ng di t nh t thi t chúng sanh, di t nh t thi t chúng sanh d , nhi vô h u nh t chúng sanh thi t di t gi . Hà d c ? Tu B ! Nh c B Tát h u ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, t c phi B Tát. S d gi hà? Tu B

! Thi t vô h u pháp, phát A n u a la tam mi u tam b tâm gi .

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai Nhiên ng Ph t g s , h u pháp c A n u a la tam mi u tam b ph ?

Ph t đã, Th Tôn! Nh ngã gi i Ph t s thuy t ngh a, Ph t Nhiên ang Ph t s vô h u pháp c A n u a la tam mi u tam b .

Ph t ngôn: "Nh th ! Nh th ! Tu B ! Thi t vô h u pháp, Nh Lai xc A n u a la tam mi u tam b . Tu B ! Nh c h u pháp Nh Lai c A n u a la tam mi u tam b gi , Nhiên ng Ph t t c b t d ngã th ký: "Nh lai th , ng c tác Ph t, hi u Thích Ca Mâu Ni". D thi t vô h u pháp, c A n u a la tam mi u tam b , th c Nhiên ng Ph t d ngã

th ký, tác th ngôn: "Nh lai th , ng c tác Ph t, hi u "Thích Ca Mâu Ni". Hà d c ? Nh Lai gi , t c ch pháp nh ngh a. Nh c h nh n ngôn; "Nh Lai c A n u a la tam mi u tam b ". Tu B ! Thi t vô h u Pháp Ph t c A n u a la tam mi u tam b . Tu B ! Nh Lai s c A n u a la tam mi u tam b , th trung vô thi t vô h , th c Nh Lai thuy t nh t thi t pháp, giai th Ph t Pháp. Tu B ! S ngôn nh t thi t pháp gi t c phi nh t thi t pháp, th c danh nh t thi t pháp. Tu B ! Thí nh nh n thân tr ng i".

Tu B ngôn: "Th Tôn! Nh Lai thuy t: Nh n thân tr ng i, t c vi phi i thân, th danh i thân".

Tu B ! B Tát di c nh th . Nh c tác th ngôn: Ngã ng di t vô l ng chúng sanh, t c b t danh B Tát. Hà d c ? Tu B ! Thi t vô h u Pháp, danh vi B Tát. Th c Ph t thuy t nh t thi t pháp, vô ngã, vô nh n, vô chúng sanh, vô th gi . Tu B ! Nh c B Tát th ngôn: Ngã ng trang nghiêm Ph t . Th b t danh B Tát. Hà d c ? Nh Lai thuy t trang nghiêm Ph t gi , t c phi trang nghiêm, th danh trang nghiêm. Tu B ! Nh c B Tát thông t vô ngã pháp gi , Nh Lai thuy t danh ch n th B Tát.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u nh c nhãn ph ?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai h nh c nhãn.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u thiên nhãn ph ?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai h u thiên nhãn.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u hu nhãn ph ?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai h u hu nhãn.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u pháp nhãn ph ?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai h u pháp nhãn.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h u Ph t nhãn h u?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai h u Ph t nhãn

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai h ng hà trung s h u sa, Ph t thuy t th sa ph ?

Nh th , Th Tôn! Nh Lai thuy t th sa.

Tu B ! ý vân hà? Nh nh t h ng hà trung s h u sa, h u nh th sa ng h ng hà. Th ch h ng hà s h u sa s Ph t th gi i, nh th ninh vi a ph ?

"Th m a, Th Tôn!"

Ph t cáo Tu B : "Nh s qu c trung, s h u chúng sanh, nh c can ch ng tâm, Nh Lai t t tri. Hà d c ? Nh Lai thuy t ch tâm, giai v phi tâm, th danh vi tâm. S d gi hà? Tu B ! Quá kh tâm b t kh c, hi n t i tâm b t kh c, v lai tâm b t kh c.

Tu B ! ý vân hà? Nh c h u nh n măn tam thiên i thiên th gi i th t b o, d d ng b thí, th nh n d th nh n duyên, c ph c a ph ? Nh th , Th Tôn! Th nh n d th nh n duyên, c ph c th m a.

Tu B ! Nh c ph c c h u thi t, Nh Lai b t thuy t c ph c c a. D ph c c vô c , Nh Lai thuy t c ph c c a.

Tu B ! ý vân hà? Ph t kh d c túc s c thân ki n ph ? Ph t đã, Th Tôn! Nh Lai b t ng d c túc s c thân ki n. Hà d c ? Nh Lai thuy t c túc s c thân, t c phi c túc s c thân, th danh c túc s c thân.

Tu B ! ý vân hà? Nh Lai kh d c túc ch t ng ki n ph ? Ph t đã, Th Tôn! Nh Lai b t ng d c túc ch t ng ki n. Hà d c ? Nh Lai thuy t ch t ng c túc, t c phi c túc, th danh ch t ng c túc.

Tu B ! Nh v t v Nh Lai tác th ni m: Ngã ng h u s thuy t pháp. M c tác th ni m. Hà d c ? Nh c nh n ngôn; Nh Lai h u s thuy t pháp, t c vi báng Ph t, b t n ng gi i ngã s thuy t c . Tu B thuy t pháp gi , vô pháp kh thuy t, th danh thuy t pháp.

Nh th i, Hu M ng Tu B , b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Ph h u chúng sanh, v lai th , v n thuy t th pháp, sanh tín tâm ph ?"

Ph t ngôn: "Tu B ! B phi chúng sanh, phi b t chúng sanh. Hà d c ? Tu B ! Chúng sanh chúng sanh gi , Nh lai thuy t phi chúng sanh, th danh chúng sanh".

Tu B ! B ch Ph t ngôn! "Th Tôn! Ph t c A n u a la tam mi u tam b , vi vô s c gia?"

Ph t ngôn: "Nh th ! Nh th ! Tu B ! Ngã A n u a la tam mi u tam b , nãi chí vô h u thi u pháp kh c, th danh A n u a la tam mi u tam b .

Ph c th , Tu B ! Th pháp bình ng vô h u cao h , th danh A n u a la tam mi u tam b . D vô ngã, vô nh n, vô chúng sanh, vô th gi . Tu nh t thi t thi n pháp, t c A n u a la tam mi u tam b . Tu B ! S ngôn thi n pháp gi . Nh Lai thuy t t c phi thi n pháp, th danh thi n pháp.

Tu B ! Nh c tam thiên i thiên th gi i trung, s h u ch Tu Di s n v ng, nh th ng th t b o t , h u nh n trì d ng b thí. Nh c nh n d th Bát Nhã Ba La M t Kinh, nãi chí t cú k ng, th trì c t ng, v tha nh n thuy t, ti n ph c c, bá ph n b t c p nh t, bá thiên v n c ph n, nãi chí toán s thí d , s b t n ng c p.

Tu B ! ý vân hà? Nh ng v t v Nh Lai tác th ni m: Ngã ng chúng sanh. Tu B , m c tác th ni m. Hà d c ? Thi t vô h u chúng sanh, Nh Lai gi . Nh c h u chúng sanh Nh Lai gi , Nh Lai t c h u ngã, nh n, chúng sanh, th gi . Tu B ! Nh Lai thuy t h u ngã gi , t c phi h u ngã, nhi phàm phu chi nh n, d vi h u ngã. Tu B ! Phàm phu gi , Nh Lai thuy t t c phi phàm phu, th danh phàm phu.

Tu B ! ý vân hà? Kh đ tam th p nh t ng quán Nh Lai ph ?

Tu B ngôn: "Nh th ! Nh th ! Đ tam th p nh t ng quán Nh Lai".

Ph t ngôn: "Tu B ! Nh c đ tam th p nh t ng quán Nh Lai gi , Chuy n Luân Thánh V ng t c th Nh Lai?" Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Nh ngã gi i Ph t s thuy t ngh a, b t ng đ tam th p nh t ng quán Nh Lai".

Nh th i Th Tôn nhi thuy t k ngôn:

Nh c đ s c ki n ngã,

D âm thính c u ngã,

Th nh n hành tà o

B t n ng ki n Nh Lai.

Tu B ! Nh nh c tác th ni m, Nh Lai b t đ c tức t ng c , c A n u a la tam mi u tam b . Tu B ! M c tác th ni m: Nh Lai b t đ c tức t ng c , c A n u a la tam mi u tam b .

Tu B ! Nh nh c tác th ni m: Phát A n u a la tam mi u tam b tâm gi , thuy t ch pháp o n dĩ t: m c tác th ni m! Hà đ c ? Phát A n u a la tam mi u tam b tâm gi ; pháp b t thuy t o n dĩ t t ng.

Tu B ! Nh c B Tát đ măn h ng hà sa ng th gi i th t b o trì đ ng b thí. Nh c ph c h u nh n, tri nh t thi t pháp vô ngã, c thành nh n. Th B Tát th ng ti n B Tát, s c ph c c. Hà đ c ? Tu B ! Đ ch B Tát b t th ph c c c ?

Tu B b ch Ph t ngôn: "Th Tôn! Vân hà B Tát, b t th ph c c c?"

Tu B ! B Tát s tác ph c c, b t ng tham tr c, th c thuy t b t th ph c c.

Tu B ! Nh c h u nh n ngôn: "Nh Lai, nh c lai, nh c kh , ng c t a, nh c ng a, th nh n b t gi i ngã s thuy t ngh a. Hà đ c ? Nh Lai gi , vô s từng lai, di c vô s kh , c danh Nh Lai".

Tu B ! Nh c thi n nam t , thi n n nh n, đ tam thiên i thiên th gi i, toái vi vi tr n. ý vân hà? Th vi tr n chúng, ninh vi a ph ?

Tu B ngôn: "Th m a, Th Tôn! Hà đ c ? Nh c th vi tr n chúng thi t h u gi , Ph t tác b t thuy t th vi tr n chúng. S đ gi hà? Ph t thuy t vi tr n chúng, t c phi vi tr n chúng, th danh vi tr n chúng. Th Tôn! Nh Lai s thuy t tam thiên i thiên th gi i. Hà đ c ? Nh c th gi i thi t h u gi , t c th nh t hi p t ng. Nh Lai thuy t nh t hi p t ng, t c phi nh t hi p t ng, th danh nh t hi p t ng".

Tu B ! Nh t hi p t ng gi , t c th b t kh thuy t, n phàm phu chi nh n, tham tr c k s .

Tu B ! Nh c nh n ngôn: Ph t thuy t ngã ki n, nh n ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n. Tu B ! ý vân hà? Th nh n gi i ngã s thuy t ngh a ph ?

Ph t đã, Th Tôn! Th nh n b t gi i Nh Lai s thuy t ngh a. Hà d c ? Th Tôn thuy t, ng ki n, nh n ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n, t c phi ngã ki n, nh n ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n, th danh ngã ki n, nh n ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n.

Tu B ! Phát A n u a la tam mi u tam b tâm gi , nh t thi t pháp, ng nh th tri, nh th ki n, nh th tín gi i, b t sanh pháp t ng. Tu B ! S ngôn pháp t ng gi , Nh Lai thuy t t c phi pháp t ng, th danh pháp t ng.

Tu B ! Nh c h u nh n d mẫn vô l ng a t ng k th gi i th t b o trì d ng b thí.

Nh c h u thi n nam t , thi n n nh n, phát b tâm gi , trì th kinh, nãi chí t cú k ng, th trì c t ng, v nh n di n thuy t, k ph c th ng b .

Vân hà, v nh n di n thuy t? b t h t ng, nh nh b t ng, hà d c ?

Nh t thi t h u vi pháp,

Nh m ng, huy n, bào, nh,

Nh l , di c nh i n,

ng tác nh th quán.

Ph t thuy t th kinh d , Tr ng lão Tu B , c p ch T kheo, T kheo ni, u bà t c, u bà di, nh t thi t th gian: Thiên, Nh n, A Tu La... v n Ph t s thuy t, giai o n hoan h , tín th ph ng hành.

Kim Cang Bát Nhã Ba La M t Kinh.

Bát Nhã Vô T n Ch n Ngôn:

N p m b t dà ph t , bát r nhã, Ba la m t a du át di t tha. Án, h c r a r th t r, thú rô thú rô tri, tam m t l t tri, Ph t x du tá ha.

Kim Cang Tâm Ch n Ngôn:

Án, hô luân ni, ta bà ha.

B Khuy t Ch n Ngôn:

Nam mô hát ra át na á ra d da, kê ra kê ra, cu tr cu tr ma ra ma ra, h ra h ng, h h tô át noa h ng, bát m t noa, ta bà ha.

Ph H i H ng Ch n Ngôn:

Án, ta ma ra, ta ma ra, di ma n ng, tát cót ra, ma ha ch c ca ra h ng.

Kim Cang B Khuy t Ch n Ngôn:

Án, hô lô hô lô, x du m c kh , tá ha.

Nh t h i h ng: Ch n nh thi t t , tâm tâm kh hi p.

Nh h i h ng: Vô th ng Ph t qu b , ni m ni m viên mẫn.

Tam h i h ng: Pháp gi i nh t thi t chúng sanh, ng sanh T nh .

TÁN

Kim Cang công c,

Di u lý nan l ñg,
Nh Lai v chúng qu ñg tuyên d ñg,
Th thí ñg ch ñn th ñg,
D ch hoa h ñg,
Ph tán Pháp trung v ñg.
Nam mô K Viên H i Th ñg Ph t B Tát Ma Ha Tát. (3 l n)

---o0o---

MA HA BÁT NHÃ BA LA M T A TÂM KINH

Quán t t i B Tát, hành thâm Bát Nhã Ba La M t a th i, chi u ki n ñg
u n giai không, ñh t thi t kh ách.
Xá L i T ! S c b t d không, không b t d s c, s c t c th không, không t c
th s c, th , t ñg, hành, th c, di c ph c ñh th .
Xá L i T ! Th ch Pháp không t ñg, b t sanh, b t di t, b t c u, b t t ñh,
b t t ñg, b t gi m. Th c không trung vô s c, vô th , t ñg, hành, th c, vô
nhãn, ñh , thi t, thân, ý; vô s c, thinh, h ñg, v , xúc, pháp; vô nhãn gi i, ñãi
chí vô ý th c gi i, vô vô minh, di c vô vô minh t n, ñãi chí vô lão t , di c
vô lão t t n, vô kh , t p, di t, o; vô trí di c vô c.
D vô s c c , B tát a y Bát Nhã Ba La M t a c , tâm vô quái
ng i; vô quái ng i c , vô h u kh ñg b , vi n ly iên o m ñg t ñg, c u
cánh ni t bàn. Tam th ch Ph t, y Bát Nhã Ba La M t a c , c A n u a
la tam mi u tam b .
C tri Bát Nhã Ba La M t a, th i th ñn chú, th i minh chú, th vô
th ñg chú, th vô ñg ñg chú, ñ ñg tr ñh t thi t kh , ch ñn thi t b t h .
C thuy t Bát Nhã Ba La M t a chú, t c thuy t chú vi t:
Y t y t , ba la y t , ba la t ñg y t , b tát bà ha. (3 l n)

Vãng Sanh Quy t ñh Ch ñn Ngôn:

Nam mô a di a bà d .
a tha dà á d ,
a a d tha,
A di r ô bà t ,
A di r a t t am bà t ,
A di r a tì ca lan ,
A di r a, tì ca lan a,
Dà di ñ dà dà na,
Ch a ca l ta bà ha. (3 l n)

TH P CH NG I NGUY N

t chúng ng
Tùy thu n tu t p,
Ph Hi n B Tát,
Th p ch ng i nguy n:
Nh t gi l kính ch Ph t,
Nh gi x ng tất Nh Lai,
Tam gi qu ng tu cúng d ng,
T gi sám h nghi p ch ng,
Ng gi tùy h công c,
L c gi th nh chuy n pháp luân,
Th t gi th nh Ph t tr th ,
Bát gi th ng tùy Ph t h c,
C u gi h ng thu n chúng sanh,
Th p gi ph giai h i h ng.
Nguy n gi t i h i t , lâm m ng chung th i, các nguy n tam nh t d h u,
th t nh t d ti n, tâm b t iên o, ý b t tán lo n, vô ch th ng kh , b t th
ác tri n, d tri th i chí, thân tâm hoan h , ho c cát t ng nhi th , ho c t a
thoát t p vong, A Di à Ph t d Quán Th Âm B Tát c p i Th Chí B
Tát, vô s hóa Ph t bá thiên T Kh u, Thịnh V n i chúng, vô l ng Ch
Thiên, th t b o cung i n, c p Kim Cang ài, thiên nh c nghinh không, d
h ng mãn th t, tràng phan b o cái, thân thù y ti p d n, linh ch chúng sanh,
ki n gi v n gi , sanh hoan h tâm, pháp b nguy n, c i ác tòng thi n,
ph n tà quy chánh.
Duy nguy n A Di à Nh Lai, i t , i bi ai lân nhi p th . Nam Mô Tây
Ph ng C c L c th gi i, i t i bi, A Di à Ph t.
Nam Mô A Di à Ph t (108 l n)

NI M T THÁNH

Nam mô i bi Quán Th Âm B Tát (10 l n)
Nam mô i Th Chí B Tát (10 l n)
Nam mô a T ng V ng B Tát (10 l n)
Nam mô Thanh T nh i H i Chúng B Tát (10 l n).

SÁM NGÃ NI M

Ngã ni m t tòng vô l ng ki p,
Th t viên minh tánh tác tr n lao,
Xu t sanh nh p t th luân h i,
D tr ng thù hình tạo kh s .
Túc t thi u thi n sanh nh n o,

Ho ch ng di phong c xu t gia,
Phi truy, t c phát lo i Sa-môn,
H y gi i phá trai a quá ho n,
Ho i sanh h i v t vô t ni m,
m nh c sanh huân d ng u xu,
Chúng nh n tài th c t sâm măn,
Tam-b o t duyên a h d ng,
Tà m ng ác c u vô y m túc,
am dâm th t u d hoang mê,
M n Ph t, khinh T ng, báng i Th a,
B i ngh a vô thân h y s tr ng,
V n quá s c phi d ng k c,
H nh tai l i h a y m thân n ng,
H cu ng khi v u c nh l i danh,
u c u th phi tranh nh n ngã,
Ác ni m tà t vô t m túc,
Kinh phù tr o tán v th ng ình,
Truy phạm nh n s d tinh chuyên,
Trì t ng Ph t kinh duy kh n kh ,
Ngo i hi n oai nghi t ng si m trá,
N i hoài ngã m n cánh s cu ng,
L i a huân tu t thùi manh,
Xan t t, tham lam vô úy s ,
Dã i n u b t ng hà d ng,
i h i ph2u thi b t c u ình.
Ký vô nh t ni m kh t thân,
T t a tam anh chúng kh ,
Ng ng nguy n B S Vô L ng Th .
Quán Âm, Th Chí, thánh hi n T ng,
ng tri n oai quan ph chi u lâm,
C ng t minh gia làm c u b t,
Vô th kim sanh ch t i ch ng,
L c c n tam nghi p chúng khiên v u,
Nh t ni m viên quang t i tánh không,
ng ng Pháp gi i hàm thanh t nh.

H I H NG

Phúng kinh công c thù th ng h nh,
Vô biên th ng ph c giai h i h ng,
Ph nguy n pháp gi i ch chúng sanh,

T c vãng vô l ãng quang Ph t sát.
Nguy n tiêu tam ch ãng tr phi n ão,
Nguy n c trí tu ch ãn minh li u,
Ph ãng uy n t i ch ãng t t tiêu tr ,
Th th th ãng hành B Tát o.
Nguy n sanh Tây ph ãng T nh ãng trung,
C u ph m Liên Hoa vi ph ãm u,
Hoa khai ki ãn Ph t ãng vô sanh,
B t th i B Tát vi b ãn l .
Nguy n ã th công c,
Ph c p ãnh t thi t,
Ngã ãng ã chúng sanh
Giai c ãng thành Ph t o.

T QUY Y

T quy-y Ph t, ãng ãng uy n chúng sanh, th gi i i o, phát vô th ãng tâm. (1 l y)

T quy-y Phát, ãng ãng uy n chúng sanh, thâm nh p kinh t ãng, trí hu ãnh h i. (1 l y)

T quy-y T ãng, ãng ãng uy n chúng sanh, th ãng lý i chúng, ãnh t thi t vô ãng i. (1 l y)

H t ph ãn Kinh Sám Kim Cang.

---o0o---

PH ãN 1: CHÚ GI I KINH KIM CANG

c Ph t dùng trí tu vô th ãng nhi m m u quán sát t t c chúng sanh, bi t c ãn tánh c a h r ãng h p không ãng, th ãn dùng trí tu ph ãng t ãn nói pháp, ãm 84,000 pháp môn i tr 84,000 phi n ão tr ãn lao. Chúng ta bi t ch c, c Thích Ca Nh Lai thuy t pháp, là theo trình ã mà gi ãng gi i, c ãng nh Bác s tùy b ãnh mà cho thu c, u không có chi ãnh t ãnh. Ôi! O v ãn không l i ãn t , song không nh l i nói thì làm sao ý th c c o, nói có thì khó t o, ãn t ch ãn không sáng t ph ãn ão!

c Ph t gi ãng KINH KIM CANG ãy, ch ãnh tâm pháp c a Nh Lai, dùng ãn ãnh sanh tín làm ch ích, l y s ãn t ãng làm tôn ch , ãm tâm vô tr ãm ãn th ãnh nhi m m u c a ch ãn không, không ãng trong ãng ãng hình tích mà là ãn m trong s phá ãng phá ch p, phá c ãnh ãng. S ãn tôn ch c a Kinh quá cao siêu, ãng i i khó li u ãng , là vì ãng i c t ãng kinh

không chú ý nghĩ lý của kinh, không xem kinh không biết nghĩa
Phật dạy. Chính vì Kinh của thông suốt, mà chỉ có của Kinh còn một mặt,
thì làm sao dám nói nên lý tâm truy tìm, đem lý kiến thành
Phật?

Xưa nay, các nhà giảng giải KINH KIM CANG rất nhiều, nhưng, các Ngài
cố gắng nghĩ lý quá cao siêu, phần giải thích còn khó hiểu hơn là chính vì
thì làm sao có thể hiểu được đâu đây đâu đây!

Toàn bộ KINH KIM CANG, từ nguyên cứu về Phật dạy ngài Tu B
phổ phá ngã tướng, nhứt tướng, chúng sanh tướng, thế giới tướng; phá ngã
rời pháp pháp, phá tự nhiên pháp còn lại Kim Cương tính viên dung vô
ngại mà thôi.

Theo ý chính của ngài Thích Tôn, chúng tôi tìm cách giảng giải thật rõ ràng
và giản dị, dễ hiểu có thể thâm nhập mà biết sâu, do gần mà gần xa. Như vậy
mà biết được chú giải, như chú giải trong kinh của ý Kinh, thì từ từ lại Phật
dạy. Như vậy, học giải lòng tin phổ cập chân thành, phát nguyện phổ cập
thật, học hành phổ cập xuyên. Ngài từ kinh của Kim Cương tính
mười tám phẩm, hoạt nhiên lý tánh, ngài từ chân tướng, chánh tâm tu
thân, thì tròn sáng qua khi bị nhiễm, chóng lên bậc giác, bậc hoa huy
nhân lý bông úm, ngài từ từ hào quang nhiệm mầu vô tướng,
ngài lãnh chân tính an lạc Kim Cương, ngài thành Chánh Giác.

Kim ngôn Phật dạy tính ta,

Cang tâm tu luyện vượt qua bậc gành;

Bát ngát niềm phật trong lành,

Nhã ba tròn sáng bậc thành chơn không.

BỘ KINH KIM CANG BÁT NHÃ BA LA MẬT ABHAYAKHARANA còn
nguyên, tên là VAJRA-PRAJNA-PARAMITASUTRA do Ngài Cưu Ma La
Thập (Kumarajiva) dịch từ Phạn ra Hoa, chúng tôi cũng dịch và chú thích
từ Hoa ra Việt, Phật từ xa gần cùng tụng, cùng thờ, cùng thờ
nhập Kim Cang tính.

VI N CAO NG PH TH C LINH S N

Ngày 15 tháng Giêng năm Bính Dần (1985)

THÍCH HUY N VI

Kim Cương chơn trong ta,

Muôn đời u nhiêm vẫn là Kim Cương!

---oOo---

I - GIẢNG NÓI TÊN KINH

Kinh Kim Cang Bát Nhã Ba La Mật. Một câu này nói tên Kinh, muốn
thuyết minh đề đề, nên chia làm:

- 1) Kim Cang
- 2) Bát Nhã,
- 3) Ba La M t,
- 4) Kinh.

B n o n ph i gi ng:

1) KIM CANG: Hai ch Kim Cang, trong kinh sách gi ng nói r t nhi u, h u h t u nói Kim C ng là ch t c ng ch c trong vàng, nó bén c t t các v t khác. Hi n nay n c ng nh các n c u có nhi u lo i kim c ng; á kim c ng là m t lo i quý báu ít có trên th gian. Nó là m t lo i khoáng v t, hình tr ng r t là trong sáng, tám m t u chi u. Khi ánh m t tr i chi u hay y n sáng èn r i vào thì lung linh ng s c chi u t a ra ngoài. Tính ch t c a nó r t là ch c bén, hay c t các lo i pha lê, hay iêu kh c trên á c ng, hay dùi mài t t c á quý khác. Kim c ng là v t c ng bén nh t trong t t c các v t. Th nên m n nó t tên Kinh này. Kim thì không bao gi i thay i; C ng là ch t ch ng bén. Nói n hình tr ng c a nó v a sáng, v a trong, v a chi u, v a soi, không b b i tr n nhi m vào, dù là m y may. Do ó, nên Kinh này l y hai ch Kim Cang t tên, dùng ngh a nói lên s c ng bén nh t. C ng nói lên dù tr i qua tr m ki p nghìn i, l u chuy n trong 6 ng (Tr i, Ng i, A Tu La, Súc Sinh, Ng Qu , a Ng c) nh ng tính giác chúng sinh không ho i; Bén là nói lên chi u phá các s v t trong th gian, c t t l i vô hình, tham ái, không cò m t m y may nào mà khô ng c t t. Tóm l i, ch t c ng Kim C ng đ cho b n th Bát Nhã. Ch t bén c a Kim C ng là đ cho đi u đ ng Bát Nhã.

2) BÁT NHÃ: Hai ch Bát Nhã là ti ng Ph n trong kinh sách Ph t giáo có r t nhi u n i gi i nói và đ ch ra Hoa v n là trí tu , nh ng dùng ha i ch trí tu thì quá đ n gi n, s ng i i hi u l m nh trí tu thông th ng c a th gian thì quá c n c t, theo ý tôi nên thêm ch Di u tránh s l m l n. C ng nh ch lý mà chúng ta th ng nói, t nh mà phân tách, th c t có sai khác, có lý thô, lý t , lý vi, lý huy n, lý di u. Lý thô r t đ nói, lý t th t khó bày, lý kín r t khó m , lý m u không đ gì di n t . Nói n ch Di u lý thì tuy t i không gi i bày c. Th nên thêm ch Di u dùng ba ch Di u Trí Tu so sánh m i có th t ng ng v i ch Prajna: Trí Tu , trong Kinh này.

3) BA LA M T: Ba ch Ba La M t là đ ch âm ti ng Ph n, Trung Hoa đ ch là áo b ng n. Chúng sinh quá mê l m vì cái ngã h ng ngày l n h p trong bi n kh phi n não, t trong bi n l i sinh t phi n não qua n b thanh t nh an l c. Không sanh không di t, t c là áo b ng n v y. T đ này nói lên thoát ly bi n kh . Nh ng v n n b bên kia có chia ra làm hai ph n: n và Ti m.

nghĩa là một khi nghe pháp, biết các nhân (sắc, thọ, tưởng, hành, thức) đều không; Sáu trần (Sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp) chỉ có, lập tức liúng thân tâm, thảnh thơi.

Tìm nghĩa là do tin rồi hiểu, hiểu rồi thì hành, thì hành chắc chắn đúng, thì lập tức tìm tu, cũng có thể như vậy. Nhưng, tìm kiếm dù có khác, nhưng áo bện chớ có một mà thôi.

4) KINH: Chư Kinh nói cho là kinh (Sutra) hợp lý, xứng đáng. Mục đích tu hành là mình, người. Chư tính cá nhân là hình bóng, như kiêu vãnh còn, vì bị vướng, vướng nên bám, nên bám nên bị nhiễm sanh tử, chớ thoát ly. Đức Thích Tôn đã lòng từ bi, đức Phật nói Kinh này cho chúng sanh ở nơi này, thoát ly nhiễm, nên ban lạc, siêu thoát nơi cõi u minh.

Như mình đức Phật nói, đức Phật nói pháp, đức Phật nói pháp, mà đức Phật nói pháp là pháp có Kim Cang tính sáng, bén, sáng, trong, minh. Một mặt bị không cho dính vào, dứt trừ tất cả vướng, chém đứt tà ma trong mình, trừ lạc yêu quái muôn nẻo. Đồng mãnh tinh tiến, tính sáng suốt, nên ban lạc, cùng các đức Phật, Bồ Tát nên hành lạc.

Một trí Phật sáng thêm,
Xe chánh pháp chớ hoài,
Trên nên áp bện,
Đức Phật giúp ba cõi,
Thế giới thanh bình,
Nhân sinh thảnh thơi,
T và chúng sinh,
U minh nên sáng!

---o0o---

II - LỊCH SỬ KINH KIM CANG

Kinh Kim Cang, vốn bao quát trong Kinh Bát Nhã, năm quyển, quyển thứ 577. Chư nhân thế gian bình luận quyển kinh này gần như tuyệt đối là Nho giáo. Lập luận có hạn, nhưng lý luận không cùng. Đức Thích Ca Như Lai giảng kinh Bát Nhã gồm có 600 quyển; pháp ngữ giảng Kinh cũng như thế lập pháp hội, cũng tính có 4 chỗ, 16 hội. Giảng bộ Kinh Kim Cang này thì hội thứ 9 trong 16 hội. Tại miền giảng Kinh tại khu vực ông Cấp Cô Độc (Anathapindika), phía nam kinh thành Xá-V (Sravasti), Trung Ấn. Lúc bấy giờ Trung Quốc, nhà Chu, Vua Mạt Vương năm thứ 9.

		h i
	V n C p Cô c, r ng cây c a Jéta, thành Th t La Phi t.	3 h i
	i n Ma Ni B u Tầng t i cung Tr i Tha Hóa T T i	1 h i
	L i, v ng C p Cô c, r ng cây c a Jéta, thành Th t La Phi t	4 h i
	L i, Linh S n, thành V ng Xá	1 h i
	Bên ao B ch L trong v ng trúc thu c thành V ng Xá.	1 h i

---o0o---

III - LƯỢC SỬ VỊ DỊCH KINH NÀY LÀ NGÀI TAM TẠNG PHÁP SƯ CƯU MA LA THẬP, ĐỜI GIAO TẦN.

Ngài C u Ma La Th p (Kumarajiva) là ng i n , tên c a Ngài đ ch âm t ti ng n. Trung Hoa đ ch là ng Th . Thân ph c a Ngài tên là C u Ma La m. Thân m u c a Ngài tên là Th p Bà, em gái vua n c Quy T (Kucha). Quy T ngày nay là t nh Tân C ng. Pháp S C u Ma La Th p sinh t i n c Quy T , h p c tên cha và m t tên Ngài là C u Ma La Th p. Lúc 7 tu i th ng theo thân m u là Th p Bà i du l ch b n ph ng, cùng các Chùa. V trí n c K Tân mi n B c Ân . Ngài theo i c Bàn u t a (Pandudatta), h c v Ti u Th a Giáo (Hinayana); r i n n c S L c (Su-Lo), Ngài theo i S Tu L i Gia Sách Ma (Surya-yaksa) h c i Th a Giáo (Mahayana), sau ó Ngài v l i n c Quy T , l i theo Ngài T Ma La Ngh a (Vimalaksa) h c Lu t T ng. T ó t i n c Quy T , Ngài long tr ng tuyên b truy n bá v i Th a Giáo.

Niên hi u Ki n Nguyên n m th 19, Chúa Ti n T n là Ông Phù Kiên, sai các t ng quân, do L Quang c m u, chinh ph t n c Quy T , m i Ngài C u Ma La Th p v n c. Khi Ngài v n L ng Châu, thì nghe tin ông Phù Kiên b ông Giao Tràng sát h i. t ng quân L Quang ph i an tr c l p t i L ng Châu v i oàn quân hùng m nh c a ông. V sau, ông Giao Tràng c ng m n danh c Ngài La Th p, mu n r c v cung, nh ng L Quang không cho. Sau khi Giao Tràng m t r i, con là Giao H ng lên ngôi, lí n qua xin r c Pháp S , L Quang c ng không ch u. K L Quang qua

i, con là L Long lên k v ; Giao H ng c i binh qua, L Long m i ch u u hàng. Lúc b y gi nhà T n r c Ngài C u Ma La Th p v Tr ng An, Giao H ng suy tôn Ngài làm Qu c S , th nh Tây Minh Các và Tiêu Diêu Viên phiên d ch các Kinh. Phiên d ch hoàn thành Kinh, Lu t, Lu n, g m có 47 b , t t c h n 380 quy n. i H u T n niên hi u Ho ng Th n m th 15, tháng 8, Ngài viên t ch t i ngôi chùa l n Tr ng An, th 74 tu i. Hai ch Tam T ng là ch cho t ng Kinh, t ng Lu t và t ng Lu n. Nhân vì Ngài tinh thông c ba T ng, do ó ng i i tôn x ng Ngài là Tam T ng Pháp S . Th nào g i là Tam T ng? y là bao nhiêu giáo pháp c Thích Tôn ã nói, còn ghi l i, g i là T ng Kinh (Sutrapitaka). Nh ng gi i lu t c Ph t ã ch ra, ki t t p thành sách, g i là t ng Lu t (Vinayapitaka), và các pháp t ng v n áp, ho c ý chính do Ph t nói ra, hay các Th ng Túc t c a Ph t bàn lu n thêm, sau khi c Ph t nh p Ni t Bàn. Ngh a Kinh c a các v B Tát ã gi i thích thêm cùng v i Kinh sách bi n lu n pháp t ng, y g i là t ng Lu n (Abhidharmapitaka).

---o0o---

IV - PHÂN GIỚI HẠNG KINH KIM CANG

Toàn b Kinh Kim Cang ã chia ra 32 ph n, do Thái T Chiêu Minh i nhà L ng phân thành gi i h ng. Th t s thì Ch n Kinh ngày x a không có phân chia gi i h ng. Nay em 32 ph n này chia làm:

- 1 - Ph n t a
- 2 - Ph n chánh tôn và
- 3 - Ph n l u thông.

Dùng ba ph n phân gi i h ng:

Ph n T a: Ch s bao quát trong ph n th nh t. Ph n này nói lên nguyên do có pháp h i thuy t pháp. Trong ph n t a này l i còn chia ra thông t và bi t t (t a chung và t a riêng). T câu "Nh th ngã v n" cho n câu "thiên nh bách ng th p nhân câu" là thông t , t c là các Kinh khác u nói gi ng nh v y. T câu "nh th i Th Tôn" cho n câu "t y túc d , phu tòa nhi t a" là bi t t . ây là nh ng i m không ng v i các Kinh khác.

Ph n Chánh Tôn: T ph n th hai n ph n th ba m i m t là ph n chánh tôn, hoàn toàn nói rõ tôn ch , m c ích c a b Kinh này.

Ph n l u thông: Là ph n nói n s l u truy n Kinh này cho i sau, t c là ph n ba m i hai mà c ng là o n cu i cùng c a b Kinh.

Kim C ng truy n bá kh p n i,

ng vô s tr , tâm th i bao la,

Kim C ng t i lòng ta,

T nh thành ng c quý, mê là bùn nh !

V - NGUYÊN DO PHÁP HỘI THUYẾT GIẢNG

Nguyên do pháp hội chính là nói Tôn Giáo A Nan ưu tiên ghi nhớ lời Kinh. A Nan là một trong những vị đệ tử của Phật Thích Ca ở Phật Thích Ca. A Nan là người ở Trung Hoa, danh là Vô Niệm, lập danh là Hoàn Hỷ, mà công danh là Khánh Hỷ. A Nan theo học Phật Thích Ca, khi trở thành Câu Thi Na (Kushinagar) và các địa phương khác, bên sông Hê Lan Nhã (Hidda-Lanka). Trong thời gian này, Phật Thích Ca giảng viên tịch; A-Nan nhận biết được Phật giảng dạy như Phật Niệm Bàn, rất là buồn bã, hức hức bên cạnh khóc lóc, than than! Lúc này vị đệ tử chót của Phật là ông Tu Bà Đề La (Subhadra) thấy A Nan khóc, mời khuyên rằng:

• Phật còn tại thế, chúng ta tùy theo thời mà hành động, sau khi Phật viên tịch, chúng ta muốn thay hành động lý gì, không ai chỉ giáo một cách rõ ràng, khóc than đâu có ích gì, chỉ bằng lòng theo Phật xin hỏi 4 vị cư sĩ quan trọng, chúng ta mong Phật chỉ dạy rõ ràng cho chúng ta. Đó là ai hay nhất. Bốn vị cư sĩ là gì?

- 1) Sau khi Phật Thích Ca viên tịch, chúng ta con làm thế nào?
- 2) Sau khi Phật Thích Ca viên tịch, chúng ta dùng pháp gì tu tập?
- 3) Sau khi Phật Thích Ca viên tịch, chúng ta phải theo cách gì an trú?
- 4) Khi ở Kinh Kim Cang, công nhận các Kinh khác, chúng ta phải dùng câu gì cho đúng?

• Trả lời câu hỏi thứ nhất, Phật Thích Ca dạy: "Sau khi Phật Thích Ca viên tịch, các hàng đệ tử chúng ta (Thầy Kheo, Thầy Kheo Ni, Thầy Xoa Ma Na Ni, Sa Di, Sa Di Ni, Sư Bà Thích Ca, và Sư Bà Di) Phật Thích Ca phải làm thế nào. Vì sao thế? – Vì giới luật (Sila-Vinaya) làm nhiệm vụ của Phật Pháp. Giới luật còn, giáo pháp của Phật mới còn (Thiền tịnh ngữ, Phật Pháp cư sĩ)".

• Trả lời câu hỏi thứ hai: Phật Thích Ca dạy: "Nên dùng 4 Niệm Xứ tu tập", nhưng gì là bốn niệm xứ?

1. Quán thân bất tịnh: Mười thân ngũ hành có 5 yếu tố bất tịnh:

- .1.1. Chất
- .1.2. Trầm
- .1.3. Sanh tử
- .1.4. Thọ
- .1.5. Chung cánh

2. Quán thọ là khổ: Ngũ hành trên cơ thể này, tất cả vì chúng ta làm khổ, vì lãnh thọ nên mới có các yếu tố khổ.

3. Quán tâm vô tướng: Tâm ngòì vô tướng, tức là không phải chân tâm, đó là vọng tâm. Vì vọng tâm bao phủ nên chân tâm không thể nào hiển hiện được.

4. Quán pháp vô ngã: Tất cả khổ não của người đời do cái NGÃ nó làm chấp, làm cho mê muội. Sự thật như vậy trong thế giới này đã có, không phải là của ta.

• Trả lời câu hỏi thứ ba, Đức Phật Tôn dạy: "Mục đích". Nguyên nhân Ngài Anand hỏi phải theo cách gì an trú? Bởi vì hàng loạt trong pháp hội, tín tâm không vững. Như khi gặp vấn đề tánh tình thay đổi, phải làm sao giữ vững, do đó mà Như Lai áp dụng hai chương mục đích, có nghĩa là yên lòng tin xuất, trong một thế gian cho riêng, lúc nào thấy tánh tình thay đổi thì lúc đó mới cho vào dòng thiền tu học như trước.

• Trả lời câu hỏi thứ tư, Đức Phật Tôn dạy: "Câu Như thế ngã vấn (Evam me sutam)". Nguyên là một khúc u hi u chánh tín chứng minh bản Kinh này do Đức Phật nói, chắc chắn không sai lầm, mà cũng là lời khuyên cho chúng sinh tin tưởng. Chứng như Kinh Kim Cang, mà bản Kinh nào Đức Phật Tôn đã nói, dù phải 4 chữ "Như Thế Ngã Vấn" dùng làm chính tín.

Thâm trầm lời khuyên của Anand,
Thiên nhân nhạo, Kim Cang hiển bày,
Chúng ta khỉ siết nay,
Tức nếm mòn dốt, chuyển thay Pháp môn!
Hết Chú Giới Kinh Kim Cang – Chương V

---o0o---

VI - THUYẾT VÀO BẢN KINH PHẦN NGUYÊN NHÂN PHÁP HỘI THỨ 1.

PHẦN GI I: Đức Như Lai vì muốn thị hiện nhân duyên, thuyết pháp chúng sanh. Ngài phải tùy duyên, lòng ngòì và thế gian, không bao giờ khinh thường trong sự thuyết pháp, thế nên khi duyên chưa đến thì không bao giờ thuyết pháp. Duyên là cần phải có rõ ràng trang nghiêm, thanh thoát; lòng ngòì là ý nói phải có những hình ảnh trí tuệ và nhất tâm nghe pháp; thế gian là phải chờ lúc duyên thuận thì có. Có đủ ba nguyên nhân này mới có thể khai triển thuyết pháp. Tóm lại, thành lập pháp hội mà thuyết pháp, không phải dễ dàng.

Như vậy, chân lý như thế. Tôi, khi kể tiếp kinh này, Ngài Anand nói: nghe, một thuở, khi thuyết Kinh này. Đức Phật ngài thành Xá V (Sravasti) thành Xá V là kinh đô của Vua Ba Tỳ N (Prasenajit). Rồi cây của ông Kà Thái Tỳ Kà (Jetakumara) dân rừng cây trong vườn, cúng lên Đức Phật làm trụ duyên, vườn cây của ông Cáp Cô c;

Vua Ba T N c, tên là Tu t a (Sudatta) ông a làm các vi c b thí, nh t là th ng giúp cho nh ng ng i nghèo cùng, quan qu cô c. Do ó, mà ng i i th ng g i Ngài là C p Cô c. Cùng v i các chúng i t kheo, i t kheo là nh ng b c có c h nh l n. Trung Hoa d ch là kh t s ; trên xin giáo pháp c a Ph t tr ng d ng hu m ng, d i xin v t th c c a ng i àn vì t cho thân m ng s ng còn, m t nghìn hai tr m n m m i v (1250). Lúc b y gi c Th Tôn. Th Tôn (Lokaiyestha) l i x ng khen c Ph t. M i c Ph t có 10 hi u: Nh Lai, ng Cúng, Chánh Bi n Tri, Minh H nh Túc, Thi n Th , Th Gian Gi i, Vô Th ng S , i u Ng Tr ng Phu, Thiên Nhân S , Ph t Th Tôn. G n n gi ng trai, ch Ph t có gi n nh t nh, gi ng , phi th i không bao gi n. Trong lu t ã nói: "gi d n, m o, thìn, là gi c a ch Thiên n; gi t , ng , mùi là gi c a chánh nh n n, gi thân, d u, tu t là gi c a qu th n n; gi h i, t y, s u là gi c a súc sanh n, nay nói g n n gi ng trai là nói gi c a chánh nh n n. p Pháp y; Y t c là áo Ca Sa (Kasaya), mang bình bát, bát (Patra) là ng l ng, có 3 s t ng ng; t c là s c t ng ng, th t ng ng và l n nh t ng ng. Th nào là s c t ng ng? Ngh a là s c màu en, khi n cho ng i không kh i ý tham lam a thích. Th t ng ng là th nào? Th c a bát ph i là ch t thô, khi n cho ng i không kh i ý tham tâm. Còn l n nh t ng ng nh th nào? Không quá l ng v y, t c là i kh t th c không quá b y nhà, khi n ng i không tham v mi ng và b ng. Vào trong i thành Xá V kh t th c, trong thành ph ó th l p i kh t th c xong, tr v b n x , n c m r i thu x p y bát, r a chân, tay và m t xong, tr i t a c ng i.

KHÁILU N:

ây là ph n t a c a toàn b Kinh nói t i pháp h i K Viên (Jetvana), n i phát kh i có pháp h i thuy t Kinh này. T câu: "Nh v y tôi nghe" cho n câu "m t nghìn hai tr m n m m i v " là thông t trong ph n t a, chính c nói b i c Ph t Nh Lai, theo nghi th c tr th thuy t pháp. T câu: "Lúc b y gi c Th Tôn" cho n câu "tr i t a c ng i", là bi t t ph n t a, chính là nói c Ph t Nh Lai t Ngài phát kh i s t ng trong pháp h i y. c Ph t Nh Lai mu n cho chúng sanh hi u rõ nh ng vi c n, m c, hàng ngày, u ch c b n th chân tâm. Th nên m c s i kh t th c, phát kh i b Kinh này, cho chúng sanh h ng v các vi c t m th ng trong ngày nh : i, ng, ng i, n m, n c m, m c áo, n u khôn khéo tánh Kim Cang (Ph t Tánh) s hi n l rõ ràng, nói lên chính mình cùng ch Ph t, o lý không sai khác. Chúng ta suy ngh k thì bi t rõ s p y mang bình bát c a c Ph t Nh Lai, u tiêu bi u cho i u y. S kh t th c c a Ph t Nh Lai chính là mu n d y cho chúng sanh b thí. Th l p i kh t th c là tiêu bi u s nh n n i, kiên tâm, không phân bi t nghèo giàu, v i

lòng i t bình ng. Thu x p y, bát là tiêu bi u cho s d t h n các vín nú i, tâm không còn lo ngh tr n gian. R a chân là tiêu bi u t y s ch tr n c u cho thân nghi p c thanh t nh. Tr i t a c là nói lên ph i ng i thi n nh, gi chánh ni m, không lay ng, r i m i kh i s thuy t pháp. Chúng ta nên bi t r ng: T t c các pháp xu t th gian không th tách r i pháp th gian. Do ó, phàm là t Ph t, c n ph i tích c c h c o và th t hành theo ch quy c c a Ph t, luôn luôn gìn gi i lu t, t i k là không nên n, m c, quá d , buông lung vóc huy n, khó mà t c b n tính Kim Cang.

GI NG NGH A:

Ngài A-Nan nói: B Kinh Kim Cang Bát Nhã Ba La M t này chính ích thân Ngài nghe c Ph t Nh Lai nói v y. Th i gian gi ng nói Kinh này, c Ph t ng t i thành Xá V , trong r ng cây c a ông K à Thái T , v n ông C p Cô c cùng các v B Tát, La H n có c h nh và trong hàng t m t nghìn hai tr m n m m i v (1250) câu h i m t ch . Trong gi phút y, mang bình bát, t v n hoa ông C p Cô c, ti n vào i thành Xá V , i kh t th c. Th l p i kh t th c xong, tr v ch c th th c. Khi n c m xong, Ngài thu x t y, bát, g n gàng, r a hai chân s ch s , th ng tòa thuy t pháp.

Th 1

Nguyên nhân Ph t nói Kim C ng,
T i thành Xá V , trong v n C p Cô,
T kheo tr hóa thành ô,
Chu n b y, bát, vô i thành.
Thích Tôn th l p sanh,
Th trai úng ng , thi hành o thiêng,
X p y, r a bát, th ng xuyên,
Tr i xong t a c , li n tuyên o m u.

---o0o---

PHẦN THIỆN HIỆN KHẢI THỈNH THỨ 2

PHÂN GI I: Thi n Hi n chính là tên c a Ngài Tu B (Subhuti). Ngài này bi t c Ph t Th Tôn mu n nói i pháp Kim Cang Bát Nhã, do ó, nên ng c mà kh i th nh. Nh Lai m i l n thuy t pháp, mu n hòa ng v i hàng t các gi i, v...v...m n nh ng l i v n áp ch rõ chân lý. KIM KIM CANG v n là không tôn, vì Ngài Tu B khéo gi i không s m t, nên úng v i c n c mà khai th nh. Thi n Hi n là Ngài Tu B , Trung Hoa còn d ch là Thi n Ki t, c ng g i là Không Sanh. Ngài sinh trong gia ình có ti n c a, nh ng khi sanh Ngài ra, thì v t ph m trong kho tàng

u tr ng không. Do ó, nên g i Ngài là Không Sanh. Cha me Ngài th nh tho ng m i các v tiên tri, oán bi t các ch ki t, do ó nên g i là Thi n Ki t. Thi gian lâu xa, v t ph m trong kho tàng h t, r i b ng nhiên l i xu t hi n y , nên c ng g i là Thi n Hi n.

Lúc b y gi , Ngài Tr ng Lão c l ng i là Tr ng, tu i gi g i là lão. Tu B , trong i chúng li n t ch ng i ng d y, mích tr n vai bên h u, g i bên h u qu sát t, ch p tay cung kính, r i b ch Ph t r ng: "R t là ít có", ít có chính là l i chân th t, khen ng i c Ph t. i m này có 4 ý ngh a:

M t là th i gian ít có, khó tìm ra cho c ph t thuy t pháp.

Hai là n i ch n ít có, khó c o trng trang nghiêm nh th này.

Ba là c ít có, ch ng nh ng c Ph t có oai c r t l n mà còn trong hàng thính chúng toàn là nh ng v o c tr ng.

B n là s vi c ít có, s vi c ây là ch cho i s nhân duyên, công vi c thuy t pháp sanh v y.

B ch c Th Tôn, Nh Lai khéo léo h ni m các v B Tát, chuyên tu trí tu g i là B , ròng th t hành ph c nghi p g i là Tát. Ph c hu song tu g i là B Tát, l i còn có ngh a t l i, l i tha, giác ng cho chúng h u tình c ng g i là B Tát. Khéo léo d n dò các v B Tát. B ch Th Tôn! Các thi n nam cùng thi n n , phát tâm Vô Th ng, Chánh ng, Chánh Giác, nguyên ch ph n là Anuttara-sam-yak-sambodhi; a là vô, muttara là th ng, samyak là Chánh ng, sambodhi là chánh giác. Nói m t cách d hi u là ch n tánh c a ta v y. Ch n tánh y bao trùm c thái h , không có v t gì cao h n, nên g i là vô th ng. Nh ng trên, t các v t gì cao h n, nên g i là vô th ng. Nh ng trên, t các c Ph t, d i n các loài hàm linh, tánh này là th t tánh bình ng, nên nói là Chánh ng; l i n a tính giác c a nó, tròn sáng chi u soi, không thiên không kém nên g i là Chánh Giác.

Th nào nên an tr , th nào hàng ph c tâm y? c Ph t nói: Lành thay! Quý hóa thay! Ngày Tu B ! Nh l i ông ã nói, Nh Lai khéo h ni m các B Tát, ông nay ph i l ng nghe, l ng nghe ngh a là em h t tâm trí mà nghe, em t tánh thanh t nh mà nghe. Tôi s vì ông mà nói. Các thi n nam cùng thi n n phát tâm vô th ng Chánh ng Chánh Giác, ph i tr nh v y, hàng ph c tâm kia nh th này.

D , vâng! D là ti ng lãnh giáo, vâng là th l i tuân l nh, ã d mà l i vâng, ó là bi u th ý tuân hành lên c Th Tôn, B ch Th Tôn! Xin a mu n nghe.

KHÁI LU N:

T ây vào trong ph n chánh tôn, nói Tr ng Lão Tu B th nh v n c Nh Lai hai s ki n:

M t là làm th nào khi n tâm b th ng tr không th i chuy n?

Hai là ph i làm th nào hàng ph c v ng ni m, v ng tâm? (Tâm B chính là b n giác tròn sáng). Xét Ngài Tu B s đ h i hai câu h i trên là vì c Ph t Nh Lai t bày quang c nh r t t m th ng là m c y, n c m, r a chân, tr i t a c ng i, c ng ng ng di u d ng vô tr c a chân tâm, không có ch nào mà ch ng b n th th t t ng Bát Nhã. Do ó, mà Ngài c m kính t trong thâm tâm, khen ng i th t ra m t l i "Ít có Th Tôn" c ng chính ph i i co duyên thu n th c, m i xin h i hai s ki n trên.

Lâu nay c Ph t cùng các t g p nhau g n 30 n m, các t m t b không h bi t tâm Ph t, ch nói v i m i ng i r ng: Phạm nh ng gì c Ph t ã nói ph n nhi u nghi ng mà không tin.

Hôm nay m i c Ngài Tu B khám phá, do ó Ngài Tu B không ph i vì c m ng trong tâm mà phát ra câu "ít có, b ch c Th Tôn", c ng không ph i Ngài khen ng i ngoài m t, mà chính là khen ng i c a s li u ng trong thâm tâm c a Ngài. Toàn c b Kinh, c ng nói lên ý ngh a câu y.

GI NG NGH A:

c Ph t Nh Lai lúc an to n xong, trong hàng t , Ngài Tu B o c và niên l p r t cao, trong i chúng, t trên ch ng i c a chính Ngài, cung kính ng d y, bày vai bên h u (tiêu bi u không dám b i s) u g i bên m t qu sát t (tiêu bi u không dám tà o), hai tay ng ch p l i (tiêu bi u s b n ng), i di n c Ph t Nh Lai, thành kính hành l (tiêu bi u s nghiêm túc) h ng v Nh Lai, th t ra m t l i khen ng i: "R t ít có, c Th Tôn". ng T Ph c a chúng ta i v i hàng t ch a thành o, Ngài em h t thi n tâm h cho h ; i v i hàng t ã thành o, Ngài t nh d n dò h nh ng gì cao th ng. B ch Th Tôn! l i có các thi n nam, tín n , khi phát tâm b , ph i làm th nào cho tâm b y, th ng tr không th i chuy n. Th i gian h phát kh i v ng ni m, ph i làm th nào hàng ph c v ng ni m cho h ?

c Ph t áp r ng hai câu h i c a ông r t là phù h p v i ý tôi. Nguyên nhân c Ph t ra i, b n ý mu ng ch th ng tâm này, nh ng vì ch a có c h i, t lúc thành o cho n ngày nay th ng gi b n hoài y. Nay trên pháp h i K Viên, c Ngài Tu B t ra các câu h i này, th t là úng lúc. Th nên c Ph t khen ng i ng i t câu h i.

Chính c Ph t ã nói v i Ngài Tu B r ng theo l i ông ã nói hi n nay Nh Lai khéo suy ngh n hàng t ch a thành o, pháp ra l i ch a h nói, th là ông ã rõ o lý y, m i có th cùng ông gi ng nói. Do ó nên tôi ân c n nh c ông, nên h t lòng nghe k , tôi s gi i bày.

Ngoài ra còn có thi n nam, tín n nào ã phát tâm B , chính là t nhiê n ã hi n l b n tính chân th t Nh Lai, ph i gi b n tính th ng trú y và lúc nào c ng ph i hàng ph c t t c v ng ni m (có ch nói h o tâm ti n, thì

nhân tâm th i; m t tr i chi u sáng thì bóng t i t nó tiêu tan). c Nh Lai v a nói xong, thì Ngài Tu B li n t ng ý t y, cho nên th a: D , vâng! . Chính là áp ng v i ý t chính c a Ph t và thay l i c i chúng nói: Xin a mu n nghe.

Th 2

Thi n Hi n kh i th nh lý sâu,
Gi úng nghi l , qu h u m t bên,
B ch r ng: ít có, b trên!
H ni m, phú chúc v ng b n d y khuyên.
B Tát l ng phái c n chuyên,
Th nào an tr yên tu hành?
Làm sao hàng ph c tam bành?
Làm sao gi v ng lòng thành Kim C ng?
H i áp: Ph t r i tình th ng!
Lý m u d y b o, m i ph ng ghi lòng,
Thi n Hi n nh l ph c tòng,
Chúng con tuân gi , phòng ng tu.

---o0o---

PHẦN CHÁNH TÔN ĐẠI THỪA THỨ 3

PHÂN GI I:

Thinh V n B Tát là ti u th a; Duyên Giác B Tát là trung th a; nay nói i Th a là nói pháp i Th a B Tát .

Thinh V n ng c pháp T (kh , t p, di t, o).

Duyên Giác ng pháp Th p Nh Nhân Duyên (vô minh duyên hành, hành duyên th c, th c duyên danh s c, danh s c duyên l c nh p, l c nh p duyên xúc, xúc duyên th , th duyên ái, ái duyên th , th duyên h u, h u duyên sanh, sanh duyên lão t).

i th a B Tát ng pháp l c v n hành (b thí, trì gi i, nh n nh c, tinh t n, thi n nh và trí tu).

Tôn môn pháp bi t r t nhi u, ây nói chánh tôn, t c là nói pháp Bát Nhã r t cao siêu. Bát Nhã là m c a ch Ph t, ó là Pháp T i Th ng Th a. Do ó, nên nói là Chánh Tôn.

c Ph t b o Ngài Tu B , các v B Tát Ma Ha Tát, ch Ma Ha Tát có ngh a là r ng l n, trong hành B Tát, các v này y i giác tánh, ph i úng cách hàng ph c v ng tâm kia, ã có các lo i chúng sanh, ho c noãn sanh, ho c thai sanh, ho c th p sanh, ho c hóa sanh, ho c h u sanh, ho c vô s c, ho c h u t ng, ho c vô t ng, ho c phi h u t ng, ho c phi vô t ng, ta u khi n các lo i trên u vào Vô D Ni t Bàn, vô d ngh a là không

còn m y may sinh di t v ng t ng. Ni t Bàn t c là Giác tánh x a nay không sinh, không di t. Vô d Ni t Bàn là ni t bàn không còn sinh t luân h i, r i di t t t c , di t là d t h t các v ng t ng, là tr l i tánh giác c a m i loài. Dùng trí tu sáng su t di t h t si ám ó là ý ngh a hai ch di . (Ví nh ng i b mù ôi m t, th y thu c tr lành, sáng su t tr l i; th y thu c ch tr b nh cho ng i kia, ch âu ph i cho ánh sáng n ng i au m t. Th nên chúng ta bi t r ng, ánh sáng c a m t s n có, s ng n che c a con m t v n không, nh n vì v n không, nên có th di t; nh n vì s n có, nên m i tr ( ). Di t nh th , chúng sanh có vô l ng, vô s , vô biên, th t không có chúng sanh nào di t c . Vì c sao? N u B Tát còn có Ngã t ng, t ng là hình tích v y, ch p ch t hình tích, tâm không tr ng r ng, b tr ng i không th hóa gi i, gi ó là t ng. Ngã t ng là s yêu m n thân m ng mình, tr n ngày c lo cho thân, tranh danh at l i cho thân. Tính toán cho thân mình, r i lo cho thân con cháu u thu c v ngã t ng c .

Nh n t ng, các vi c phân bi t ng i khác th y ng i có th l i, ch y theo bển gót. Th y ng i y u i, gi n chán không a, ganh ghét ng i h n mình, b n s n i v i m i ng i, u là nh n t ng.

Chúng sanh t ng, phàm s c, th , t ng, hành, ch p cho là chúng hòa hi p, tham lam gi n t c, si mê, ái nhi m, làm cho chìm m ngu n linh, nh ng vi c nó trên u là chúng sanh t ng.

Th gi t ng, nh ng vi c t h ng c u nguy n, c u cho có ph c i n hi n t i, u ng thu c luy n n, hy v ng tr ng sinh không già. Các vi c y u là th gi t ng, t c không ph i là B Tát.

KHÁI LU N:

Ph n c n b n gi ng nói ph ng pháp hàng ph c v ng tâm. c Ph t Nh Lai c t y u nói l i ph n tr c, qua l i h i c a Ngài Tu B : Làm th nào tr tâm? Làm sao hàng ph c v ng tâm? Thuy t minh hai câu h i y m t cách rõ ràng; l ra ch c n nó hàng mà không c n nói tr , vì hàng c ng gi ng nh tr ; y là hàng ph c tâm v ng ni m kia, tr t c là ã nh tâm kia v y! Th nên c Ph t Nh Lai nói nh ng ng i tu hành mà v ng t ng còn nhi u thì tâm B không th nào th ng trú. Ai mu n tâm B th ng trừ, ph i xa lìa v ng t ng. Mu n di t nó, ta ph i trong hoàn c nh phân bi t t t c t ng. Trong ph n c n b n m c dù nói Pháp-t hàn gph c v ng tâm, song l i chú tr ng ph n th nh p Nh t Thi t Trí và d nhiên ph i xa lìa b n t ng: Ngã, nh n, chúng sanh và th gi . H n n a, trong ph n chánh, không nói n các thi n nam và thi n n , mà ch c p n các v i B Tát, b i vì các B Tát là nh ng t ã thành o, tâm th r ng l n, thuy t minh ph ng pháp, r i d n dò các B Tát ph i tr vi t vô minh, còn các thi n nam, tín n c ng ph i theo cách Ph t ch d y mà hàng ph c v ng tâm, khi hàng ph c c v ng tâm thì ch c ch n tâm B th ng trú.

GI NG NGH A:

c Ph t b i Ngài Tu B : các v i B Tát, nên theo ph ng pháp mà tôi ã nói v a r i hàng ph c v ng tâm, m i có th th ng trú c tâm B .

Ph ng pháp hàng ph c v ng tâm là ph i xa lìa b n t ng; n u mu n xa lìa b n t ng, ph i phân bi t t t c các t ng. Hi n t i, t ng chúng sanh, ta th y có 10 lo i:

Noãn sanh: Loài sinh trong tr ng, nh các lo i gà, v t, chim, rùa, r n.

Thai sanh: Loài sinh con, nh ng i, súc, r ng, tiên. v.v...

Th p sanh: Ch m t hòa h p, c m sanh, nh các loài côn trùng, hay nh loài tôm, cá, d i n c.

Hóa sanh: Hóa ki p ng hi n, c i l t i hình, nh các loài qu , loài súc, loài b m b i sâu mà hóa sanh, loài d i b i chu t mà hóa sanh.

Loài h u s c: Ch cho nh ng loài "h u c u tinh minh", t c là các loài có hình s c.

Loài vô s c: Ch các loài "không tán tiêu tr m; loài không hình s c nh ma, yêu...

Loài h u t ng: Ch cho các loài th n k , qu quái.

Loài vô t ng: Ch cho nh ng loài tinh th n hóa thành y, cây, vàng, á.

Loài phi h u t ng: Ch cho các loài mùa ông là côn trùng, mùa h là c cây.

Loài phi vô t ng: Ch cho các loài minh linh sinh trong t, trong t .

Trên nói m i lo i chúng sanh tràn y v ng tâm u không ph i ch n tâm c a B Tát. c Ph t Nh Lai mu n cho t t c chúng sinh di t h t nghi p ch ng, h thoát kh i c nh luân h i trong 6 ng (tr i, ng i, a tu la, súc sanh, ng qu , a ng c) không sanh không t vào c ngôi làng vô vi thanh t nh. c Ph t, tuy ã di t , nh ng mà t t c chúng sanh không h n l ng, không tính k , không biên t , th t s không có m t chúng sanh nào cùng B Tát y tâm B này, hi n t i b v ng tâm iên o, khi di t h t v ng tâm iên o thì tr l i thanh t nh c u kính, y là tr v b n tánh s n có c a m i ng i. Tánh mình thì mình c, không th nh c Ph t mình c. Ngài ch v ch con ng cho chú ng sanh: c Ph t l i b o Ngài Tu B : n u chúng sanh ngh r ng có c ta di t cho, t c là ã ch p b n t ng: Ngã, nh n, chúng sanh và th gi ; l i b v ng t ng y d y trong t tánh, nh th làm sao g i là Vô D Ni t Bàn, ch c ch n không ph i là B Tát.

Theo o lý y, chính là B Tát ch a t ng , tr l i làm chúng sinh. B Tát ã giác ng m i là B Tát. Th t t i thì mình ph i do t mình , c Nh Lai ch giáo con ng cho chúng sanh, nh ng chúng ta ng ngh r ng c

Như Lai đi t cho chúng sinh, n u ngh nh th t c là ch p tr c b n t ng. Con ng gi i thoát còn xa.

Th 3

Kiên tâm trì chí công phu,
Chúng sinh m ng lo i b tù kh sai,
B i vì c ch p ai ai,
Ngã, nh n, th , gi , các loài chúng sinh.
B Tất còn có tr ng khinh,
Ch a ph i B Tất trong tình bao la,
Vô d di t h ng sa,
D c tr b n t ng m i là viên dung.

---oOo---

PHẦN VÔ TRỤ ĐIỀU HÀNH THỨ 4

PHÂN GI I:

Đi u hành là gì? Ngh a là hành ng không còn th y n ng hành và s hành. y là hành mà không th y ta và ng i, m c dù th t hành mà không ch p tr c s hành c a mình. Ai chuy n c th c th 7 (Manavijnana) tr thành bình ng tánh trí thì vì c hành ng không có tr tr c, tâm m i thanh t nh, chu bi n pháp gi i. Do ó, nên dùng đi u lý hành mà không hành, tr mà không tr , ch a t i b c C u a (Thi n Hu a) và b c Th p a (Pháp Vân a) thì khó bi t lý nhi m m u y.

Th nên, T Thi n (Ly Sanh h L c a; nh Sanh H L c al Ly H Di u L c a và X Ni m Thanh T nh a).

T nh (Không vô biên x nh; Th c vô biên x nh; Vô s h u x nh và Phi phi t ng x nh) u không th thoát ly nh ng kh hành m. Nay nói vô tr đi u hành, chính là nói b thì không tr c t ng. Phạm v t gì có hình t ng u là h v ng. Tr t ng t c là tr h v ng; n u không tr t ng thì không bao gi b v ng c nh khu y ng. Ai không b v ng c nh lay ng thì âu có sanh di t, th thanh t nh t nhiên tròn sáng; tr c cái không tr m i th t là ch n đi u hành.

L i n a, ông Tu B , B Tất i v i s v t, ph i không tr tr c làm vì c b thí. B thí là m t trong l c c a Ph t Pháp. Có 3 th b thí:

1/ Tài thí

2/ Pháp thí: Tinh ti n không m i m t, thi n nh không gián o n, trí tu không iên o, thuy t pháp sinh, g i là Pháp thí.

3/ Vô úy thí: Phạm ng i nào trong hoàn c nh s hã, lo âu, ta có cách gì giúp cho h h t s , nh t là s ch t, dù gian lao ta c ng không n n, mi n sao h ng s hã, g i ó là thí vô úy.

y là không tr n i s c mà b thí, không tr n i thanh, h ng, v , xúc, pháp mà b thí. Tu B ! B Tát ph i b thí nh th , không nên tr n i t ng. Vì sao? Vì n u B Tát không tr t ng b thí, ph c c kia không th ngh l ng. Tu B ! Ý ông ngh th nào? Ph ng ông h không, h không, gi a thái h không có m y may cách ng i, tr ng r ng bao la, tâm suy ngh không th nào o l ng c, có th ngh l ng c không?

1. Không th nào ngh l ng c, b ch Th Tôn.
2. Nay Tu B ! Ph ng nam, tây, b c, b n góc, th ng ph ng, h ph ng, h không có th ngh l ng c không?
3. Không th c, b ch Th Tôn.
4. Tu B ! B Tát không tr t ng b thí, ph c c c ng l i nh th , không th ngh bàn. Tu B ! B Tát ph i y nh giáo pháp mà tr .

KHÁILU N:

Ph n c n b n nói v ph ng pháp tr tâm. Vô s tr là th nào? Trong không tr ta, ngoài không tr ng i, gi a không tr nh ng v t ã thí. Nh m t t m g ng ng soi c nh v t, tùy c nh n thì hi n, c nh i thì thôi, c n ph i xa lìa tr n t ng c a chúng sanh. S c, thanh, h ng, v , xúc, pháp là sáu tr n. Vì sao ch nói b thí mà không nói các khác? B i vì trong Ph t Pháp có l c :

1. B thí
2. Trì gi i,
3. Nh n nh c,
4. Tinh t n,
5. Thi n nh và
6. Trí tu .

B thí xan tham; trì gi i thì phá gi i; nh n nh c thì gi n t c, tinh t n thì bi ng nhác, thi n nh thì tán lo n, trí tu thì ngu si.

Vì c t t nh t trên i là vi c t thi n, nh ng vi c t thi n, ng nhiên ph i dùng b thí tr c tiên. B Thí là m t trong nh ng ph ng pháp l c . Có tâm ni m b thí cao th ng, i v i ng i có th th t hành b thí r i x b , i v i t mình có th ng n ng a vi c tham lam, b n x n. Tâm ni m B Tát th t hành b thí, không nên tr c t ng; n u tâm còn tr c t ng thì b sa vào m t m s c, tai a ti ng, m i ng i mùi, l i n m v , thân xúc d c và pháp (nh ng gì b tâm suy ngh , t ng t ng nói ra có ch có c nh so l ng phân bi t, nó n m trong tánh v ng c a chúng sanh, b các c nh bên ngoài, v ng tâm tham lam m tr c? b i vì nhữ c n cùng s c nghi p r t là tr ng y u. c Ph t Nh Lai s ng i tu hành i sau sanh lòng nghi, nói b thí v n là c u ph c, n u không tr t ng, chính là không, làm sao có ph c? Vì th , nên c Ph t l i nói, n u B Tát không tr t ng mà b thí, thì ph c c kia m i là v i.

Tóm lại, Phật nói Bồ Tát b thí, tuy chuyên vì cứu phước, nhưng nếu tâm còn tructing cứu phước, mặc dù phước có, nhưng không vì. Nếu xa lìa chấpting thì phước kia không thng l ng. Nói n ph c c không thng l ng, thng a m n th th c 10 ph ng h không vì nó vì không thng l ng. Ông nhìn, ng i ta cho kia là tây; t nam nhìn ng i ta cho kia là b c, t th ng nhìn, ta cho kia là h . t h n nhìn lên, ta cho là thng v.v... ông, tây, nam, b c, danh x ng do ng i ta quy nh; s th t thì không có ph ng h ng nào nh t nh...ch có khi sáu c n viên thông r i thì b n ph ng, tám h ng u vô ng i.

GI NG NGH A:

c Phật l i b o; Tu Bồ ! Bồ Tát i vì Pháp vô thng Chánh ng Chánh Giác ph i nên b thí không chấpting. c nh th ch c ch n sáu c n thanh t nh, ly khai các tr n t ng, s c, thanh, h ng, v, xúc, pháp (ng i thí quên thí, k th quên th, v t hay thí b thí u quên). Gi ng nh ch khác nói tam luân th không, thí không, th không, và v t không). c Phật l i nói: Tu Bồ Bồ Tát không nên tr t ng mà b thí, vì sao? B i vì tructing b thí, là b h n cu c có t ng, th t t i t ng chúng sanh bình ng nh vì tr n, dù có ph c b i c ng ch ng c bao lâu. Nếu không tructing b thí, hay tam luân không t ch. ó th t là vô t ng, công c không th nào ngh bàn. c Phật l i b o: Tu Bồ ! Ông nói ph ng ông, h không có ng n mé không? Dùng tâm có suy ngh c không?

Tu Bồ b ch;

- Th a Th Tôn! Không thng l ng c.

Ph t l i nói:

- Tu Bồ ! Ông nói các ph ng nam, tây, b c, ông nam, tây nam, ông b c, tây b c, k c th ng ph ng và h ph ng, thành h không c a chín ph ng, ông ngh các ph ng y nó có ng n mé không? Tâm ông có th o l ng c không?

Tu Bồ b ch:

- Th a Th Tôn! Không th nào ngh l ng c.

c Phật l i nói:

- Tu Bồ ! Bồ Tát nên theo l i ch giáo c a tôi khéo h ni m, khéo d n dò; nh th hàng ph c v ng tâm, nh th làm cho tâm thng trú. c nh v y, kh i tìm c u tâm nào khác c .

Th 4

Th t hành chi u t a không trung,
Ba la b thí hình dung pháp m u,
Sáu tr n gi i tòa ch c u,
Tâm không t c Phật ng u thiên kinh.
M i ph ng, b n h ng thnh thnh,

Tánh ch ng v ng b n, oai linh không cùng,
B i giác i hùng,
Y giáo hành s , tôn sùng l i khuyên!

---o0o---

PHẦN THẬT THẤY NHƯ LÝ THỨ 5

PHÂN GI I:

Nh là ch n nh . M i pháp gi i (Ph t, B Tát, Duyên Giác, Thinh V n, Tr i, A Tu La, Ng i, Súc sanh, Ng qu , a ng c) không có m t cõi nào là th t pháp c ; n u có th t pháp u là t ng h v ng. Nh lý th nào? Chính là không th nào dùng t ng h v ng th y Nh Lai, nên theo lý "vô t ng, u t ng' m i th y c Nh Lai.

Th nào g i là vô t ng?

- T t c hình t ng th gian u là c nh v ng, v n không có th t, nên g i là vô t ng.

Th nào g i là u t ng?

- Pháp th p nh (t ng nh , tánh nh , th nh , l c nh , tác nh , nh n nh , duyên nh , qu nh , báo nh , b n m c c u cánh nh) trong pháp gi i, ng d ng vô ph ng, t t i vô ng i, cho nên g i là u t ng.

Th t th y là sao?

- Th y t tính Nh Lai, ã ng c th tánh không, th nên, không th dùng t ng th y Nh Lai.

Th t th y nh lý là sao?

- Không th ch p t ng mà c ng không th ly t ng. B i vì ch p t ng u là h v ng, còn ly t ng thì b r i vào o n di t, c n ph i không ch p, không ly, m c dù có t ng mà tâm không tr t ng, li n th y các t ng mà phi t ng, không khéo th y c Nh Lai.

- Tu B ! Ý Ông ngh sao? Có th dùng thân t ng, thân t ng, ây là ch cho s c thân. Th y c Nh Lai không? Không th th y, b ch Th Tôn! Không th dùng thân t ng, th y c Nh lai, vì c sao? Nh Lai ã nói thân t ng, t c không ph i thân t ng. Không ph i thân t ng t c là Pháp thân v y. c Ph t b o Ngài Tu B , phàm ã có t ng, u là h v ng, n u th y các t ng mà phi c t ng, t c là Nh Lai. Nh Lai là ch n Ph t tánh c a ta.

KHÁI LU N:

Ph n chính y u, phá v ng t ng t c là ph ng pháp hàng ph c v ng tâm, ã gi i nói ph n tr c, ý nói B Tát ph i úng cách phát tâm B , ngoài ra các thi n nam tín n c ng nên phát tâm nh th . Nh ng c Nh Lai l i lo trong hàng t , th i gian gi n nói, gi ng nh ã giác ng , nh ng i c nh

v n còn mê l m nên m i h i g n Ngài Tu B , dùng thân t ng có th th y c Ph t Nh Lai không? xem Tu B có nh n lãnh c o lý hàng ph c v ng tâm và lý t ng không? Ngài Tu B nghe qua câu h i y lãnh h i c ý Ph t, do ó, nên Ngài áp r ng: Không th dùng thân t ng (s c thân) mà th y c Nh Lai. B i vì thân Ph t u không ph i là s c thân, y là Pháp thân, là ch n không vô t ng, làm sao dùng nh c nhãn mà nhìn th y c hình th c a Nh Lai? Ch ng nh ng phàm phu không th th y, mà chính là hàng Nh Th a (Thinh V n, Duyên Giác) và B Tát c ng khó mà th y c. Trong Thi n Tôn th ng nói: "Trúc xanh, sen tr ng u là pháp thân; cúng vàng, ph ng u là Bát Nhã". y chính là nói pháp thân giáp kh p cõi h không, c cây, hoa là u là trong bi n tánh Nh Lai. M ng trúc xanh hi n l th pháp thân, mà trúc xanh c ng chính là pháp thân. em cúc vàng bi u hi n đi u d ng Bát Nhã, nh ng cúc vàng c ng âu có gì khác v i Bát Nhã! c Nh Lai qua câu tr l i, Ngài bi t Tu B ã ng c o lý hàng ph c v ng tâm và lý t ng; vì th , nên c Ph t l i b o Ngài Tu B r ng ch ng nh ng t ng Ph t nh th , mà là t t c t ng ã có trong th gian, u là gi h p chuy n bi n. N u th y có các t ng, nh hay bi t phá b n t ng "Phi ngã ch n th t" quy t không có l i "ch p t ng mê ch n". T mình hay h i quang ph n chi u, li n th y trong s c thân, có Nh Lai t tánh pháp thân, tùy m i ch mà hi n hi n. Trong t p san nh Ký chép: "ch p t ng mê ch n, i đi n, nh ng xa nghìn d m; tâm nh h không i v i v t th , tr i t m t nhà". Nên bi t r ng Nh Lai không ph i tìm c u biên ngoài mà c. L i n a, phân tách, dùng hai ch "ch t ng", vì là hình t ng m t có, m t không, ch ng ph i có, ch ng ph i không v.v...có th tính n s tr m, t c là ch t ng a s mà nói...

GI NG NGH A:

c Ph t b o Ông Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Ng i tu hành có th th y c hình th Nh Lai không?

Tu B b ch r ng:

- Th a Th Tôn! Không th th y c hình th c a Nh Lai . y là t i duyên c gì?

B i vì T Ph ã nói, thân t ng t c không ph i là thân t ng, mà là pháp t ng, vì th mà không th th y.

c Ph t l i b o Tu B :

- Ch ng nh ng th , phàm nh ng v t gì có hình t ng trong th gian này u là h v ng không th t; n u hi u bi t phá c các ch p, hi u o lý các t ng u là h v ng, thì ch c ch n th y c pháp t ng Nh Lai.

Th 5:

Ph t h i Thi n Hi n c n nguyên,

Ý Ông suy ngh , tinh chuyên th nào?

Dùng thân t ãng ra vào,
Nh Lai hi n t ãng có chào c không?
B ch Th Tôn, th t khó mong!
Vì Ph t ã nói, t c không thân hình,
Phàm ã có t ãng hành trình,
y là không ph i thân hình Nh Lai!

---o0o---

PHẦN CHÁNH TÍN HY HỮU THỨ 6

PHÂN GI I:

Ph n tr c ã nói không th dùng thân t ãng th y Nh Lai, lý n y r t sâu! c Ph t s chúng sinh nghi ng Ph t là h vô, do ó em Bát Nhã th m thãm "không tr t ãng" gi i bày cho rõ, khi n chúng sanh ó n lòng nghi, sanh chánh tinh v y. ãy s nghi t ó n v n tr c có hai ó n nói "không tr t ãng b thí" và "không th dùng thân t ãng mà th y Nh Lai". B i vì phàm phu b thí, u là tr t ãng b thí. Phàm phu quán Ph t u là tr t ãng quán Ph t; phàm phu khó mà hi u bi t b thí không tr t ãng, công c c a nó r t là v i. Quán Ph t không tr t ãng, trí tu r t là sâu s c. Do ó, Ph t d y ng i dùng nh n vô t ãng, kh h p v i qu vô t ãng, nh n sâu qu sâu. Ngh a này khó tin khó hi u, nên g i là chánh tín hy h u.

Ngài Tu B b ch Ph t r ng: th a Th Tôn! V l i có chúng sinh, c nghe l i nói, câu v n nh th , có sinh lòng tin th t không? c Ph t b o Ngài Tu B : Ch nói nh v y, sau 500 n m, Nh Lai di t , có ng i nào trì gi i tu ph c, trí gi i, gi gìn gi i lu t. Trì gi i có ba cách:

- 1) Nhi p lu t nghi gi i, phàm i, , ng i, n m, ra vào, qu a l i, nghiêm trì thân tâm, g i là lu t nghi gi i.
- 2) Nhi p thi n gi i, phàm vi c thi n, chính ph i làm, g i ó là nhi p thi n pháp gi i.
- 3) Nhiêu ích h u tình gi i, phát tâm tu hành mu n d t kh c a chúng sinh, ban vui n chúng sinh, ph i ra làm các vi c l i ích cho t t c chúng sinh, g i là nhiêu h u ích tình gi i.

i v i nh ng câu v n này, hay sinh lòng chánh tín, cho là s th t, ph i bi t ng i y, không ph i cùng m t c Ph t, hai c Ph t, ba, b n, n m c Ph t tr ãng c n lành, mà là ã cùng v i vô l ãng nghìn muôn c Ph t trong các c n lành, nghe n câu v n y, cho n m t ni m, sinh lòng tinh tín. Tu B ! Nh Lai u bi t u th y, các chúng sinh y, ng ph c c vô l ãng nh th . Ph c c, ng i tin kinh này, g i là c ph c c. Ng i h ãng ph c báo trong th gian, g i là ph c báo. Vì sao? Vì các

chúng sinh y, không có ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng. Phi pháp t c là không pháp, gi ng nh ngoan không. Vì sao? Vì các chúng sinh y, không có ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng, vô pháp t ng c ng vô phi (u) pháp t ng. Phi pháp t c là không pháp, gi ng nh ngoan không. Vì sao? Vì các chúng sanh y, n u tâm ch p t ng, t c là m tr c ngã, nh n, chúng sinh, th gi . Ngã, nh n, chúng sinh, th gi , trong tr i t các tình tr ng ã có c a chúng sinh, u không ngoài b n t ng này. Tr ngoài b n t ng này, l i còn có pháp t ng, phi pháp t ng và o n di t t ng, các t ng s này u là t ng c a tâm. L i n a, c ng nh thân t ng, 32 t ng, nh t hi p t ng, y là hình t ng v y. Nh ng hình t ng c ng tùy tâm l u xu t, tâm vô t ng làm sao có hình. Ch sanh t ng chân th t, chính là c nh giác ng . N u ch p pháp t ng, t c là ch p ngã, nh n, chúng sinh, th gi . Vì sao? Vì n u ch p t ng phi pháp, t c là còn ch p ngã, nh n, chúng sinh, th gi , vì th không nên ch p pháp mà c ng ch ng nên ch p phi pháp. Do ngh a này nên c Nh Lai th ng nói: T kheo các ông , ph i bi t tôi nói pháp, thí d nh chi c bè quí báu, chánh pháp còn ph i x b , hu ng là phi pháp.

KHÁI LU N:

Phân gi i v c n b n, nhân vì Ngài Tu B nghe Ph t Nh Lai nói: "N u th y các t ng là phi t ng, t c là th y c Nh Lai". Câu nói này là dành cho B Tát (t c là nh ng chúng sinh y tánh giác) nh ng h ng ã tín th ph ng hành. Nh ng r t lo s cho các chúng phàm phu i m t pháp, nghe lý nhi m m u trên khó sinh lòng chánh tín. T i sao? B i vì Ph t Nh Lai trong ph n th 4 ã nói B Tát không tr t ng b thí, trong ph n th 5, Ph t nói không có s c t ng. Do ó, nên không th nào tránh h kh i cho ng i i sau nghi ng Ph t cùng Pháp, c hai u là vô t ng. N u không có Ph t, không có Pháp, thì nh n cùng pháp u d t, nh th là không có nh qu , có tin c không? Th nên Ngài Tu B s e chúng sinh trong òi m t pháp, nghe nói n giáo lý vô t ng chân không này, khó sanh lòng tín ni m, mà Ngài ph i ng c , phát lên câu h i y. Ti p theo ó Ph t Nh Lai b o Ngài Tu B r ng, lý nhi m m u là nh th , nh ng ng i sinh tín ni m, không ph i là h ng t m th ng. Ph i d t tr các i u á c (trì gi i) vâng làm nh ng vi c lành, m i hay sinh tín ni m. Vì sao v y? Vì tâm ni m c a m i ng i, trong m i tích t c có 4 t ng sanh, tr , d , và di t. M i ni m, m i ni m không d ng tr . Trong m t kh y móng tay có 90 sát na, trong m i sát na có 900 sinh di t, r t t nh m i nh n ra i m này. Chúng sinh b giác tánh ch y theo tr n c nh, h suy ngh là hi n ra t ng tr n lao, ã b mê c n, tr n, th c 18 ranh gi i, m tr c vui theo ng d c (tài, s c, danh, th c, thù); l i b n m m (s c, th , t ng, hành, th c) ng n chi, ai mu n m t ni m c sinh lòng t nh tín, th t là khó kh n! Nay nghe ch ng

cứ c a Kinh này, ng i nào sanh c lòng tin thanh t nh, ng i ó chính là h ng ng i lành có i c n c , hay tín nhi m o lý kia. B i vì h t gi ng lành y ã gieo tr ng trong 8 th c tâm i n t lâu, không lu n th i gian nào, h t gi ng y d dàng phát hi n.

Trái l i, nh ng ai t o t i ác t y tr i, không bao gi ngh n hai ch sám h i, thì làm sao có c ch Tín trong pháp m u vô l ng. Tín là bà m sinh ra các công c lành, các c Ph t B Tát t khi m i phát tâm n l c thành o u nh chánh tín mà c k t qu . Chúng sinh u có tín c n y, ai mà phát hi n c nó thì t ng lai s có k t qu lành. Th nên m t ni m tín tâm phát kh i, công c kia không th ngh l ng. Do ó, Ph t Nh Lai ch th ng ch th y, bi t c a chúng sinh. M c dù nói chúng sinh có vô l ng, nh ng u trong bi n tánh Nh Lai, chúng sanh nh t c , nh t ng, Nh Lai u th y u bi t.

L i n a, b o chúng sanh m t ni m sanh tâm t nh t n, th b ch p b n t ng (ngã t ng, nhân t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng), pháp t ng (ch p n i ngôn thuy t, ch ng cú Kinh này) và phi pháp t ng (b sa vào tr m không vô ki n), t c là không th tr v ch n tâm c. Nh n vì ch p t ng s h u, thì b tr ng không trong b n giác, chúng sanh n u có tâm "ch p t ng" t c là b v ng trong 4 t ng: n u tâm "ch p pháp t ng", c ng là b chìm trong 4 t ng. N u ch p "phi pháp t ng" c ng là b chìm trong 4 t ng. N u ch p "Phi pháp t ng" l i b thiên v ng oan không, sa vào an ki n. Th nên, c Ph t d y: "Mu n ng o lý ch n không vô t ng thì không nên ch p pháp mà c ng không nên ch p phi pháp; c hai u không nên ch p tr c, còn ch p là b tr ng i n i pháp. Trong b n tánh v n không có pháp, còn ch p phi pháp thì hoàn toàn tr ng i n i ngoan không. Trên th t t , chúng ta không th ch ng nh pháp mà ng c b n tánh di u minh. Do ó mà dùng thuy n bè thí d . Mu n qua kh i không mê, ph i b thuy n bè m i lên c b giác. Ý chính nói ã ch ng ng c b n tánh thì không có chi g i là pháp; n u ch a ng b n tánh, tr l i ch p là phi pháp (ch n không vô t ng) th là không th qua c con ng sinh t luân h i. Trong Thi n Tôn th ng ghi: "Ông ch a có thi n tr ng, tôi s cho ông thi n tr ng; n u ông ã c thi n tr ng, thì tôi ph i thu thi n tr ng c a ông". L i d y ng i i x pháp mà c ng d p luôn pháp ch p v y.

Ngài Phó i S ã nói:

"Qua sông thì phái nh bè,
n b mà l i dùng ghe làm gì?"

ây, chính là ý mu n nói n ng nh pháp bên ngoài ng c chân tánh bên trong.

GI NG NGH A:

Ngài Tu B h ng n Ph t Nh Lai: B ch Th Tôn! T Ph c a con ã nói không tr t ng b thí: l i nói thêm r ng n u th y các t ng mà phi t ng t c là th y c Nh Lai. y là di u lý ch n không bô t n g. Nh ng ng i nào có c n c i th a, t h t n th ph ng hành, nh ng i a s chúng sinh, nghe th y l i pháp y, không h có sinh lòng th t t n không?

Ph t Nh Lai b o Ngài Tu B :

- Ông không nên nói nh th , pháp mà ta ã nói, tuy là thâm di u th t, há không có ng i toan t n sao? Không nh ng hi n ti n có ng i tin, cho n t ng lai v n có ng i tinh. Chính sau khi ta đi n 500 n m, có nh ng ng i gi g n gi i lu t, r ng tu phúc i n, hay tin m t ch ng, m t câu trong Kinh này, t h tin cho là s th t. Nh th bi t ch c r ng nh ng v y c n lành sâu d y, không nh ng h tr ng c n lành trong 1, 2, 3, 4, 5, c Ph t, mà là h ã gieo c n lành trong vô l ng c Ph t. Ng i mà có c n lành y, ch nghe m t câu Kinh, m t bài k trong Kinh này, c ng c tâm th n thanh t nh không lo n ng, lòng tin ch c ch n không nghi ng gì c . Tu B ! Nh Lai dùng Ph t tu cùng Ph t nh n th u su t các chúng sanh. Có lòng t nh t n, khai thông Ph t tánh, rõ bi t ph c c c a chúng sinh trong m i ph ong h không. Làm sao mà bi t c? Chính vì các chúng sanh y c n lành ã thu n th c, ã ng c o lý ch n không vô t ng, ã xa lia c b n t ng: ngã, nh , chúng sanh và th gi ; c ng không ch p pháp t ng (ch p tr c ch ng cú Kinh này, th t t n ngôn thuy t kia, r i vào th y có th t pháp t ng); mà c ng ch ng ch p phi pháp t ng (ch p tr c n i tr m không tr t ch, sa vào vô ki n, y là phi pháp t ng). Vì các duyên c y, nên chúng sanh, n u tâm còn ch p tr c, t c là còn 4 t ng ngã, nh n, chúng sinh và th gi , n u ai ch p tr c ch ng cú Kinh này, c ng b r i vào 4 t ng.

- Nếu tâm ch p thiên-không, thì b c ch p ng i ch t thân tâm u o n di t, v n i o n ki n l m l n m t cái không không, thì âu có h n gì k ch p 4 t ng. Vì th cho nên ph i buông b c hai; Không nên ch p có mà c ng ch ng nên ch p không, m i có th ng nh p tánh ch n không, t nhiên xa lia các pháp. Nh n lý nhi m m u này, mà Ph t Nh Lai gi ng nói Kinh Kim Cang c ng là vi c "b t c d ". Nh pháp y u Kim Cang này, nên các ông m i l i t ng th y tánh, v t lên b gi i thoát, a các ông qua kh i bi n kh sanh t . Gi nh các ông th y c b n tánh c a chính mình, ch ng bi t th i gian an vui c a Ni t Bàn, pháp ó c ng nên x b , xem ó nh là vô d ng. C ng nh thì d sau ây, k b n trúc là bè a ng i qua sông, khi n b r i, bè kia vô d ng. Gi ng nh chánh pháp c a Ph t còn ph i phóng h , hu ng chi là v n t th gian không ph i là Ph t pháp, sao l i c ch p không x ?

Th 6:

Tu B ! H i úng sai,
Câu v n, l i nói có ai tín thành?
Ph t d y chi ti t ành rành,
N m tr m n m n a, th t hành v n linh.
Nh ng ai trì gi i t ng Kinh,
C n lành ki p tr c, hi n hình giúp cho,
Tr i bao c Ph t ã lo,
i nay tinh ti n, nguyên do x tr .
N u cò b n t ng kh kh ,
Làm sao gi i thoát ch n nh xu t tri n,
Gi ng nh qua bi n dùng thuy n,
n gi c p b n, ta li n b c lên

---o0o---

PHẦN VÔ ĐẮC, VÔ THUYẾT THỨ 7

PHÂN GI I:

Ph n tr c ã nói Ph t không th th y, Pháp không th ch ng, Ph t ã không th th y, thì các Kinh i n do ai nói ra? Pháp ã không th ch ng, thì ai c c pháp ? Các i m trên ch c ch n k phạm phu s nghi v n, cho là v t có th c thì g i là c, pháp có th ch ng thì g i là ng . Thù b t tri, pháp làm sao mà i di n, làm sao mà có th th y c (pháp ây là ch cho chân lý), không th nào so sánh v i v t ch t h u tình c. Ph t pháp ã không th i di n, không th th y thì làm sao mà có th " c" ? L i có h ng ng i thông minh g i ó ph i dùng tâm m i nh n c. Nh ng tâm y c ng là m t cái ngã ch p vô hình. G i ó là n ng tri ch ng, l i c ng g i ó là lý ch ng. S ch ng thì ch ng ng i cho phạm phu; lý ch ng thì ch ng ng i cho B Tát. Nay nói "Vô c", chính là s lý hai ch ng u phá v y. Khi ch a giác ng ph i nh ngôn thuy t, khi ã giác ng thì ngôn thuy t u "phi". Nh ng pháp Nh Lai ã nói, có lúc nói có, có th i nói không u là nh n b nh cho thu c, u không có pháp nh t nh. N u là tùy l i nói sanh ki n gi i, ch p tr c có không, u là ch ng b nh pháp ch p, ch có ngôn thuy t, u không th t ngh a. Nay nói "vô thuy t", chính là phá ch ng ngôn ng v n t . Th nên trong Kinh có bài t ng:

"Có tâm u là v ng,
Không ch p m i là chân,
N u ng phi phi pháp,
Tiêu diêu ra sáu tr n".

Tu B ! Ý ông ngh sao? Nh Lai có ch ng ng b t Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác không? Nh Lai ã chó thuy t pháp không? – Tu B

th a: "Nh con hi u ngh a c a Ph t ã nói không có pháp nh t nh, g i là Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác; c ng không có pháp quy t nh mà Nh Lai ã nói, vì sao? Pháp Nh Lai ã nói êu không th ch p, không th nói, phi pháp và không phi pháp. Lý do vì sao? T t c hi n thánh, hi n thánh. Hi n là ai? Nh các v ch ng Tu à Hoàn cho n A La H n. Còn Thánh t c là Ph t. T t c Hi n Thánh là nói n Hi n Thánh trong tam th a"

1) Thinh V n Th a: Y theo pháp môn t : Kh , t p, di t, o; quán sát nghe ti ng c a Ph t nói pháp, tu hành c gi i thoát.

2) Duyên Giác Th a: N ng theo pháp môn 12 nhân duyên, không th y ch d y, t ng o lý nhi m m u.

3) B Tát Th a: Y theo pháp môn l c mà c gi i thoát yên vui, u dùng pháp vô vi, pháp vô vi là giác tính t nhiên, không th n ng nh mà c. Th nên, pháp vô vi chính là o Vô Th ng B , là Ni t Bàn, là Nh Lai, là Vô T ng, là Vô Tr cho n Kim Cang Bát Nhã Ba La M t v.v...m c dù có các danh x ng, u là ý t c a pháp vô vi. Trái l i là pháp h u vi, t c pháp th gian, còn pháp vô vi là pháp xu t th gian. X a nay có m t ít ng òi tu hành, ch p láy hai ch vô vi, nh n làm không t ch, r i m i huy n nói di u, t cho là h c Ph t. S th t ó ch là nh ng h ng ng i b t gió theo bóng, hoang mê không th nào lu n nói h t c mà có sai khác. Sai khác, là nói ý t cao th p không ng, c ng nh voi, ng a, th l i qua sông. Voi thì ung dung t t i l i qua, ng a thì l i qua b n c ng p ngang u; th thì ph i b i trên m t n c là l i qua. Lai c ng nh ba lo i chim bay l n trên không, có con bay tr c, có loài bay sau. Nói n n c sông thì không có c n, sâu; lu n n không gian u không có tr c, sau, nh ng vì chân c a loài thú thì có ng n có dài, cánh c a các loài chim có m nh có y u. Thí d trên cho chúng ta bi t pháp vô vi c ng nh h không, c ng nh n c d i dòng sông. Ch vì ng i tu hành, c n tánh l i, n khác nhau, th nên có ra s phân bi t c a tam th a hi n thánh.

KHÁI LU N:

Ph n c n b n chính n i ph n tr c, nói lên v n ly t ng, mu n cho hàng t lãnh ng Kinh v n, i v i các pháp không nên tr tr c th c hành o lý b thí. X a nay trong giác tánh, v n không có b n t ng, không pháp t ng và phi pháp t ng, do ó Ph t Nh Lai trong ph n th 6 em chỉ c bè ra làm thí d , thuy t minh pháp cùng phi pháp u không nên ch p. Nh ng c Ph t Nh Lai l i lo s hành t nghi ng , cho r ng pháp cùng phi pháp ã không th ch p th , t i sao c Nh Lai t Ngài ph i d ày công tu t p m i ch ng c qu Chánh Giác B ? Hi n t i trong nhân gian cùng trên tr i ã có 16 pháp h i, gi ng r ng ngh a lý Bát Nhã. Theo ây mà nh n xét thì Ph t Pháp có th có thuy t, vì sao mà d y chúng sanh không ch p th , không có nói pháp, do ó nên d sinh nghi l m. Vì v y c Ph t

Nh Lai dùng câu hỏi "Nh Lai có ch ng ng b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác hay không? (Nh Lai ã có thuy t pháp không? . Hai câu trên thí nghi m Ngài Tu B th t ã có lãnh h i c ý c a Nh Lai ch a? Vì ã lãnh h i, nên Ngài b ch r ng, c T Ph nói thí d chi c bè, con hi u rõ, ch a qua sông thì ch p có bè, nh ng khi ã qua r i thì x t t c . Do ây mà suy lu n, th cùng x âu có pháp nh t nh, vì bi t không có pháp nh t nh, nên g i là B . C ng không có pháp gì nh t nh áng nói; pháp vô th ng b u do giác tánh t nhiên c a ta, không th do ai khác làm ra. Ch ng nh ng c Nh Lai nh th , mà c tam th a Thánh Hi n c ng do có s sai khác v c n tánh l i hay n, ng có c n và sâu, thành công t y mà chia ra có ch m và mau. Vì th nên Ngài V n Thù khen ng i c s Duy Ma C t: "Cho n không có ngôn ng v n t . y m i th t là pháp môn b t nhi". Nên bi t r ng Nh lai không tr pháp m u, v n ly khai ngôn ng v n t , dù là m t c ng không s c. Ch vì l i ích chúng sinh, nên không ng i hi n kh i các th hình t ng ngôn ng , khi n m i ng i quán sát hình t ng, kh i tâm cung kính, nghe pháp li u ng lý m u. N u ng i có trí tu , t c ngôn ng , t c danh t ng, ly danh t ng, bi t ng t c không ng, bi t nói t c không nói, nh v y m i ng c "Trung o nh t ngh a ".

GI NG NGH A:

c Ph t g i Ngài Tu B ! Ý ông ngh th nào? Nh Lai thi t có c B (chánh giác) không? Nh Lai qu th t có nói pháp gì nh t nh không? Tu B b ch r ng: Nh con hi u ý Ph t ã nói, không có pháp nh t nh g i là B ; c ng không có pháp nh t nh nói. Nh v y là th nào? Chính vì T Ph Nh Lai, nh ng pháp Ngài ã nói là pháp Vô Th ng B , ph i dùng tâm mà li u ng , không th dùng s c t ng mà th ch ng, chó th h i ý, c ng không th dùng l i mà nói c. Nh ng l i phi pháp mà c T Ph ta nói (tuy có mà không), hay là phi phi pháp (tuy không mà có). Các duyên c y, ch ng nh ng T Ph Nh Lai ta, mà t t c các b c Hi n Thánh u dùng pháp vô vi y t tu, ch ng qua c o c n thì g i là Hi n, ho c nh ngôn thuy t ch ng cú, r i sau ó t ng . Nh ng b c c o sâu g i là Thánh, n tu n ng . Th c t , s thành công tuy m t, nh ng vì c n tánh có l i và n, ch ng ph i có c n, có sâu sai khác; th nên s thành công có ch m và mau không ng v y.

Th 7

Tu B ! Ông ch quên,
Nh Lai có ch ng b c trên th ng th a?

Nh Lai ã nói pháp ch a?

Chân th t h i áp cho v a i c n!

Tu B b ch Ph t r ng:

Qu không có ch ng, có n ng bao gi ?
Nh Lai thuy t pháp tùy c ,
Không v ng, không b n, thân s gi i tr !
Vì sao ta ph i suy t ,
T Hi n n Thánh vô s u dùng,
Con ng gi i thoát vô cùng,
Sai khác là t i óng khung m i loài.

---o0o---

PHẦN Y PHÁP XUẤT SANH, THỨ 8

PHÂN GI I:

T t c pháp h u vi trong th gian, u t v ng tâm sinh kh i, nên nói tâm sanh thì pháp sanh, tâm di t thì pháp di t. Tâm là tâm th , pháp là tâm t ng, tâm t óng có sinh di t, nh ng b n th c a tâm thì không sinh di t. B n th c a tâm nó tr m nhiên th ng trú không d i i. N u dùng chân tâm th ng trú, b ng có v ng ki n thì trái m t b n th , r i chuy n thành nghi p th c. T v ng kh i v ng, tinh minh ngo i c nh, ch y theo s c theo tì ng, t o nghi p ch u các i u kh l y. Mê l m c a chúng sanh, tr c ch p pháp ngã, sau ch p nh n ngã, b hai ch p này, b ng nhiên cáo tri dùng nh n vô t ng, mà h p v i qu vô t ng. Lý Bát Nhã th m thâm này. B Tát ch a phá pháp "ngã ch p" khó mà rõ c lý này, hu ng chi là phạm phu ch a phá "nh n ngã chấp ?" Chúng sinh t vô th ki p tr l i, t p khí quá sâu dày, m i ch m i n i u b nghi p l c làm ch . Nghi p tr c ch a tr , l i t o nghi p sau, càng t o càng sâu, dù có c n b n trí, n u không nh s c Bát Nhã, không th nào ra kh i ch ng t phi n nào y? Ph t Nh Lai kh kh u bà tâm, thuy t m t b Kim C ng Bát Nhã này, th t có di u d ng không th ngh bàn. Các th phá ch ng, n u nói c n thì giáo hóa chúng sinh, còn nói sâu là khai ng cho hàng B Tát. Chúng Sinh i v lai, nh ai hay y theo l i d y tu hành, th trì Kinh này, li n hay v t ra con ng sinh t luân h i. Vì Bát Nhã là pháp môn vô th ng, nên các c Ph t thành b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, u nh s c Bát Nhã, cho nên nói r ng "y pháp xu t sanh".

- Tu B ! Ý Ông ngh nh th nào? N u có ng i em b y th quý báu, y c ba ngàn i thiên th gi i. i thiên là th nào? D i kh p c b u tr i, g i là ti u th gi i. M t ngàn ti u th gi i, g i ó là ti u thiên. M t ngàn trung thiên th gi i, g i ó là i thiên. Th gi i là ph ng v gi i h n c a th gian. B y món báu là vàng, b c, ng c l u ly, ng c pha lê, ng c mã não, ng c sanh hô, ng c chân châu v y, em ra b thí, ng i y có ng nhi u ph c c không? Ngài Tu B b ch Ph t r ng"

- B ch c Th Tôn! R t nhi u. Vì sao? Vì ph c c y, t c không ph i là tánh ph c c. Th nên Nh Lai nói nhi u ph c c.

c Ph t nói:

- Tu B ! n u l i có ng i trong Kinh này th trì s c chánh tín g i là th , th r i không bao gi quên. S c chánh ni m g i là trì, trì lâu mà không nhàm chán. Th trì là vâng gi giáo pháp không bao gi trái, ý t k t ni m không bi ng nhác. Cho n m t bài k b n câu v.v...bài k b n câu trong ph n th 26: "N u dùng s c th y ta, em ti ng gi ng c u ta, ng i y hành tà o, không th th y Nh Lai". Và 4 câu n a trong ph n th 32; "T t c pháp h u vi, nh m ng huy n, bào, nh, nh s ng c ng nh ch p, nên quán nh th ó". Vì ng i khác gi ng nói, ph c c này h n ph c c b thí tr c, vì sao? Tu B ! B i vì t t c ch Ph t và các Ngài ch ng c b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, u nh Kinh này mà c.

Tu B ! N u nói là Ph t Pháp, t c ch a ph i là Ph t pháp. Tr c ã nói pháp vô vi, sau dùng ý nói không có pháp gì có th thuy t, y là m t m i phù h p, ch ng ph i Ph t, ch ng ph i pháp, y là b thí không tr t ng v y. KHÁILU N:

Ph n c n b n, ch r o chánh tôn trong Kinh V n, ó là pháp B c a ch Ph t, u t trong y mà l u xu t. L i n a, pháp ch p Ph t pháp, không ph i Ph t pháp, y m i g i là Ph t pháp, ch r o tâm ng i, t có ch n Ph t. Nh ng ph ng pháp ch ra, l i t trong s so l ng hình t ng v ph c c h u vi, nói ra m t cách c n th n. Vì s ng i i nghi tr c nói pháp vô th ng b (pháp vô vi) ã không th dùng s c t ng mà ch ng, l i không th em kh u thi t mà nói, gi ng nh pháp y không th nói. Ph t không th thành, chúng ta, ng i tu hành, bó tay ành ng i trong h m vô vi, th có gì em l i l c không?

Do ó, nên c Nh Lai t trong tình ng i, nói ra ti u qu , tr c em b thí h u t ng (n u ai dùng 7 th ng c báu, b thí kh p c ba nghìn i thiên th gi i), so sánh ph c c. Sau Nh Lai l i nói ph c c h u t ng kia, không b ng ng i dùng ph c c vô t ng, b ng cách th trì m t bài k b n câu; b i vì b thí h u t ng, u là vi c thi n h u vi, t c là h ng h t ph c báu, ph i b a l c trong bi n tr m luân. N u ai th t hành pháp Bát Nhã, ho c hi u rõ bài k b n câu nói ra, ho c vì ng i khác gi i nói ngh a sâu Bát Nhã, ph c báu y, không có khi nào cùng t n. Th nên, ch T th ng d y dùng c a b thí, không b ng em pháp b thí. Tài thí có h t, pháp thí không cùng t n. Vì c y, nên t t c ch Ph t u t trong Bát Nhã (Di u Trí Tu) sanh ra. C ng do lý y mà có m t câu "Ph t pháp t c không ph i Ph t pháp". ã phá "Bát Nhã là m sinh ra ch Ph t, C c th ng nói: "M u nh n t quý", là ý này v y. Bát Nhã hay sinh ra Ph t pháp, nh ng Bát Nhã không ph i là Ph t Pháp. Vì v y nói Ph t pháp t c không ph i là

Phật pháp. Đức Lão Tử nói: "Tôi không tên, gọi gì là đạo". Chúng ta nên hiểu rằng, vốn không có Phật pháp, chằng qua gọi gì, gọi gì là Phật pháp mà thôi! Lại đem so sánh phước đức của người cùng phước đức của vật, trước sau có 91 lần áp. Trong phần này, mình là vật áp lần thứ nhất.

GIỚI NGŨ A:

Đức Phật nói: "Tu Bà lý ông thế nào? Nếu có ai dùng vàng bạc v.v...bây thì quý báu, ý đức thì thiên thế gì, em ra bắt, nhằng nhằng ý có nghĩ hiểu phước đức không?"

Tu Bà đáp: "Bạch Thế Tôn! Tôi nhiên có rất nhiều, Vì duyên có gì? Chính vì phước đức, như bắt thế giới, trong bản tánh chúng ta phước đức cùng trí tuệ, hoàn toàn không quan hệ, rất rõ là không có tánh phước đức. Tôi phải thế nói kết quả của bắt thế giới cùng vật thế giới. Phật Nhự Lai còn nói: "Nếu có người nào, vì Kinh Kim Cang Bát Nhã này, tùy tín thọ trì, hoặc niệm tụng hay niệm, hoặc niệm tụng chằng hay niệm chằng, cho đến niệm tụng bài kệ bốn câu (trong phần 26 và 32 câu có kệ kệ 4 câu); hoặc vì người đi nói ý đức của Kinh, thì phước đức của người vô lượng; so sánh với bắt thế giới ý đức thì thiên thế gì, bắt thế giới phước đức ít hơn!" Đức Phật lý d ý"

- Tu Bà ! Vì duyên đức, nên tất cả Phật và pháp Vô Thế giới Chánh pháp Chánh Giác của Phật đã thành tựu, tất cả Kinh này lưu xuất. Nên nói Bát Nhã là mệnh của Phật.

Đức Nhự Lai còn dạy:

- Tu Bà ! thế giới Bát Nhã ý đức không phải là Phật pháp.

Ý nói xưa nay không có danh từ Phật pháp, chằng qua là tất cả danh từ Phật pháp khai ngộ cho chúng sinh, dùng mệnh danh từ kêu gọi mà thôi! Cho nên nói rằng ai nói có Phật Pháp tức không phải Phật pháp.

Th 8

Ý ông đã có oái hoài?

Người cho của báu trong ngoài thì thiên,

Bắt thế giới gặp khấp gieo duyên,

Phước đức của người ít, xin khuyên trở lại,

Bạch Thế Tôn! Chư người r, i,

Bởi vì phước đức, không thế gian âu,

Nhằng ai trì tụng tụng câu,

Vì người gì người nói, trước sau thế nào?

Thế Pháp mệnh thế là cao

Chư Phật chằng đức, như vào Kinh Vô,

Chư đức đức tính "nhằng" (đức đức "

Pháp Phật còn x, huằng nhằng pháp ma.

PHẦN NHỨT TƯỞNG VÔ TƯỞNG THỨ 9

PHÂN GIẢI:

Trước nói không nên chấp trước Phật pháp: đây nói chúng không nên chấp trước ngũ v. qu. Phật. Tu B..., nhân ngày x. a Phật vì hàng Thỉnh V. n nói pháp T..., vì chúng Phật đã nói pháp, nên ngài ta nghe quy tắc có pháp... c, y theo pháp mà tu, ch. c. ch. n. c. ch. ng. qu. đây u là ý nói phân biệt, theo lời nói sanh ki. n. gi. i, u. b. r. i. vào "n. ng. tri" và "s. tri". Thủ. b. t. tri. th. t. t. ng. bát. nh. ã, ch. ng. ph. i. t. ng. "m. t", ch. ng. ph. i. t. ng. "khác", ch. ng. ph. i. h. u. t. ng, ch. ng. ph. i. vô. t. ng, không ph. i. phi. vô. t. ng, không ph. i. phi. h. u. t. ng, ch. ng. ph. i. không. t. ng. "m. t", ch. ng. ph. i. không. t. ng. "khác"; ch. ng. ph. i. "có. không" u là t. ng, c. ng. ch. ng. ph. i. "m. t. khác" u là t. ng, lia. t. t. c. t. ng, c. ng. ch. ng. ph. i. "m. t. khác" u là t. ng, lia. t. t. c. t. ng, t. c. t. t. c. pháp, phạm. v. t. gì. ã. có. hình. t. ng. u là h. v. ng. Ph. á. t. ng. ph. i. ph. á. t. n. cùng, t. c. là. di. t. tr. h. t. các. v. ng. Khi. các. v. ng. d. t. tr., thì. ph. n. ch. n. ch. c. ch. n. t. hi. n.

-Tu B...! Ý ông nghe thế nào, v. Tu. à. Hoàn, có. nghe. nh. thế. này; Tu. à. Hoàn. là. d. ch. âm. ti. ng. Ph. n. (Srotaapanna). Trung. Hoa. d. ch. là. Nh. p. L. u, vì. c. n. c. a. h. không. vào. tr. n. c. nh, mà. ã. vào. giòng. Thánh. L. i. n. a, vì. m. i. d. vào. giòng. Thánh. nhân, nên. c. ng. c. d. ch. là. D. L. u; m. c. dù. thân. còn. ang. cõi. tr. n, nh. ng. tâm. ã. vào. giòng. Thánh. S. d. không. nhi. m. t. ng. tr. ng. là. vì. h. ã. y. l. u. i. sáu. tr. n. xong. y. là. th. tá. nh. c. a. s. qu. Ta. ã. ng. qu. Tu. à. Hoàn. không?

Tu B...th. a:

- Không. ph. i. v. y, b. ch. Th. Tôn! Vì. c. sao? B. i. vì. Tu. à. Hoàn. g. i. là. Nh. p. L. u, nh. ng. không. có. ch. nh. p, không. nh. p. s. c, thanh, h. ng, v, xúc, pháp. y. g. i. là. Tu. à. Hoàn.

- Tu B...! Ý Ông nghe sao? V. T. à. Hàm. có. nghe. nh. thế. này. T. à. Hàm. là. d. ch. âm. ti. ng. Ph. n. (Sakradagami). Trung. Hoa. d. ch. là. Nh. t. V. ã. ng. Lai. Xét. trong. giáo. pháp. Nguyên. Th., nói. t. ho. c. d. c. gi. i. có. chia. ra. 9. ph. m, ph. i. chia. ra. 7. l. n. m. i. phá. h. t, ó. là. 7. l. n. sinh. t. m. i. có. th. gi. i. thoát.

M. i. l. n. sinh. t., sanh. lên. c. i. Tr. i, khi. h. ng. h. t. ph. c. báo, li. n. chuy. n. sinh. trong. nhân. gian, th. xong. ph. c. báo. nhân. gian, l. i. sanh. lên. c. i. Tr. i. Nh. th. ó. 6. l. n. sinh. t., to. án. tính. phá. tr. 6. ph. m. t. ho. c. Còn. l. i. 3. ph. m. tàn. ho. c. ch. a. h. t, ph. i. l. l. n. sanh. t. phá. tr. cho. s. ch. ho. c. nghi. p, r. i. l. i. sinh. lên. cõi. Tr. i, l. n. chót. th. sinh. nhân. gian, o. n. s. ch. vi. t. ho. c. đây. là. th. tá. nh. qu. th. hai. Ta. ã. ng. qu. Tu. à. Hàm. ch. ng?

Tu B thưa:

- Ch ng nh v y, b ch Th Tôn! Vì c sao? Vì T à Hàm, g i là Nh t Vãng Lai, nh ng th t không vãng lai. y g i là T à Hàm.

- Tu B ! Ý Ông ngh sao? A Na Hàm có th ng ngh nh v y, A Na Hàm là ti ng Ph n (Anagami). Trung Hoa d ch là B t Lai. Qu v này ã o n 9 ph m t ho c, tâm th ng an tr trong t thi n, sanh lên cõi Tr i T nh C , không bao gi tr l i cõi d c th sanh. y là th tánh c a qu th ba. Ta ng qu A Na Hàm ch ng?

Tu B thưa:

- Ch ng nh v y, b ch Th Tôn! Vì c sao? A Na Hàm g i là B t Lai, nh ng k th t u n, nên g i là A Na Hàm.

- Tu B , Ý Ông ngh nh th nào? A La H n, hay ngh nh th này, A La H n là ti ng Ph n (Araham). Trung Hoa d ch là Vô Sanh; chính là không sanh không di t, ã v t ra 6 n o luân h i, không còn th sanh, c nhân thân cúng d ng. ây là th tánh c a qu th t . a vì này không nói là qu , mà nói là o, b i vì ã g n v i con ng giác ng v y. Ta có ng o A La H n không?

Tu B thưa:

- Ch ng nh v y, b ch Th Tôn! Vì c sao? Vì không có pháp nào g i là A La H n. B ch Th Tôn! N u A La H n có ngh , ta c o A La H n, t c là còn ch p ngã, nh n, chúng sinh, th gi . B ch Th Tôn! Ph t nói: Ta ng vô tránh tam mu i, vô tránh t c là không có tâm c nh tranh. Tam mu i là ý nói ã n ch tinh di u, trong loài ng i th t là s m t. y là b c A La H n ly d c th nh t. Ly d c là lìa ái d c cõi d c. B ch Th Tôn! Con không suy ngh , con ã là A La H n ly d c. B ch Th Tôn! N u có ngh con ã c o A La H n, thì Th Tôn không nói Tu B là ng i a h nh A Lan Nhã, a là ái, là ý t a mu n. A Lan Nhã là d ch âm ti ng Ph n Aranya, Trung Hoa d ch là vô t nh, c ng d ch là t ch t nh, là không c ch p nh n và ngã. Nh Bách N p thi n s ã nói: "Vô T nh là sao? Kinh Ni t Bàn nói: Tu B tr n i h không, n u có chúng sinh chê tôi ng yên, thì tôi s su t ngày ng i oan trang không ng; n u có ai chê tôi ng i, thì tôi s su t ngày ng yên không d i ch , t c là ngh a này. H nh là sao? Suy ngh trong tâm g i là ni m, th y n i hành ng g i là h nh. Vì Tu B D th t không s hành, nên g i là Tu B , y là a h nh A Lan Nhã.

KHÁI LU N:

Ph n c n b n, nhân vì ph n tr c nói ra Ph t pháp t c không ph i là Ph t Pháp. c Ph t còn s chúng t ch a th u rõ o lý y. Ngài mu n chúng t , x ng c ng lý "tr tâm vô tr ". u nh n pháp nguyên th , c u n n i danh ngôn, t p khí, ch p có th t pháp. Do ó, m t m t Ngài mu n t pháp th p, h ng d n chúng t lãnh ng ; m t khác, Ph t bi t Tu B

ã hoàn thành t u o c a Nguyên Th , Ngài mu n chính t òi nói c a Tu B nói ra k t qu c a minh ã ch ng ng . Nguyên lai pháp i Th a, là ph ng pháp tu hành tích c c, t l i, l i tha, th t hành o B Tát, y " ng th i bi", em tâm "vô duyên i t ". Pháp ti u qu là pháp tu hành tiêu c c, n i ph n t li u sanh t . Th i c n , n c giàu dân yên, tr m h h ng c nh an nhàn. c Ph t ra i nh m qu c y, không th không thu n lòng ng i, nên ph i ng d ng pháp ti u qu . Vì th ph n c n b n ph i nói, nhân vì ph n tr c ã nói n Ph t cùng pháp u phi, s chúng t nghi ng cho r ng Ph t không th c u, pháp không th ch ng. V y thì ti n th c ng là vô ích. Do ó, m i nh ch li u ng ti u qu c a Tu B , vì i chúng khai thông, khi n cho toàn chúng t lãnh ng . L i n a trong 4 qu u có ch "KHÔNG" (Không ch vào, Không qua l i, Không ch ng n và không có pháp), chính là Pháp vô vi. Ch khác nói t t c hi n thánh, u nh pháp vô vi mà có sai khác, ây có th ch ng 4 qu Ph t; c ng nh c Kh ng T thì có b n giáo. Nh ng b n qu Ph t ã nói t có th t :
Th nh t, không vào s c, thanh, h ng, v , xúc, pháp là bi t d c ph i tránh. ây là qu u tiên.

Th hai, còn m t l n qua l i, là không tr l i c nh d c, t c là qu ã thu.

Th ba, là b t lai, ã l i a b c nh d c, t c là qu ã thành th c.

Th t , là ly d c, anh nhiên di t tr tính d c, t c là ã thu th p c.

L I PH THU C:

Ph t Pháp t ngàn x a ã chia ra hai, y là hi n giáo và m t giáo. Hi n giáo l i chia ra ti u th ng và i th ng. Ti u th ng l i chia ra hai tôn là Câu Xá và Thành Ph t. i Th ng c ng chia ra: Tam Lu n Tôn, Pháp T ng Tôn, Thiên Thai Tôn, Hoa Nghiêm Tôn, Lu t Tôn, Thi n Tôn, T nh Tôn có c th y 7 th . M t Giáo l i chia ra 2 th là Kim Cang B cùng Thai T ng B . Câu Xá Tôn c a Ti u Th ng, l p nhân v , qu v ba th a: Thanh V n, Duyên Giác, B Tát. V Thanh V n th a, c n ph i h c và th t hành pháp T . Ai i nhanh thì c k t qu trong vòng ba i, v nào i ch m thì n 60 ki p m i c c qu . Ph ng ti n tu hành kia l i có 7, c qu có 4, xin nêu rõ trong b n nh sau:

Thinh V n Th a: Có 7 ph ng ti n tu hành

1) Ng ình tâm quán: Dùng 5 phép quán ình ch 5 v ng tâm:

- a. Quán b t t nh i tr v ng tâm tham d c.
- b. Quán t bi i tr v ng tâm gi n t c
- c. Quán nhân duyên i tr v ng tâm ngu si.
- d. Quán gi i phân bi t i tr ngã ki n và
- e. Quán s t c i tr v ng tâm tán lo n.

2) Bi t t ng ni m x : Phân bi t th t hành t ni m x :

- a. Quán thân b t t nh,

b. Quán th là kh ,

c. Quán tâ vô th ng,

d. Quán pháp vô ngã.

3) T ng t ng ni m x : Th t hành 4 ni m x chung h ng ngh thân này b t t nh, là kh , vô th ng và vô ngã.

4) Noãn: i v i chân không, ph i li u ng t ng t , chuy n mê l m phi n não ng ph n v trong Ph t pháp. C ng nh vò cây l y l a, tr c ph i d c s c nóng. Nên g i là noãn v .

5) nh: Lúc nào c ng hi u bi t t ng ti n t ng t , nh quán phân minh, trên noãn v , nh lên trên nh núi, nhìn th y 4 ph ng, m t cánh rõ ràng. Nên g i là nh v .

6) Nh n: L i t ng ti n rõ ràng pháp T , li n c quy t nh, kham nh n các d c l c, nên g i là nh n v .

7) Th Nh t: T ng ti n th t hành pháp T , d n d n th y pháp tánh, m c dù ch a c thánh o, nh ng th gian x ng là nh t. Nên g i là Th Nh t.

c qu có 4:

1) Qu Tu à Hoàn; Sau khi c Th Nh t, trí vô l u pháp sinh, o n h t ki n ho c 3 cõi, g i là qu Tu à Hoàn; l i c ng g i là D L u, t c là S Qu .

2) Qu T à Hàm: T ây o n ít ph n t ho c, còn qua l i n i cõi d c. Nên g i là qu T à Hàm. L i c ng g i là qu Nh t Lai. ây c ng là Nh Qu .

3) Qu A Na Hàm: o n h t t ho c d c gi i, nên không tái sinh cõi D c. G i là qu A Na Hàm. C ng g i là qu B t Lai, là Tam Qu .

4) Qu A La H n: N u toàn o n t ho c trong 3 cõi, v t ra tam gi i. G i là qu A La H n.

y là t qu .

Ba cõi: Cõi D c, cõi S c, và cõi Vô S c.

N m cách quán ình ch v ng tâm: bi t t ng ni m x , t ng t ng ni m x , g i là Tam Hi n. Noãn v , nh v , Nh n v và Th Nh t Pháp, g i là T Thi n C n. Công Tam Hi n cùng T Thi n C n, g i là 7 ph ng ti n. Chính là nh n v Thinh V n Th a, Tu à Hoàn, Tu à Hàm, A Na Hàm và A La H n là qu v Thinh V n Th a. Ki n ho c, t ho c, ng thu c phi n não. N u phân bi t, ph n ý th c, kh i các phân bi t, mê n i chân lý, r i kh i ra ngã ki n, tà ki n v.v...G i là ki n ho c. N m th c i v i n m tr n c nh (Nhãn th c, nh th c, t th c, thi t th c, thân th c, i v i 5 c nh có tác d ng th y, nghe, ng i, n m, xúc), mê n i s t ng, mà kh i ra tham ái v.v...G i là T Ho c. Ki n Ho c làm ch ng ng i s giác ng , t ho c làm ch ng ng i s gi i thoát. Th nên ai mu n ng ch n lý T , c n ph i

o n Ki n Ho c; ai mu n ra kh i 3 cõ i vào Ni t Bàn ph i o n T Ho c, không th không rõ bi t vì c y. B c vô l u trí ph i ng chân lý (H u l u, vô l u) m t trong hai trí, lia t t c phi n não l i l m, trí tu thanh t nh không c u nhi m.

GI NG NGH A:

c Ph t b o" Tu B ! Ý t ông ngh nh th nào? Tu à Hoàn khi tu hành, tr c có t ngh mình s ng s qu Thinh V n không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Không th nào có c ni m s qu ; vì sao? Vì Tu à Hoàn tuy không th n ng ch n không, hãy còn ch ng d c v ng. y lui c nh gi i sáu tr n, i vào c a vô t ng, c vào dòng thánh nh n, nên g i là Nh p L u.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ý ông ngh th nào? T à Hàm, ng khi tu hành, tr c có t ngh mình s ng qu th 2 c a Thinh V n không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Không th nào có ý ngh ng qu th 2. Vì sao? B i vì tâm c nh c a T à Hàm, di n ch t ch t nh, nh ng m t còn t h y c nh. Tâm còn m t sanh m t di t. Nên g i là Nh t Vãng Lai. Th t thì không có sinh di t th hai, ni m tr c v a kh i, ni m sau t c lia, tâm khong tr c t ng sinh di t. Do ó nên không có th t vãng lai.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ý ông ngh sao? A Na Hàm ng khi tu hành, tr c t ngh mình s ng qu th 3 c a Thinh V n không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Không th nào có ý ngh ng qu th 3. Vì sao? Vì A Na Hàm tâm không vô ngã, ã o n t ho c c a tr n th c, trong không có d c tâm, ngoài không d c c nh, t p nh ã sâu, sáu tr n và b n t ng m i m i u ng lý không, nên ch n t ng c th hi n. Do ó, nên g i là B t Lai, th t l i h ng không n cõ i D c th sanh n a.

c Ph t l i h i:

- Tu B ! A La H n ang khi tu hành, có ngh mình s ng qu th 4 c a Thinh V n không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Không th nào có c ni m v qu th t . Vì sao? Vì th t s A La H n, tâm ã không, t ng di t, không có ni m c o thì làm gì có ngh c qu . Th t không có pháp gì mà g i là A La H n c . N u A La H n mà còn ngh c o, t c là còn tr c 4 t ng, thì không th nào g i là chánh hi u A La H n.

Tu B   bách   c Th Tôn! T Ph   ã t ng nói qua cho con rõ, nên riêng con su t ngày   trong t t c pháp, không kh i m t tí gì phi n não, c ng không nào h i m t chúng sinh, không có tâm c nh tranh (vô tánh), ã n ch tinh di u (tam mu i). Trong hành th ng túc   t Ph t, Tu B   gi i không   nh t, là m t v   ã d t nhân ngã, o n tuy t ni m này. B t A La H n ly d c s m t.

Tu B   l i b ch r ng:

- Th a Th Tôn! Con tuy   c T Ph x ng khen nh th , con không bao gi ngh   n danh t A La H n.

Tu B   l i th a ti p:

- N u con có ngh ch ng   ng A La H n, t c là còn b sanh l v ng ni m, thì làm gì con   c l c d c   n không. T Ph Th Tôn th ng nói Tu B là v   a th t hành h nh t ch t nh (A Lan Nhã). Là vì Tu B   con, ngu n tâm "vô s   c", c ng "Vô s   hành", m t m y tr n c ng không ch p tr   c. Do ó mà   c g i là Tu B   . Vì th cho nên T Ph Th Tôn c a con, cho chon là ng   i a h nh t ch t nh.

Th 9:

Tu B   có ngh ra?

B n qu cao th p, th t là có không?

Tr l i ph nh n ngoài trong,

N u ch p, âu ph i thông dong xu t tr n.

S qu , nh qu có ph n,

Tam qu , t qu ân c n i lên,

i lên, ch c t c ph i quên,

Còn bi t ch ng qu , b p bệnh siêu huy n!

Th nên Thi n Hi n tâm thi n,

n i t ch t nh c n chuyên t hòa,

S hành, s ch ng u xa,

M t m u xanh m, Ta Bà ch a chan!

---o0o---

PHẦN TRANG NGHIÊM TỊNH ĐỘ THỨ 10

PHÂN GI I:

Trên nói 4 qu không th   c; ây nói thánh qu c ng không th   c, n u có ch   c u là tr t ng. Ch nghi v n c a phàm phu, ã là 4 qu không th   c, t i sao l i có danh x ng 4 qu ? Thánh qu n u không ch   c, thì t i sao l i nói   ng vô sinh pháp nh n? ó là b nh tr t ng c a phàm phu. Ph i bi t danh x ng c a Thánh Hi n u là gi danh. Toàn là m n pháp h u vi,   ch rõ pháp vô vi; do ó trong Bát Nhã m i i m u

pháp chấp, vì sự phạm phụ tham trừ pháp hữu vi. Chư khác nói trang nghiêm thế nào? Không phải sự trang nghiêm ấy trong tam m tu của phạm phụ (như xây chùa toàn bằng vàng, ngọc, c m th ch trang hoàng, mà gì là trang nghiêm) chính là nói pháp thân phi thế, không có hình ch n, không hình ch t có th th y c, không s c t ng có th xem c, y là pháp tánh trang nghiêm huy hoàng.

Phật Bồ đề Tu B, ý ông ngh sao? Như Lai xa ch Phật Nhiên ng, Phật Nhiên ng (Dipamkara Buddha) vì khi m i sinh, bên thân có y n sáng nh òn, nên c ng g i là nh Quang, là th y th ký Phật Như Lai. i vì pháp có ch nào c không?

- Bạch Thế Tôn! Ch ng nh v y, Như Lai ch Phật Nhiên ng, i vì pháp th t không ch c.

- Tu B ! Ý ông ngh nh thế nào? B Tát có trang nghiêm cõi Phật không?

- Bạch Thế Tôn! Không th c. Vì sao? B i vì trang nghiêm cõi Phật, t c không phải trang nghiêm. y m i g i là trang nghiêm! Thế nên, Tu B các v i B Tát, phải nh th n y sanh tâm thanh tịnh là không nên tr s c sanh tâm, không nên tr thanh, h ng, v, xúc, pháp sanh tâm, phải "không s tr", m i sanh tâm kia. Không s tr là không tr tr c m t ch, tr ng i không khai hóa c. B i vì tâm này, th n thánh c ng khó l ng, bi n hóa vô cùng. y là chân thế v y. Tâm không thanh tịnh thì theo c nh d i i, buông lung khó mà ki m soát, li n m tr c 6 tr n, r i ph n nhi u do tr tr c. Ông Tu B ! Ví nh có ng i thân nh núi Tu Di l n, núi Tu Di (Sumeru) b cao, chi u r ng 336 muôn d m, là núi l n h n các núi, em núi y thí d s cao l n c a thân hình ng i. ây là l i gi thuy t; gi ng c ng nh ã nói em 7 th quý báu y c 3.000 i thiên th gi i, làm vi c b thí. Ý Ông ngh sao? Thân y có l n không?

Tu B b ch r ng:

- R t l n. th a Thế Tôn! Vì sao? Vì Phật nói phi thân. Phi thân thế là pháp thân, chính là ch n tâm nh nh b thế. Trong C Truy n ã nói: "Có hình tr n không l n, không t ng m i là chân". C ng là ý n y. y m i g i là i Thân.

KHÁILU N:

Ph n c n b n, Phật Như Lai nh n vì lo ng i tâm s c c a các B Tát, ch a d t tr h t, ng thì tr n i pháp có, không sanh c tâm thanh tịnh. Do ó Như Lai h i con, xa ch Phật Nhiên ng, tuy ng qu Vô Thế ng B, nh ng i vì pháp c a Phật Nhiên ng b n s, có s c không? Ý d n t vi c tr c, ch ng minh Như Lai t mình, i vì pháp th t không s c. Nh n vì Phật Như Lai, tuy ch Phật Nhiên ng b n s nghe pháp, ch ng qua ch là s khai o c a b n s mà thôi! Th t thì phi thế

t tu, i v i pháp th t không s c. c Ph t m c dù t câu h i này, c t y u ch r ã pháp không s c, là pháp t ng chân không. K ó l i h i B Tát có trang nghiêm côi Ph t không? Ý chính mu n nói rõ trang nghiêm hay không trang nghiêm, là Ph t t ng chân không. Gi ng nh Ph t cùng Pháp u không, m i c sanh tâm thanh t nh. Sanh tâm thanh t nh, chính là sanh tâm B . Chánh pháp b , không th ng, không th nói, vì th ng i pháp tâm b , phát th ng tâm thanh t nh mà thôi! Nh ng tâm v n là thanh t nh, không có ch nào phát, ch sinh kh i th thôi! Tâm thanh t nh g i r ng sanh, tâm l c tr n g i là sanh, có th bi t ch n tâm v ng tâm, v n do tâm ta t sinh. Nh ng không chánh pháp B , làm sao còn c giác ng ; n u không s c, thanh, h ng, v , xúc, pháp, thì làm sao chúng sinh b chìm m.

c Ph t nói n i m này, ã phân minh nói ra qu Ph t, ph i tìm trong tâm chúng sanh. L i lo s chúng sanh xem th y Ph t Pháp quá r ng l n, do ó, c Ph t l i em m t thân cao l n ra thí d , và cho bi t Núi Tu Di m c dù l n, nh ng s cao l n có hình t ng. Nh th gi 10 ph ng, c ng thành h không, th nên bi t cái to l n c a núi Tu Di, th t ra không có gì là l n c . Dùng thí d trên là mu n khi n cho chúng sanh không th y Ph t Pháp mà ch th y nh t tâm; ch n chánh n ch thanh t nh, m i vào c chánh nh b (vào ch chánh giác tinh di u). Ho c nói: Ph t Nh Lai trong ph n th 7 (ph n vô c vô thuy t), nhân vì mu n nêu rõ qu pháp ly t ng, t ng h i qua "Nh Lai có ch ng c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác không? Nh Lai có thuy t pháp không? H n n a, trong ph n c n b n l i còn h i, i v i pháp có s c không? Nên bi t l i h i tr c là thuy t minh "pháp còn ph i x , hu ng là phi pháp", nói rõ ý t sanh ly t ng".

Tóm l i, tr c câu h i trên qu Ph t t ch ng B , nay h i trong nh n Ph t c u ng b . Ý t có sai khác, không có trùng l i h i v y.

GI NG NGH A:

c Ph t nói: Tu B ! Ý ông ngh sao? Nh Lai tr c kia ch Ph t Nhiên ng, i v i pháp có s c không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! T Ph khi ch Ph t Nhiên ng, t ng , t tu, i v i pháp th t không s c.

c Ph t l i h i:

- Tu B ! Ý ông ngh th nào? B Tát trong côi Ph t làm các thi n chuyên ph c nghi p có c trang nghiêm?

Tu B áp:

- Không trang nghiêm. Bởi vì T Ph đã nói không có hình tượng trang nghiêm, như vàng ròng làm tượng, b y món báu làm đài v.v... óch là danh tướng là trang nghiêm mà thôi!

c Ph t l i nói:

- Tu B ! S d các v i B Tát ph i gi nh th , m t lòng không tán loạn, sanh tâm thanh tịnh, trên s sanh tâm, không th tr s s c, thanh, h ng, v , xúc, pháp. N u không nh v y thì b ràng bu c n i 6 tr n, v ng ni m phát kh i, làm sao thanh tịnh c ? X a nay tâm thanh tịnh (tánh giác), đi u tr n tròn sáng, tánh không ch tr , nh g ng sáng l ng, v t n thì chi u, v t i thì không. Vì th mà không ch tr , kh d 10 ph n thanh tịnh.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Ví nh có ng i, thân nh núi Tu Di l n, ý ông ngh th nào? Thân y có l n không?

Tu B áp:

- R t l n, b ch Th Tôn! Vì sao? Bởi vì thân y m c dù l n, nh ng có sanh có di t, còn b luân h i, g ng g ng mà g i là thân y l n. T Ph đã nói pháp thân phi t ng, m i là b n thân thanh tịnh, là ch n pháp thân. Tâm này bao ph h không, giáp kh p pháp gi i, không t ng không tr , chóng vào viên minh. Nh th , làm sao em núi Tu Di mà có th so sánh c? ó m i g i là thân l n!

Th 10:

c Ph t ti p t c h i han,

Nhiên ng C Ph t có ban pháp m u?

B áp: Ý r t sâu,

Pháp còn ban c còn âu th ng th a?

Ph th i B Tát xa x a,

Trang nghiêm cõi Ph t, có v a ý không?

Thi n Hí n l i áp r t thông,

Trang nghiêm còn nói, h t hòng nghiêm trang.

Sâu xa ch t ng Kim Cang,

Không tr tr n c nh, tâm an trí thi n,

" ng vô s tr " d t li n,

Kim Cang sanh kh i v mi n vô vi.

Thân có nh núi Tu Di?

B gi i áp: Nh ng gì Ph t nêu,

Phi thân m i th t cao siêu,

Còn thân, còn ch p, còn nhi u tr m luân!

PHẦN VÔ VI THẮNG PHƯỚC THỨ 11

PHÂN GIẢI:

Phàm dùng pháp hữu vi bất trí, dù có phước báo, phước duyên gì. Trái lại dùng pháp vô vi bất trí, sẽ có phước báo vô lượng vô biên. Hữu vi vô vi là pháp sai lầm. Vô vi không thể xa lìa hữu vi, ly khai hữu vi thì vô vi không hiện ra. Hữu vi thật thì là vô vi, chân vô vi chính là hữu vi không trừ. Do đó, nên biết Bát Tát không trừ vô vi, không chấp hữu vi, mới rõ được thế nào là pháp vô vi. Làm thế nào không trừ pháp vô vi? Phàm ai thực hành tâm Bát Tát nên quán tất cả pháp hữu vi, như chiêm bao, như huyễn hóa, như bọt nước, như bóng dáng, như sương mai, như chớp; tất cả hành pháp vô vi, sau khi nghe pháp phải hiểu rõ, không chấp an trú vô vi, phát tâm sai lầm, bị trí vô minh song phẫn, em pháp "lực" nhiếp hóa chúng sinh, mặc dù nói là chúng sanh vô lượng vô biên, nhưng tâm lúc nào cũng không chấp niệm và sợ. Đó chính là không trừ vô vi mà thực hành như Bát Tát vậy. Thế nào gọi là pháp hữu vi không cùng tận? Phàm ai hành Bát Tát hành pháp sát chơn sa hoặc, tuy nói là quán chúng sanh vô lượng vô biên, nhưng không gì tâm niệm, không có tâm niệm mị mị tu nhân. Hòa quang nhiếp tất cả, hóa thân nghìn trăm muôn, thực hành các việc chúng sinh. Chúng sinh vô tận, nguyện lực cũng vô cùng. Đó chính là pháp hữu vi không cùng tận, thực hành theo Bát Tát. Tóm lại, là hữu vi mà không trừ hữu vi, ý tưởng vô vi mà thật là vi. Bát Tát hành hay làm công hạnh vô vi. Thế nên, nói lý vô vi phải có vô lượng vô biên vậy.

- Tu B! Như sông Hằng đã có cát, cát trong sông Hằng, sông Hằng là danh tên, tiếng gọi là Ganga, ở phía tây của Ấn Độ (Anavatapta) lưu xuất, chu vi quanh 4.000 dặm, cát mịn như bột. Khi nói đến sông Hằng, Phật thường đem cát sông này làm thí dụ; có nghĩa lúc nào nói tới việc cao lớn, Phật thường mang núi Tu Di ra làm thí dụ, ý ông nghĩ sao? Sông Hằng đó, có sỏi hay không?

Tu B thưa:

- Rốt là sỏi, bạch Thế Tôn! Chẳng các sông Hằng còn sỏi vô số, huống chi cát nữa.

- Tu B! Ta nay hỏi thầy, nếu có thiên nam, thiên nữ nào lấy 7 thỏi của báu như sỏi cát sông Hằng, khắp 3.000 cõi thiên hạ, em ra bắt thí, có phước có sỏi hay không?

Tu B thưa:

- Bạch Thế Tôn! Rốt là sỏi.

Phật bảo Tu B:

- Nếu có thi nhân nam, thi nhân nào, trong kinh này, cho nhân thì, một bài k 4 câu, vì ngài khác gì ngài nói. Ph ư c này thù thù h n ph ư c b thí tr ư c...

KHÁI LUẬN

Ph ư c n b n, Ph ư t Nh Lai ph ư i theo lòng ngài thuyết pháp, khai th ư so sánh t ư ng ph ư c hu l n th 2. T ư so l ư ng ph ư c c d n d n nói n ch phá t ư ng. y là bi ư hi n Ph ư t Nh Lai kh ư tâm khéo l i khuy n d . Trong ph ư n th 8 c a Kinh này, ã nói n vi c b thí, l y m t h t cát em làm m t th gi i, thí d em b y th quý báu kh p 3.000 i thiên th gi i, dùng s nh ư y d y nh cát sông H ng. S b thí y ã c so sánh v i s b thí trong ph ư n th 7, không hi ư có nhi ư h n muôn muôn ph ư n không? Nh ư ng y là th b thí h ư t ng, m c dù c ng c nhi ư u ph ư c c, song ó là m t lo i ph ư c c tr c t ng, ư không ph ư i là ph ư c c t tính. Ai th ư trì kinh này ng c công c t tánh, do ó mà c Nh Lai kêu g i các thi nhân nam, thi nhân ph ư i trong Kinh này, l y tâm tr ư trì, trì lâu không quên, cho n dùng 1 bài k 4 câu, vì ngài khác di n nói. Nh v y, ngài bi t tr c d n d t ng i i sau, l i mình, l i ng i, c ph ư c c t t tánh. L i n a so sánh dùng 7 th báu y nh s cát sông H ng, b thí c 3.000 i thiên th gi i, ph ư c c b thí y th t là nhi ư u. Nên bi t ph ư c c b thí h ư t ng tuy nhi ư u, nh ư có h n l ư ng. Ph ư c c pháp thí dù ít, nh ư không ng n mé. M t bên li t m t bên th ng, không nói nh ư quá rõ. Song mà trì kinh ph ư i ng chân lý, n ư không nh th , thì r t d tr c t ng. Th x a có m t ng i vì s tr c t ng c u danh, nên mu n làm vi c ph ư c c, do ó, nên th ng làm s b thí. V sau ông ta c t ng Kinh Kim Cang, th y r ng: Trong kinh ã nói n ư có thi nhân nam, thi nhân nào, i v i Kinh y, cho n th ư trì m t bài k b n câu, vì ngài khác gì ngài nói thì ph ư c c này thù h n ph ư c c b thí tr ư c v.v...ông y nghe qua cho vi c trì kinh d dàng, ch ư trì m t bài k b n câu là , c n g i ph ư i b thí! T ó v sau i v i vi c b thí, ông không ch ư th t hành n a. ó là tâm còn ch p tr ư c, không ng c chân lý, nên m i có vi c thoái thác vi c b thí.

GI NG NGH A:

c Ph ư t b o Tu B :

- Trong sông H ng có s cát r t nhi ư u, t d m t h t cát là m t sông H ng, ý ông ngh nh th nào? Cát trong nh ư sông H ng y có nhi ư u hay không?

Tu B áp:

- R t là nhi ư u, b ch Th Tôn! Chi nhánh sông H ng còn nhi ư u vô s , hu ng chi là s cát trong các sông y!

c Ph ư t l i nói:

- Tu B ! Tôi nay th c t nói v i ông, n u có thi n nam, thi n n nào dùng m i h t cát làm m t th gi i, dùng s cát trong sông H ng r t nhi u y, so sánh v i s em 7 báu b thíc 3.000 i thiên th gi i, có ng ph c c nhi u hay không?

Tu B th a:

- B ch Th Tôn, r t là nhi u!

c Ph t b o Tu B r ng:

- N u có thi n nam, tín n trong Kinh này, m i ch ng m i câu, cho n th trì m t bài k 4 câu, di n nói cho m i ng i nghe, ph c c pháp thí y, so sánh v i ph c c b thíc a báu tr c thì qu th t nhi u h n b i ph n.

Th 11:

Nh Lai tùy ti n gi m, t ng,

H i qua s cát sông H ng nhi u không?

Tu B , theo ý ông,

B ch lên c Ph t, cát không th l ng!

Có ai b thíc phô tr ng,

em b y món báu lòng th ng cho ng i,

Thí v y ph c có v n m i?

áp r ng ph c c u t lòng cho.

Ph t nêu hai vi c sánh so,

Ph c c b thíc là do bên ngoài;

Th trì Kinh Pháp ho ng khai,

Công c vô l ng, Nh Lai t t ng!

---o0o---

PHẦN TÔN TRỌNG CHÁNH GIÁO THỨ 12

PHÂN GI I:

Giáo pháp là giáo pháp c a Nh Lai. Nh Lai tr th 80 n m, thuy t pháp 49 n m, chia ra th i thuy t giáo:

Th i th nh t nói KINH HOA NGHIÊM t i th ng th a;

Th i th hai nói KINH A HÀM, pháp T DI U

Th i th ba nói KINH PH NG NG, trong ó có L NG NGHIÊM;

Th i th t nói KINH BÁT NHÃ

Th i th n m nói KINH PHÁP HOA cùng NI T BÀN.

Nay nói chánh giáo, t c là chánh giáo c a th i Bát Nhã. Tôn tr ng chánh giáo là th nào? T c là nói ch Ph t, các B Tát u t Kinh này l u xu t.

Chúng sinh i m t pháp nghe c i pháp này r t khó, k nói ng i nghe

u ph i m i ph n tôn tr ng di u pháp Bát Nhã. Th nên Kinh th ng nói: "Pháp nhi m m u r t sâu vô l ng, tr m nghìn muôn ki p khó g p g ...".

L i n a, Tu B ! Tùy ch nói Kinh này, tùy theo ch s t i kia, cho n m t bài k 4 câu v.v...ph i bi t ch y, ph i bi t ch y, t c là tâm này v y. T t c trong th gian, tr i, ng i, A Tu La, Tr i là b c 4 cõi Tr i. Ng i là nh ng ng v t trong th gian. A Tu La là khong ph i Tr i, không ph i ng i, m t loài qu th n u chi n u, u ph i cúng d ng, nh cúng d ng chúa tháp c a Ph t. Hu ng chi có ng i h t lòng th trì, c t ng. c t ng theo v n, g i là c, trái v i v n g i là t ng. c t ng chính là mi ng thu c v n t kia, tâm hi u ngh a lý rõ ràng. Tu B ! Ph i bi t ng i y, thành t u c pháp hy h u nh t t i th ng. N u Kinh i n này ch nào, thì xem là có Ph t ch y. Nh v y hàng t ph i tôn tr ng.

KHÁI NI M:

Ph n c n b n, vì ph n tr c ã nói ph c c t tính, th ng h n ph c c tr c t ng. Hi n t i l i ti n thêm m t b c, nêu rõ ph c c b thí v t báu, không b ng ph c c trì Kinh, u chú ý ch r t tôn tr ng s trì Kinh. Nói cách khác chính là phát minh Kinh v n i v i vô tr th t hành b thí, ph c c nh th nào, ý t tôn tr ng Kinh i n ph i nh th nào. Do ó, o n th nh t, nêu rõ tôn tr ng tùy ch nói Kinh này, b i vì tùy ch nói Kinh nàym trong y t c có toàn thân Nh Lai, Tr i, ng i, A Tu La u n kính ng ng cúng d ng, ng nh chùa tháp n i th c Ph t. Lai có tr i r ng, hàng bát b (c ng g i là Long Th n, H Pháp, vì phạm lúc gi ng Kinh, th ng n ng h Ph t Pháp, nên g i là Thiên Long Bát B), c ng n h Pháp. o n th hai, nêu rõ s tôn tr ng th trì c t ng Kinh này, nhân vì Pháp B vô th ng, u t Kinh này l u xu t. Ai mà t n tâm th trì c t ng Kinh này, thì s sanh tâm thanh t nh, trong tâm thanh t nh nó vô t ng vô tr . Th t là thành t u c pháp hy h u nh t t i th ng. N u trong tâm ng i y, dùng làm ch s t i c a Kinh i n này, t c là có Ph t s t i, thì ch trì Kinh, ch c ch n có ngôi Tam B o (Ph t, Pháp, T ng) hàng t c a Ph t u ph i tôn tr ng!

GI NG NGH A:

c Ph t l i b o Tu B ! N u có ng i tùy ti n a ph ng mình, di n t Kinh này, cho n m t bài k 4 câu v.v...khi n cho các ng i nghe Kinh, tiêu tr v ng ni n nên bi t m t quy n ch n Kinh này, c trú âu, c c m hóa n B Tát, th n minh, chúng sinh cõi tr i, cõi ng i, ác qu , A Tu La v.v... u n dâng hoa nh l , ng nh kính ng ng t ng Ph t trong chùa tháp, m t lòng kính ng ng cúng d ng. Hu ng chi có ng i h t lòng th trì c t ng Kinh này, c u tính li u ng . c Ph t l i nói: Tu B ! Nh ng ng i ó c thành t u pháp Vô Th ng B

(Anuttara Samyak Sambuddha). L i không có pháp nào cao h n, quý h n. Ph i bi t tâm mình t c là tâm Ph t, u không t bên ngoài mà đ ng. Do ó, nên ch nào Kinh i n, ch ó có Ph t t n t i. Chúng ta nên bi t, c ng nh ngôi Tam B o ch nào thì t Ph t ph i n ph ng s , âu có lý nào không thành t u, âu có tâm nào không áng tôn, không áng ?

Th 12

Kinh này linh di u vô cùng,
Dù ch bài k , tôn sùng t i a,
Kim Cang Kinh ch ta,
Tr i, ng i các lo i, h ng hoa cúng đ ng,
C ng nh chùa, tháp, Ph t ng,
Chí tâm k nguy n, chân th ng t i n lên,
Nh ng ai trì t ng ch quên,
nh t t i th ng, ng trên muôn loài!
Kim Cang tính, Ph t ch hoài,
T i sao không ng , lên ài vinh quang,
M i ng i s n có Kim Cang,
Ch c n khai ng , tâm an i i!

---o0o---

PHẦN THỌ TRÌ NHƯ PHÁP THỨ 13

PHÂN GI I:

Pháp là di u pháp Bát Nhã, Kinh, Lu t, Lu n g m ba th ng g i là giáo pháp. Th trì nh pháp là y theo pháp mà th t hành. Tr c do a v n r i tìm hi u, t tìm hi u i n th t hành, nh th t hành m i ch ng c o qu . Suy lu n r ng ra có 84.000 pháp môn i tr v i 84.000 phi n não c a chúng sinh, theo b nh mà cho thu c, m i pháp môn i tr tâm b nh ng i i. Ví nh chúng sanh b b nh dâm đ c, gi n t c, si mê, ph i nh gi i, nh, hu i tr , hàng ph c Các pháp T Ni m X , Ng C n, Ng L c, T Chánh C n, T Th n Túc, Th t B ph n và Bát Thánh o ph n, 37 ph m tr o, không m t ph m nào mà ch ng ph i di u pháp cho ng i tu hành. Nay nói ý t th trì là chuyên ch th trì di u pháp Bát Nhã. Nh n vì th trì Bát Nhã, các pháp khác u y . Nh tr c ã nói, pháp thân phi t ng, em di u lý Bát Nhã, cao siêu ch bày, gi i t a các n ghi ng , a n lý cùng c c. Vì th , nên Ngài Không Sanh lãnh ng ý ngh a, th nh c Ph t g n h i tên Kinh.

Lúc y, Ngài Tu B b ch Ph t r ng: Th a Th Tôn! S g i Kinh là gì? Chúng con làm sao ph ng trì?

Ph t b o Tu B :

- Kinh này gọi là Kim Cang Bát Nhã Ba La Mật (Vajraprajna Paramita), dùng danh hiệu này, các ông phải phải nghe, lý do vì sao? Tu B... ! Phải nói Bát Nhã Ba La Mật, tức không phải Bát Nhã Ba La Mật, ý nghĩa là Bát Nhã Ba La Mật. Tu B... ! Ý ông nghe thế nào? Như Lai đã có thuyết pháp không?

Tu B... bèn bạch Phật rằng:

- Thế Tôn! Như Lai đã không nói pháp.

Phật bảo Tu B... :

- Tu B... ! Ý ông nghe thế nào? 3.000 vị thiên thần nghe, đã có biết chăng, thế có nhiều không?

Tu B... thưa:

- Rõ ràng, bạch Thế Tôn.

Phật hỏi:

- Tu B... ! Các biết chăng, Như Lai nói không phải là biết, ý nghĩa là biết, Như Lai nói thế này, không phải thế này, ý nghĩa là thế này. Tu B... ! Ý ông nghe sao? Có thể dùng 32 tướng, thế Như Lai không? 32 Tướng, Như Lai ý tướng tướng dung mạo 12 tướng, tướng tướng thân thể 10 tướng, tướng tướng tay chân có 10 tướng; dùng 32 tướng như hình như, tu thành 32 tướng tướng; 32 tướng này đều là tướng tướng thân, tướng thân có thể thế này, pháp thân thì không thể thế này. Ba mươi hai tướng danh xưng như sau:

- 1) Tướng dài chân an lạc
- 2) Tướng chân dài có ngàn xoay tròn như hình c ngàn cây c m bánh xe.
- 3) Tướng tay dài, tr c u ngón tay như và như
- 4) Tướng tay chân u m m m i
- 5) Tướng trong k tay, k chân có da m ng nh gi ng l i
- 6) Tướng gót chân y n
- 7) Tướng trên bàn chân n i cao y n
- 8) Tướng b p v nh l c v ng
- 9) Tướng hai tay dài quá u g i
- 10) Nam c n n kín
- 11) Tướng thân hình cao l n và cân phân
- 12) Tướng các l chân lông th ng chi u ra s c xanh
- 13) Tướng nh ng lông trên mình u n v bên m t
- 14) Tướng thân thể sáng chói như vàng tía
- 15) Tướng quanh mình có hào quang chi u ra m t tr ng
- 16) Tướng da m ng và m n
- 17) Tướng lòng bàn chân, bàn tay, hai vai và trên nh, b y n i y y n
- 18) Tướng hai bên nách y n
- 19) Tướng thân thể oai hùng nh s t

- 20) T ng thân th vuông tròn, ngay th ng
- 21) T ng hai vai tròn y cân phân
- 22) T ng 40 cái r ng
- 23) T ng r ng tr ng, trong, u và khít nha
- 24) T ng 4 r ng c a to l n
- 25) T ng gò má n i cao, nh hai mép s t
- 26) T ng n c mi ng ch t th ng v
- 27) T ng l i r ng, dài, m m m i
- 28) T ng gi ng nói thanh cao, nghe xa, nh ti ng nói c a Ph m Thiên
- 29) T ng con m t xanh bi c
- 30) T ng lông nheo dài p
- 31) T ng có chòm lông tr ng th ng chi u sáng, m c gi a ch ng mày
- 32) T ng trên nh u, th t n i cao lên nh m t b i tóc.

Tu B th a:

- Không th th y, b ch Th Tôn! Không th dùng 32 t ng th y Nh Lai, vì sao? Nh Lai nói 32 t ng, t c là không ph i t ng. y m i g i là 32 t ng.

Ph t b o;

- Tu B ! N u có thi n nam cùng thi n n dùng thân m ng b thí nh cát sông H ng. N u l i có ng i, trong Kinh này, cho n th trì m t bài k b n câu, vì ng i khác gi ng nói, ph c này r t nhi u.

KHÁI LU N:

Ph n c n b n, Tu B nh nghe c ph n tr c, trì nói Kinh này, thành t u pháp ít có. Kinh ch nào, Ph t ch n y. Tôn tr ng Kinh nh th . Do ó, nên ng c th nh th tên Kinh cùng o lý ph ng trì, Ph t Nh Lai b o Kinh này g i là Kim Cang Bát Nhã Ba La M t. Các ông s d ph i ph ng trì Kinh này, là vì trong Kinh này ch n ng c o lý vô t ng vô tr , phát sinh Bát Nhã c ng ch c, s c bén, sáng soi t t c (Di u Trí Hu), ng lên b giác c a ch Ph t. y là pháp hy h u nh t t i th ng, th ng trong hàng t y pháp ph ng hành. Ph t Nh Lai nói o n này, dù là chú ý hi n pháp, nh ng l i lo s hàng t ch p tr c tên Kinh này, b quên tính Kim Cang là Bát Nhã c a m i ng i. Vì mu n phá s ch p t ng tên Kinh, nên nói Bát Nhã Ba La M t, t c không ph i Bát Nhã Ba La M t, ch ng qua là m n danh t g i là Bát Nhã Ba La M t mà thôi. Tên Kinh ã không tr c t ng, làm gì l i có pháp nói; trong tâm thanh t nh, x a nay không có t ng Kinh Ba La M t, ch ng qua mu n cho ng i nh n rõ t tính sang su t, b n lai c ng không có pháp v y. ã không pháp thì làm gì có Kinh, không Kinh thì làm sao có nói! Chúng ta nên bi t phàm có nói ra u là ph ng thu c tr b nh. Trong b Truy n Tam Pháp Y u: "Ph t nói t t c pháp, vì tr t t c tâm; n u không t t c tâm, âu dùng t t c pháp". B i vì

khi ch a ng ph i nh ngôn thuy t, khi li u ng r i thì ngôn thuy t u phi. Ng i b b nh không u ng thu c, b nh y th t khó tr ; khi b nh ã h t, thu c còn, thì thu c y c ng là b nh v y. n c m t vi c, v t nh nh vi tr n, l n nh th gi i, chính nh 32 t ng mà Nh Lai ã nói, u là m t cái gi danh tr ng r ng mà thôi. Ph t Nh Lai, tu n t d n nói nh th , u mu n cho chúng sanh pháp ch p t ng th y Nh Lai t tánh. Th nên, cu i cùng l i so l ng ph c c (ây là l n th 3), ch rõ di u d ng ly t ng, nêu bày ý t c a Kinh. Cho bi t r ng không lu n b thí c a báu nhi u nh s cát sông H ng, b thí thân m ng nhi u nh s cát sông H ng, th t nhi u, nh ng mà ch là t ng bên ngoài, không b ng ki n tánh th trì lý thâm di u c a Kinh, ph c c r t là thù th ng!

L I PH :

c Ph t nói ba câu: Bát Nhã Ba La M t, t c không ph i Bát Nhã Ba La M t, y g i là Bát Nhã Ba La M t. ây là c ng l nh c a b t Kinh này mà c ng là tinh y u c a i T ng Kinh. Nói r ng ra, y là tâm cang c a Ph t t , là t y não c a thánh phàm; tam giáo, ng tông vô l ng ngh a nhi m m u, u trong Kim Cang này. Kinh Tam Mu i nói: "Tâm không t ng tâm, không ch p h không, không n ng Ph t a, không tr trí hu . y là di u lý Bát Nhã Ba La M t". Ngài Phó i S nói: "S ng i sinh " o n ki n", quy n t m l p h danh". Phát Bát Nhã là tâm pháp. Nh ng i u ng n c, nóng hay l nh t ng i ó rõ bi t, không th hình dung cho k khác bi t c! N u có nói ra t c là h y báng Ph t.

Ph t ba thân:

M t là pháp thân thanh khi t, là ch n thân c a Ph t, b n th thân này không s c không hình, Bát Nhã t c là t ng pháp thân ch n tánh v y.

Hai là báo thân viên mãn, nh ph c báo h nh nguy n vô l ng, thân Ph t muôn c tròn y c hi n l . Có chia ra hai lo i là t th d ng báo thân và tha th d ng báo thân.

Ba la ng thân t c là Pháp thân ng hóa, l i g i là hóa sinh (tr m, nghìn, muôn, c hóa thân), cõi tr i thân tr i, sanh cõi ng i hi n thân ng i, trong loài chim hóa thân chim, trong loài nai hóa thân nai, thiên hình v n tr ng, theo m i loài hi n thân, 32 t ng, t c là t ng n thân v y. B thí c a báu nhi u nh s cát sông H ng, c a báu x a kia tuy nhi u, nh ng v ngo i tài, thí ra còn d . B thí thân m ng nhi u nh s cát sông H ng, x ó tuy tr ng, nó thu c n i tài, thí ó th t khó! Dù r t ráo b thí tài s n và thân m ng u là nh n h u l u. Th y c tánh, sáng c tâm, m i là chân th t ph c c vô vi!

GI NG NGH A:

Tu B nghe Ph t Nh Lai nói xong ph n Kinh tr c, lúc b y gi h ng v Ph t Nh Lai th a:

- B ch Th Tôn! Kinh này nên t tên là gì? Chúng con ph i th trì Kinh này nh th nào?

Ph t Nh Lai b o ngài Tu B :

- Hi p v i di u trí hu c ng ch c, a n b an l c kia. Kinh này g i là KINH KIM CANG BÁT NHÃ BA LA M T. Các ông ph i y theo ó mà ph ng hành. Vì sao mà t tên nh v y?

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Bát Nhã Ba La M t ma Nh Lai ã nói là b n tánh di u giác, tr m nhiên nh h không. B n th ã là ch n không, thì làm gì l i có danh t . Ch ng qua là s ng i i sanh o n ki n, "b t c d " g ng g ng t danh t là Kim Cang Bát Nhã Ba La M t, trong hàng th t chúng t ph ng hành mà thôi.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Ý ông ngh sao? Nh Lai i v i Kinh này có thuy t pháp không?

Tu B áp r ng:

- B ch Th Tôn! Bát Nhã là t tánh t ng , tên ã không th g i thì T Ph con làm sao mà nói n ng c.

Ph t l i nói:

- Tu B ! Ý ông ngh sao? Cát h t b i ã có trong 3.000 i thiên th gi i, nhi u hay ít?

Tu B áp r ng:

- B ch Th Tôn! R t nhi u.

c Ph t nói:

- Tu B ! H t b i tuy nhi u, song không có th t th , u là h v ng, y ch ng qua t m g i là h t b i mà thôi.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Có th dùng 32 t ng th y Nh Lai không?

Tu B áp r ng:

- B ch Th Tôn! Không th th y. T i sao? Vì T Ph con ã nói 32 t ng ó, ly t ng, t ng không ph i là pháp thân, có t ng, t ng là ng sanh, c ng ch là gi danh mà thôi!

Ph t l i nói thêm:

- Tu B ! N u có thi n nam thi n n nào, x thân m ng c a h , nhi u nh s cát sông H ng, th t hành b thí c u ph c; l i có m t s ng i khác, trong Kinh này, th trì cho n m t bài k b n câu, r i di n nói cho ng i khác nghe; ph c trì Kinh kia, so v i ph c b thí thân m ng tr c, th ng h n r t nhi u!

Th 13

Thi n Hi n b ch Ph t nh ng l i,
Kinh này danh hi u, h p th i t tên,
Chúng con trì t ng có nên?
Xin Ph t ch d y, d i trên thi hành
Kim Cang Bát Nhã là danh,
Nh ng phi Bát Nhã m i thành trí siêu,
G n h i thuy t pháp m c tiêu,
Thi n Hi n h i áp nh ng i u quá cao
B ô ng hi u th nào?
Vi tr n, th gi i có vào danh ngôn?
C hai theo ý Th Tôn,
Phi vi, phi th b o t n Kim Cang.
Nói qua t ng t t cao sang,
Cùng là bá thí, tam an phép m u,
Truy n bá ai hi u chi u sâu,
Phúc c trí tu ng u tâm linh.

---o0o---

PHẦN LY TƯƠNG TỊCH DIỆT THỨ 14

PHÂN GI I:

Ly t ng là th nào? Là t t c t ng huy n; t t c t ng trang trong th gian u là t ng huy n hóa. Phàm phu không bi t huy n t ng này h v ng không chân th t, th nên ch p tr c th x , ch ch u b mê l m h v ng không thi t. V ng c nh m i lúc nó huân t p vào v ng tâm, chân tánh th ng xuyên b t ng ngo i tr n ng n che, su t ngày b hoàn c nh xoay chuy n, do ó r i kh i ho c t o nghi p, vì t o nghi p mà ch u qu báo kh ão, nhi u ki p luân h i, không bao gi thôi d t. N u ai hay xa lia v ng t ng, không b gi t ng cu ng ho c thì không co ch p tr c, th x ! ng, t nh không sanh ó là t ch di t.

Nói thêm ngh a t ch di t là th nào? Ban u hàng ph c ngo i tr n, sau di t tr n i c n, c n tr n u gi i thoát, tr c phá nhân ngã, r i ti n lên m t t ng l i pháp pháp ngã; t ng n ng giác, s giác c ng ph i xa lia, ti n lên m t t ng, "câu sinh" ph i di t, t ng n ng không s không c ng d p. Sanh di t đ tr i thì t ch di t hi n ti n!

Lúc b y gi , Ngài Tu nghe nói Kinh này, hi u sâu ngh a thú, hi u sâu là ý nói trong tâm i ng . Ngh a thú, chính là tôn ch lý thú, c m ng ch y n c m t, r i b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Th t là ít có. c Ph t nói Kinh i n th m thâm nh th , t x a n nay, khi con c tu nhãn, tu nhãn là tim c a Thánh nh n có 7 l ,

nghe m t ng nghìn. ây là m t trí tu v y, ch a t ng c nghe Kinh i n nh th . B ch Th Tôn! N u l i có ng i nghe c Kinh này, lòng tin thanh t nh, sanh c th t t ng, ph i bi t ng i y thành t u c công c hy h u th nh t.

- B ch Th Tôn! N u cho th t t ng thì là phi t ng. Th nên Nh Lai nói, y m i g i là t ng ch n th t. B ch Th Tôn! Con nay ng nghe Kinh i n nh th , tin hi u th trì, tin hi u là tâm không nghi ng , li u nhiên lãnh ng , không có chi là khó. N u i ng lai, sau 500 n m, có các chúng sanh, ng nghe Kinh này, tin hi u th trì, ng i y là h ng hy h u th nh t. Vì sao? B i vì ng i y không có ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng và c ng không có th gi t ng. Lý do vì sao? Ngã t ng t c là phi t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng, th gi t ng t c là phi t ng. Vì c sao? Vì li a t t c các t ng, thì g i là ch Ph t.

Ph t b o ngài Tu B :

- úng nh v y, úng nh v y. úng nh v y là sâu h p v i lý c a Ph t, t c là ý công nh n v y. N u l i có ng i, nghe c Kinh này, không hãi, không s , không s t, không hãi là kinh hãi trong l i v l i nói; s t c là lo s lý cao trên ng o; s t ngh a là kh ng khi p s khó kh n trên con ng tu hành, ph i bi t ng i y r t là hy h u. Vì c sao? Tu B ! Nh Lai nói nh t ba la m t, t c không ph i nh t ba la m t, y m i g i là nh t ba la m t.

- Tu B ! Nh n nh c ba la m t, nh n nh c: trong tâm bao dung g i là nh n, ngo i c nh ngang trái g i là nh c.

Nh n nh c có ba th :

- 1) Sanh nh n: ây là tâm phân bi t nh n ch u? T c là ng i i v i ta, tuy vô l mu n gia h i, ta ph i nh n ch u
- 2) Pháp nh n: H nh B Tát làm vi c t t c chúng sinh, không bao gi sinh tâm m i m t nhằm chán.
- 3) Vô sanh pháp nh n: Không th y sinh nh n mà c ng không th y pháp nh n, nh n bi t chân pháp tánh không sanh không dĩ t.

L i n a, ch Nh n có 6 ngh a:

- 1) L c nh n: Không quên gi n, nh ng không tr .
- 2) Vong nh n: Nhã nh n, l ng, dung hòa, b nh c, nh ng nh không có gì h t.
- 3) Ph n nh n: Vi c gì x y ra t trách mình, không trách k khác.
- 4) Quán nh n: Ngo i c nh và n i thân u xem nh m ng.
- 5) H nh n: Tùy h ng i hay thành s c nh n c a ta.
- 6) T nh n: Th ng ng i mang nh c n cho mình là k si mê, phát nguy n h .

Nh Lai nói không phải như những câu chuyện, y nghĩa là những câu chuyện. Vì sao? Tu B ! Như xưa kia tôi vua Ca Li c t t thân thể. Xưa là cho tôi trở mà nói. Vua Ca Li, chỉ Ca Li là tên Ph n (Kaliraja). Ý nói chính là ông vua c c ác. Tôi trong lúc y, không có ngã t ng, không có nh n t ng, không có chúng sanh t ng mà c ng không có th gì t ng. Vì sao? Vì lúc bấy giờ, khi tôi b c t t chân tay, n u có ngã t ng, nh n t ng, chúng sanh t ng và th gì t ng, phải sanh gì n t c. Tu B ! Lai n a trong quá khứ 500 i, 500 i t c là 500 ki p, khi làm v tiên nh n nh c, v tiên nh n nh c chính là Ph t Nh Lai, trở 500 ki p, thì gian thành tiên, mang danh hi u c a m t v tiên, trong lúc y, không có ngã t ng, không có nh n t ng, không có chúng sanh t ng và không t ng th gì .

Th nên Tu B , B Tát phải xa lìa t t c t ng, phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, không tr s c sanh tâm, không nên tr thanh, h ng, v , xúc, pháp, mà sanh tâm, phải sanh tâm "vô s tr "; n u tâm có tr thì b phi tr . Vì thế cho nên c Ph t nói tâm B Tát, không nên tr s c b thí. Tu B ! B Tát vì lợi ích cho t t c chúng sanh nên b thí nh v y.

Nh Lai nói t t c các hình t ng, t c là phải t ng. L i n a nói t t c chúng sanh, t c là phi chúng sanh. Tu B ! Nh Lai nói l i chân th t, nói l i úng lý, nói l i nh nh , nói l i không cu ng ho c, nói l i không sai khác. Tu B ! Pháp s c c a Nh Lai, pháp y không th t không h .

Tu B ! N u tâm B Tát tr n i pháp mà làm vi c b thí, nh ng i vào nhà t i, t c là không th y c v t gì, n u tâm B Tát không tr pháp mà th t hành b thí, nh ng i có m t sáng, y n sáng m t tr i soi, th y t t c các s c. Tu B ! i ng lai, n u có thi n nam, thi n n nào th ng trong Kinh này, th trì, c t ng thì c Nh Lai dùng trí hu Ph t, u bi t ng i y, u th y ng i y, u c thành t u công c vô l ng vô biên!

KHÁI LU N:

Ph n c n b n, nhân Ngài Tu B n lúc này, nghe Kinh hi u sâu, ã lãnh ng o lý "n u th y các t ng phi t ng, t c th y Nh Lai" c m ng t trong tâm kh m, th ng m n, khóc lóc, phát lên m t ti ng khen ng i "Th Tôn ít có". trong ph n th 2 c a Kinh này, c ng ã có khen ng i m t ti ng "ít có Th Tôn". Khen ng i trong ph n th hai lá tán thán Ph t Th Tôn ch d y trong s i ng n m ng i u có Bát Nhã chân tâm l u . Còn khen ng i trong ph n này là tán thán Ph t Nh Lai ch th di u d ng Bát Nhã, nh thâm nh p 9 l p. em so sánh m t l p phòng nhà; t trở cho th y m t ngoài, xem qua ki u quy mô tráng l ; gi ây ti n n phòng nhà bên trong. Ph t Nh Lai c ng vì Tu B ã ng h u t ng u là h v ng, phi t ng thì th y c m t ngh a c a Nh Lai, th nên l i n c g ng công phu th c

hành. Th t hành thì không ngoài sáu pháp ba la m t (t c là l c ; Trí hu , b thí, trì gi i, nh n nh c, tinh t n, và thi n nh). B i vì nh n nh c là m t r t khó th t hành, chung quy vì v ng t ng ch a di t.

Nh n nh c ch a n n i, khi n tâm h n b s s t, b Kinh hãi. Th nên tín tâm không kiên c . Vì th Ngài dùng b n thân hành nh n nh c , không b n t ng g ng t i ba la m t. ã ch rõ trong v n Kinh, n u B Tát còn có ngã t ng, nh n t ng, v.v...t c không ph i là h nh B Tát. L i em m i ph n tr c, th ng nói ph c c, ph n này l i nói công c, b i vì công thành qu măn ph c không di n t v y.

LỜI PH THU C:

Bát Nhã d ch là di u trí tu , tr c ã nói qua r i. Nh ng di u trí tu y phân chia nói, có chia ra m y lo i: có v n t di u trí tu , quán chi u di u trí tu và th t t ng di u trí tu v.v...hai câu c n b n "phân bi t nghe n ói Kinh này, hi u sâu ngh a thú", t c bao trùm 3 lo i di u trí tu này. Nghe nói Kinh này t c là v n t di u trí tu . Hi u sâu ngh a thú t c là quán chi u di u trí tu . Còn thông su t t c là th t t ng di u trí tu .

Nh Lai i tr c có m t ki p b vua Ca L i phân c t thân th . M u chuy n nh sau:

M t hôm, Vua Ca L i h ng d n oàn cung phi, m n vào trong r ng núi th ng ngo n và s n b n. Nh n lúc Vua m t an ngh , và ng say m t gi c. n lúc t nh đ y, không nhìn th y oàn cung phi, m n , ch th y vài c n v . Vua bèn dùng các c n v i tìm ki m. Xa xa th y có m t tòa trong ng l n, các cung phi m n u ng i trong ng, vây quanh m t v s nghe thuy t pháp.

Vua Ca L i r t gi n, ch vào m t v s trách r ng:

- T i sao Ông quy n r các m n n ây?

V s áp:

- Tôi th t không làm nh th .

Vua l i g n h i:

- Vì sao th y n s c mà nói không ham mu n?

V s tr l i;

- Vì tôi gi gi i.

Vua g n h i:

- Ông gi gi i tu h nh gì?

V s tr l i:

- Tôi tu h nh nh n nh c.

Vua nghe hai ti ng nh n nh c, li n n i gi n ùng ùng, rút g m xông t i, h i:

- Ông bi t au không?

V s áp:

- Thiên nhiên.

Vua càng t i t m m t mây, li n ch t t thân th nhà s , r i h i;

- Ông có au không? Và có thù h n ta không?

S áp:

- ã không có ngã thì làm gì có h n thù.

Lúc b y gi , b n v Thiên V ng trong lòng ch n ng và ph n n tr c s c ác c a nhà Vua, nên cho m t tr n cu ng phong, á ch y cát bay, thiên long bát b ng n h trì. V s b c t t chi th , c hoàn l i nh c .

Ông Vua lo s , qu g i tr c v s , c u xin chu c t i và n n n s c ác.

V s li n xin ch Thiên V ng i xá l i l m cho nhà Vua, b u tr i tr l i quang ãng. Ông Vua c ng h i tâm phát nguy n h ng thi n. V s c ng

phát nguy n r ng: Khi nào tôi thành Ph t, s cho ông tr c.

Vua Ca L i, sau 500 i là ngài Ki u Tr n Nh g i là A Nhã Ki u Tr n

Nh (Ajnata-Kaundinya) sinh trong ch ng t c Bà La Môn, t i thành Ca T

La V , n . Ngài gi i v bói thu t, th i gian c Thích Ca m i giáng

sinh, ngài t ng c m i xem bói thu t. Sau khi c Thích Ca xu t gia, tu

kh h nh trong núi, bên b sông Ni Liên Thi n; lúc y Ki u Tr n Nh là

m t trong n m v th ng theo h u h c Th Tôn.

Tr s c b thí là tâm ch p t ng. Tr pháp b thí là ch p pháp t ng. Không

tr pháp b thí, thì không ch p pháp, c ng ch ng ch p phi pháp. Không ch p

pháp thì không th t, không ch p phi pháp thì không h . B thí nh th thì

c chánh giác viên minh, không b ch ng ng i. Nh ng i có m t, y n

sáng m t tr i chi u soi, th y các v t s c, nên nói chánh giác th t là chí lý

v y. N u b thí mà tr t ng, t c là có ngã, nh n v.v...b n t ng ch a

quên, thì s cùng chúng sinh k t duyên th ng ghét v y! Nh th ó l n

nhau làm cha m , con cháu, th oan gia trái ch , tr m ki p nghìn i, ân oán

khó mà gi i t a, luân h i trong ng sanh t , âu có lúc nào ra kh i. Vì th

nên Ph t Nh Lai ch đ y th t hành h nh b thí, không nên tr t ng, chính

vì lý do nêu trên.

GI NG NGH A:

Tu B nghe Ph t Nh Lai nói Kinh, lúc nghe trong tâm sâu ng lý thú.

Có c m t ng b u n h n vì khi nghe c ngh a lý Kinh này thì tu i ã già,

hai hàng n c m t l n tròn trên gò má, h ng v Ph t Nh Lai c t ti ng

khen ng i:

- "Th Tôn th t là ít có". B ch c Ph t! S Ph ã nói ngh a lý Kinh i n

sâu s c nh th , con t tr c ã c tu nhân, m c dù c "nh t v n thiên

ng :, nh ng ch a t ng nghe Kinh i n thâm áo nh th . Tu B l i th a:

- Th Tôn! Con v a nghe lý thú c a Kinh này, trong t tính thanh t nh, ã

ch ng ng r ng mình có th t t ng toàn ch n t x a n nay. N u có ng i

nào c nghe Kinh này, phát tâm nh t ni m chánh tín, tâm r t thu n chánh,

không b d c tr n m y may, li n hi n di u trí tu thanh t nh, sanh t ng "chân th t b t h ". ó là ng i bi t tu, thành t u c công t ít có th nh t c a ch Ph t.

Tu B l i nói:

- B ch Th Tôn! Lý r t ráo c a th t t ng Bát Nhã y, không nh thái h , không có hình tích, n u ai ch p tr c ng th t t ng, t c không ph i là th t t ng. Do ó, nên T Ph ch nói th t t ng mà thôi.

L i m t l n n a Tu B th a:

- B ch Th Tôn! Con hi n t i c nghe Kinh này, vì t lâu sau khi ch ng c tu nhãn, con r t tin l i chân th t, hi u lý nhi m m u kia, tín ph ng tu trì, không có gì khó kh n c . N u i sau 500 n m, th i k m t pháp ác tr c, xa cách T Ph lâu i, chúng sinh chìm m n i bi n kh , khi nghe c Kinh này mà có lòng tín gi i th trì, thì nh ng ng i y th t là mình li u t tánh th nh t, r t là d tu d ch ng. Vì sao? B i vì ng i y n ng ch n không, quy t không có ngã, nh n v.v...b n t ng. Khi xa lìa b n t ng thì nh ng ng i y quy t ã ng c phi t ng nh n và ngã u quên. N u xa lìa t t c các t ng, tâm kia không t ch, t c là c giác ng hoàn toàn, cùng v i ch Ph t ng ng chính g i là b c Ph t.

Ph t Nh Lai b o ngài Tu B r ng;

- Nh ông ã nói, sâu h p lý Ph t, sau n u có ai nghe c di u pháp Bát Nhã, không ng v c (tâm không thoái chuy n), ph i bi t nh ng ng i y th t là ít có. Vì duyên c gì th ? B i nh Ba La M t th nh t mà tôi ã nói: nguyên do các Kinh c ng u t ó l u xu t. Trí tu này n b kia. N u còn ch p tr c b kia, y ch ng qua là c danh Ba La M t th nh t mà thôi.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Phàm c nh m nh c a n, tâm r ng rang i x , không nên gi n t c, lo n di u trí tu c a mình. Tâm ta ph i ng nh h không, t c là n c ch giác. y là nh n nh c Ba La M t. Nh ng chân không b n lai vô t ng, ngoài không bi t nh c, trong không th y nh n, t nhiên c hai. Do ó, nên Nh Lai th ng nói: Ch ng ph i nh n nh c Ba La M t, y m i g i là nh n nh c Ba La M t! nói n s nh n nh c, nh tôi ki p tr c, th i gian b Vua Ca L i c t t thân th , vì tâm nh h không, nên không kh i b n t ng. S d c nh th , là vì th i gian b c t t thân th , s nh n nh c ã n ch cùng t t. Th i gian y, n u kh i b n t ng, quy t nh có lòng oán h n, không th quên thù, tr thành qu kh . Làm sao mà nói là nh n nh c? Tôi h i t ng l i 500 ki p thu c i quá kh v tr c, khi làm nh n nh c tiên nh n, th ng th t hành h nh nh n nh c. trong i ó, chính không v ng qu b n t ng, nh nhi u ki p n ng ch n không. Th t s mà nói, ng i i tu hành không ph i m t mai, m t chi u mà c thành

t. C ng nên bi tr ng nh n nh c Ba La M t, th t là c p thi t tr c tiên cho nh ng ai tu hành trên ng o. Quan tr ng b c u, ta ph i phá tâm gi n t c, m i xa lia b n t ng, b n t ng u không, m i hoàn thành h nh nh n.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Vì duyên c nói trên, nên B Tát mu n thành o, tâm ph i tr ng r ng. Xa lia t t c v ng ni m, m i hay phát c o tâm vô th ng B ; không nên kh i v ng ni m ch p n i s c, c ng ch ng nên kh i v ng tâm tr c n i thanh, h ng, v , xúc, pháp, ph i sanh tâm "vô s tr ". Tâm y m i là viên thông vô ng i, thu n ch n không tham đ c, t t c không lãnh th s ràng bu c. N u trên l c tr n, có m t tr n b tr tr c, thì khó mà gi i thoát tr n lao, t c không ph i là tr x c a B Tát. Th nên, Nh Lai tôi th ng nói, tâm B Tát x a nay tr ng r ng nh ng sáng su t; n u tr n i s c, thì không th giác ng . Tôi nói: Không nên tr s c b thí, chính là ý này v y.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! B Tát do không tr giác tâm này, phát tâm r ng l n, không nh ng vì mình mà là vì l i ích cho t t c chúng sanh, ph i nên b thí vô t ng nh trên. T t c các hình t ng Nh Lai tôi ã nói thì nên xa lia. V n là i m c t y u cho các v B Tát gi i thoát mà thôi. K th t b n th toàn không u là phi t ng. L i nói thêm cho t t c chúng sanh, c ng là đ n o, cho các v B Tát sau khi di t mà thôi. K th t v ng tâm t xa lia, n u th y b n tánh, t c là không còn tánh chúng sinh n a.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Nh Lai tôi nghi m xét pháp bát nhã ã c, cùng các pháp th gian không ng. Các pháp th gian không ch p tr c bên này thì c ng ch p tr c bên kia. Ch n nh vô t ng mà tôi ã nói là không th t; t tính y là không h . L i n a, Tu B ! N u B Tát tâm tr tr c nói pháp mà làm vi c b thí thì b n t ng ch a tr , nh ng i i vào trong nhà t i, hôn ám ng n che, không th y c v t gì c ; trái l i n u B Tát, tâm không tr n i pháp, mà làm vi c b thí ng v i ng i ã m m t Kim Cang, nhìn su t ng n è bát nhã, tánh sáng chi u soi b n phía, su t thông ch n không, rõ bi t t t c c nh v t, th y su t các th hình s c.

c Ph t l i b o:

- Tu B D ! Nh Lai tôi sau khi di t , n u có thi n nam, thi n n nào , hay i v i Kinh này, th trì c t ng, t c n qu v B , thành t u Nh Lai t tánh. Công c c a các v y, không ph i hàng ti u qu , quy n th a mà so sánh c. Ch c ch n c m ng n Nh Lai tôi, quy t em trí tu vô th ng mà chi u giám (u bi t u th y) nh ng ng i y, u c th y tánh thành t u công c, kh p thí muôn ki p, vô l ng vô biên.

Th 14

Tu B ! Hi u ngh a Kinh,

Khen ngợi lý thú, quang minh Phật trụ n,
Th Tôn ch giáo ngh a huy n,
Không lo, không s , ng i thuy n ba la.
Tr l i Ph t ch cái ta,
N u ai nh n nh c, ch c là phá tan,
K l i s tích tâm cang,
Cu i cùng th ng l i, thân an tâm thi n!
Ly t ng b thí di u huy n,
Nh ng l i chân th t hi n ti n kính dăng,
B thí, trì t ng tr 'sân,
Công c khó t , khó phân cho cùng!

---o0o---

PHẦN CÔNG ĐỨC TRÌ KINH THỨ 15

PHÂN GI I:

Ph n tr c ã nói nh n nh c x thân, u là phá ngã ch p. Sau khi phá ngã ch p l i ph i su t ng lý Bát Nhã; trái l i nh n nh c x thân ch là l i ích t m th ng. N u ch bi t x thân nh n nh c, mà không ch u th trì Kinh i n, tr thành anh hùng can m th gian, i v i ch n tánh khó mà hi n l hoàn toàn. N u ai hay nh n nh c x thân, mà c ng hay th trì Kinh i n, su t ng cái phi c a hai ch p, hai ngã u di t, ch c ch n c công c pháp tánh, thì không th ngh bàn v y.

Tu B ! N u có thi n nam cùng thi n n nào, ph n u c a ngày (sáng) em thân m ng b thí nhi u nh s cát sông H ng; ph n gi a c a ngày (tr a) l i dùng thân m ng b thí nhi u nh s cát sông H ng; ph n sau c a ngày (chi u) c ng dùng thân m ng b thí nhi u nh s cát sông H ng. Nh v y không l ng tr m nghìn muôn c ki p, em thân m ng b thí; n u l i có ng i nghe Kinh i n này, lòng tin không trái, ph c này h n kia, hu ng chi chép vi t, th trì, c t ng, vì ng i gi ng nó i. Tu B ! Tóm l i mà nói. Kinh này có công c vô biên, không th ngh bàn, không th x ng l ng, Nh Lai vì ng i phát tâm i th a mà nói, vì ng i phát tâm t i th ng th a mà nói. Ch rõ s sanh t , không chúng sinh, g i là ti u th a; nh ng b t duyên Giác, n a vì ng i, n a vì mình, g i là trung th a; B Tát kh p t t c g i là i th a. Còn t i th ng th a là th nào? Là Ph t th a t t t c các b c B Tát. N u có ng i hay th trì c t ng, r ng vì ng i gi ng nói, Nh Lai u bi t ng i y, u th y ng i y, u c thành t u công c không th l ng, không th x ng, không có biên gi i, không th ngh bàn, nh ng ng i nh th , thì c gánh vác s u m nh Nh Lai, cho n khi ch ng thành Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Gánh là dùng vai

gánh, vắc thì dùng l ng vắc. Nói Vô Th ng Chánh ng là b c cao quý.
o do ng i ho ng, xác nh n dùng thân th a nhi m, do ó ph i thành t u
c i công c v y.

Vì c sao? Tu B ! N u ng i nào a pháp quá nh b ch p tr c ngã
ki n, nh n ki n, chúng sinh ki n và th gi ki n, i v i Kinh này, không
th nghe th c t ng, vì ng i gi i nói. Tu B ! N i nào ch n nào, n u
có Kinh này, t t c tr i, ng i, A Tu La, trong th gian, ph i lo cúng d ng.
Ph i bi t n i y, chính là b u tháp, u ph i cung kính, làm l i nhi u, dùng
các hoa h ng r i trên ch kia.

KHÁI LU N:

Ph n tr c nói n công c trì Kinh c thành t u, ph n này l i dùng
pháp so l ng (ây là so sánh t ng ph c hu l n th 4), dùng thân
m ng b thí nhi u nh s cát sông H ng, nh ng không b ng nghe Kinh i n
này, lòng tin cùng ph c c không trái ngh ch. Tóm l i mà nói, trì Kinh
công c thù th ng h n b thí. nói rõ công vô tr bát nhã t n i ngh a lý
c a Kinh. N u tr ngã, nh n v.v...các vi c c ch p thì không th nghe th ,
c t ng, vì ng i gi i nói. Nh v y là th nào? Nh n vì t ng ph n vì h ng
t i u c n mà thuy t pháp; ki n ph n vì b c i c n mà gi ng pháp. T ng
ph n là nh n ngã t ng. Ki n ph n là pháp ngã t ng. Ng i a pháp quá
nh là th nào? Là a hô hào b không ph á t ng, 'thù b t tri' ki n ph n hày
còn quá nhi u v y. Ki n ph n c a m i ng i ch a phá, thì pháp ngã ch p
v n còn. Ai còn có pháp ngã ch p, t c là ch a hi u sâu lý bát nhã, ch a t
c t bát nhã. T l i còn ch a tr n thì làm sao có l i tha. Vì th nên nói
ph i phá tan b n ngã t ng v.v...Nh ng ai a pháp quá nh , t c là không
th i v i Kinh này vì ng i khác gi i nói.

L i n a, không th suy tôn Kinh này có toàn thân Nh Lai. G ng g ng cho
m i ng i, không lu n T ng, tín cúng d ng ngo i h . i m c hính th trì
Kinh này là sáng su t trong lòng, c u t n c nh gi i chí thành vô
v ng. N u ai th trì Kinh này c nh v y, cúng d ng tâm sáng su t, thì
tâm y t c là Ph t, c n gì ph i ngoài thân tìm Ph t. Nh Lai ch trong t
tâm c a chính mình mà thôi!

GI NG NGH A:

c Ph t b o:

- Tu B ! N u có thi n nam tín n nào, trong m t ngày, sáng s m dùng
thân m ng b thí nhi u nh s cát sông H ng; úng ng l i dùng thân m ng
b thí nhi u nh s cát sông H ng; r i chi u l i c ng dùng thân m ng b thí
nhi u nh s cát sông H ng. Nh ng ng i nh th , tr i qua tr m nghìn
muôn c ki p lâu xa, m i ngày ba th i, u b thí nh th , chính mình (các
ng i y) s ng ph c c b thí. N u l i có ng i hay dùng tâm không
trái ngh ch, chánh tín Kinh này, thì ph c c thù th ng nhi u h n s x

thân m ng nói trên. Hu ng chi là tay vi t, mi ng t ng, vì ng i gi ng nói ý ngh a c a Kinh, gi tâm l i mình l i ng i, ch ng nh ng sáng chói t tánh c a mình, l i còn khi n m i ng i th y tánh, c n lành thu n th c, l i ích không cùng t n, s nhi u ph c c kia, âu có th l y chi mà so sánh c.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Nói m t cách d hi u, công c x ng tánh mà làm, không th dùng tâm ngh , mi n bàn, không th nào dùng s nhi u ít x ng l ng. Th t là công c không có ng n mé v y. Ph t Nh Lai thuy t Kinh này công c có ng n mé hay không? Vì Kim Cang Bát Nhã là b n tính di u đ ng c a ng i i, là t i th ng th a c a i th ng B Tát, không ph i là n i c a hàng ti u qu t n c. Vì th nên Ph t Nh Lai vì khai thông cho hàng i c n tính, nên nói lý nhi m m u ch n không này; vì khai thông cho nh ng b t t i th ng th a, nên thuy t minh pháp Kim Cang Bát Nhã này. N u có h ng i c n tánh, th trì Kinh i n i th a này, r ng vì ng i i khai phát di u ch , thì nh ng b c y công đ ng c h nh thành công cho ng i g m c thành t cho mình, không th x ng l ng, không th ngh bàn, không th dùng biên t ch bày c. Nh ng b t y in h p tâm Ph t, công c c thành t u, ch có Ph t Nh Lai th y c bi t c. Các v y công c này ã thành t u, y kh n ng m nhi m chánh pháp vô th ng B c a Nh Lai. Vì duyên c trên, nên các h ng a thích pháp quá nh m n, h n thu c trong ch th y nghe, không kh i có ngã, nh n v.v...t ki n, i v i giáo pháp t i th ng th a i th ng này, li n kh i tâm kinh hải s s t. T tâm ã không th yên t nh, thì làm sao mà nghe th c t ng vì ng i gi i nói Kinh này ?

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Nh ng hàng ng i i th ng, m i ch , m i n i, nói Kinh i n này, hay khi n ng i nghe, tâm khai ý gi i, c n lành thông c m, ch c c tr i, r ng, hàng bát b , thánh th n u n cúng đ ng, h v pháp thân. Kh p hi n hoa quang tam mu i, th ng vào m t tòa b o tháp xá l i, hay khi n xa g n kính ng ng nh l , tung r i hoa báu h ng th m, nh ng ch trì Kinh này. y là vi c cúng đ ng chí lý v y! Có th nói m t ng i tâm sáng, ch Thiên cùng đ ng hoan h !

Th 15

Có ng i b thí thân dùng,
Tr i qua nhi u ki p ph c trùng trùng lai,
Không b ng trì t ng nh ng ai,
Vì ng i gi i nói c hoài thiên thu.
N u ai c t ng công phu,
Nh Lai th y bi t ng tu c thành,
ng ra gánh vác h nh lành,

Vô Th ng Chánh bi n tung hoành m i ph ng.
Nh ng ai a pháp t m th ng
B n phía còn ch p là ng gian nan,
Ch nào x ng lý Kim Cang,
Ch thiên hoan h , cúng dàng th ng xuyên

---oOo---

PHẦN HAY TỊNH NGHIỆP CHƯƠNG THỨ 16

PHÂN GI I:

Nghi p ch ng là th nào? Ho c là nghi p, hành ng i tr c, ho c là hành ng hi n t i, u có th ng n che ch n tánh.

Hành ng i tr c, chính là s c nghi p c a i tr c, nh ng hành ng thu c nhi u i nhi u ki p v tr c, không th tính k . B i vì t vô th ki p tr l i, nh ng nghi p ã t o u thu n p vào ru ng th c th tám, g p duyên phát hi n, qu thu n th c li n sanh, luân chuy n trong sáu o, không bao gi thôi d t, hòa h p v ng sanh, hòa h p v ng t , sinh di t không thôi, u là nghi p l c không th ngh bàn, s c nó lồi cu n m nh m . Trong Kinh có nói: "Nghi p l c c a chúng sanh, n u có hình t ng, y c h không, không ch ch a". Nói nh th bi t nghi p l c c a chúng sanh v n thu c h v ng, ch vì chúng sanh không rõ duy tâm, do ó t o ra nh ng nh n h v ng, t c là th kh h v ng. Do ó mà chúng ta rõ c nghi p ch ng t x a n nay v n là không, n u ch a rõ là ph i hoàn l i n i tr c.

Nói v hành ng hi n t i (hi n nghi p), t c là i d n m tr c này, chúng sinh tr n nh ng gì ã t o công c ng i tr c, vì nó liên quan n i này v y. N u có chúng sanh nào th trì c t ng Kinh này, bi t rõ t t c huy n t ng, u là "duy tâm s hi n", n m u n v n không, sáu tr n ch ng có, không b v t chuy n mà hay chuy n c v t, thì không th các kh h d i này. Tuy nhiên mu n rõ duy tâm, c n ph i sâu thông Bát Nhã. N u thâm nh p c Bát Nhã thì rõ các s v t u không, t t c h v ng d t s ch. Th nên ch có Bát Nhã m i hay t nh tr c nghi p ch ng.

L i n a, Tu B ! Các thi n nam thi n n nào, th trì c t ng Kinh này, n u b ng i khinh ti n. Nh ng vì c khinh ti n r t nhi u, ho c là b ganh ghét, ho c sanh t hi m, ho c ôm lòng gi n mà gia tâm ph báng, ho c th mà l n l t, th m chí b gia h i b i dao, g y, ngói, á. T t c u n m trong hai ch khinh ti n. Ng i y i tr c t o nhi u t i nghi p, ph i a vào ng ác, i này b ng i khinh ti n; (c t ng Kinh này) t i ng hi p i tr c, ch c ch n c tiêu di t, s ch ng ng qu v Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Tu B ! Tôi nh thu quá kh vô l ng ki p a t ng k , a t ng k d ch âm là ti ng Hoa, d ch ngh a là vô l ng s . tr c c Ph t Nhiên ng g p c tám tr m b n nghìn muôn c na do tha các c Ph t, g p, ý nói g p g . Na do tha d ch âm thành ti ng Hoa, có ngh a là m t muôn muôn, th y u cúng d ng dâng th , không b qua m t v nào. N u l i có ng i, trong i m t phát v sau th ng th trì c t ng Kinh này, thu c công c, i v i công c c a tôi ã cúng d ng các c Ph t, tr m ph n không b ng m t, nghìn muôn c ph n, cho n toán s thí d c ng không bì k p.

Tu B ! N u có thi n nam và thi n n nào, trong i m t pháp v sau, hay th trì c t ng Kinh này, ch c công c, n u tôi nói y , nói y chính là nói rõ ràng, ho c có ng i nghe, tâm li n cu ng lo n, h nghi không tin. Tu B ! Ph i bi t ngh a c a Kinh này không th ngh bàn, qu báo c ng không th ngh bàn!

KHÁI LU N:

V n trên nói công c trì Kinh nh th nào. Ph n này là ch rõ công c trì t ng làm sáng t Bát Nhã, có l i ích ly ch ng xu t tri n; ch ng nh ng di t t i mà còn c th ng qu . Chia ch mà nói, có hai vi c không th ngh bàn: M t là i này th trì c t ng Kinh này, t i nghi p i tr c tiêu di t m t cách d dàng.

Hai là ch ng nh ng tiêu di t t i nghi p i tr c, l i còn ng qu b .

Vi c tr c ch rõ ph c báo không th ngh bàn. Luôn d n ch ng Ph t Nh Lai t Ngài khi ch a g p Ph t Nhiên ng, m c dù cúng d ng vân th nhi u c Ph t, nh ng không b ng ng i i sau th trì c t ng Kinh này, công c nhi u h n; em s muôn c d cho tr n sa u không th nào bì k p. (ây là l n th n m, dùng công c cúng Ph t so sánh v i công c trì Kinh). L i gi i b y có thi n nam thi n n nào i m t pháp v sau th trì c t ng Kinh này, công c không có chi sánh c.

Nh Lai c ng vì các b c h c n nói pháp, do ó không th nào ch ng nói qu báo khi n h c m ng. N u em công c này, nói ra t t c thì s chúng sinh hi u l m i ph c, tâm b cu ng lo n, trái v i ý chánh trong Kinh, qua o lý vô t ng vô tr , gi ng nh tin mà không tin, gây thành s h nghi. Do ó nên nói qu báo ngh a Kinh, không th ngh bàn, ch ng qua là mu n cho chúng sinh h i tâm t ch chi u, n ng theo giáo pháp tu trì, sáng su t t tánh. N u em Kinh i n mà ngh bàn thì tr thành cách ng i.

Tóm l i, Nh Lai ch rõ Kinh này, vì m t i u làm khuôn phép mà phát tâm B . i B Tát ph i nh th mà hàng ph c tâm kia, thi n nam tín n c ng ph i y theo th ó mà hàng ph c v ng tâm thì ch c ch n không có gì sai khác gì a Ph t và chúng sinh.

GI NG NGH A:

c Ph t nói:

- Tu B ! M i khi có thi n nam thi n n u th ng hay th trì c t ng Kinh này, ch ng nh ng không c ng i, tr i, cung kính mà l i b ng i khinh ti n là vì c sao? ó chính là do các v ó i tr c có t i nghi p l n. ã có t i nghi p th i i sau ph i b vào ba ng ác là a ng c, qu ói, và súc sanh, ch u kh không c ng t n. i nay, nh công c trì Kinh, gi m b t t i nghi p kia, r i b ng i khinh ti n, ó là vì c ph i có. Tu trì d n d n, tr c qu hi n t i, t i di t ph c sanh, t nhiên s ch ng c Chánh ng Chánh Giác.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Tôi nh ngh n i tr c xa x a, tr i qua s ki p không l ng. Tr c khi ch a g p c Ph t Nhiên D ng, tôi ã t ng cúng d ng vô s c Ph t, n i c Ph t u t nh , u thành tâm chuyên ý cúng d ng, s nhi u không th tính k . Th mà i sau có nh ng ng i i v i Kinh này th trì c t ng, th y c b n tánh c a h , d t c s luân h i, em công c y so sánh v i Nh Lai tôi tr c kia v công c cúng d ng, l i thù th ng h n x p muôn muôn l n.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! N u có thi n nam tín n nào, i r t sau th ng th trì c t ng Kinh này, quy t c công c vô l ng không nghi. ây là nh ng l i Nh Lai tôi l c nói, n u nói r ng thì công c ây bao trùm c tr i t, s l ng h n s cát sông H ng; s nh ng ng i h c n nghe n, tâm tánh b cu ng lo n, nh ng b t c n tánh khá thì l i sanh lòng h nghi, l i cho l i c a tôi nói là quá áng mà ng c nhiên than th .

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ph i bi t công c, do n i ngh a Kinh, mà c qu báo. Ngh a Kinh r t là cao siêu, khó mà suy l ng, qu b o r t là tr ng y u, không th nào nói cho h t.

Th 16:

Nh ng ai c t ng h u duyên,
Dù b khinh ti n, t i khiên ã làm,
Trì Kinh d t s ch lòng phàm,
S ng ch ng qu hàm linh c n!
X a tôi tr c Nhiên ng,
Cúng d ng ch Ph t nh h ng hà sa,
Có ng i m t th lâu xa,
Trì Kinh công c h n ta r t nhi u!
M t th trì t ng bi t i u,
Nói l m s k m chiêu h nghi.
Tu B th t trí tri,
Ngh a Kinh, qu báo khó ghi t n t ng.

PHẦN CỨU KÍNH VÔ NGÃ THỨ 17

PHÂN GI I:

Ngài Tu B i v i ý tr tâm và hàng ph c tâm, thô tr n ã d p, t ho c khó dung. n ây l i trình bày th nh tr c, mu n ng o lý tr tâm và hàng ph c tâm r t ráo. Do ó, nên c Ph t hoàn toàn dùng nh ng vi c trên thân mình khai th , khi n m i ng i bi t nhân không, pháp không, r t ráo là vô ngã v y.

Lúc b y gi , ngài Tu B l i b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Có thi n nam và thi n n , phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, th nào ph i tr , làm sao hàng ph c v ng tâm?

Ph t b o Tu B :

- Có thi n nam cùng thi n n nào phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, ph i sinh tâm nh th n y, ta nên di t cho t t c chúng sinh, di t t t c chúng sinh r i, nh ng không có m t chúng sinh nào th t di t .

- Vì c sao? Tu B ! N u B Tát còn có ngã t ng, nh n t ng, chúng sinh t ng và th gi t ng, t c không ph i là B Tát. Lý do vì sao? Tu B

! Th t không có pháp gì ch c th t phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác hay không?

- B ch Th Tôn không. Nh con ã hi u Ph t ã nói ngh a ó, khi Th Tôn ch Ph t Nhiên ng, không có ng pháp Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Ph t nói:

- úng nh v y, Tu B ! Th t không có pháp nào Nh Lai ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Tu B ! N u có pháp Nh lai ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Ph t Nhiên ng t c không th ký cho tôi, i sau, s c thành Ph t hi u là Thích Ca Mâu Ni. Thích Ca d ch âm ti ng Ph n Sakya, Trung Hoa d ch là N ng Nhân. Mâu Ni c ng d ch âm t Ph n ng Muni, Trung Hoa d ch là T ch M c. Vì th t có pháp ch ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, th nên Ph t Nhiên ng cùng tôi th ký nói r ng: Ông i sau, s ng làm Ph t hi u là Thích Ca Mâu Ni. Vì c sao? Nh Lai t c là các pháp úng nh ngh a.

N u có ng i nói, Nh Lai ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Tu B ! Th t không có pháp Ph t ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Tu B ! Nh lai ã ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, trong ó không th t không h . Th nên Nh Lai nói t t c

pháp u là Ph t Pháp. Tu B ! ã nói t t c pháp, t c không ph i t t c pháp. y m i g i là t t c pháp. Tu B ! Thí nh thân ng i cao l n.

Tu B nói:

- B ch Th Tôn! Nh lai th ng nói thân ng i cao l n, t c là không ph i cao l n, m i g i là cao l n! Tu B ! B Tát c ng nh th , n u nói th n y, ta s di t vô l ng chúng sinh, t c không g i là B Tát. Vì sao? Tu B ! Vì th t không có pháp gì g i là B Tát. Th nên Ph t nói t t c pháp, không ngã, không nh n, không chúng sanh, không th gi . Tu B ! N u B Tát nói nh th n y, ta s trang nghiêm cõi Ph t, t c không ph i trang nghiêm, y m i g i là trang nghiêm. Tu B ! N u B Tát thông su t có ngã, pháp, Nh Lai nói y m i g i là B Tát.

KHÁI LU N:

Tu B ! Cho n lúc n y nghe Ph t gi ng nói ngh a Kinh, và l i h ni m phú chúc cho các v B Tát, r t là rõ ràng. Hi n t i l i h i các thi n nam, tín n , phát tâm B , làm sao hàng ph c v ng tâm. Nh ng ki n ch p thánh phàm ch a d t, i v i t t c chúng sanh t c là ngh a phi chúng sinh, l i ch a c tri t ng . H n n a, nghe Nh Lai vì nh ng ng i phát tâm i th a mà nói, vì nh ng ai phát tâm t i th ng th a mà nói, luôn c các thi n nam, thi n n , các th công c trì Kinh, ngh a Kinh và qu báo không th ngh bàn. Liên t ng n các thi n nam cùng thi n n phát tâm b , không th nào mà không th trì Kinh n y.

Nh ng hi n t i và i sau, các thi n nam tín n ch a c thân th a các di u pháp ã nói t tr c, v t t ã lãnh h i nh ng l i nói v i th a và t i th ng th a nói trên. N u khi phát tâm b n y, ph i hàng ph c v ng tâm nh th nào? Câu h i n y ý chánh ã h i trong ph n th hai c a b n kinh n y. T , tha, m t t m lòng r ng l n, n i ây có th nh n th y. Do ó, nên Ph t Nh Lai m i dùng vô pháp phát tâm , o n tr pháp nghi c a Ngài Tu B .

GI NG NGH A:

Trong th i gian n y, Ngài Tu B ng c h ng v c Ph t Nh Lai xin h i:

- Thi n nam, tín n nào ã phát tâm b , làm sao hay khi n tâm b th ng trú? Làm th nào hàng ph c c v ng ni m?

Ph t b o Tu B :

- Tâm B x a nay y , ng th hi n thành, ch ng qua ch vì ch úng sinh, b tr n nhi m ng n che. Thi n nam, tín n nào ã phát tâm b , lòng ham mu n ch m d t, lý m i tr v ch n ngã. ó là tr tâm, y là hàng ph c c tâm, không c n c u vi c gì h n n a (ph i sanh tâm nh th). Nh t t c chúng sanh, phi n não, v ng t ng, th x , nh n ngã, tham gi n, ganh ghét, các lo i trong b n t ng. Nh Lai tôi ph i dùng nhi n ph ng ti n tr di t và thoát. Nh ng Nh Lai tôi th ng nói di t , ch ng qua ch i m ch n tán, khi n chúng sanh t ng , trong không th y ngã t ng hay .

B i vì chúng sinh ã th y ch n tánh, ã di t r i thì bát nhã quán chi u th ng trú không di t; nói m t cách r t ráo, th t không có m t chúng sanh nào c tôi c . Vì duyên c gì th ? B i vì B Tát h c o, n u còn tâm nh Nh Lai tôi di t , thì in tu ng nh b n t ng ch a tr , t c t âu mà phát tâm B ? Lam sao x ng là B Tát?

c Ph t l i b o Tu B :

- Chính là tánh v n không t ch, h n nhiên thiên nhiên, ai phát tâm n y, ch ng qua là t tu t ng mà thôi! Trong ch n tánh, th t không có pháp phát tâm B .

c Ph t nói ti p:

- Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai tôi khi ch Ph t Nhiên ng, có pháp gì ng tâm b n y không?

Tu B áp:

- Th Tôn không có pháp ng tâm b n y, ó là o lý mà T Ph th ng nói. T Ph khi ch Ph t Nhiên ng, t tánh t ng , u không có pháp gì ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

- úng nh v y! Ph t nói, Tu B ! Nh Lai tôi, th i gian y, các h nh ã tu, th t không ng pháp b .

c Ph t l i b o:

- Tu B ! N u nói có ph ng pháp ch ng ng b , thì Ph t Nhiên ng không cùng tôi th ký, t ng lại s c truy n trao ph ng pháp thành Ph t. L i n a làm sao ký i sau s c làm Ph t ? Th t t i nhân vì không có pháp gì ch ng ng b c . Vì th , nên Ph t Nhiên ng, m i cùng tôi trao l i th ký, d nh i sau thành Ph t hi u là Thích Ca Mâu Ni. Ông có bi t ý ngh a c a Nh Lai không? Nh Lai là b n tính tr m nhiên, không nhi m không tr c, nh nh b t ng, nên g i là Nh Lai. Th n nh ng i không bi t d ng ý y, l m nói là Nh Lai tôi, riêng có pháp có th ng B .

Ngài d y thêm:

- Nh Lai tôi ã ng b là bình ng chân nh , di u pháp th t t ng, không th dùng s c t ng mà th y, không th dùng l i nói mà c u. Vì th , nên Nh Lai tôi nói trong các pháp, hay t ng ch n nh , u là Ph t Pháp.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Song các pháp không th m chìm trong cái ó. Nói r ng t t c pháp, ch ng ph i th t có i v i t t c s v t. ó ch là gi danh mà g i là t t c pháp mà thôi.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ví nh thân ng i cao mà l i l n, ó có th t l n hay không?

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ví nh thân ng i cao mà l i l n, ó có th t l n hay không?

Tu B thưa:

- B ch Th Tôn! Pháp th thanh t nh, l ng c a nó nh h không nh h không, m i g i là l n. c T Ph th ng nói thân l n, nó có sinh di t, l i có h n l ng, làm sao cho là l n, ch ng qua là gi danh g i mà thôi.

Ph t d y thêm:

- B Tát c ng nh th , thanh t nh ch n nh , g i là B Tát. sinh là b n ph n c a B Tát, n u nói ta là B Tát, ph i di t t t c chúng sinh, th là ã có ngã t ng, không ph i là B Tát. y là th nào?

Ph t nói:

- Tu B ! Ch có s thanh t nh, g i là B Tát, th t không có pháp gì khác mà g i là B Tát. Do ó, nên Nh Lai tôi nói trong tánh không có b n t ng, ch n tánh không không su t su t, ch ng nh ng không chúng sanh, mà không có ch nào g i là B Tát, nên bi t l i không có ch nào g i là di t

c Ph t l i d y:

- Tu B ! N u B Tát nói, ta s trang s c nghiêm ch nh cõi n c c a Ph t, y là còn tr c có t ng, không c g i là B Tát. Vì l ó mà Nh Lai tôi nói trang nghiêm cõi Ph t, ch ng ph i trang nghiêm bên ngoài, ch ng qua là trang nghiêm gi danh mà thôi.

c Ph t l i d y thêm:

- Tu B ! N u buông b i tri t i ng , nh n không pháp không, r ng nhiên vô ngã, thân ta ã không làm gì có tâm trang nghiêm sanh. Nh th th t là B Tát.

Th 17:

Tu B b ch Ph t th ng,
Làm sao an tr , kh i v ng v ng tr n?
Ph t d y gi i to i d n d n,
R i m i i n toàn ph n ch ng ch n.
X a kia nh ó ta h n,
Nhiên ng th ký, N ng Nh n ta bà,
Tâm ai còn ch p Ph t à
Vô Th ng Chánh ng t là khó thông!
Vì th Ph t nói ch n không,
Khi n cho sinh chúng i ng thân tâm,
Loài ng i, cõi Ph t th m thâm,
B Tát thông t muôn n m i!

---o0o---

PHẦN NHỨT THỂ ĐỒNG QUÁN THỨ 18

PHÂN GI I:

ây nói tâm, Ph t cùng chúng sinh c ba không sai khác. Lìa chúng sanh không có Ph t, lìa Ph t không có chúng sinh, lìa tâm c ng không có chúng sanh và không có Ph t. Trong tâm chúng sanh u có Ph t tánh, r i qua l i sáu ng, tùy nghi m mà l u chuy n. Trong bi n tánh c a Ph t v n có chúng sinh, mà bao la muôn loài, tùy duyên b t bi n. Danh tuy có chia phạm thánh, s th t th ch có m t mà thôi. Ch sai khác ó, là t i vì chúng sinh, theo nghi p d i i, r i b quên b n th . Ch Ph t không b nghi p chuy n vì ã l i u ng c chân tâm. Ch vi t chuy n cùng không chuy n kia là do m c bi t c ch n tâm, v ng tâm t i m c nào. Ng thì toàn t ng thành tánh, t c ch v ng th t ch n. Mê thì toàn tánh thành t ng, t c là ch ch n kh i v ng. Ch n v ng ng th i, ch ng ph i m t, ch ng ph i khác. Nói nh t th ng quán, t c là nói chúng sanh Ph t tánh s n có, cùng v i Ph t không hai không khác. Ph t bi t chúng sinh ng th , nh n ng th mà kh i ra lòng i bi.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai có nh c nhãn không?

- Nh th , b ch Th Tôn! Nh Lai có nh c nhãn.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai có thiên nhãn không?

- B ch Th Tôn! Nh Lai có thiên nhãn.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai có hu nhãn không?

- úng! B ch Th Tôn! Nh Lai có hu nhãn.

- Tu B ! Ý ông ngh sao? Nh Lai có pháp nhãn không?

- Nh th ! B ch Th Tôn! Nh Lai có pháp nhãn.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai có Ph t nhãn không?

- Chính v y, b ch Th Tôn! Nh Lai có Ph t nhãn.

Trong Kinh th ng nói: Nh c nhãn, thiên nhãn, hu nhãn, pháp nhãn, và Ph t nhãn. G i chung là ng nhãn. y là minh giác trong b n tính. Phạm th y hình s c c a chúng sinh y là nh c nhãn, s c thân t có nh c nhãn. Phạm th y c i thiên th gi i, hu tánh chi u soi, y n sáng thâu nhi p c nghìn sa gi i, g i là thiên nhãn. Phạm th y c t tính bát nhã, tr l i soi sáng bên trong, u c trí th ng minh. y g i là hu nhãn. Phạm th y các pháp u không, r ã s v t ch ng có, su t thông c th gi i, g i ó là pháp nhãn. Phạm phóng hào quang sáng chói phá các t i t m, th ng chi u ch n tánh, trên t ch thiên, d i n a ng c, m y may không ch ng ng i, y g i là Ph t nhãn.

L c phạm chúng sinh, u n m th con m t n y, cùng Ph t không hai. Vì b b n t ng, sáu tr n ng n che, ch có nh c oàn nhãn hi n l mà thôi. Sách Nho nói: "Tim thánh nh n có b y l ", t c là ch cho ng nhãn v y.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh trong sông H ng ã có cát, Ph t h i cát y có th t hay không?

- B ch Th Tôn! úng nh v y. Nh Lai nói có cát y.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh trong m t sông H ng ã có s cát, s cát trong sông H ng nh th , cát trong sông H ng, dùng m t h t cát so sánh m t sông H ng, so sánh h t cát kia, s nhi u c a sông H ng ã là vô l ng, em vô l ng sông H ng so sánh th gi i. M t h t cát so sánh m t th gi i, m i th gi i u có 3.000 i thiên thì th gi i l i thành vô l ng vô biên. Th gi i Ph t nhi u nh s cát trong nh ng sông H ng. Th gi i Ph t, trong 3.000 i thiên, quy t có m t c Ph t thi thi t giáo hóa, nên g i ó là th gi i Ph t. Nh v y có nhi u hay không?

- B ch Th Tôn! R t nhi u.

Ph t b o Tu B :

- Trong các cõi n c y, ã có chúng sinh, có bao nhiêu lo i tâm, Nh Lai u bi t. Vì sao? Vì Nh Lai nói các tâm, u là phi tâm, y m i g i là tâm. Phi tâm là tâm th c a ng i, x a nay nó thanh t nh, t t c v ng ni m do trong h , n , ai, l c, ái, , bi sinh ra, u không ph i tâm b n nhiên, nên g i là phi tâm. Lý do vì sao? Tu B ! Tâm quá kh , không th ng; tâm hi n t i, không th ng và tâm v lai c ng không th ng. Suy ngh vi c tr c là tâm quá kh , suy ngh vi c bây gi là tâm hi n t i và suy ngh vi c sau là tâm v lai. Không th ng, chính là ý nói b n lai không có.

KHÁI LU N:

V n trên phá pháp ch p cùng ngã ch p, k t thành thông t không ngã pháp; không nói là "vô pháp" mà nói là "vô ngã pháp", thì bi t r ng di t pháp là ngoan không, không nói di u giác tròn sáng. Pháp ch p thì tr t ng c ng không nói di u giác tròn sáng. Nói ngã, pháp th nào? Pháp ch ng ph i có nh ng không r i vào h không, pháp ch ng ph i không, song dính lúu v i tích môn; nh v y bi t là "phi pháp" và "phi phi pháp". Ai thông su t ngh a th t t ng kia, nh ng ph i quên là "phi pháp và "phi phi pháp". Nh ng c nh gi i y, không kh n ng quán l i chi u soi bên trong thì khó mà bi t ch nhi m m u c a nó. Do ó, nên ph n c n b n dùng n m lo i m t, quán sa – gi i t thành câu h i. Mu n quán ng i, tr c ph i quán ta, quán sát th y ta x a nay tánh giác thanh t nh, r i nh n rõ tâm b n y, t c là o tâm v y. Quán sát th y ta, sau kh i ý ni m l ng x ng, t c là bi t không ph i tâm b n y c ng t c là tâm ng i phạm mà thôi.

Chúng sinh th gi i h ng sa, u có Ph t tánh, cho nên g i là Ph t th gi i. c Ph t quán sát mình r i quán sát ng i, thì th y chúng sinh nh t th ; cho nên, nói bao nhiêu th tâm, Nh Lai u bi t. Chúng sinh ch y theo tâm v ng, b m t o tâm chính; cho nên nói u là phi tâm, y m i g i là

tâm. Các th tâm quá kh , hi n t i và v lai, u là v ng tâm. Trong tánh giác x a nay, không có các v ng n y.

Tóm l i, tâm th chân th t, linh minh c a nó có tr c tr i t, m i ng i u có y : "Vô c c". Tâm ó x a nay thanh t nh vô vi, nh ng sau ó l i b tr n lao che l p; mu n ng i trong cõi n y phân bi t tâm ng i và tâm o, không có công quán chi u giác sát thì không th c. N m th m t, m t có th n di u giác sát; phi giác sát, không th thông su t "vô ngã pháp".

L I P H T H U C

Ngài c S n i S , nghiên c u tinh thông t ng lu t, thông su t các kinh tánh t ng. i m chính Ngài th ng gi ng Kinh Kim Cang Bát Nhã, r t là c ý. c S n i S h Châu, ng i i th ng g i là Châu Kim Cang. Ngài th ng nói v i b n ng h c r ng: "M t m y lông có th thôn tính bi n c , h t c i trên m i nh n, m i nh n bén không ng, h c cùng ch ng h c, ch có ta m i bi t mà thôi". L i nói bí y u trên, khi n ng h c thán ph c m t th i. Lúc b y gi ph ng nam nhi u v m i tu ch y theo thi n tông, c S n i S có v b t bình, Ngài nói: "Sa môn nghìn ki p ph i gi oai nghi h c Ph t, muôn i ph i t h nh h c Ph t. Hu ng chi h c còn không c thành Ph t. Ma t ph ng nam kia dám nói câu th ng ch lòng ng i, th y tánh thành Ph t. Ta s n quét s ch hào huy t kia, di t ý ki n ó, tr n c Ph t."

Lúc y, Ngài mang t p Kim Cang S Sao, ra kh i n c Th c, sang n t Phong D ng. i gi a ng b ói, b khát. Th y có m t ti m trà, bà c ang bán bánh. c S n i S n trong ti m mua bánh, n c n u ng. Bà c trong ti m trà ch t p Kinh, r i h i ó là v t gì?

c S n i S áp:

- ây là t p Kim Cang S Sao.

Bà c h i r ng;

- Ngài th ng gi ng Kinh gì?

i S áp;

- Tôi th ng gi ng Kinh Kim Cang

Bà c nói:

- Tôi có m t câu h i, n u s áp c thì tôi xin cúng d ng bu i i m tâm này, nh c b ng trái l i thì xin Ngài r i s m ch n n y.

c S n i S xin bà c h i. Bà c l i h i:

- Tâm quá kh không th c, tâm hi n t i không th c, tâm v lai c ng không th c mà trong Kinh Kim Cang ã nói, không bi t ý c a s s i m tâm nào?

c S n i S nghe câu h i n y, không th nào áp m t cách d t khoát, nên mang hành lý ra i. Sau ó i S n chùa Sùng Tín, x Long àm, h t s c tinh ti n h c h i và th t hành Ph t Pháp, m t hôm Ngài c i

tri t i ng . L c t ã nói: "ni m tr c, ni m sau và ni m hi n, m i ni m không b nhi m tà ki n". Ngài Tr ng Chuy t c ng nói: "M t ni m không sanh toàn th hi n". Nh n thu c phi tâm, cho nên ph i g i là tâm. N u bi t tâm th t ch t nh, v n không m t v t, thì quá kh , hi n t i và v lai, c ng không can h gì, thì âu có m y lo i tâm, làm gì có tên th t mà g i ?

GI NG NGH A;

c Ph t b o ngài Tu B

- Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai tôi có nh c nhãn không? Có thiên nhãn không? Có pháp nhãn không? Có Ph t nhãn không?

Tu B áp;

- Vâng, b ch Th Tôn, Nh Lai có ng nhãn.

c Ph t nói:

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh s cát sông H ng, em m t h t cát, so nh m t sông H ng, tính h t s cát ó, so v i th gi i ch Ph t, th gi i ch Ph t có nhi u nh s cát sông H ng không?

Tu B áp:

- R t là nhi u, b ch Th Tôn!

c Ph t l i b o ngài Tu B

- Không lu n là nói các th gi i xa nhi u nh s cát sông H ng; chính là g n nh t, nh trong qu c mà các ông ang , ã có nh ng tâm c a chúnhuIninh, theo v ng tình mà thay i, ch y theo ngo i c nh mà sanh v ng tâm, iên o m ng t ng, m i lo i v ng tâm u không ng nhau. Nh Lai tôi dùng n m lo i m t thanh t nh, u th y và bi t h t. y là nh duyên c nào? Nh Lai tôi ã nói t t c tâm, u là v ng tâm c a chúng sinh, không ph i trong tính không có ch n tâm th ng trú, bi t nó không ph i là tâm v ng t ng h n, m i hay hi n b n th b . Nh th m i có th g i là tâm. ó là duyên c gì?

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Nh Lai tôi, cái phi tâm ã nói, y là ch n tâm th ng trú, t ch nhiên không ng, v t n thì giác ng . Quá kh không có tâm l u l i, hi n t i không có tâm ch p tr c, v lai không có tâm d k , xét l i bên trong, thì c ba tâm u không th c. Bi t kia không th c thì bát nhã xu t hi n thanh thanh t nh t nh. Nh ó, tâm ng i t nh thì tâm o sanh; ây m i là chân tâm b . "Nh t th ng quán" v y.

Th 18:

Tu B ! Ng nhãn tôi:

Ông th y có th t trong i n y không?

Thi n hi n l i áp r t thông,

T t c u có ngoài trong tinh t ng.

Th gi i Ph t qu c so l ng,

Sông H ng s cát t t ng nào h n,
B b ch Ph t tánh ch n
Hai bên so sánh Ph t h n quá nhi u!
Xét v tâm th c m t chi u,
Ba th i không có là i u nh nhiên,
Phi tâm Ph t d y th ng xuyên,
Kim Cang tánh c i viên muôn loài.

---o0o---

PHẦN PHÁP GIỚI THÔNG HÓA THỨ 19

PHÂN GI I:

Pháp gi i t c là m i pháp gi i. Thông hóa là trí sáng thông su t pháp gi i, a vào hóa c nh v y. Ph n tr c nói ba tâm không th c, ã nói tâm không th c, thì ph c không c n gì ph i tu. ây l i s ng i i hi u l m, nên nói di u lý ph c mà không ph c, ng mà không ng. B i vì ph c mà không ph c, m c dù b thí, mà quên s b thí. ng mà không ng là sao? Là tuy có n ng có s , nh ng quên c n ng l n s . i phạm tr t ng b thí u là công d ng h u vi, không tr t ng b thí, t c là công d ng vô vi. Ph c h u vi có ngày h ng h t, ph c vô vi, th i gian v nh vi n không cùng t n. M t bên là ch s hành c a v ng tâm, m t . bên là ch ki n tánh c a ch n tâm. Ph n th 8 trên nói v b thí b y món báu, không b ng th y tánh là nhi m m u. Ph n th 11 nói b thí b y báu, không b ng trì Kinh này là thú th ng. B i vì tr t ng là nh n h u l u, nghiên c u k không th nào ng qu vô l u v y. Ch cao siêu c a Bát Nhã, y là ph c c không th t tánh, trong không ngã, pháp, thông su t vô ng i, sáng chi u th t t ch n không, thông hóa c pháp gi i, vô l ng vô biên v y.

- Tu B ! Ý ông ngh sao? N u cò dùng b y th quý báu, y c 3.000 i thiên th gi i, mà b thí, ng i dùng nhân duyên y, c ph c nhi u không?

- B ch Th Tôn! Nh th ! Ng i ó dùng nhân duyên y c ph c r t nhi u.

- Tu B ! N u ph c c có th t, Nh Lai không nói c nhi u ph c c, vì ph c c nó không, ph c c không, t c là tâm l ng nh h không, nên ng ph c không l ng. Nh Lai m i nói c nhi u ph c c.

KHÁI LU N:

Ph n này là l n th 6, dùng b y th quý báu b thí, so l ng v i công c trì Kinh. Tr c nói ch c ph c c. y là ph c c h u t ng. o n v n này nói v ph c c ly t ng. Lu n v ng ph c, t t có nhân duyên,

có nhân duyên gì, tức là có phước y. Dù nếu có nghiệp, lý tâm không thể
ng làm nhân, dùng của báu y thí thiên thí gì làm duyên, b thí n
m i nghiệp, thì trong tâm có tr tr c nhân duyên; l i tr n i t ng h u vi,
cho là ph c c th t có (ây là g m c tài thí cùng pháp thí). Ph t Nh Lai
i tr ý này không nói c nhi u ph c c. Nên dùng tâm không làm
nhân, thí của báu làm duyên, không tr tr c thì c nhi u ph c c,
không th so l ng c. Tóm l i ph n c n b n tr c ã nói tâm không th
c, s chúng sinh i sau, ho c nghi ph c không th tu, nên dùng ph c
vô ph c, r t là phá h i. Li n nói nhân duyên b thí, ph c do tr ng bên
ngoài, không b ng ph c hu song tu, ph c hu t tính li n sanh m t cách
huy hoàng.

GI NG NGH A:

c Ph t b o:

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nếu có nghiệp dùng b y th quý báu
y c 3.000 i thí thiên thí gì i, em ra b thí. Nghiệp y dùng của này làm
nhân duyên, tr ng đ a ng đ a, tr ng u ng u (nh n h u l u). Nghiệp
ó s ng qu ph c c có nhi u không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Nghiệp y nh nh n duyên b thí, ph c c r t nhi u.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Nếu em ph c c hu t ng cho là th t mà làm v i c b thí,
thì tâm h n b m tr c v ph c, ph c báo kia có h n l ng, Do ó, nên
Ph t Nh Lai không nói c nhi u ph c c. Ph c c mà Nh Lai ã
nói n là b thí không tr t ng, dùng tâm không c u ph c (ph c tánh
v n không, c t hu phát sinh) m i là công c vô vi thanh t nh. Th nên,
Nh Lai nói ph c c r t nhi u.!

Th 19:

Tu B ! Nên xét soi,
Nghiệp em của báu cho loài hàm linh,
Nhân duyên, ph c c phát sinh,
Bao nhiêu thí ng l i xin trình b y nhiều!
B ch Th Tôn! Phúc r t nhi u,
Nh Lai thí ng đ y nh nghiệp u cao h n,
Ph c c vô t ng toàn ch n,
Dùng thông tánh t ng, Linh S n hi n bày.

---o0o---

PHẦN LY SẮC LY TƯỞNG THỨ 20

PHÂN GI I:

Trong Kinh văn nói: Các t ng là phi t ng, nói i nói l i hai, ba l n. n
ây nói ly s c ly t ng, cùng v n tr c l i sâu s c h n m t t ng. Tr c nói
các t ng phi t ng là khi n cho ng i phá "t ng ph n". Sau ó, nói m t
o n r t ráo vô ngã là phá "ki n ph n" v y. T ng ph n thu c v s c. Ki n
ph n thu c v tâm. Tâm này là v ng tâm hay suy xét s lý, v ng tâm này
không th hàng ph c, m i th i gian vin núu v i sáu tr n gi c nh, t c là pháp
tr n l u ng i. Tu B ã ng hu nh n không, bi t 32 t ng là phi t ng.
Rõ ng ki n t ng phi ch n là phá ki n v y. Nh n, pháp, u không, s c
tâm u b , t c là ng c phi không, phi s c, lý ch ng ph i m t, ch ng
ph i khác. B i vì s c tâm hai pháp, i ãi nhau mà có, lia ó là không
c, t c ó c ng ch ng c. N u nói ly t ng, thì s c thân ch a t ng
ch ng ph i là pháp thân. N u nói t c t ng, thì ng i nói pháp không ph i
là s c thân. Pháp thân chân chánh không th dùng t c t ng ki n, c ng
không th dùng ly t ng ki n. T c t ng ki n g i là tr t ng. Ly t ng
ki n g i là o n di t. N u t c t ng mà không tr t ng, ly t ng không sa
vào o n di t, trong t ng ng phi t ng kia, trong ng phi s c kia. Thì
ó là di u lý th t hi u bi t lý t ng ly s c v y.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Ph t có th dùng y s c thân th y
c không? y là tròn y thành t u, ý nói m y may không kém thi u.
S c thân là ý nói 32 t ng t t.

- Ch ng nh v y, b ch Th Tôn! Nh Lai không th dùng y s c thân
mà th y c. Vì sao? Vì Nh Lai th ng nói y s c thân, t c không
ph i y s c thân. y m i g i là y s c thân.

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai có th dùng y các t ng
mà th y c không? y các t ng, th n thông bi n hóa, không nh ng
là 32 t ng t t.

- B ch c Th Tôn! Không ph i nh v y. Nh Lai không th dùng y
các t ng mà th y c. Vì sao? Vì Nh Lai nói các t ng y , t c
không ph i y . y m i g i là các t ng y .

KHÁILU N:

Ph n th 5 tr c là mu n cho m i ng i th y Nh Lai vô t ng. Ph n th
13 ã nói, cùng v i kia th y s gi có c a 32 t ng, không b ng trì Kinh
th y tánh là ch n. Trong ph n này nói ch ng nh ng 32 t ng là gi có, t c
là th n thông bi n hóa c ng không ph i là t ng chân th t. Tóm l i, ph n
này cùng v i ph n th 5 và ph n th 13 ý t ng ng, ch ng qua là ý có c n
có sâu mà thôi. D ng ý ph i nêu hai i m nh sau:

1) Nói Ph t không t ng m i th y, s e trong hàng t , nghi ng cho r ng
ã không thân t ng, thì ai ã thuy t pháp

2) Ng i tu hành trong i m t pháp, ph n nhi u ch p s c t ng, thiên tr ng
n i bên ngoài v i s h ng hoa, l bái, không ch u ng chân tánh t mình.

Do đó, nh c i nh c l i, c t y u pháp s c t ng u là ch p tr c h v ng,
hi n lý, ly v ng th y ch n.

GI NG NGH A:

c Ph t nói:

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Ph t có th dùng s c thân y th y
c ch ng?

Tu B áp;

- B ch Th Tôn! Nh Lai không th dùng s c thân y mà th y c, vì
c sao? Vì T Ph ã nói "S c thân y , ph i dùng t nh h nh, th m i
y 32 t ng, m c dù có th n thông bi n hóa c ng không ph i th t t ng
kia v y. Cho nên nói r ng y s c thân, không ph i th t y , c bi t
g i ó mà thôi.

c Ph t l i nói:

- Tu B ! Ý ông suy ngh nh th nào? Nh Lai có th dùng các t ng
y th y c không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! Nh Lai không th dùng các t ng y mà th y c.
y là duyên c gì? B i vì T Ph th ng nói y các t ng, không nên
c ch p các t ng, s c thân ã thu c h gi , các t ng c ng không chân
th t. Nh Lai các t ng bi n hi n, l y pháp gi i làm th , kh p y h
không, n hi n không th ng, c bi t không th chìm sâu n i hình t ng.
Cho nên g i là phi y m i th t là y .

Th 20:

Ngh gì v s c thân này,

Dù cho thân Ph t y tinh thông,

Th y c s c t ng hay không?

S c mà phi s c, li u thông o m u.

Ba hai t ng t t khó c u,

Không nên dùng s c trong b u chân nh .

Th nên dùng trí vô s ,

T ng mà phi t ng, m i tr lòng tham.

---o0o---

PHẦN PHI THUYẾT SỞ THUYẾT THỨ 21

PHÂN GI I:

Phi thuy t là Nh Lai th t không có ngôn thuy t. Pháp Nh Lai ã nói,
ch ng qua là mu n gi i t a các ràng bu c c a chú ng sinh, r t ráo không có
pháp th t nói. N u chúng sinh ch p tr c Nh Lai có ngôn thuy t, theo
l i nói mà sinh ra hi u bi t, li n r i vào ch ng ng i ngôn ng v n t , cho

nên nói rằng phi thuyết. Sự thuyết tức là có xứ, có xứ tức là sa vào
thịnh tr n. Phi thuyết sự thuyết là sao? Bởi vì không thể chấp tr c thân
t ng n ng thuyết, c ng không thể chấp tr c thịnh tr n sự thuyết, không sa
vào hai bên có và không. Sự thuyết pháp của Phật, không có pháp như thế
nói, tùy theo trình cao thấp của chúng sinh, nghe mà thuyết. Phi
dùng pháp nào của Phật, Phật liền đem pháp đó để đ n. Do đó, nên bậc chân
chánh thuyết pháp, không ngôn thuyết, không khai th ; v chân chánh nghe
pháp, không nghe mà c ng không c. Nếu ai nghe c di u lý n y, m i
th t vào c nh Bát Nhã.

- Tu B ! Ông ch nói Nh Lai nghe thế này; "Ta ã có thuyết pháp". Ch
nghe như vậy là vì sao? Nếu có người nói Nh Lai ã có thuyết pháp, tức là
h y báng Phật. Không thể nào hiểu tôi ã nói. Tu B ! Người nói
pháp, không có pháp gì nói, m i gì là thuyết pháp.

Lúc bấy giờ, ngài Huệ M ng Tu B b ch v i Phật r ng: Huệ M ng là thí
đ em trí hu làm thân m ng. Sinh m ng khi ch t là tiêu diệt, còn hu m ng
thì c v nh vi n không bao giờ hoại diệt.

- B ch Thế Tôn! Vì lý có chúng sinh, trong i v lai, nghe nói pháp y,
có sanh c lòng tin chăng?

Ph t đ y:

- Tu B ! Kia không phải là chúng sinh, mà c ng không phải không
chúng sinh. Vì c sao? Tu B ! Chúng sinh, chúng sinh là thế nào, Nh
Lai nói phi chúng sinh y m i th t là chúng sinh.

KHÁI LU N:

Ph n này là tiếp nối v i v n trên, ch ng nh ng thân t ng phi thân t ng,
tức là nói pháp của phi thuyết pháp. Dùng lời nói ch ng phi pháp m i gì
là pháp phá chấp nghi pháp i v i Tu B . Dùng câu không phải chúng
sanh m i gì là chúng sanh là phá cái nghi có chúng sanh i v i Ngài Tu
B . Thế thuyết pháp, phi biệt i v i giáo pháp, nên không có tr
tr c. Thế sự chúng sinh, nên biệt diệt cho chúng sinh k th c không có
chúng sinh nào diệt c .

GI NG NGH A:

c Phật nói:

- Tu B ! Nh Lai tôi vì c duyên c m ng, tùy người nghe b n tánh, g i
ó là y u i m, ưu tiên ch a t ng có niệm thuyết pháp. Ông ch nói Nh
Lai tôi có tâm nghe v thuyết pháp, em pháp y khai th cho người i, ông
ch nghe như thế đó, vì sao? Vì nếu có ai nói Phật ã có thuyết pháp, y
chính là người hiểu biệt c n c t, câu n n i v n t , tức không khác gì
người hiểu báng Phật, không thể nào hiểu rõ o lý của tôi ã tuyên nói.

c Phật i nói:

- Tu B ! Nh Lai tôi, ã có ph ng ti n thuy t giáo y, ch ng qua là m n kh u thuy t di u lý ch n không. X a nay không có pháp, ch ng qua là vì tr di t tà ngo i c a chúng sinh mà nói, ó t m g i là thuy t pháp mà thôi.

Lúc y, Tu B h ng v Nh Lai th a;

- B ch c Th Tôn! Con lo s chúng sinh i vì lai, nghe nói, thuy t pháp mà không pháp, nói mà không nói, h không th tin hi u, thì làm sao sanh lòng tin c?

c Ph t d y:

- Chúng sinh m i ng i có Ph t tánh (nên nói phi chúng sinh), hi n còn ch a gi i thoát (nên nói ch ng ph i không chúng sanh). Vì duyên c y nên ph i t m g i là chúng sanh, ó là ch a li u ng . N u ã li u ng , t c thì "l p a thành Ph t", v t ra ngoài danh t chúng sinh.

Th 21:

Các ông ch ngh r ng ta,

Hồ hào thuy t pháp trong à sinh,

N u ai b o Ph t gi ng Kinh,

y là h y báng, l i khinh phép m u.

Pháp mà còn nói còn c u,

Ch a ph i pháp th t trong b u vô vi,

Hu M ng b ch Ph t t ng tri,

Nói th còn s a nghi muôn loài.

Nh ng r i Ph t gi ng trong ngoài,

Chúng sinh ch ngh b n hoài chúng sanh,

Kim C ng c tánh tinh anh,

Thoát ly t t c các danh t th ng.

---o0o---

PHẦN KHÔNG PHÁP CÓ THỂ ĐƯỢC THỨ 22

PHÂN GI I:

Di u pháp bát nhã v n là v t trong nhà mình, x a nay không m t, t âu mà có ng. Ch có ch ng u là lòng ch p ch a quên, n ng, s , ch a phá.

Tr c nói ng i ng ph c c, y là phân tích bên s . Nay nói không ng là nói v lý tánh ph c c, không ph i qu ph c c so sánh.

Qu ph c c còn có t ng th y c, lý tánh ph c c th t không có t ng, làm gì th y c. Ch ng nh ng không pháp gì c, t c là ng i

"n ng c" c ng không. T ng ph n là "s c", ki n ph n là "n ng c" ; n ng, s u phá, t c không th y chúng sanh "s " , không th y thân mình

là "n ng ". Th nên vô l ng chúng sinh ta , th t không chúng sinh nào c ta đi t c .

Tu B b ch Ph t r ng;

- Th T n! c Ph t ng b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, hay là không ch ng ng?

c Ph t nói:

- Nh v y, nh v y. Tu B , tôi i v i b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, cho n không có m t chút pháp nào có th ng, y m i g i là b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

KHÁILU N:

Tr c th ng nói t t c u không, c Ph t i v i B (chánh giác) th t không có pháp gì có th ng. Tu B tri t ng lý này, nh n l i ng c h i th ng Ph t Nh Lai ng o B , r t ráo th t không ch ng ? D u h i này, m c dù in tu ng nghi v n, g n l i ch ng . Lu n v "vô s c", m i là ch n c. Nói không c mà u c, m i là ch n c. Ph n này nói Nh Lai không có pháp gì ng B , c t y u phát minh Kinh V n; di t chúng sanh, th t không chúng sanh nào c di t , i v i pháp không tr t ng th t hành o lý b thí mà thôi.

L I NÓI PH :

Lý vô c r t là t nh và cao thâm. Lúc s t n ông phá ch p c sáu tôn, quán sát ch phá ch p kia có l i v n áp 'vô c tôn', m i v a rõ ch n lý "không pháp gì có th ng". T s h i:

- Ông nói không ng, không ng cái gì? ã không ch ng, c ng không "n ng c, s c".

Luc b y gi trong i chúng có ngài B u T nh tr l i:

- Con nói không ng, ch ng ph i không 'n ng c, s c', s nói "n ng c, s c", không ng mà ng".

T nói:

- ng ã không ng, ng c ng ch ng ph i ng; ã nói "n ng c, s c. n ng c, s c' cái nào.

Ngài B u T nh l i b ch:

- Th y ng không ph i ng, ch ng ph i ng m i là ng. N u th y không ng, g i là "n ng c, s c".

T s nói:

- ng ã không ng, 'n ng c, s c' c ng không ng, ã không s c, làm sao có 'n ng c, s c'.

Ngài B u T nh l p t c gi i t a l i nghi.

o n v n áp trên ây là pháp r t sâu. Tôn này lúc y bao g m trong "Vô c tôn'. Thù b t tri còn gi cái tâm 'vô c', là ã b ch p hai ch 'vô c'.

Di u pháp Bát Nhã không cho sa vào ngôn ng v n t . N u ch p tr c không quên, em tri ki n chúng sanh, v ng l ng trí Ph t, thì càng tìm càng xa. Vô Th ng Chánh Giác t c là trí hu b n lai thanh t nh, ch ng ph i riêng

có pháp gì có thể. Ch không còn m t pháp, m i thông muôn pháp, m i là Vô Th ng B .

Có pháp có thể ng,
Tr thành pháp ràng bu c,
Không pháp có thể ng,
y m i là gì i thoát.

GI NG NGH A:

Tu B h ng v Ph t Nh Lai b ch:

- Th a Th Tôn! T Ph con ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, r t ráo th t không ch nào ng ?

Ph t b o r ng:

- Nh v y, nh v y! Tu B ! Tôi trong giáo pháp m t m y may c ng không ng, vì có ng là có m t. em s ng m t y nói, u là v t ngoài thân, không ph i t tánh v y. T tánh B , ng i ng i u , âu có th nói c, không có m t m y may nào có th c. y là Vô Th ng B

Th 22:

Tu B b ch Ph t r ng:

Th Tôn ch ng ng Tánh-H ng cao siêu,

Vô Th ng Chánh Giác m c tiêu,

Nh Lai ch d y, nh ng i u con nghi.

Ph t d y nh th li u tri,

Vô Th ng Chánh ng vô vi muôn i,

Qu v còn ch ng còn l i,

Tr thành nh ng v t t m th i có không.

---o0o---

PHẢN TỈNH TÂM HÀNH THIỆN THỨ 23

PHÂN GI I:

o n v n này t ý 'không có pháp gì có thể ng' mà n. Phàm phu ra làm nghi p lành, u t tâm c u ph c c. ã có tâm c u ph c c, t c là thi n ph c c h u vi. V a có tâm ch p tr c u là b t t nh. Nay nói t nh tâm, t c là không có tâm n ng c, s c, n ng cùng s không tr , nên g i là t nh tâm.

Nói v thi n h nh là th nào? T c là không có vi c làm 'n ng hành và s hành', n ng s không l p. Cho nên g i là thi n h nh. Tóm l i t nh tâm hành thi n là th nào? T c là thi n s hành c ng quên, tâm n ng hành c ng quên. Phát tâm t bi, làm vi c l i ích, ngoài không ch p tâm s , trong không

ch p tâm n ng , không ch p tr c b n t ng, th t hành t t c pháp lành.
y g i là chân chánh c b .

L i n a, Tu B ! Thi t Pháp bình ng, bình ng là th c a chân chánh,
tu thi n là đ ng c a ch n tánh. B i vì ch n tánh y d y nhân t , tu thi n là
ch nh n t phát hi n, nh ng không b phù tr n che l p, mây h t m t tr ng
sáng, ch còn m t b B mà thôi, không có cao th p. y g i là Vô
Th ng Chánh ng Chánh Giác, vì không có ngã, không có nh n, không
có chúng sanh và không có th gi , th t hành t t c pháp lành. Phàm nh b
thí, trì gi i, nh n nh c, tinh t n, thi n nh, trí hu , u là pháp lành minh
tâm ki n tánh. Y theo pháp y mà th t hành, có th phá ngã, n chân, sùng
c, theo o, t o qu v chí giác, li n ng Vô Th ng Chánh ng
Chánh Giác. Tu B ! ã nói pháp lành, Nh Lai nói t c không ph i pháp
lành. y m i g i là pháp lành.

KHÁI LU N:

Tr c ã nói Ph t i v i pháp Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, không
có m t pháp nào có th ng. c Ph t l i s Tu B ch p tr c cái vô
ngã, nên ph i kêu nói thêm: b n giác m i ng i u có, thá nh nh n hay
phàm phu u không sai khác, nh t lu t bình ng, không có cao th p. Vì
không có ngã, không nh n, không chúng sanh, không th gi , th t hành t t
c pháp lành, li n ng giác ng . Tóm l i B v n không pháp, nh ng
không th không nh pháp tu trì. ã ng giác ng , pháp c ng ch ng l p,
chính là trong Kinh v n nói rõ, có ngã, nh n v.v...b n t ng, t c không
ph i o lý B Tát, nh ng i v i các pháp không có ngh a s tr , l i c
ch rõ.

GI NG NGH A:

c Ph t b o ngài Tu B :

- Tôi ã nói pháp Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, t c là chân tánh. T i
thánh không thêm, phàm không t n, ng i ng i u , ki p ki p t ng
ng, nên g i là bình ng. Ph t cùng chúng sanh, tánh không cao th p. y
g i là Vô Th ng B . Vì l y nên trong chân tánh, v n không có v ng
ni m ngã, nh n v.v...b n t ng. Có v ng ni m y thì b phù tr n c n che l p.
Vì th nên th t hành t t c pháp lành minh tâm ki n tánh, thành qu v
Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác (qu Ph t). c Ph t l i b o Tu B
:

- Nh Lai tôi ã nói thi n pháp là th nào? ó là di u tính t nhiên trong b n
tánh, x a nay không có ác, thì làm sao mà g i là thi n, ch vì mu n khai ng
cho chúng sanh, quy n g i ó là thi n mà thôi.

Th 23:

Tu B ! Lý ph i thông,

Th t pháp bình ng, ch mong xa g n,

Qu Ph t mu n c có ph n,
D t tr b n t ng, ân c n pháp cao!
Không nên ngh t ng công lao,
Pháp lành còn nói làm sao g i lành,
Nh Lai nh c nh ành rành,
Ch Phi ch T c hoàn toàn lòng ta.

---o0o---

PHẦN PHƯỚC TRÍ KHÔNG SANH THỨ 24

PHÂN GI I:

Ph c có hai th : Ph c th gian và ph c xu t th gian. Ph c th gian nh s b thí mà có. Gieo nhân gì thì c qu ph c y. y là thi n h u vi. ng ph c thi n h u vi, h ng h t ph c l i b a l c trong bi n kh sinh t . Ph c xu t th gian, nh quán chi u Bát Nhã mà có. Ai hay thâm nh p c bát nhã, t c là c gi i thoát t t i. y g i là ph c vô t n. Ph c không h t c ng không a l c.

Trí c ng có hai th : Trí th gian và trí xu t th gian. Trí th gian là th nào? i v i t t c pháp th gian hi u rõ ràng, tuy nói r ng s lý rõ ràng, nh ng ch a x tr n t ng, còn b s ch ng. Trí xu t th gian là th nào? i v i t t c pháp xu t th gian hi u bi t t n t ng, n ng s u quên, tr h t lý ch ng. Nay nói ph c trí không so sánh là sao? y là ph c trí xu t th gian. Ch khác nói là ph c thanh t nh, ph c vô l u. Không ph i là ph c th gian nh trên ã nói, và là trí h u l u mà có th so sánh c.

- Tu B ! N u trong 3.000 i thiên th gi i, ã có các núi Tu Di l n, nh th b y món báu ch a nhóm trong y, có ng i mang ra b thí. N u có ng i dùng Kinh Bát Nhã Ba La M t này, cho n m t bài k b n câu v.v...th trì c t ng, vì ng i khác gi ng nói, i v i ph c c (b thí) tr c, tr m ph n không b ng m t, tr m nghìn muôn c ph n, cho toán s , thí d c ng không th b ng.

KHÁI LU N:

Ph t Nh Lai lo ng i vì v n trên có nói "không có pháp lành", ch a gi i thích c n k . Ph n này l i nói b thí, không b ng ph c th trì bài k b n câu. Tr c là nói ch p t ng, tham c u l i ích. Sau là nói ly t ng, siêu th ng vô l ng. C ng chính là mu n lu n v c a báu vàng ng c là nh ng th ngoài thân, ng ph c th gian, th h ng có khi h t; trái l i Kim C ng Bát Nhã là c a báu trong thân, là ph c xu t th gian, th h ng không cùng t n. Dùng ây so sánh v i kia, cách xa muôn muôn l n. Tóm l i, ph n này c t y u là so sánh ph c cùng hu (ây là so sánh l n th 7), th y r ng Ph t

Như Lai thuyết Kinh ch m t l n, so sánh cho ng i i th y, ân c n d n dò, khó mà nói n l n th hai, th ba v y.

GI NG NGH A:

c Ph t b o:

- Tu B ! Tu Di là núi l n h n các núi; n u trong 3.000 i thiên th gi i, ch có các núi Tu Di, có ng i ch a nhóm c a báu nh núi, r i em ra b thí, ph c kia tuy nhi u th t, nh ng em ra so sánh, n u có ai th trì c t ng Kinh Kim C ng Bát Nhã Ba La M t này, cho n m t bày k b n câu, u vì các ng i khác gi ng nói, thì ph c c tr c khó b ng ph c c này. Tuy là t tr m ph n, tr m nghìn muôn c ph n, cho n ph n nhi u nh toán s , ph n r ng nh thí d c ng không th b ng m t ph n trì Kinh.

Th 24:

C a báu b thí h ng sa,
D nhiên c ph c, nh ng mà còn thiên,
Th trì Bát Nhã tinh chuyên,
Dùng b n câu k , gi ng khuyên m i ng i.
So v i ph c c v n m i.
Tr m nghìn muôn c u t lòng ta,
Ngoài dù có ph c h ng sa,
Không b ng t tánh m i là viên dung.

---o0o---

PHẦN HÓA, KHÔNG CHỖ HÓA THỨ 25

PHÂN GI I:

Hóa là th nào? Dùng pháp hóa v y.

Không ch hóa là th nào? Dùng tâm bình ng chúng bình ng, ngoài không th y có chúng s , trong không th y có ngã n ng , làm pháp quán pháp gi i bình ng, khi nào c ng quên mình và ng i. V n này là t câu: "Thi t pháp bình ng, không có cao th p". ã nói thi t pháp bình ng, không có cao th p, làm sao l i có chúng sanh ng v y. N u theo lý pháp gi i cùng s pháp gi i so sánh mà quan sát, t c là ng c ch nhi m m u bình ng chúng sanh. ng v s pháp gi i mà quán sát, th t có chúng sanh c , n u không có chúng sanh c thì B Tất c n gì ph i th t hành l c v n h nh? ng v lý pháp gi i mà quán sát, th t không có chúng sanh nào c thì B Tất t c không th nào nh t th ng quán v y. R t ráo chúng sanh làm sao thoát kh i B Tất hóa ; B Tất c ng làm sao mà quên công cu c chúng sanh. Ch ng qua B Tất ng lý bình ng, bi t tâm, Ph t cùng chúng sanh c ba không có sai khác, cho nên nói hóa không sai khác. Do ó, m i nói "hóa không ch hóa" v y.

- Tu B ! Ý ông ngh th nào? Các ông ch nói Nh Lai suy ngh : Ta s chúng sanh. Tu B ch nên suy ngh nh v y, vì c sao? Th t không có chúng sanh nào Nh Lai c . N u có chúng sanh c Nh Lai , thì Nh Lai có ngã, nh n, chúng sanh, th gi .

- Tu B ! Nh Lai nói có ngã, thì không ph i có ngã, nh ng các ng i phàm phu cho là có ngã. Tu B ! Phàm phu là th nào? Nh Lai nói t c không ph i phàm phu. y m i g i là phàm phu.

KHÁI LU N:

Ph n c n b n, c Ph t mu n phá nghi là có nh n ngã, hi n l pháp thân ch n ngã. Tr c ã nói thi t pháp bình ng, không có cao th p. Ph t Nh Lai s ng i i hi u l m, nghi ng cho r ng pháp ã bình ng thì không có Ph t, không có chúng sanh, vì sao l i nói ta s chúng sanh? Chúng sinh là muôn loài chúng sinh, ta chúng sanh là có ngã r i. Do ó mà Nh Lai ph i nói vô ngã kêu g i th c t nh chúng sinh và phàm phu. B i vì pháp gi i bình ng, chúng sanh cùng Ph t, ng trong b n tánh. Ph t cùng phàm phu ng là m t th ; dùng tâm t m u tìm nhi u ph ng ti n gi i nói chúng sanh t giác t ng . Th t thì mu n ng tính kia, nên tìm lý do

GI NG NGH A:

c Ph t b o:

- Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Nh Lai tôi ng i, ch mu n cho chúng sanh giác ng , ch đ n ch gi i thoát giác ng ; b n lai chính là t tánh t . Các ông ch nên nói Nh Lai tôi có tâm hóa chúng sanh.

c Ph t l i b o:

- Tu B ! Ông ch nên ngh duyên c y, nh n vì tâm chúng sanh b n lai không t ch, trí tu bát nhã v n t y ; n u nghe Kinh ng o, chúng sanh t có th hóa , th t t i không có chúng sanh Nh Lai tôi đi t h . N u nói t t c chúng sanh c Nh Lai tôi hóa thì Nh Lai tôi li n có ngã, nh n v.v...b n t ng, pháp bèn có cao th p, không c bình ng v y.

c Ph t l i b o Tu B :

- Nh Lai tôi có ngã, dù mi ng nói có ngã, nh ng tâm không ch p. phàm phu thì ch p tr c có ngã, cho là ch có ngã n ng , ch ng ph i ngã thì không th . ó là ngã t ng.

c Ph t l i b o;

- Tu B ! Mê thì phàm phu, ng c làm Ph t. Ph t cùng phàm phu, v n ng m t tính, v n là bình ng, ch hay li u ng , t c không ph i phàm phu. Nh ng h ng nào ch a t ng , nh n danh ó m i g i là phàm phu mà thôi.

Th 25

Các ông ch ngh Nh Lai,

Ra tay t   muôn loài chúng sanh,
Th t s không có tr ng khinh,
Kim Cang t tánh, ch n minh vô c u.
Tu B   ph i ngh sâu,
Phàm phu phi   c m i mau siêu phàm,
Hóa mà không hóa, không tham,
Chúng sanh tâm Ph t bao hàm nh   nh !

---o0o---

PHẦN PHÁP THÂN PHI TƯỞNG THỨ 26

PHÂN GI I:

Pháp thân giáp kh p pháp gi i, không m t ch   nào mà không có pháp thân ch n th c a Nh Lai. Pháp thân Nh Lai là   y kh p pháp gi i, t c là không th tr t ng quán Nh Lai. Cho nên g i là phi t ng. Nh Lai bi t phàm phu v ng tình c ch p quá sâu, n u nói th ng pháp thân phi t ng, s ng i i khó tin hi u. Do ó, mà t các ph n tr c l p l p phá nghi, phá ch p.   n ây m i t n tình trình bày, b o ngài Tu B   r ng pháp thân phi t ng, thì các nghi v n t tr c m t th i b phá tan.

- Tu B   ! Ý ông ngh nh th   nào? Có th dùng 32 t ng quán Nh Lai c không?

Tu B   áp:

- úng v y, úng v y! Dùng 32 t ng quán Nh Lai.

c Ph t nói:

- N u l y 32 t ng quán Nh Lai, th Chuy n Luân Thánh V ng t c là Nh Lai. Chuy n Luân Thánh V ng, t c là b n v i Thiên V ng, qu n th thi n ác trong b n i b châu: tháng giêng, tháng n m, tháng chín quán sát thi n ác châu Nam Thi m B ; tháng hai, tháng sáu, tháng m i, quán sát thi n ác châu Tây Ng u Hóa; tháng ba, tháng b y, tháng m i m t, quán sát thi n ác Châu B c Câu L ; tháng t , tháng tám, tháng m i hai, quán sát thi n ác châu ông Th ng Th n. Chuy n ng nh bánh xe, nên g i là chuy n luân.

Tu B   b ch Ph t r ng:

- Th Tôn! Nh con hi u Ph t ã nói ngh a, không nên dùng 32 t ng quán Nh Lai. Lúc b y gi , c Th Tôn nói bài k r ng: (K là phát l i thành câu).

N u dùng s c th y ta, (Nh Lai)

Dùng ti ng gi ng c u ta,

Ng i y hành o tà (o tà t c là ngo i o)

Không th th y Nh Lai.

KHÁI LUẬN;

Vấn trên đã nói: Phi phạm phu, ý mĩ gi là phạm phu. Phần này lại dùng khác với phạm phu của Phật Nh Lai là 32 tướng t. Do đó hãy dùng 32 tướng t có thể quán thấy Nh Lai không? Chính vì muốn phá 32 pháp tướng, dấy nghi không nên trở ngại Nh Lai. Vì thế nên KINH HOA NGHIÊM nói: 'Không rõ chỗ tánh kia, nghi ngại không thấy Phật'. Duy nên quán phần chi u, tức tánh mà tìm cứu, mới có thể thấy Nh Lai.

GIẢNG NGHĨA:

Đức Phật nói:

- Tu B! Ý ông nghĩ thế nào? Có thể dùng 32 tướng quán Nh Lai không?

Tu B thưa thưa ý kia, nghĩ rằng muốn quán pháp Nh Lai, sẽ không ra ngoài 32 tướng này. Thế nên Ngài đáp:

- Đúng vậy, đúng vậy!

Đức Phật nghe thế mới hỏi Tu B nói:

- Tu B! Chuyền Luân Thánh Vương, có 32 tướng sắc thân; nếu có thể dùng 32 tướng quán Nh Lai, thì Chuyền Luân Thánh Vương đâu không phải là Nh Lai?

Tu B theo tiếng thưa rằng:

- Bạch Thế Tôn! Con đã hiểu rõ lý mà Thế Tôn đã nói, không nên dùng 32 tướng mà quán Nh Lai.

Thiền gian ý, Phật Nh Lai chỉ bài kệ tụng chỉ dấy. Là pháp thân bình đẳng không, linh giác toàn chân, di u thể tr m t ch, lìa ngoài hình tích, vượt hẳn tại m t; các ông nên chú ý theo nhãn sắc thấy hình dùng, hoặc nghe theo tiếng dấy, chú ý theo âm thanh, dùng hai yếu tố này tìm chỗ tánh của ta; thì như ngài ngại ngại chấp nĩ sắc thân thấy Phật, bỏ hẳn con người chánh, hướng ngoài tìm cứu. Đó tức là o tà, quy t không thế nào thấy được bản lai diện mục của Nh Lai.

Th 26:

Ba hai tướng là Nh Lai,

Thánh Vương cùng Phật ứng sai l nào?

Tướng t là Phật hay sao?

Không nên chấp trước, s vào tướng ma.

Phật dấy dùng sắc thấy ta,

Âm thanh cứu Phật, thế t là t i t m,

Hướng y hành vô muôn n m,

Không bao giờ thấy chỗ tâm Phật à!

---o0o---

PHẦN KHÔNG ĐOẠN, KHÔNG DIỆT THỨ 27

PHÂN GI I:

o n là ch p ng i ch t r i m t h n. Ch p tr c s v t trong th gian, không kh i c tri ki n iên o, cho nên trong o n ch p th ng, trong th ng ch p o n. Ng i i ch p o n, nh ng pháp Bát Nhã không cùng t n, thì làm sao g i là o n. Trái l i ng i i cho là th ng, nh ng pháp Bát Nhã có d ng tùy duyên, không th g i ó là th ng. Nay nói không o n là th nào? Là nói pháp Bát Nhã v n không o n, không th ng, không th dùng ki n ch p r i cho là o n là th ng c.

Con di t là đ t s sanh di t v y. Ng i trong th gian không ng c th t t Ni t Bàn vì sanh nói di t, vì di t nói sanh. Cho là di t, nh ng pháp Bát Nhã v n không sanh, không c nói là di t. Cho là sanh, nh ng pháp Bát Nhã v n không di t, không c nói là sanh. Nay nói không di t là th nào?

y là nói pháp Bát Nhã v n không sanh không di t, không th dùng pháp sanh di t mà lu n nói.

- Tu B ! N u ông ngh nh v y, Nh Lai không dùng y các t ng, ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Tu B ! Ch ngh nh th , Nh Lai không dùng y t ng t t ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Tu B ! N u ông ngh r ng, phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, nói các pháp o n di t, t c là nói t t c pháp u không th ng d ng. Ch ngh nh th y. Vì sao? Vì ng i phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, i v i các pháp không nói t ng o n di t. T c là nói khi ch a giác ng , quy t ph i y theo Ph t pháp mà tu hành v y.

KHÁI LU N:

32 t ng là t ng trang nghiêm y . c Ph t công h nh vô l ng vô biên, r i sau ó tr m nhiên viên t ch, hi n ra t ng nhi m m u, Ph t ng B , không duyên n i t ng mà nhi m m u, mà do n i công h nh. Công h nh khi viên mãn thì t ng nhi m m u t hi n. T ng nhi m m u này, không th ch p có, c ng không th ch p không. Ch p có thì tr m t bên t ng, làm sao th y c Nh Lai. Ch p không l i tr m t bên phi pháp, l y g i khuy n l công h nh. Do ó l i ph i trình bày, m t là nói "n u ông ngh nh v y", hai là nói "ch ngh nh th ". R i l p l i "n u ông ngh r ng": ng i phát tâm B , nói các pháp o n di t". L i tr nh tr ng c nh t nh: "Ch nên ngh r ng: "Ng i phát tâm B , i v i các pháp, không nói t ng o n di t". Ph n này i m c t y u là mu n pháp t ng phi pháp, phá s ch p không c a các h c gi .

GI NG NGH A:

Ph t Nh Lai, dùng 32 th t nh h nh, thành 32 t ng t t. y là do nh n ã tu, nên m i ch ng qu b , nh s c tu hành m i có. Do ó mà ph i h i g n: ông ho c nghi Nh Lai, không dùng t ng t t c túc, ng Vô

Th ng B này. L i n a, chính áng Ph t b o: ông ch nên ngh Nh
Lai th t không y nhân duyên t o t ng t t nhi m m y này, mà c
o Vô Th ng B . R i m t l n n a, c Ph t còn c nh t nh: n u ông
nói không nh tu ph c, l i c thành b c Chánh Giác, thì t t c pháp u
có th b mà không c n dùng, quy t n ch tr m không tr t ch, l nh lòng
m trí, r i thành t ng o n đi t. Ý ni m này quy t nh không th kh i.
Tóm l i, ng i phát tâm chánh giác, không n ng theo Ph t pháp tu hành thì
không th c. C t y u là n i KHÔNG nh ng không o n đi t, KHÔNG
mà ch ng đi t.

Th 27:

N u ông c ngh n ta,
Không cùng t ng t t cao xa ch ng thành,
Tu B ! Ch ngh rành,
Nh Lai không t ng th t hành chánh tri.
Th là còn o n h u vi,
Vì sao ch ngh , ch ghi o m u,
Vì còn t ng t t v ng c u,
Còn sanh còn đi t, có âu siêu phàm!

---o0o---

PHẦN KHÔNG THỌ KHÔNG THAM THỨ 28

PHÂN GI I:

Lãnh n p n i thân g i là th . Phàm ng i i v i tr n t ng bên ngoài,
không lu n hoàn c nh thu n hay ngh ch, ch em tâm th ng ghét, u g i
là th . Ng c l i t t c c nh thu n ngh ch không th th mà ch ph n t ,
c ng g i là th . Ch có l u tâm ng ni m u g i là th . N u xét c n b n
tìm th , t c là ngã vi t ch a quên. ã thông su t pháp vô ngã, vô ngã thì vô
th , ngã n ng th ã không, nên g i là không th . Th ng th y mình ch a
g i là tham, ham tìm vui ng d c không thôi d t, g i ó là tham, tham
c u ph c c g i ó là tham, ham mu n Ni t Bàn c ng g i là tham. B Tát
sau khi ng lý vô ngã, không tham ngh ng d c, không ru i tìm ph c c,
không ti n t i Ni t Bàn. Th nên g i ó là không tham.

- Tu B ! N u B Tát dùng b y th báu y c h ng hà sa th gi i,
em ra b thí; n u l i có ng i, bi t c t t c pháp là vô ngã, thành t u
c c nh n. B Tát này th ng h n B Tát ch ng công c. Vì c sao?
Tu B ! Vì các B Tát không th ph c c.

Tu B b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Th nào g i là B Tát không th ph c c?

- Tu B ! B Tát ph c c ã làm, không h tham tr c. Vì th , nên nói không th ph c c.

KHÁI LU N:

Pháp không o n di t, nh ng pháp l i không ch tr . Ph t Nh Lai, l i dùng B Tát em c a báu b thí y sa gi i làm thí d hi n th công c vô tr hành thí. Ti p theo nói r ng: N u có ng i bi t t t c vô ngã, ng thành s c nh n, ng i y t c là ch n B Tát, h n công c b thí c a B Tát tr c (ây là l n th 8 dùng 7 th báu b thí so l ng công c). ây là ch cho ta công h nh th c t i phát tâm B , ã không th dùng t ng quán, l i c ng không th nói t ng o n di t, ây t có chân t n t i. Ph n này i m c t y u là phá ph c c không th tr , pháp ch p có c a các h c gi .

L I NÓI PH :

T t c pháp ph i c n vô ngã. Không th vô ngã c a ng i i u do không th nh n. Không th nh n thì làm gì có vô ngã ? S d nh n nh c ba la m t là vì hay nh n hay nh c, th m chí không nh ng quên nh c, c ng ph i quên nh n n a, ngh ch n lãnh ch u, l i thêm thoát, thì ngã m i c thành t u. Không th nh n, làm gì nói vô ngã, ch không có ngã m i hoàn thành nh n nh c. y là b n lãnh tinh t n kiên c ng thành Ph t. Toàn b Kinh h n 5.000 câu ch s gi i m y ch này là l i tinh y u c a Ph t Nh Lai.

GI NG NGH A:

c Ph t nói;

- Tu B ! N u B Tát tuy dùng b y th báu làm vi c b thí trong vô l ng th gi i, vì tâm tr c t ng, nên ph c có s c, m c dù nhi u, nh ng có h n. N u l i có ng i, tâm không tr c t ng, bi t t t c pháp vô ngã, m i th i m i th i nh n, m i vi c m i vi c nh n, kiên trì nh n n i, nh n trong nh n, cho d n nh n mà quên nh n, vô ngã m i c hoàn thành. Nh th thì B Tát này công c s c, so v i công c c a B Tát tr c l i quá nhi u. Vì sao v y? Vì nh nh n ly t ng, thì ng qu thù th ng, song mà không lãnh th .

Tu B b ch Ph t r ng:

- Th Tôn! Nh n qu th thí, lý nó t nhiên. Sao l i nói B Tát không th ph c c?

Do ó, c Ph t l i b o:

- Tu B ! B Tát b thí sanh v n là hành ch ph i hành, ban u không có ngh k công lao, ph c c n cùng không n ch ng màng, cho ó r i thôi. ó g i là không tham không th .

Th 28:

B Tát b thí ra làm,

B y báu ban r i thánh phàm ng i khen,

Th , thua pháp ngã m t phen,
Công c thù th ng khó xem ngôn t .
Vì sao tu ki n m i ng i,
Không th ph c c v n m i v sau,
Tu B h i m t câu,
Tai sao B Tát không c u vinh quang?
c Ph t d y lý Kim Cang,
Ra làm ph c c ch mang lòng tr n,
Không tham, không tr c, không ph n,
Phúc c không th m i g n ch n tâm.

---o0o---

PHẦN OAI NGHI TỊCH TĨNH THỨ 29

PHÂN GI I:

Oai nghi t c 32 t ng, 80 v p, t ng muôn c trang nghiêm. T ch t nh là th nào? T c là th v ng l ng, không kh không lai, ch ng ng ch ng t nh. Trong Kinh T nh Danh nói: "Không kh i di t t n nh, nh ng hi n các oai nghi, lúc nào c ng hi n bày hóa thân B Tát". Ý chính mu n nói i B Tát, th d ng không hai, m i th i trong nh, không có d u tích kh lai xu t nh p. Lu n v B Tát còn có d ng oai nghi, không m t th t ch t nh, hu ng chi là Nh Lai ? Nh Lai thì t c oai nghi, t c t ch t nh, t c th , t c d ng, t c d ng, t c th , tùy duyên b t bi n, b t bi n tùy duyên, vô tr mà không t t i v y. o n v n này là t ý vô ngã vô th mà n. ã còn nói vô ngã vô th , thì Nh Lai hi n có kh , lai, t a, ng a, âu không ph i là ngã t ng ? ã hi n ngã có t ng, th i âu không th t có th ? B i vì ch th y ba thân m t và khác ch a quên, không rõ nh t th c a ba thân, còn ch a ng lý bình ng pháp thân. Nay nói oai nghi t ch t nh là sao? Nh Lai tuy hi n t ng oai nghi, không ph i là th t ch t nh. M c dù là th t ch t nh, nh ng tùy t ng hi n oai nghi. Nh Lai ba thân t c m t th , m t t c ba, ba c ng t c m t. Th nên nói oai nghi mà t ch t nh.

- Tu B ! N u có ng i nói, Nh Lai, ho c n, ho c i, hay ng i hay n m, ng i y không hi u ngh a mà tôi ã nói. Vì sao? Vì Nh Lai là không có ch nào n, mà c ng không n i nào i, cho nên g i là Nh Lai.

KHÁI LU N:

Tr c nói Nh Lai không th dùng t ng quán sát, nh ng l i ch ng ph i không t ng. T ng v n là pháp s hi n, cho nên i v i pháp không nói t ng o n di t, nh ng l i không th tr c pháp, th ng nói n pháp vô ngã, c hoàn thành c tín nh n nh c, bi t t t c pháp vô ngã, thì Bát Nhã c hi n l , thành c s c nh n thì ch ng c ba la m t. T ây, xét l i

ch cùng c c, t c là Nh Lai. Nh Lai là các p háp nh ý, t c là Thành Nh n t tâm bi n kh i, không v t ngoài tánh linh, thì âu có n, i, ng i, n m. Ph t Nh Lai nh n ó b o r ng:

- N u có ng i nói, Nh Lai ho c n, ho c i, có ng i, có n m, ng i y không hi u c o lý mà tôi ã nói. Chính là không li u ng chân viên đi u, tr n i t ng danh t c a Nh Lai. Ngài l i d y thêm không ch n c ng không n i i. y g i là Nh Lai. L i nói y nh b t ng, tr c tr i t khí t ng vô c c. ã em nh t hi p t ng không th nói ra ngoài ngôn thuy t.

Tr c em 32 t ng quán Nh Lai, là nói t ng ngôn t . ây chính là nói danh t Nh Lai. Pháp t ng không th ch p, t ng phi pháp không th ch p, t ng ph c c không th ch p, t ng danh t không th ch p, thì c tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, nh mây tan m t tr ng hi n. Ph n này c t y u nói rõ ý ngh a c a Nh Lai và ch pháp thân vô t ng, c ng chính là phá t ng danh t Nh Lai không th tr v y.

L I NÓI PH :

Ng i i ph n ông dùng trong b n oai nghi, c u Ph t qua s c thân h u t ng, mà không bi t Ph t trong Bát Nhã ch n tính. KINH HOA NGHIÊM nói: "N c trong m t tr ng hi n, m t tr ng v n không n, mây ng n m t tr ng b che, m t tr ng c ng ch ng i âu. C ng nh v y, tâm yên t nh thì th y Ph t, không ph i là Ph t t âu d n, tâm nh c thì không th y, c ng ch ng ph i Ph t i âu". Tâm ng i t có nh s ch, Ph t v n không bao gi có kh lai. Ba m i hai pháp t ng là ng thân hóa hi n c a Nh Lai thôi!

GI NG NGH A:

c Ph t nói;

Tu B ! N u có ng i dùng b n oai nghi i, n g, ng i, n m c a Nh Lai tôi, mà ch cho ó là Nh Lai. y u là ch p tr c n i h u t ng, th t ch a hi u c o lý mà tôi ã nói. Duyên c y là do Nh Lai, ch n tánh Ph t v y. Ch n tánh nh nh , y kh p pháp gi i; tùy theo c m ng mà có phát hi n, n v n không n, có khi ph i n kín, i c ng không i. Duy nh t không kh lai, cho nên g i là Nh Lai, t c là di t không, c m mà bèn thông su t ó v y.

Th 29:

Tu B ! Ngh a th m thâm,
N u có ng i nói, mê l m c n chuyên,
Nh Lai ngh a th t chân nguyên,
Không i, không n, không riêng, không ng i!
Xu t tr n ch p t ng gi ng i,
S th t mà nói không r i m y may,
Không lai, không kh x a nay,

Th nên m i g i C TH Y NH LAI.

---oOo---

PHẦN NHỨT HIỆP LY TƯỚNG THỨ 30

PHÂN GI I:

Nh t (m t) thì không khác, khác thì không nh t (m t). N u nói vi tr n không ph i th gi i thì khác, n u nói vi tr n t c th gi i là m t. N u nói là m t, thì làm sao có tên vi tr n th gi i; n u nói là khác thì th t không chia th gi i vi tr n. B i vì vi tr n nhóm l i t c là th gi i, th gi i tan ho i t c là vi tr n. . Nói khác không c, nói m t c ng không c. Nói h p không c, nói ch ng h p c ng không c. Vì h p m t thì không th khác, h p khác thì không th m t, ây là mê n i m t và khác, u không rõ lý pháp thân bình ng. Nói t ng m t, khác u là hi u bi t c a chúng sanh. K th t t ng m t khác, u do b nh ch p danh ch p th . B i vì th gi i vi tr n này u không ph i th t có; n u vi tr n là th t có, t c không th nhóm h p thành th gi i; n u th gi i là th t có, t c không th t n mác thành vi tr n. M t vi tr n g m có 5 i tánh, th gi i c ng g m có 5 i tánh. M t vi tr n tánh, t c tánh th gi i, th gi i tánh t c là tánh vi tr n, ch ng ph i m t, ch ng ph i khác. Tìm t ng m t khác kia, rõ không th c. N u ai nói m t t ng hi p không ph i m t hi p t ng, u là biên ki n v y. R t ráo ch n t pháp thân, t ng nh t h p không th th y t c là lý nh t h p c ng không th th y. Danh t ng u không, ngôn ng o o n, bình ng bình ng, tr v ch n t pháp thân.

- Tu B ! N u có thi n nam t , thi n n nh n nào, em 3.000 i thiên th gi i nghi n nát nh vi tr n, ý ông ngh th nào? Các vi tr n y có nhi u hay không?

- Tu B th a: R t nhi u, b ch Th Tôn!

- Vì c sao? Vì n u vi tr n y th t có nhi u, Ph t li n không nói vi tr n y là r t nhi u. Lý do vì sao? Vì Ph t nói s vi tr n nhi u, t c là không ph i là vi tr n nhi u. y m i g i là vi tr n nhi u.

- B ch Th Tôn! Nh Lai ã nói 3.000 i thiên th gi i, t c không ph i th gi i, y m i g i là th gi i. Vì c sao? Vì n u th gi i th t có, t c là nh t hi p t ng. Chân tánh dung thành, h n nhiên nh v y, không hai không khác. y g i là nh t hi p t ng. Nh Lai nói nh t hi p t ng, t c không ph i là nh t hi p t ng. y g i là nh t hi p t ng.

- Tu B ! Nh t hi p t ng, t c là không th nói, nh ng các ng i phạm phu, tham tr c vi c kia. Tham tr c là quy n luy n v y. Tham tr c nh ng vi c kia, t c là s c trong sáu c n v y.

KHÁI LU N;

Phật Nh Lai, s Ngài Tu B ch p ki n ch a d t, k hông rõ ch n bát
nhã, ch a thông lý pháp thân, ng thân, cho nên dùng 3.000 i thiên th
gi i nghi n nát thành vi tr n, l p thí d pháp tr . B i vì ng thân không
là pháp thân, c ng nh vi tr n không lia th gi i. Th gi i d cho pháp thân,
vi tr n d cho ng thân. Th gi i nghi n nát thành vi tr n, t c là pháp thân
chia thành ng thân. Vi tr n nhóm thành th gi i, t c là ng thân quy v
pháp thân. ng thân ch ng ph i khác, ng thân c ng là th c a pháp thân.
Pháp thân ch ng ph i m t, pháp thân hay kh i d ng ng thân. Vi tr n không
ph i th gi i, nh ng vi tr n th t là th c a th gi i. Th gi i không ph i vi
tr n nh ng th gi i th t do vi tr n mà phát kh i. c Ph t nói th gi i
nghi n nát thành vi tr n, chính là nói pháp thân chia mà thành ng thân.
Pháp thân v n nh h không, thì ng thân l i không ph i th t có. Th gi i
v n nh hoa trong g ng, thì vi tr n c ng ng nh m t tr ng d i n c. Vi
tr n ã không th t có thì th gi i c ng không th t có. Th gi i n u là th t có,
t c là m t th , t c là nh t hi p t ng t c là không th nghi n nát thành
t ng vi tr n.

Tóm lại, ng thân ã không th t có, pháp thân c ng không th t có. Pháp thân
n u là th t có, t c là m t t ng, m t t ng c ng là nh t hi p t ng, t c
không th phát kh i thành t ng ng thân. Ch ng ph i m t, ch ng ph i
khác, ch ng ph i hi p, ch ng ph i không hi p. Do ó, nên Nh Lai nói nh t
hi p t ng, t c không ph i nh t hi p t ng, ch gi danh nh t hi p t ng
mà thôi! Ph n c n b n c t y u ch rõ có t ng u là h v ng, phá nh t
hi p t ng c ng không th tr .

GI NG NGH A:

c Ph t d y:

- Tu B ! N u có thi n nam, tín n nào em 3.000 i thiên th gi i,
nghi n nát chia thành h t b i nho nh , ý ông ngh sao? Nh th có nhi u
không?

Tu B th a:

- B ch Th Tôn! Vì h t b i không th t, nên th y r t nhi u. Vì c sao? B i vì
nh ng h t b i này dù nhi u vô s , song không có nh th , kh i di t ch ng
th ng, có sanh có di t, cu i cùng không th t có. N u vi tr n th t s có thì
Ph t Nh Lai t c không nói là vi tr n chúng. B i vì Ph t nói vi tr n chúng
không chân th t, t c là th gi i c ng không th t có, nên t m g i ó là vi tr n
chúng mà thôi.

Tu B l i h ng v c Ph t b ch r ng:

- Th a Th Tôn! T Ph ã nói 3.000 i thiên th gi i, c ng là m t s ch a
nhóm v ng tr n, thành t c có ho i, cu i cùng n ch ch m d t. H huy n
không th t, nên ch ng ph i th t th gi i. Ch t m g i là th gi i mà thôi. y
là th nào? Lý lu n trong th gi i b n th th t có. Duy có nh t hi p t ng,

nó chính là chân tính vậy, thế nên trí không ho i. M t là không th chia ra làm hai, hi p không bao gi tách r i. Nh Lai nói nh t hi p t ng, dùng h không đ cho bình ng ch n tánh, không th dùng ngôn ngh hình dùng, t c không ph i nh t hi p t ng, ch g ng g ng g i ó là nh t hi p t ng mà thôi.

Nh Lai bi t Tu B ã tri t ng tính chân th t kia, nên h ng v Tu B nói:

- o lý nh t hi p t ng, không mà ch ng không, nhi m m u không th nói. Nh ng các h ng ng i t m th ng, b n tính che l p v i vô minh, con m t tham tr c, nh n huy n duyên cho là c nh th t, ch p tr c nhi u l p, không th nào li u ng .

Th 30:

Tu B ! N u có ai,
em nhi u th gi i, công khai p nghi n,
Tr thành b i t chia riêng,
Ông xem nh th , có phi n l m không?
B ch r ng s y khó thông,
Nh Lai ã nói mênh mông vi tr n,
Th là ng ch p có ph n,
Lu n qua th gi i, c ng g n nh nhau.
Ph t nói nh t hi p tr c sau,
T c phi nh t nhi p mau mau ki n toàn,
Nh ng ng i mê ch p nói càn,
Tham tr c danh t ng, Kim Cang b m !

---o0o---

PHẦN TRI KIẾN KHÔNG SANH THỨ 31

PHÂN GI I:

Th t bi t in tu ng nh không bi t, nh ng không ch nào mà ch ng bi t. Th t th y hình nh không th y, song không ch nào mà ch ng th y. Phàm phu không ng c lý Bát Nhã, không th hàng ph c v ng tâm. Phàm có bi t th y, ngoài không th lìa sáu tr n, trong không th lìa duyên nh, bi t th y càng nhi u thì tr n lao càng l m, tr n ngày b tri ki n làm mê, không v ng n ng tri ki n, thì c ng sa vào s tri ch ng, không mê n i t ng ph n s ki n, thì c ng ph i mê ch ki n ph n n ng ki n.

V ng c nh huân t p v ng tâm, v ng tâm ch p l y v ng c nh, u là ngoài tâm ch p pháp, i v i t mình, trên b n tánh l i thêm ch ng ng i. Ch khác ã nói: Đ t tr phi n não l p thêm b nh, xu h ng chân nh u là tà. N u ai "tr c h " không sanh tri ki n, rõ bi t ni t bàn cùng sanh t , u nh

hoa m gi a h không, b n nguyên tâm th thanh t nh, lúc b y gi tròn sáng kh p n i. Th nên c Ph t nói: ta i v i b th t không s c, s ng i i không tin lý này, nên d n n m nhãn b th y, n m l i b nói, chân th t b th ch ng minh. Song ã nói r ng tri ki n, c ng không ph i hoàn toàn không tri ki n, n u toàn không tri ki n, t c thành o n di t. ã nói không sanh là không sanh tà tri ki n, ch ng ph i là không chánh tri ki n. N u ai th u d ng bát nhã, không xa lìa tri ki n, khéo hay phân bi t t ng c a các s v t, i v i nh t ngh a không bao gi ng, li n li u ng b n tâm, bi t nh v y, th y nh v y, không sanh v ng t ng s v t.

- Tu B ! N u ng i nói, Ph t ã nói ngã ki n, nhân ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n. Tu B ! Ý ông ngh nh th nào? Ng i y hi u c ngh a ta ã nói không?

- B ch Th Tôn! Ch c là khó hi u. Ng i y không th hi u ngh a Nh Lai ã nói. Vì c sao? Th Tôn nói ngã ki n, nhân ki n, chúng sanh ki n, th gi ki n, t c không ph i ngã ki n, nhân ki n, chúng sanh ki n và th gi ki n. y m i g i là ngã ki n, nhân ki n, chúng sanh ki n và th gi ki n.

- Tu B ! Ng i phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, i v i t t c s v t, ph i bi t th t úng, ph i th y th t úng, bi t úng, th y úng, t c là ch n tri, ch n ki n c a Vô Th ng b , tin hi u úng nh th t, không sanh v ng t ng các s v t. S v t ây là muôn s muôn v t; t ng t c là hình tích. Không sanh v ng t ng các s v t là th nào? V t gì có hình t ng, nh ch p có ngã, nh n, chúng sinh, th gi , u không móng v ng tâm ch p t ng. Tu B ã nói là pháp t ng Nh Lai nói t c không ph i pháp t ng. y m i g i là pháp t ng.

KHÁI LU N:

c Ph t l i s Tu B nghi th pháp thân, ã không th cùng th y thì làm sao Ph t Nh Lai c ng t ng nói ngã, nh n các ki n ch p v.v...nh n ó mà phá ki n ch p có ly t ng hi n l ch n bát nhã.

GI NG NGH A:

c Ph t nói:

- Tu B ! N u có ng i nói c Ph t nói ngã, nh n v.v...b n ki n ch p, ý ông ngh th nào? Ng i y qu th t ã hi u rõ o lý c a tôi nói không?

Tu B áp:

- B ch Th Tôn! c Th Tôn nói b n ch p siêu vi t ngoài ý ngh c a ng i i, h không th nào hi u th u. Nh ng ng i y âu có th lãnh h i c o lý c a Nh Lai ã nói? B n ki n ch p mà Th Tôn ã nói, ch vì mu n hàng phàm phu, nh s ch g c b nh, ch ng qua là m n tên c a b n ki n ch p này mà thôi. N u di u trí tu trong ch n tánh nh v ng thái d ng gi a h không, su t thông không ng n ng i, t c là không cò v ng ki n ngã nh n, chúng sanh và th gi .

c Ph t l i nói v i Tu B :

- Phạm ng i phát tâm Chánh ng Chánh Giác ã li u ng c lý nhi m m u vô t ng, t nhiên th t hành di u h nh vô t ng. Bi t nh th thì cái bi t không b che; th y nh th thì cái th y không b ng n. Tin hi u nh v y, t c là giác ng nhi m m u, không bao gi sanh v ng t ng s v t. V ng t ng đ t tr , h ng không thoái chuy n. Th là có s nhi m m u vô t ng chân không. Cu i cùng c Nh Lai nói thêm:

- Tu B ! Pháp t ng v n không, t c không có pháp t ng. trong không có t ng, y m i g i là pháp t ng. Th t là pháp t ng chân không thì ch ng có v ng ki n nào mà có th so sánh c.

Th 31:

N u ai còn b ch ng ,
Ngã, nh n b n ch p, tôn th l i ta,
Ông có cho ó cao xa?
Hay là gi i t a cho ra luân h i?
Nh ng ng i phát chí tô b i,
Vô Th ng Chánh ng không r i ki n tri,
Tín gi i ch n th t chi si,
Không sinh v ng ch p, mâu ni hi n bày.
Pháp t ng ã nói lâu nay,
T c phi pháp t ng có ngài toàn chân,
y là pháp t ng hi n thân,
Nh Lai thuy t giáo, không c n ngh suy.

---o0o---

PHẦN ỨNG HÓA PHI CHƠN THỨ 32

PHÂN GI I:

ây là v n t ng k t, nói r ng pháp thân phi t ng, ng hóa không th t. Các o n tr c nói nh n pháp u không, ã là nh n pháp u không, trì Kim có l i ích gì? S đ ph n chót quy k t v n tôn tr ng s th trì c t ng. B i vì chúng sinh m i ng i tr c t ng, n u không theo pháp Bát Nhã, th trì c t ng, thì khó mà ng lý pháp thân, phi t ng. Không sanh tuy ng toàn th pháp thân, l i nghi ng phát thân không ngôn thuy t, ã là pháp thân không ngôn thuy t, thì t i sao Nh Lai hi n có ngôn thuy t. Nh Lai ã có ngôn thuy t, ó không ph i là h u t ng h u thuy t? Ng i ch a li u ng u do không hi u hóa thân c a Ph t th ng nói cấp pháp NH NH . K th t hóa thân ch ng ph i ng thân, ng thân ch ng ph i hóa thân, có khi c ng ng c ng hóa, có lúc không ng không hóa, toàn là i d ng pháp thân. Th nào

g i là hóa thân không ng thân? Pháp thân là pháp th ng trú, tùy tâm chúng sanh c s c m ng, n trong thân Ph t, ho c hi n thân r ng, qu .
Th nào g i là ng thân ch ng ph i hóa thân? ng theo a ph ng, tùy theo c n c hi n thân Ph t, ch ng b nhi p trong ng thú v y. Th nào g i là c ng ng c ng hóa thân? Thanh van ch th y t ng là tu thành Ph t, thu c thân hi n có. Th nào g i là không ng không hóa thân? Pháp thân báo thân, không thu c ng thân c ng ch ng thu c hóa thân. Nay nói ng hóa không chân th t là nói pháp thân v n không có t ng ngôn thuy t, m n hóa thân mà nói. Dùng thân nh nh , nói pháp nh nh , không ch p n i t ng, không t ng nh ng u là t ng. Ba thân m t th , m t th ba thân. n ây m i th t là pháp Bát Nhã vô th ng; th pháp thân nh nh b t ng.

- Tu B ! N u có ng i em b y th quý báu y vô l ng A t ng k th gi i. A t ng k là ti ng Ph n Asankhya. Trung Ho a d ch là vô ng s , em dùng b thí; n u có thi n nam, tín n nào phát tâm b th trì KINH KIM CANG này, cho n m t bài k b n câu v.v...th trì c t ng, vì ng i di n nói, ph c này h n ph c b thí tr c. Làm th nào vì ng i di n nói, là không ch p n i t ng, nh nh b t ng. Tâm nh g ng sáng, nên g i là nh nh b t ng, không ch p s t ng, muôn pháp u không, nh nh b t ng, t c là viên dung t t i v y. Nh nh b t ng, muôn pháp v n i ch n tánh c ng nh l ng nghi, t t ng v n i thái c c v y.

- Vì c sao? T t c pháp h u vi, nh chiêm bao huy n hóa, b t n c, bóng trong g ng. Chiêm bao là khi ng th y c nh v t gi d i; huy n hóa là huy n thành v ng ý, hóa bi t vào huy n, huy n k t thành hóa u t iên o, mà phát kh i; b t n c là bào b t t ng trên m t n c, có lu ng gió th i là tiêu tan; bóng trong g ng là hình chi u thành bóng, hình theo bóng di t, t t c u là h v ng không th t. Nh s ng c ng nh i n ch p, s ng k t t thì m t tr i chi u soi là tiêu tan; i n ch p, x t lên r i tan, kh i di t r t mau chóng v y, ph i quán sát nh th . Chiêm bao, huy n hóa, b t n c, bóng trong g ng, s ng tuy t, i n ch p, sáu th này g i là "l c quán". Quán sáu cái ó u gi thì ch n quán hi n l . Ch n quán t nhiên t c là nh nh b t ng, ch n không th t t ng, b n giác c a nó có tr c v tr muôn loài.

Các Pháp th gian thu c h u vi,
Nh ng ngon gi c m ng ông thù,
Nh gi d i không b n ch ,
Nh b t tiêu tan m t c p k ,
Nh bóng bên hình, không l i có,
Nh s ng trên c n ng còn chi,
Nh lu ng i n nhóang không t n t i,
Nh n xét nh v y, m i th t tri!

c Ph t thuy t Kinh này r i, tr ãng lão Tu B ã cùng các t kheo, t kheo ni, u bà t c, u bà đi, t t c ãng i, tr i, a tu la, trong cõi ã nghe Ph t thuy t KINH KIM CANG này ã r t hoan h , tĩn th y giáo ph ãng hành.

KHÁI LU N:

Tr c ã nói nh ãn không, pháp không, c Ph t e s ãng i ãi sau nghi nh ãn, pháp ã không, trì Kinh ãu có l i ích gì? Th ã nên ph ãn cu i l i nói thêm so sánh ph c hu l ãn th 9. Nh ãn vì tr c t ãng ãng ph c th h ãng có th i gian h t, hu ãng là nh ãn h ãng ph c mà t o thêm nghi m. Duy có ph c xu t th ã không xốt không m t, th h ãng vô cùng t ãn. Tuy là so l ãng khuy ãn nói, song làm cho ãng i ãi t ãnh ãng , th ã trì c t ãng kinh i ãn là thù th ãng, ãnh ãnh l p i ã nói l i, mu ãn cho m i ãng i lòng tĩn thanh t ãnh, th t tâm h ãn i m phú chúc m t t m lòng thành v y.

GI ãNG ãNGH A:

c Ph t d y:

- Tu B ã ! N u có ãng i em b y th quý báu y d y vô l ãng vô ãng s th ãgi i, th t hành h ãnh b thí, ph c v ãn nhi u. Song mà có th i ãn nam tĩn ãn , phát tâm r ãng l ãn kh p giúp, th ã trì c t ãng Kinh này dù ch là bài k b ãn câu, không nh ãng t ã mình th y tãnh, l i mu ãn vì ãng i ãi ãn nói, khi ã ãng i th y tãnh, thì ph c xu t th ã này so sánh v i ph c b thí t r c thù th ãng r t nhi u. Ph i ãi ãn thuy t cho ãng i ãnghe nh th ã nào? C t y u là không tr c t ãng, không ãng tâm. ó là vì ãng i c ãgi? Nh ãn vì phãn phu trong th ã gian có nh ãng cách t o tác th i vi, hi ãn ãi t b t th ãng, nh ãng c ãnh chiêm bao, ãng ãng ãng huy ãn hóa, ãng ãnh bóng trong g ãng, ãng ãnh s ãng mai có ãnh ãn ãng li ãn tan, ãng ãnh lu ãng i ãn ch p li ãn tan. Phãn nh ãng ãng ãng thu c v pháp h u vi, ph i làm sáu cách quán nh ãn trên.

c Ph t l i c ãn k ãng ãng ãng thông pháp bát ãnh, nói Kinh này r i, Tôn ãgi A-Nan ãng i l i Kinh này y , tr ãng lão Tu B ã cùng các v t kheo, t kheo ni, th i ãn nam, tĩn ãn và tr i, r ãng, hàng bát b c ãng ãnh các chúng qu th ãn A Tu La v.v... ãng ãng i trong pháp h i o trãng , ãnghe Kinh c s c m hóa b i c Nh ã Lai, toàn th ã không s ãnh, không e ã ãr t là hoan h , tĩn th l i Ph t ã nói, ph ãng hành l i d y c ã ãng Thiên Nhân S .

Th 32:

N u ãi em c ã th c th i,
B thí b y báu t b i giúp ãi,
Không b ãng ãnh ãng k ãng th i.
Th ã trì ãi ãn nói nh ãng l i KIM CANG,
V i sao th ãng ph c cao ãng?
Không ch p không tr c, tâm ãn ãnh th ãng,
H u vi sáu pháp t t ãng,
Quán sát nh ã v y, trên ãng ãnh thành công.

Phật thuyết Kinh Pháp vớ xong,
Thuyết chúng t, cùng ông ng i tr i,
Toàn th tín th nh ng l i,
Phng hành Kinh giáo, tr n i ti n tu.
H t ph n VI – Thuy t vào b n Kinh (th 21 -32)

---o0o---

PH N 2: C PH T NÓI KINH CHÁNH PHÁP CH A T NG CÓ

QUYỂN THỨ I

X Tây Thiên, tam t ng d ch kinh, tri u ình ban cho ch c i Phu
Thí H ng Lô Khanh, truy n th i s , hi u là Pháp Thiên, vâng chi u ch
phiên d ch.

Tôi nghe nh v y², m t thu n c Ph t ng t i thành V ng Xá³, trên
pháp h i Linh S n⁴, cùng chúng i t kheo, m t muôn hai ngàn n m tr m
v (12,500). Lúc b y gi có các i B Tát, s t i tám muôn b n ngàn ng i
(84,000), t các cõi Ph t n câu h i. Các B Tát y u i trí, ng i
t ng trì⁵, vô ng i bi n tài⁶, ch ng vô sanh pháp nh n⁷, vào tam ma
a⁸, t ng trì trí môn, rõ bi t tâm a mu n c a chúng sinh, khéo nói pháp
y u⁹, nh pháp gi thoát. L i có b n v¹⁰ i thiên v ng và tr i Thích,
ch cõi Ta Bà là v i Ph m thiên v ng và vô l ng tr m nghìn tr i, r ng,
D Xoa, Càn Thát Bà, A Tu La, Ca L u La, Kh n Na La, Ma H u La Già,
ng i và phi nh n¹¹ v.v... u n nhóm h p. Lúc b y gi có v i B Tát
tên là Di u Ki t T ng¹² bên núi kia (Linh S n) cùng 25 v i B Tát.
y là: i B Tát Long Ki t T ng, i B Tát Long Th , i B Tát Ki t
T ng Sanh, i B Tát Ki t T ng T ng, i B Tát T i Th ng Liên
Hoa Ki t T ng, i B Tát Liên Hoa Ki t T ng Sanh, i B Tát B u
Th , i B Tát B u n Th , i B Tát S T Ý, i B Tát S T Úy
Âm, i B Tát H Không T ng, i B Tát Bình ng Tâm Chuy n Pháp
Luân, i B Tát Li u Bi t Nh t Thi t Cú Ngh a i Bi n, i B Tát Bi n
Tích, i B Tát H i Ý, i B Tát Di u Cao V ng, i B Tát Ái Ki n,
i B Tát H V ng, i B Tát Vô Biên Th , i B Tát Vô Biên Tác
H nh, i B Tát Phá Ch Ma, i B Tát Vô u Th , i B Tát Nh t
Thi t Ngh a Thành.

L i có b n v Thiên T cung tr i âu Su t y là Thiên T Ph Khai Hoa,
Thiên T Quang Minh Khai Hoa, Thiên T M n à La Hoa H ng, Thiên

T Tinh Tì n Pháp Hành. Các Thiên T y dùng tâm tin u. M i v cùng các bà con ng n ch B Tát Di u Ki t T ng, nghe th chánh pháp. Lúc y các v i B Tát cùng chúng thiên t , ã n pháp h i r i, th l p mà ng i. Lúc b y gi , i chúng a s u nói: Nh t thi t trí c a Ph t th m thâm vô l ng, r ng l n vô biên, không th nào ngh bàn, không có món gì so sánh, t i th ng không ai h n, không th nào rõ bi t t n t ng. T i sao i B Tát ph i m c áo giáp tinh tì n, m i ch ng c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác¹³? Lúc y trong pháp h i có v i B Tát tên là Long Ki t T ng nói v i các B Tát r ng; n u có B Tát nào tr ng các c n lành tâm không tr tr c¹⁴, h i h ng th t t . y g i là an tr các pháp c n lành, m c áo giáp tinh t n. i B Tát y li n ch ng n nh t thi t trí c a Ph t tánh.

B Tát Long Th nói: N u B Tát phát tâm bình ng, tâm i u ph c, tâm ái l c, tâm u thích, tâm nhu nhuy n, tâm vô phân bi t. y g i là kiên c , m c áo giáp tinh t n, li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí¹⁵.

B Tát Ki t T ng Sanh nói: N u có B Tát trong nhi u ki p, a mu n rõ bi t Ph t nh t thi t trí, ph i trong vô l ng ki p m c áo giáp tinh t n, vì các chúng sanh, h nh kh khó làm, không t c ng cao¹⁶. V y hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Ki t T ng T ng nói: N u các B Tát kh i tâm l i tha, không m tr c vui c a mình, không a thi n nh, nh ng hay kh p vì t t c làm l i ích l n cho t t c chúng sanh, dùng vô l ng c n lành, h i h ng cho t t c chúng sanh. y là hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát T i Th ng Liên Hoa Ki t T ng nói: Nh Ph t ã d y, n u các B Tát i v i t t c pháp, không t tha, không hi n không m t, kh p hay i u ph c, không các kh i tác; trong t t c hành, nh ng d t n ng hành. y là B Tát tr pháp Xa Ma Tha¹⁷ t ng ng, t n ng hành r i l i hay giáo tha. ó là B Tát li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Liên Hoa Ki t T ng Sanh nói: n u các B Tát ch p tr c pháp th gian, t c không th rõ bi t Ph t nh t thi t trí. N u i v i pháp th gian, không b m tr c, không l i, không suy, không h y, không d , không x ng, không c , không kh , không l c. T c là i v i các pháp, không t ng không gi m. y g i là B Tát xu t ly th gian, li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Trì Th nói: N u các B Tát dùng các th ng h nh, l i ích t t c chúng sanh, nh ng ng l i mình, không ph i do mình và ng i, r i sinh ra phân bi t, nh ng em c n lành h i h ng t t c , kh i lò ng i tinh t n th ng vì chúng sinh tr ng các c n lành. y g i là B Tát an n các th ng h nh, li n ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát a Trì nói: Thí nh trên t li n hay sanh cây c i cùng các c thu c v.v...hoa trái t i t t u hay thành t u, cho n muôn v t u nh n t mà

có ra, nh ng qu t kia không bao gi ngh ; Ta sanh c cây, r i c thành t u, i v i muôn v t, n ng t mà c an tr , t t c chúng sanh, y i a pháp gi i mà c sinh tr ng, nh ng không bao gi suy ngh ta hay sinh ra t t c chúng sanh. i B Tát c ng l i nh th , kh i tâm bình ng c ng nh qu t li n, tr ng k l i l c cho t t c chúng sanh, nh ng không bao gi ngh r ng, ta hay làm l i l c cho t t c chúng sanh, là c s phân bi t kia t c hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát B u Th nói; ng i m c áo giáp tinh t n, làm các h nh thù th ng r ng l n vô biên t không th y y thi n c n r ng l n mà thi hành. N u các v B Tát tr tâm bình ng, không có ý t ng phân bi t, cho n trong gi c chiêm bao, i v i các chúng sanh, không sanh tâm bu n gi n hay vui m ng, luôn mu n cho các h u tình m c áo giáp i th a, ch ng n Ph t trí bình ng, không theo ý ni m Thanh V n¹⁸, Duyên Giác. B Tát y li n hay ch ng c Ph t nh t thi t trí.

B Tát B u n Th nói: ã có cõi chúng sanh m i m i khi n h kh i tâm i bi, kh p thí¹⁹ pháp n. Các chúng sanh y, nh ng ai ch a tin khi n h sanh lòng chánh tín, nh ng ng i ch a nghe khi n h nghe pháp th t nhi u, các k xan tham khi n h th t hành b thí, nh ng ai h y ph m c m gi i, khi n h trì g i ki n c ; nh ng v a gi n t c, khi n h th t hành nh n nh c, nh ng ng i bi n nhác, khi n h kh i lòng tinh ti n, ai tâm b tán lo n, khi n h tr thi n nh, ng i nào quá ngu si, khi n h t p trí hu , r i khi n h th ng th t hành pháp lành, u c tròn y thi n c n, th ng làm theo ba th b u n c a B Tát. Nh ng gì là ba?

- Khi n chúng sanh tròn y trí Ph t c a h , ai có c n lành u nên h i h ng cho t t c chúng sanh. y là b u n²⁰ th nh t.
- Các ch mình làm lành, u có l i ích, thành t u c n lành cho t t c chúng sanh. y là b u n th nh.
- Quán th gi i loài h u tình c ng nh h không, t tánh thanh t nh. y là b u n th ba.

N u B Tát th ng th t hành các vi c trên, không có thôi d t. T c là hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát S T Ý nói: n u B Tát tinh ti n kiên c , nh ng không s hãi, không th phá ho i, tâm không bi ng nhác, không t ng s s t, d ng mãnh không thoái chuy n, trong vòng luân h i²¹, ch u ng kham kh , không khi p không s , nh ng th ng xa lìa, ch ng n ni t bàn; i v i các vi c kh vui, bình ng mà tr , không có hai t ng. c nh th ó là h ng B Tát m c áo giáp tinh t n, li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát S T Vô Úy Âm nói: ví nh k s trong th gian có s c m nh l n, khu t ph c m i vi c d dàng. y g i là chánh s²²

Các chánh s th ng thi hành các phá, xa lìa các t i c u không sanh tà ki n, siêng th t hành i h nh, tâm th ng nhu nhu y n, không có t ng thô ác, xa lìa các s tàn b o. y g i là chánh s .

Th ng pháp ngôn hi n lành, g n g i các thi n h u, em tâm quý tr ng, tôn kính s tr ng, thu n i theo con ng chánh, không có trái ngh ch. y g i là chánh s .

Xa lìa các s tham ái, th t hành chánh m ng²³, dùng nghi p thanh t nh, d p h t các l i l m, dùng tâm trí hu , o n h t tà ki n ngu si, i v i ba nghi p c a m i ng i an tr t ch t nh, i v i k khác không sanh tâm nhi u lo n, không bàn lu n các vi c t t x u hay d , không chê không khen. y g i là chánh s .

Th ng xót các ng i nghèo cùng, ra n b thí, không nh t ng oán thân, trong tâm ch t tr c, ngoài t ng nhu hòa, xa lìa các tà v y, gìn gi th t hành ch n chánh, dùng pháp vô th ng, an vui tâm h n, t ch nhiên kiên c , bình ng yên tr . y g i là chánh s .

i v i chúng sinh có g p ch ng ng i vì h mà phá di t; i v i thân m ng tài s n, th ng hay kh p thí, i v i pháp th ng ngh a không sanh xan l n, th y các chúng sinh, nh ng ai không ph c không hu , vì h đi t tr các pháp b t thi n, r i sau m i thí cho đi u pháp b o t ng²⁴, chúng sinh nghèo kh th ng cho nh ng quý báu, chúng sinh au m cho thu c thang, chúng sanh s hã, cho h an vui, ng i không ch n ng t a, vì h làm ch t , k b sa vào bánh xe luân h i, vì h c u , ng i trong ch t i t m vì h làm y n sáng chi u soi, ai trong tà o, ch con ng chánh cho h , th ng dùng pháp ng²⁵ giáo d c t t c , th y l i l m c a h không sanh gi n t c. y g i là chánh s .

Các B Tát ph i th t hành nh th , t c hay an tr pháp t ng ng v i Xa Ma Tha²⁶, r i ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát H Không T ng nói: B Tát bình ng quán sát, nhìn chúng sanh v i con m t i t , c ng nh h không, không có ng n mé, quán sát hành ng v i tâm i bi, không l ng không ng n c ng l i nh th , th ng sinh tâm hoan h , gi gìn các giác quan, xa lìa m i s nhi m tr c, i v i sáu pháp ba la m t²⁷ th t hành không th t m i m t, làm vi c b thí v.v...tâm nh h không, không b ng n ng i; trì gi i, nh n nh c, tinh t n, thi n nh, trí hu , u c ng nh th . B Tát y li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Bình ng Tâm Chuy n Pháp Luân nói: Nh có v B Tát nào hành o b , ph i i v i s v t không kh i ch p t ng và tâm phân bi t, ch c ch n không b ma v ng làm não h i, th ng c s h ni m c a các c Ph t, ch thiên, long th n, th ng n h v , t o c c n lành, chân th t không m t. N u B Tát i v i s v t sanh tâm h u t ng, kh i t ng phân bi t, t c là c nh gi i ma, b ma khu y ng, các c Ph t khôn th nhi p

th , ch thiên khó b h v . N u v nào kiên c , không lay ng, không tr c t ng, không phân bi t. B Tát y s chuy n pháp luân²⁸ vô th ng, kh p vì t t c ? vì sao? Vì B Tát rõ tánh c a s v t không phát kh i, không t o tác. B Tát tuy kh i các tâm, nh ng không ch p tr c, em tâm vô t ng ch ng qu Ph t B , cho n chuy n di u pháp luân, c ng l i nh th . y c g i là i B Tát m c áo giáp tinh t n, hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Li u Bi t Nh t Thi t Cú Ngh a i Bi n nói: Các chánh s nên bi t, t t c ch là B , phi n nã là b , các ch làm là b , pháp h u vi là b , pháp h u l u là b , pháp vô l u là b , tâm có ch p tr c là b , tâm không ch p tr c là b , c n lành là b , c n không lành là b , pháp th gian là b , pháp xu t th gian là b , pháp luân h i là b , c nh ni t bàn là b , h không là b , ch n th t là b , u n, x , gi i²⁹ là b , a, th y, h a, phong, không, là b , i B Tát rõ t t c pháp t tánh u không, các cõi t o tác u không t o tánh, i v i t t c ngh a lý nh th t rõ bi t. Ví nh h không, kh p t t c ch ; pháp b c ng l i nh th , kh p t t c ch . N u B Tát hi u rõ các pháp, ph i bi n tài, r i ng chánh trí, phân bi t cú ngh a, li n hay ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Bi n Tích nói: N u B Tát có trí tu gi i thoát, ra làm vi c u không ch p t ng, vì tâm không ch p t ng, nên không t ng gi m, không ng, không lay, i v i t t c ngôn ng nh lý mà hi u, chê bai khen ng i c ng không chuy n ng. G p c t t c ngôn ng ngo i o, t t c ngôn ng Nh Lai, ho c trong ho c ngoài, ho c n, ho c hi n, u xem bình ng, không có sai khác, bi t rõ t t c s v t u v n i t ch di t³⁰, tâm không bao gi tr tr c, an nhiên không ng, nh núi Di u Cao³¹, không có t ng ng chuy n. B Tát y trí tu gi i thoát, tr v tâm t ch di t. T c là ch ng c Ph t nh t thi t trí.

B Tát H i Ý nói: B Tát có trí tu nh bi n l n, muôn pháp u v m t v bình ng. B Tát a v n t ng trì c tính c a s v t, m t mùi v không sai khác, bi t rõ các pháp vôn là ch n t tánh, u là vô s h u³²; do nhân duyên sanh ra s v t, t c là ngh a chân th t, n i ch n sinh ra các c n lành, rõ bi t các pháp là nh v y, không t ng không gi m, b n tính x a nay, ph c l i không cùng, r t ráo v ng l ng, không o n không th ng, t bi t nh th t. L i n a, i v i chúng sanh kh i tâm vô l ng, không quên không m t, th ng sanh tâm tôn tr ng, vì h gi ng nói rõ ràng, bình ng ch bày pháp b t c ng, r ng vì các chúng sanh, gieo tr ng c n lành. B Tát y, th ng m c áo giáp tinh t n, ch c ch n ch ng c Ph t nh t thi t trí.

B Tát Di u Cao V ng nói: Các chánh s ph i bi t: "Ph t nh t thi t trí", ch a d gì bi t rõ, khó mà l ng trong ph n th ch ng. Vì sao th ? N u các B Tát v t qua t t c tâm h nh c a chúng sanh trong th gian, v t qua

t t c ki n v n chúng sanh trong th gian, cho n tin, a, hi u, bi t, u hay v t qua chúng sanh trong th gian, tri t th t hành b thí, trì gi i, nh n nh c, tinh t n, thi n nh và trí hu . Ph c c gom góp cao h n núi Tu Di. B Tát y li n ch ng n Ph t nh t thi t trí.

B Tát Ái Ki n nói: i B Tát i v i c nh sáu tr n, quán không ch quán, cho n duyên không ch duyên, vì sao? Vì ho c s c ho c tâm b n tánh thanh t nh, vì s c thanh t nh, m t không ch xem, vì ti ng thanh t nh, tai không ch nghe, vì h ng thanh t nh, m i không ch ng i, vì mùi thanh t nh, l i không ch rĩ, vì xúc thanh t nh, thân không ch bi t, vì pháp thanh t nh, ý không ch duyên, s d vì sao? Vì các c n thanh t nh t tánh v n không, không t , không tha, không ai, không nhàm, t tánh bình ng, quán sát chúng sanh, không có cao th p, u là bình ng. i v i giáo pháp c a ch Ph t, kh i tâm quy t nh, không sanh nghi ho c, a giáo pháp không nhàm chán, ng r i li n b thí³³, thí không h i ti c d n d n hay viên mãn t t c Ph t pháp. i B Tát y, hành c nh v y ó, li n ch ng c Ph t nh t thi t trí.

B Tát H V ng nói: i B Tát an tr tâm b thí nh n nh c; n u có ai h y bán, m nh c, trách móc, o, trong lúc y, B Tát không sanh tâm gi n t c, mà còn hoan h th ng xót, i v i các chúng sanh, th ng k t b n lành, không có t ng mình và ng i, không có ng i n ng h y mà c ng không có k s h y, các s v t u không, trong không, ngoài không, t ng ng i, t ng ta u là tr ng không, do ó th ng sinh tâm vui m ng, ra làm vi c b thí. Dù có ai mu n sinh u, m t, tay, chân, v con, quy n thu c, cho n thân m ng, không s n không ti c, vui m ng b thí. B Tát a tìm c u giáo pháp nhi m m u, n u nghe m t bài k b n câu, dù có m t ngôi v chuy n luân v ng³⁴ c ng không luy n ti c; n u c m t chúng sanh nào, phát tâm b , dù có c ngôi v Thích³⁵ c ng không có gì a thích. N u t m nghe nh ng giáo pháp ít có, dù có c ngôi v Ph m Thiên³⁶ c ng không a m n. N u ng th y các c Nh Lai, dù cho có c a báu ch a y trong 3.000 i thiên th gi i c ng xem nh ngói á. a th y các c Ph t vui m ng tràn ng p, y các giác quan, thành t u c pháp ph n b , li n hay ch ng c Ph t nh t thi t trí.

B Tát Vô Biên Th nói: i B Tát không có t ng ngã ki n³⁷, quán sát t t c s v t u là thanh t nh, không sanh nghi l m, li n hay c th y t t c các c Ph t, nhìn các s c không có tham tr c, không v ng t ng theo s c, nhìn các chúng sanh, không c ch p theo chúng sanh, cho n quán sát t t c s c t ng trong th gian c ng nh th . Nh c nhñ ã th y t t c cõi Ph t u là thanh t nh, vì nghi p báo³⁸ thanh t nh, li n ng y thiên nhñ³⁹, i th n thông r i c y hu nhñ, tròn y Ph t pháp b t c ng⁴⁰ li n c y pháp nhñ, o n h t phi n não li n ng y

Phật nhân. B Tát y s ng y th p l c⁴¹, li n ch ng ng Phật nh t thi t trí.

B Tát Vô Biên Tác H nh nói: T t c ch làm c a ch Phật u là b , vì sao? B th ng sanh ra t t c trí tu , không n i t ng, không ngo i t ng c ng không trung gian. Th nên B Tát i v i t t c s v t không bao gi ch p tr c, bao nhiêu phi n não gi i d t h t không còn, không có vi c ma, v t ngoài c nh gi i c a ma. B Tát y li n ch ng c Phật nh t thi t trí.

B Tát Phá Ch Ma nói: N u B Tát không kh i ngã ki n, li n xa lìa các cô ch p, các c ch p không sanh, lánh c nghi p ma, li n hay rõ ng các u n⁴², các u n u không ngã t ng h ng di t, ngã t ng di t r i, ma không làm h i, ma nghi p ã di t, gi i thoát các ch ng ng i, xa lìa các ch ng ng i, li n ng b . y g i là ch ng n Phật nh t thi t trí.

B Tát Vô u Th nói: N u ng i nào t o nghi p b t thi n, th ng sanh lo s , n n n t trách. N u ng i t o các nghi p thi n, không có lo s . Th nên B Tát th ng th t hành pháp lành, không có gián o n, hiền ti n liên ti p, t c không b lo t n th ng tên c phi n não, li n m c áo giáp tinh ti n, ch ng n Phật nh t thi t trí.

B Tát Nh t Th Ngh a Thành nói: N u các thi n nam, gi i pháp y , h nh nguy n y , li n hay an tr gi i pháp c n b n. Vì nh h ng th m, kh p xông t t c , nh ng hay lìa các l i l m, xa lìa các vi c ác m i c giác ng hoàn toàn, khi giác ng r i m i hoàn thành nh t thi t trí. Do ó ph i bi t gi i pháp y là g c, ph n b m i c thành t u. B Tát rõ bi t nh th , t c là ch ng n Phật nh t thi t trí.

Nh th ó các B Tát m i ngài nói pháp r i, trong pháp h i có v Thiên Tâu Su t, tên là Ph Khai Hoa, nói lên l i n y: Các B Tát! Vì nh trong th gian có lo i cây Di u Hoa, cây p hoa n tròn y, s c h ng sung mãn nhi u ng i a thích. Các v B Tát c ng l i nh v y, n u các pháp m u gi i thoát, nh hoa n tròn y, trang nghiêm. T t c i B Tát r t là a thích.

L i c ng nh nh ng cây hoa trong v ng cung tr i ao L i⁴³, cao l n trang nghiêm, hoa n tròn tr a, c các v tr i a thích. i B Tát, n u các pháp gi i thoát, hoa giác ng n trang nghiêm. T t c B Tát và các nh n thiên r t là a thích. C ng nh viên ng c ma ni t i th ng v i, trong s ch không có t v t, c nh ý; i B Tát trong tâm thanh t nh, không có các c u nhi m, y công c th ng pháp. Nh th t c là ch ng c Phật nh t thi t trí.

Thiên T Quang Minh Khai Hoa nói: Các B Tát nh m t tr i chi u y n sáng, phá các ch t i t m, t t c s c t ng c hi n bày. i B Tát c ng l i nh th , trí hu sáng su t, chm vào u c di u pháp, soi kh p chúng sanh, di t tr các si ám. Khi si ám ã di t thì không b ngu mê che l p; th ng i theo con ng sáng. Th nên, B Tát ch đ n cho nh ng chúng

s h u', vì 'vô s h u', nên i v i nh t thi t trí, không ch ch p tr c, ch ng ph i s c th , th , t ng, hành, th c u không th th (ch p tr c).

y m i g i là nh t thi t trí. Không có pháp t ng⁵², nh ng u 'pháp t ng'. y g i là 'nh t thi t trí'; không th ch ng b thí ba la m t, không th ch ng trì gi i ba la m t, không th ch ng nh n nh c ba la m t, tinh t n ba la m t không th ch ng, thi n ba la m t không th ch ng, bát nhã ba la m t c ng không th chúng. S d vì sao? Vì các pháp 'vô s c'. Th nên nh t thi t trí c ng 'vô s c'.

L i n a, các v B Tát! Nh t thi t trí không ph i ba i có th ng, i ã qua không th ng, i hi n t i không th ng, i ch a n c ng không th ng, vì không tr tr c trong ba i. Không nhãn th c 's quán', mà c ng không có nh , t , thi t, thân, ý 's quán'. Vì c sao? Vì lià các c nh gi i. Các v i B Tát thành t u nh t thi t trí, ph i nh th mà tr . Lý do vì sao? Vì t t c pháp c ng nh th mà tr . Các pháp bình ng, nh t thi t trí c ng bình ng, cho n pháp c a ch Ph t cùng pháp c a phạm phu u là bình ng. Nh v y, t t c pháp bình ng. Th nên g i là 'nh t thi t trí'. i B Tát! Ph i nh th mà tr , nên h c úng nh v y. Vì nh b n i⁵³ t tánh u không, ngh r ng v n t có tánh c ng không th c. Vì sao? B i vì t tánh v n không; trong th gian các pháp thi n và b t thi n, t tánh không c ng không th c. Vì sao? Vì không phân bi t. Phân bi t ã không, y là ngh a chân th t.

Lúc y B Tát Di u Ki t T ng nói pháp y xong trong pháp h i có hai nghìn thiên t , ch ng ng vô sanh⁵⁴ pháp nh n; m t muôn hai nghìn thiên t khác phát tâm vô th ng chánh ng chánh giác.

---o0o---

QUYỂN THỨ II

Ngài i s Pháp Thiên, ng i Tây Thiên Trúc, hi u thông ba t ng kinh i n, vâng chỉ u ch nhà Vua d ch.

Lúc b y gi i B Tát Bi n Tích th a tr c B Tát Di u Ki t T ng r ng: Chúng ta cùng n ch Ph t xin h i: " i B Tát nên an tr th nào?" Khi y B Tát Di u Ki t T ng, trong pháp h i không r i pháp t a, thu hình B Tát, hóa hình t ng Nh Lai, y t ng t t, gi ng c Thích Ca Nh Lai, không khác chút nào, li n b o B Tát Bi n Tích r ng: "Nh Lai ây, ông nay c h i. Lúc b y gi B Tát Bi c Tích, không bi t Nh Lai hóa t ng, n tr c ch Ph t, phát l i h i r ng:

- B ch Th Tôn! i B Tát ph i an tr th nào?

Hóa Ph t áp r ng

- Nh Ta ã làm, B Tát ph i nh th mà tr

B Tát Bi n Tích b ch:

- Nh Ph t Th Tôn ph i an tr nh th nào?

Hóa Ph t áp r ng:

- Không th t hành nh ng pháp trì gi i, nh n nh c, tinh t n, thi n nh, trí tu ; không tr tr c cõi d c, cõi s c, cõi vô s c, không tu thân nghi p, không phát kh u nghi p và không kh i ý nghi p. Nh v y, trong t t c ch u 'vô s hành'⁵⁵ Thi n nam t ! t t c s hành u nh huy n hóa.

B Tát Bi n Tích th a: Nh Ph t Th Tôn c ng là t ng huy n hóa ?

Hóa Ph t áp r ng:

- Vâng úng th ! i B Tát ph i nh th mà tr .

B Tát Bi n Tích li n b ch Ph t r ng:

- Vì sao Th Tôn c ng b t ng huy n hóa?

Hóa Ph t áp r ng:

- Vâng, thi n nam t ! T t c m i s m i v t u là t ng huy n hóa.

B Tát Bi n Tích th a:

- Th t úng nh v y! Các s v t c tính c a nó u không, u nh huy n hóa. Nh ng t i sao c Ph t Th Tôn ta c ng là huy n hóa?

Hóa Ph t áp r ng:

- Thi n nam t ! ch ng nh ng Ph t n y là t ng huy n hóa, mà là t t c các c Nh Lai u là t ng huy n hóa.

B Tát Bi n Tích th a:

- Ai là k n ng hóa?

Hóa Ph t áp:

- T nghi p thanh t nh, không có n ng hóa và s hóa, c ng không có ngã, không có nhân, không có chúng sinh, không có th gi , không có s phu, không có th c gi , không có b c già la⁵⁶ không có t ng Ph t, không có các t ng d sanh...

B Tát Bi n Tích b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Ph i h c th nào m i c b ?

Hóa Ph t áp r ng:

- T t c pháp 'vô s h c'; B Tát ph i h c nh th ; cá pháp 'vô s hành' B Tát ph i h c nh th ; các pháp 'vô s úy' B Tát ph i h c nh th ; Các pháp không nghi l m, B Tát ph i h c nh th ; các pháp không ch có, không ch duyên, không h v ng, không t t p, không ch làm, không v n t , không sanh, không di t, không ã có, không hi n có, không huy n hóa, không s c t ng, không trí s quán, là t t c v ng t ng. i B Tát ph i h c nh th . H c nh th ó m i g i là chánh h c. Không ch gi m m t, c ng không t ng tr ng, n u ai h c nh th , không ch xa lìa, không ch hý lu n, không ch a thích, không ch nhàn chán, không vui, không gi n, không n không i. H c c nh th g i là chánh h c. Th nên, n y thi n nam t !

n u có ng i nào a c u Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, ph i bi t c tính các pháp không luân h i, không ni t bàn, không l y, không b , không thí, không xan, không gi i, không ph m, không nh n, không gi n, không siêng, không bi n, không nh, không lo n, không trí, không ngu, không h c, không vô h c, không hành, không b t hành, không s c, không s ch ng, không b , không Ph t pháp, không ngã t ng, không nh n t ng, không chúng sanh t ng, không th gi t ng, không b c già la t ng, không pháp t ng, c ng không phi pháp t ng, không h u t ng, không vô t ng. Vì c sao? Vì các pháp nh huy n hóa, không hai, không sai khác, không t ng ng chuy n. T t c pháp không s c ch p t ng, m t không th quán sát; t t c pháp không t ng phân bi t, không tâm s tri, các s v t b n tính v n không, không có pháp gì có th hành, không có b có th ng. Th nên, thi n nam t ! Các i B Tát ph i hành nh th , tu h c nh th . N u có thei65n nam t nào nghe các l i trên, không sanh tâm s s t, ch ng sanh lòng nghi l m, li n ch ng b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

L i n a, thi n nam t ! Ví nh h không, không th t n h i, l a không th t, gió không th chuy n, n c không th t, b i không th dính, khói, mây, s m, sét, u không th m c, vì h không, không ng n ng i. i B Tát c ng l i nh th , tâm không ng n ng i, không b ng chuy n b i các s v t, không a mu n, không nhàm b , tâm nh h không, các u n ma⁵⁷v.v...không th làm lay ng. Các B Tát y, s ch ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác; th ng vì chúng sanh làm vì c l i ích v i không bao gi cùng t n.

Lúc y, c hóa Ph t nói pháp y r i, n mà không hi n. B Tát Di u Ki t T ng tr l i b n hình. B Tát Bi n Tích n tr c B Tát Di u Ki t T ng th a r ng:

- Nh Lai Th Tôn t ch n nào n, v a m i thuy t pháp, r i v n i nào?

B Tát Di u Ki t T ng áp:

- Tr c không ch nào n, nay Ngài c ng không v n i nào c !

- H i: n mà không n, v y t ch nào n?

- áp: T tâm nh nh n.

B Tát Bi n Tích th a:

- Nh Ph t ã nói, t t c Nh Lai u là t ng huy n hóa, t ng huy n hóa thì không t âu n c , c ng ch ng v n i nào, ph i nh th không?

Di u Ki t T ng áp:

- úng v y! úng v y! nh t ng bi n hóa, không n không i. T t c s v t, t t c chúng sinh u nh th c .

B Tát Bi n Tích l i h i:

- T t c s v t tr ch nào?

B Tát Di u Ki t T ng áp:

- T t c s v t không t tánh, ph i tr nh th .

L i h i:

- T t c chúng sanh làm sao tr ?

áp: - T t c chúng sanh, nghi p báo⁵⁸ c a h c ng ph i tr nh th .

L i h i:

- Nghi p báo c a t t c chúng sanh nh th nào?

áp: - Các pháp không sanh c ng không nghi p báo, các pháp bình ng, nh v y an tr .

L i h i; - Không nghi p báo, t i sao chúng sanh nói có b nghi p báo?

áp: - Nh ch tác nghi p, nh ch th báo. y là nghi p báo.

L i h i: - Nghi p báo chúng sanh tánh không, ã là không, ch nào lãnh th ?

áp: - Nh pháp chân th t, không nghi p, không báo, và không có sanh, ch ng có ch ng không. y là nghi p báo. Song nghi p báo chúng sanh, không quên không m t, t nghi p tánh không là ngh a chân th t. B Tát Di u Ki t T ng tr l i các câu h i xong.

Trong pháp h i c a c Thích Ca Mâu Ni có các Tôn Gi Xá L i Ph t, A Nan cùng các v Thanh V n⁵⁹ khác, nh s c oai th n c a Ph t; ng nghe B Tát Di u Ki t T ng ã nói pháp nhi m m u. Lúc y Xá L i Ph t li n t ch ng i ng d y b ch r ng:

- Th a Th Tôn, th t là ít có! Các B Tát kia m i v dùng nhi u ph ng t i n khôn khéo, tuyên nói các pháp nhi m m u; n u ai nghe c, ch c ch n s pháp tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

c Ph t b o ngài Xá L i Ph t:

- i B Tát ph i em tâm "vô tr c"⁶⁰, tu h c các h nh, dùng tâm không bi ng nhạc tuyên nói chánh pháp. Xá L i T ! Nh ch th t hành c a B Tát, s ng qu báo, s có trí hu , và ch nói pháp u c ng nh th . Nh Xá L i T , ch th t hành, ch h c v n u là h nh Thanh V n, còn có tr c t ng, ch c trí hu c ng l i nh th !

Lúc b y gi có m t v B Tát tên là Quang Nghiêm li n t pháp tòa ng d y, n tr c ch Ph t, b ch cùng Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Th nào g i là h nh Thanh V n?

Ph t nói:

- Thi n nam t ! h nh Thanh V n i v i s v t th ng có h ng l ng, i v i vi c tu hành không th xa lìa các t ng, a r i sanh t , ch ng n ni t bàn, chán b chúng sinh, không mu n t , trí hu h p hòi, không có tâm r ng l n, do ó B Tát quán sát h nh Thanh V n, xem là t m th ng, trí hu không có h ng l ng, nh ng th ng r ng chúng sinh, l i ích vô l ng.

Khi y B Tát Quang Nghiêm l i b ch Ph t r ng:

Th a Th Tôn! B Tát Di u Ki t T ng và các i S⁶¹ kia, có th ng xuyên n pháp h i n y thuy t pháp nhi m m u không? Chúng con r t a nghe. Vì sao? Vì B Tát Di u Ki t T ng ã ch ng ng pháp th m thâm, vào c c a gi i thoát⁶², dùng vô ng i bi n tài, khéo nói pháp c t y u.

Lúc b y gi c Thích Ca Mâu Ni, li n dùng th n l c c nh giác, b o B Tát Di u Ki t T ng, n trong pháp h i. T c th i B Tát Di u Ki t T ng cùng hai m i l m v i B Tát và i chúng nhân thiên, ng n ch Ph t Thích Ca Mâu Ni, m i v u m t nh l d i hai chân Ph t, i ba nhi u ba vòng, r i ng i m t bên. Khi y, B Tát Quang Nghiêm li n th a v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Vì sao i S r i ch Ph t, n n i khác thuy t pháp?

Di u Ki t T ng áp:

- Ch Ph t thuy t pháp, cao siêu khó hi u, lia các ngôn ng , ch ng ph i trình tôi hi u c.

B Tát Quang Nghiêm nói:

- Ch Ph t thuy t pháp, cao siêu khó hi u, nh b c i S trí tu cao c ng, còn không th hi u, chúng tôi làm sao mà hi u cho n i?

B Tát Di u Ki t T ng nói:

- Ch có Ph t cùng Ph t m i hay thông su t, tr b c Nh Lai, không th tín ng . Th nên, tôi nay tùy s c di n nói, ch thuy t pháp kia, nh ng úng nh pháp mà nói, i v i pháp gi i ch n t⁶³, ch ng ph i ly, không ph i b t ly. Nói c nh th , m i là thuy t pháp. i v i các ngôn ng , các hý lu n, i v i các danh t ng, các sanh di t c ng ch ng ph i ly, ch ng ph i b t ly, các pháp bình ng. y g i là thuy t pháp. Các pháp không t t ng, không tha t ng, không pháp t ng c ng không phi pháp t ng, không t ng luân h i mà c ng không t ng ni t bàn. y g i là thuy t pháp.

Lúc b y gi c Ph t Thích Ca Mâu Ni, khen ng i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Lành thay! Hay thay! Nh Di u Ki t T ng ã thuy t pháp chân th t. Vì sao? Vì các pháp ly ngôn thuy t, ly t t c t ng, không có pháp l n, c ng không có pháp nh , o n các phân bi t, không có ch quán ch th y, v tâm tam mu i⁶⁴, ch a có m t pháp nào ho c t ng ho c gi m. Thuy t pháp nh th g i là gi i pháp, t c g i là th y Ph t.

Khi c Thích Ca Mâu Ni nói pháp y u n y, trong pháp h i có tám nghìn B Tát ch ng qu Vô Sanh Pháp Nh n, có hai tr m thiên t , phát tâm i th a, giây phút ngh r ng: Ph t pháp r t là cao siêu, khó hi u khó bi t, không th cùng t n, nh ng riêng chúng tôi thi t khó hi u ngh a cao siêu y. Th hành các th ng h nh, ch ng n vô th ng B , không nh qu Thanh V n Duyên Giác c u n Ni t Bàn quy t nh không nghi l m, lúc y thoái

chuyển tâm i th a. Trong lúc ó, Th Tôn bi t rõ ý ngh c a các Thiên T , b o các Thiên T r ng:

- Các ông ch kh i tâm gi i ãi, thoái th t h nh i th a⁶⁵, nên phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, kiên c không rút lui.

Lúc b y gi c Thích Ca Mâu Ni vì mu n các thiên t , li n hóa hi n m t thân tr ng gi , tay b ng bình bát y ng các v t th c, vào pháp h i n ch c Ph t, thành tâm dâng bát c m lên c Th Tôn, r i u m t l y d i chân c Th Tôn tác b ch r ng:

- Cúi mong Th Tôn th ng xót n p th cho n n y.

Khi y, Th Tôn theo ý tr ng gi nh n các v t th c n y. B y gi B Tát Di u Ki t T ng t ch ng i ng d y, ch p tay cung kính b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Ph t th n, không có h ng l ng, giáp kh p pháp gi i mà không có tr tr c, không th y k thí, không th y ng i th , u là bình ng úng nh pháp th th c. Lúc y, Xá L i T tâm sanh nghi ng , n c a tr ng gi t âu mang n? âu ph i t ch B Tát Di u Ki t T ng hóa hi n làm Ph t s ? c Th Tôn bi t trong tâm c a Xá L i T nghi, li n b o Xá L i T r ng:

- Xá L i T ch ngh nh th ; ho c n ho c i, Ph t t bi t th i.

Lúc b y gi c Th Tôn th th c xong bình bát d i t, bát kia thông xu ng th gi i h ph ng, m i m i cỡi Ph t hi n nói pháp y u, tr c m i c Ph t bình bát u hi n ra. Các Ph t t , m i ng i u h i:

- Bát n y t âu a n?

Các c Ph t u nói:

- Th gi i th ng ph ng, g i là Ta Bà, có c Ph t Th Tôn, hi u là Thích Ca Mâu Ni, hi n nay ang thuy t pháp. Bình bát n y t kia mà n, vì mu n giáo hóa các v B Tát. Bát kia tr i qua b y m i hai cỡi Ph t, s nhi u nh các sông H ng. Có m t th gi i tên là Quang Minh, c Ph t ó hi u là Quang Minh V ng Nh Lai ng Cúng Chánh ng Chánh Giác, hi n t i thuy t pháp tr c. c Ph t kia, tr gi a h không.

Khi y Ph t Thích Ca Mâu Ni phóng bình bát r i, li n b o Tôn Gi Xá L i Ph t r ng:

- Ông nên dùng th n l c quán sát bình bát ch nào, tr n i âu?

Xá L i Ph t li n vào m i nghìn môn Tam Ma a⁶⁶, trong nh y, dùng s c trí c a mình và s c th n thông c a Ph t; m i nghìn cỡi Ph t kh p quán sát bình bát n y, không th y ch trú. T trong i nh ra r i, b ch v i Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Nh con ã quán sát tr i qua m i nghìn cỡi Ph t, không th y ch s tr c a bình bát n y.

Lúc y, c Th Tôn li n b o tôn gi i M c Ki n Liên⁶⁷ r ng:

- Ông dùng th n l c quán sát bình bát, tr ch nào?

Lúc bấy giờ Tôn Giả M c Ki n Liên, vâng thánh ch c a Ph t, li n nh p tám nghìn nh môn, tr trong nh kia, dùng th n l c c a mình, n i th gi i h ph ng, tám nghìn cõi Ph t, quán sát bình bát n y c ng không th y tr ch nào c . T trong nh xu t, n tr c b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Con dùng s c th n thông xem kh p th gi i h ph ng tr i qua tám nghìn cõi Ph t, không h th y bình bát tr ch nào.

o n, c Th Tôn li n b o Tôn gi Tu B ⁶⁸ r ng:

- Ông dùng s c th n thông, quán sát bình bát, nay ch nào, và tr âu? Tu B vâng thánh ch c a Ph t, li n vào nh môn m t muôn hai nghìn; trong nh y, tr i qua m t muôn hai nghìn cõi Ph t, quán sát bình bát n y không th y tr ch nào, t trong nh ra, t i tr c c Ph t, th a r ng:

- B ch Th Tôn! Con v n th n l c, tr i qua m t muôn hai nghìn cõi Ph t, xem kh p n i, nh ng không th y bình bát y tr ch nào! Nh v y ó, n m tr m t hàng Thanh V n, m i v t dùng th n thông và s c thiên nhân, quán sát kh p n i, nh ng u không th th y!

Lúc bấy giờ, Tôn gi Tu B , b ch v i i B Tát T Th ⁶⁹ r ng: Nh n gi c th ký⁷⁰, m t i b x thành Ph t; cúi mong Tôn gi nh p nh, quán sát bình bát n y tr âu khai th cho i chúng. B Tát T Th b o Tu B r ng:

- Tôn gi tôi c th ký m t i thành b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Song, có B Tát Di u Ki t T ng cho bi t t t c nh môn, danh t còn không l u ý, hu ng là ch ng nh p. B Tát Di u Ki t T ng ch ng bi t, ch tu ch hành u c thông su t. Tu B ! Ch hành s c a các c Ph t Nh Lai, nay tôi âu có th bi t c ? Th nên th n thông, trí tu c a tôi âu có bì k p B Tát Di u Ki t T ng! Nay c Th Tôn phóng bình bát ra ch có Di u Ki t T ng là bi t ch tr , ngoài ra không ai bi t c.

Lúc y, Tu B n tr c Th Tôn, b ch r ng:

- B Tát Di u Ki t T ng, tr c Nh Lai, không ai h n n i v vi c phóng bình bát c a c Th Tôn. Cúi mong T Ph s t ch B Tát Di u Ki t T ng, dùng i th n thông mang bình bát n pháp h i, ch cho i chúng rõ bi t đ ra làm Ph t s .

Lúc bấy giờ c Th Tôn li n b o B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Di u Ki t T ng! Ông bi t bình bát y ng tr ch nào? L i n i nào? B Tát Di u Ki t T ng, vâng l i Ph t đ y, nh ng t suy ngh : Tôi nay không nên r i pháp tòa, không lia h i Ph t, không nên n thân n i khác, ph i l y bình bát kia, ch cho i chúng. Ngh r i li n vào chánh nh (tam ma a), lúc trong nh, d cánh tay m t n th gi i h ph ng, tr i qua các cõi Ph t, n tr c m c Ph t. Tay nhi m m u kia pháp ra ti ng nói: "Tôi nay kính l y các c Ph t, th y tôi là Ph t Thích Ca Mâu Ni, h i th m c Th Tôn, có ít b nh ít não, khinh an thi n duy t không? H i l i y r i, m i l

chân lông trong cánh tay phóng ra trăm nghìn y n sáng, m i m i y n sáng có trăm nghìn hoa sen, trên m i hoa sen u m t c Nh Lai ng i trên ó. M i c Nh Lai u khen ng i Ph t Thích Ca Mâu Ni. M i th gi i u b sáu th ⁷¹ ch n ng; hi n hào quang v i, chi u kh p cỡi Ph t, l i hi n tràn phan b o cái, các nghiêm s c làm Ph t s . Nh v y m i m t cỡi Ph t u có nh th , qua b y m i hai cỡi Ph t s nhi u nh cát sông H ng r i, n cỡi Ph t Quang Minh V ng, tay kia phát ti ng chào h i kính tr ng, c ng l i nh th , l i phóng ra trăm nghìn y n sáng, trong m i hào quang có trăm nghìn hoa sen, trên m i hao sen u có Ph t ng i, các c Ph t u khen ng i Thích Ca Nh Lai, y n sáng giao chi u, su t thông vô l ng!

Lúc b y gi , trong pháp h i c a Ph t Quang Minh V ng, có m t v B Tát tên là Quang Tràng⁷², t ch ng i ng d y, n tr c b ch c Quang Minh V ng Nh Lai r ng:

- Cánh tay nhi m m u này t âu n? hi n t ng phóng quang nh th , l i trong hào quang có hi n hoa sen, trên các hoa sen có c Nh Lai, m i c Ph t u khen ng i c Thích Ca Mâu Ni. T ng y ý ngh a th nào? Xin Ph t ch d y!

c Quang Minh Vương Nh Lai b o B Tát Quang Tràng r ng:

- Th ng ph ng cách ây b y m i hai cỡi Ph t, s nhi u nh cát sông H ng, có m t th gi i tên là Ta Bà⁷³. c Ph t hi u là Thích Ca Mâu Ni ng Chánh ng Chánh Giác, hi n t i thuy t pháp giáo hóa chúng sinh, cỡi kia có m t v B Tát tên là Di u Ki t T ng, y i công c, m c áo giáp tinh ti n không th ngh bàn, có s c i trí, ã n b kia. Vì B Tát y trong pháp h i c a Ph t Thích Ca Mâu Ni kia, không ng d y t pháp tòa, d cánh tay m t l y bình bát kia, vì duyên c y, nên m i có i m lành n y.

Lúc b y gi c Quang Minh V ng Nh Lai, t trong chân mày phóng ra hào quang sáng soi kh p b y m i hai cỡi Ph t th ng ph ng s nhi u nh cát sông H ng n th gi i Ta Bà, chi u kh p r ng l n, nh ng chúng sanh th gi i Ta Bà nh y n sáng y r t là hoan h nh v chuy n luân v ng⁷⁴. Nh ng ai th t hành h nh B Tát, nh y n sáng y chi u soi, u ng ch ng qu , t hành viên mãn. Còn các v i B Tát, u ng y n sáng m t tr i i nh. Nh ng hàng th t hành v h nh Thanh V n u ng tám pháp môn gi i thoát⁷⁵. Các v B Tát cỡi Ph t Quang Minh V ng kia, nh y n sáng c a Nh Lai u ng th y Ph t Thích Ca Mâu Ni t i th gi i Ta Bà n y, g m c B Tát Di u Ki t T ng các chúng Thanh V n vây quanh thuy t pháp.

Khi y, i B Tát Quang Tràng th y ác nghi p trong tr c c a chúng sinh th gi i Ta Bà n y, sanh lòng th ng xót, li n b ch v i c Quang Minh V ng Nh Lai r ng:

- Th a Th Tôn! Con nh y n sáng c a Ph t th y ng th gi i Ta Bà kia, u ác y nh y. Các i B Tát sanh ch ó, vì nh ng c l u ly trong bìn l y, vi c y nh th nào?

Lúc b y gi , c Quang Minh V ng Nh Lai b o B Tát Quang Tràng r ng:

- Thi n nam t ch nói nh th , qu c c a chúng ta, các v th t hành h nh B Tát, trong m i ki p, tu t p thi n nh, nh ng không b ng chúng sanh th gi i Ta Bà kia, phát kh i m t ni m y tâm t , bi, h , x , li n hay thu ho ch, công c vô l ng, di t tr t t c phi n não tr ng ch ng. Vì sao? B i vì chúng sanh th gi i Ta Bà r t là mãnh l i, th nên các B Tát sanh trong cõi kia, vì mu n h trì Ph t pháp, ông nay, ch nên sanh tâm bu n khóc!

Lúc b y gi các chúng B Tát trong pháp h i c a c Ph t Thích Ca Mâu Ni, nh y n sáng chi u soi qua, li n b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Vì duyên gì có y n sáng y chi u soi nh th , c ng khi n chúng con sanh tâm i hoan h , các chúng sanh th y th di t các phi n não! c Ph t Thích Ca Mâu Ni b o các B Tát r ng:

- Thi n nam t ! h ph ng cách ây b y m i hai cõi Ph t can già sa⁷⁶, có m t th gi i tên là Quang Minh, n i y có c Ph t Nh Lai hi u là Quang Minh V ng, ng chánh ng giác, hi n t i thuy t pháp, giáo hóa chúng sanh. c Ph t kia trong chân mày phóng ra y n sáng l n, chi u soi kh p cõi Ta Bà n y. Lúc y các v B Tát l i b ch Ph t r ng:

- Th Tôn! Chúng con, gi ây mu n th y y n sáng c a th gi i kia, kính mong c Quang Minh V ng và các v B Tát dùng s c th n thông⁷⁷, khi n cho chúng con c th y.

Lúc b y gi c Thích Ca Mâu ni, d i chân Ngài hi n nghìn t ng b c luân⁷⁸, trong b c luân kia phóng ra y n sáng l n, d i soi n b y m i hai th gi i, s nhi u nh các sông H ng, r ng l n chi u sáng n cõi Ph t Quang Minh. Khi y, các chúng B Tát n ng n i y n sáng c a Ph t u th y c c Ph t Quang Minh V ng kia và các v B Tát, r i thu ho ch c pháp môn tam ma⁷⁹, ng n èn Di u Cao. Lúc y h ph ng m i cõi Ph t y n sáng kh p soi, cùng th gi i Ta Bà n y, cùng nhau c th y không có chi ng n ng i c . Nh th các th gi i h ph ng cho n các chúng B Tát cõi Ph t Quang Minh V ng cùng các v B Tát th gi i Ta Bà n y l n nhau nhìn th y, h t lòng kính tr ng. Thí nh m t tr i sáng di t h t các ch t i t m, t t c chúng sanh u c th y nhau c ng l i nh v y.

Lúc đó, các B Tát kia mới vội vã phát khởi tâm tinh tấn, chuyên cần đi quỳ.

Lúc bấy giờ B Tát Di u Ki t T ng d cánh tay n tr c c Quang Minh V ng Nh Lai, tr gi a h không, ng khi l y bát, có nhi u v i B Tát các cõi Ph t vô s tr m nghìn bình bát n th gi i Ta Bà, i m t ng chỉ u sáng u c t m n. B Tát Di u Ki t T ng bình bát tr c Ph t Thích Ca Mâu Ni, tr gi a h không, khi y B Tát xu t nh, t ch ng i ng d y, n tr c c Ph t, l d i chân c Th Tôn r i b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Con vâng ý ch c a Ph t, n th gi i h ph ng tìm ch ném bình bát, nay tr c Ph t gi a h không, xin Ph t n p th .

Lúc y c Th Tôn m c nhiên lãnh th . Khi y, th gi i ch Ph t h ph ng cùng các chúng B Tát theo bình bát bay én, u n tr c Ph t Thích Ca Mâu Ni l kính hai chân c a Ph t, m i v x ng khen danh hi u c Ph t kia. Trong s ó có m t c Nh Lai Chánh ng Chánh Giác chào h i c Th Tôn có ít b nh ít não, khin an thi n duy t, khí l c d i dào không? Giáo hóa chúng sinh có m i m t không? Cung kính chào h i nh th ã xong, c Th Tôn an i r i ng i m t bên.

Lúc bấy giờ b o Ngài Xá L i Ph t r ng:

- Ông nay l ng nghe, tôi s vì ông nói rõ ch h nh nguy n và nhân c n b n thu i quá kh c a B Tát Di u Ki t T ng.

Khi y, Xá L i Ph t lãnh th l i d y ng i nghe. c Ph t d y:

- Xá L i Ph t, thu i quá kh , vô s tr m nghìn ki p câu ê na do tha⁸⁰ khi kia có c Ph t, hi u là Vô N ng Th ng Tràng Nh Lai, ng cúng chánh ng chánh giác, xu t hi n trong i. Th gi i c a c Ph t kia g i là B t Kh H y, có tám muôn b n nghìn chúng Thinh V n và m t muôn hai nghìn chúng B Tát. c Ph t kia nói pháp tam th a⁸¹, giáo hóa chúng sinh. Ngài c ng xu t hi n trong i ng tr c⁸², ác th , vì các chúng B Tát nói sáu pháp Ba La M t⁸³. Xá L i Ph t! Lúc bấy giờ, n i kia có m t v t kheo tên là Trí V ng, thông tu sáng su t, khéo nói pháp y u. V t kheo kia, g n n gi ng , p y mang bát vào trong thành vua, th l p i kh t th c. Thành ó g i là Qu ng i. Vì s c các n y , li n ra kh i thành, b ng g p ng i con c a v tr ng gi , tên là T nh Tý, ng i bên c ch t m u, th y v t kheo mang bát i qua, li n n tr c v t kheo có ý mu n xin chút n u ng trong bình bát. Lúc bấy giờ v t kheo th y v ng t kia, c n lành thu n th c, có i pháp khí⁸⁴, li n l y n trong bình bát hoan h trao cho. ng t c các th c n, pháp tâm hoan h , i theo t kheo Trí V ng n ch c a Vô N ng Th ng Tràng Nh Lai. Khi y ng t li n n tr c Ph t, nh l d i chân c Th Tôn. T kheo Trí V ng mang các ã kh t th c trao cho v ng t kia, d n r ng:

- Ông em các th c n n y cúng d ng c Th Tôn và i chúng, ông s ng vô l ng ph c báo.

ng t y theo l i v t kheo nói li n b ng n kia dâng lên c Th Tôn, nh ng n còn nhi u. Sau ó th t cúng d ng i chúng, các b t B Tát, Thanh V n trong pháp h i u l nh th th c n kia, t t c u no , nh ng n còn th a.

c Ph t b o Xá L i Ph t:

- ng t T nh Tý ã cúng d ng, tâm r t hoan h , li n n tr c Ph t nói bài k r ng:

Con dùng th c n quý,
Cúng Ph t và i chúng
Nay cúng d ng ã xong,
ng phúc báo không nghi.

Cúng dàng ã vô t n,
Công c c ng không cùng,
ã cúng d ng lên Ph t,
Quy t ng phúc vô biên.

Con em n quý,
Cúng dàng lên Th Tôn,
T ng tr ng các c n lành,
Ti p n i không cùng t n.

Nh th em m t bình bát c m, trong vòng b y ngày cúng d ng các c Nh Lai và chúng Thinh V n, B Tát, nh s c oai th n c a Ph t n còn mãi không h t. Lúc y t kheo Trí V ng b o ng T r ng:

- Ông cúng d ng r i ph i quy y Ph t, quy y Pháp và quy y T ng, tr n i ch giáo c a t kheo, quy y Ph t, Pháp, T ng, khi quy y r i tâm sanh hoan h , pháp lòng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác⁸⁵

Lúc b y gi cha m c a T nh Tý i tìm ki m con, n trong pháp h i c a Vô N ng Th ng Pháp Tràng Nh Lai, n r i nh l d i chân c Th Tôn r i ng m t bên. ng t T nh Tý th y cha m n, tâm sanh hoan h , chào h i cung kính, i tr c cha m , li n nói bài k r ng:

Cha m n r t quý,
Các Ph t r t khó g p,
Con c u i⁸⁶ giác ng ,
Vì t t c chúng sanh

Kh p quán t ng t t Ph t,
Thân phóng y n sáng p,
Nh ng ai có trí hu ,
Ph i câu qu B .

Con nay c u xu t gia⁸⁷

Xin cha m h a kh ,
Con không thích giàu sang,
Vì Ph t r t khó g p!
Lúc y cha m c a ng t , vì con li n nói bài k :
Ta cho ông xu t gia,
n Vô Th ng B
Ta nh nhân duyên ông,
S c ng h c nh th .

c Ph t b o Xá L i Ph t, lúc y ng t T nh Tý nh cha m cho i xu t gia. Sau ó cha m tin theo Ph t Pháp c ng l i xu t gia, tr v v i Ph t Pháp T ng hoan h tín th . Lúc b y gi l i có 500 ng i, ng phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, u v Ph t xin xu t gia, c Ph t u nhi p th . c Ph t b o Ngài Xá L i Ph t.

- Ông nay ph i bi t, t kheo Trí V ng khi ó, âu ph i ai xa l , t c là Di u Ki t T ng B Tát ngày nay, còn ng t T nh Tý là thân ta ngày nay. Xá L i Ph t! V tr c lâu xa, khi ta làm con ông tr ng gi nh Di u Ki t T ng B Tát trao cho ta bình bát, khi n ta phát tâm i B . L i n a, Xá L i Ph t! ta t khi m i phát tâm i b cho n k t qu viên mãn pháp th p l c⁸⁸, t vô s úy⁸⁹, t t c công c, trí không cùng t n, u nh Di u Ki t T ng B Tát phát kh i khai o cho. Vì sao? B i vì ch phát tâm c a ta c ng nh h không, không có ng n mé. L i n a, n y Xá L i Ph t! ã có m i ph ng vô l ng, vô s ng danh hi u Thích Ca Mâu Ni Ph t, gi ng nh ta ch c a Di u Ki t T ng, khai phát tâm b . L i n a, i quá kh các c Sa Nh Lai, các c Nh Lai y, ta trong vô l ng ki p x ng khen các Ngài, các Nh Lai y c ng ng v i ta ch Di u Ki t T ng B Tát phát kh i o tâm, c thành b c Chánh ng Chánh Giác chuy n bánh xe pháp⁹⁰ nhi m m u. L i n a, Xá L i Ph t! có các v th t hành h nh B Tát. u tiên tren cung tr i âu Xu t⁹¹, th hi n t ng giáng sanh, xu t hi n trong i; ban u sanh trong cung Vua, r i sau tu các h nh kh , cho n lúc ng i ch n o tràn⁹², u nh s giáo hóa ch o c a Di u Ki t T ng B Tát. Xá L i Ph t! ph i bi t Di u Ki t T ng B Tát là m hi n c a các v B Tát, vì s n xu t t t c các B Tát. Xá L i T ! nh ng l i ta nói u là chân th t, nhân duyên tr c kia, chúng ta ph i bi t nh th .

c Ph t gi ng nói l i y r i, t t c cõi Ph t trong m i ph ng, u hi n các th b o cái⁹³, mang n cúng d ng Di u Ki t T ng, trong m i b i cái, phóng ra y n sáng r ng soi kh p cõi Ta Bà, l i trong b o cái phát ra ti ng nói nhi m m u nh v y; Ph t Thích Ca Mâu Ni ã nói nh th , úng nh th , v tr c theo c Di u Ki t T ng kia phát tâm b

Lúc y, trong pháp h i c a Ph t Thích Ca Mâu Ni, nh ng v tr c thoái tâm b , 200 v thiên t th y c Ph t Th Tôn và Ngài Di u Ki t T ng B

Tát, hi n bày các vi c không th ngh bàn nh th và nghe Ph t nói nhân
duyên b n kh i, m i v u suy ngh nh th n y: Các i pháp vô th ng
c a ch Ph t khó mà nghe c, hu ng là c th y công c cao th ng
c a ch Ph t Nh Lai. Hôm nay, chúng ta i v i các c Th Tôn nên b
tâm h li t⁹⁴ tr c, nên phát tâm vô th ng i b , quy t n qu vô
th ng i b . Ngh nh th r i li n phát tâm Vô Th ng Chánh ng
Chánh Giác kiên c , không bao gi thoái chuy n.

---o0o---

QUYỂN THỨ III

Ngài i S Pháp Thiên, ng i Tây Thiên Trúc, hi u thông ba t ng
kinh i n, vâng chi u ch nhà Vua d ch.

Lúc b y gi c Th Tôn Thích Ca Mâu Ni l i b o ngài Xá L i Ph t r ng:
- Ông nay phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, th t hành các
h nh B Tát, không nên m tr c theo qu Thanh V n. Vì sao? N y Xá
L i Ph t, t t c chúng sanh trong s luân h i⁹⁵ không sanh lòng s hãi,
không do đ gi i thoát. Th nên các B Tát kh i lòng i tinh ti n, trong
n o luân h i, tìm cách hóa , khi n chúng sanh s kh sanh t , v t ra
ba cõi⁹⁶. Ông, n u ch thích qu Thanh V n, không th nào kh i tâm i b
⁹⁷, c u t t c chúng sanh. Th nên, t t c chúng sinh, n u c g p g
v có B Tát tâm, khuyên h ph i kh i s tinh ti n, li n ng gi i thoát sanh
t , c ng th ng phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Xá L i T !
Thu i quá kh có c Ph t ra i hi u là C Túc Công c Nh Lai,
y m i hi u: Nh Lai, ng Cúng, Chánh Bi n Tri, Minh H nh Túc,
Thi n Th , Th Gian Gi i, Vô Th ng S , i u Ng Tr ng Phu, Thiên
Nhân S , Ph t Th Tôn. Trong pháp h i c a c Ph t n y có chúng Thanh
V n hàng tr m câu ê⁹⁸, có tám nghìn chúng B Tát. c Ph t kia s ng lâu
10 muôn tu i. Có hai v Thanh V n là b c Th ng Th . M t v g i là Xu t
Hi n, trí tu nh t. V th hai g i là T n T t, th n thông nh t. Lúc y,
C Túc Công c Nh Lai, n gi th trai, p y, mang bát, cùng các i
chúng, th t i vào m t góc thành vua. Thành kia g i là Di u Âm, tu n t
kh t th c. Khi c Ph t vào thành, v Thanh V n Trí Tu , ng bên ph i
c Ph t, v Thanh V n th n thông nh t ng bên trái c a c Ph t,
còn các chúng Thanh V n khác u theo sau Ph t, các chúng B Tát ti n t i
phía tr c. L i n a, có các i Ph m Thiên V ng, Thích, Thiên Chúa,
h th t thiên v ng, vá các thiên chúng. H i nhi u c Th Tôn, vào
trong thành vua kia.

Lúc y, trong thành có 3 v ng t , dùng các trang nghiêm ng bên
ng kia, cùng nhau t v ph n kh i. Ba v ng t y, xa xa nhìn th y c

Th Tôn, t ng t t oan nghiêm, oai c vô l ng, y n sáng chi u soi c ng nh Kim S n, nghi dung nh c nh i Long V ng⁹⁹, th y r i tâm sanh hoan h , cung kính tôn tr ng. V ng t th nh t nói:

- Các ông có th y c Ph t Th Tôn không? i v i các chúng sanh là b c t i tôn, t i th ng, ph c c không cùng t n; trên tr i cùng nh n gian, th y u tôn kính. Th nên, chúng ta ph i ng cúng d ng, quy t ng ph c báo l n, cùng nhau bàn lu n r i, v ng t th nh t nói bài k r ng:

c Ph t n y, t i tôn i chúng,
Trên tr i, nh n gian nên cúng d ng,
Chúng ta nên dâng cung d ng,
ng ph c báo l n, nh ng không m t.

V ng t khác nói ti p bài k :

Ta không dâng cúng d ng h ng hoa,
C ng không ph i các th quý khác,
Duy nh t toàn dùng thân m ng n y,
Nên x cùng d ng Ph t, Th Tôn

Lúc y, v ng t tr c li n c i các anh l c¹⁰⁰ trên châu tr giá n tr m nghìn l ng vàng, h ng v hai v ng t kia nói:

Tôi nay em các th quý n y,
Cúng Ph t Nh Lai, i trí tôn,
Nguy n tôi trình bày cúng d ng r i,
S ng Vô Th ng, i ph c t .

Lúc b y gi hai ng t khác th y ng t n y, hi n cúng c a báu r i, m i v c ng c i chu i anh l c ang mang trong ng i, h ng v ng t nói bài k r ng:

Tôi dùng anh l c cúng d ng,
T t c t i th ng chánh giác tôn,
Phát tâm thành n y cúng d ng r i,
Th nguy n c u n i chánh pháp Ph t.

Khi ó, m t ng t tr c th y hai ng i n y, c ng hi n anh l c, mà b o ó r ng:

- Các v ã làm ph c l i vô l ng, i v i Ph t Pháp mu n c u qu báo gì? V ng t th hai nói:

- Tôi mu n t ng lai s c làm t h u bên m t c Th Tôn, và s ng trí tu th nh t.

V ng t th ba nói:

- Tôi nguy n t ng lai s c làm t Ph t, h u bên trái ngài và c th n thông th nh t.

Hai ng t m i v nói s nguy n c a mình xong, l i h i ng t th nh t r ng:

- Ông khéo khai o, vì tôi làm b n lành, ông hi n cúng d ng c u vi c gì?

áp r ng:

- S nguy n c a tôi s c u c qu Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, t t c trí, phóng quang chi u sáng, khi n t t c chúng sinh, ai th y c ng u phát tâm b . Nh s t chúa, các loài thú u vây quanh. Nh c Ph t ngày nay, bình ng không sai khác.

c Ph t b o:

- Xá L i T ! ba v ng t kia, nh v y, m i v khi phát nguy n thì gi a h không có 8.000 thiên t , ng thanh khen ng i: Lành thay! Quý hóa thay! Các ông khéo nói l i y, hy v ng k t qu thù th ng quy t nh không nghi! Ba v ng t kia, m i ng i mang chu i anh l c, n tr c ch Ph t. Khi ó, c Ph t b o ngài Xá L i T ! C Túc Công c Nh Lai th y ba v ng t c m chu i anh l c em n ch Ph t, li n b o H i Hu Bí Sô¹⁰¹ r ng:

- Bí Sô! S th y ba v ng t n y không?

H i Hu b ch Ph t r ng:

- Vâng! Con ã th y.

c Ph t nói:

- Bí Sô! ng t th nh t tâm ý mong c u, cùng v i hai ng t khác ch ng ng, d chân, ng b c t t i c tôn, nh v Chuy n Luân Thánh V ng¹⁰² gi s có tr m nghìn Ph m Thiên, Thích c ng không bì k p. Nay n ch Ph t, khai phát o tâm, mong mu n ch ng n Vô Th ng B

Ba v ng t y n ch Ph t r i, m i v u m t l y d i chân c Ph t, dâng chu i anh l c lên c Th Tôn, Ph t ã th r i, v phát tâm Thịnh V n, ã hi n chu i anh l c tr c c Ph t kia ã phát tâm b , ã dâng chu i anh l c lên c Ph t, tr gi a h không bi n thành b n tr ài báu, b n phía nghiêm túc; trên ó có các c Ph t ng i ki t già¹⁰³, hi n các t ng t t trang nghiêm, thù th ng vô l ng. Lúc y C Túc Công c Nh Lai li n nh p i nh, kh p quán sát t ng bi n hóa c a ch Ph t Nh Lai, t trên di n môn phóng ra nhi u tia s c sáng. y là các s c xanh, vàng, , tr ng, h ng, tía, bi c, l c, y n sáng kh p soi, vô biên th gi i trên n tr i Ph m Thiên, sang chói l n át y n sáng c a m t tr i m t tr ng, khó mà hi n bày. Ánh sáng kia chi u r i, nhi u bên h u ba vòng, tr l i nh p vào nh môn c a c Th Tôn. Lúc y, H i Hu Bí Sô, n tr c b ch Ph t r ng:

- Th Tôn! Có nhân duyên gì mà phóng hào quang n y. Cúi mong c Th Tôn, ch d y cho chúng con bi t.

c Ph t b o Bí Sô r ng:

- Ông thầy hai vị ngài tỳ nỳ ã dâng chú i anh l c, tr c Ph t có tr không?

Bí Sô b ch Ph t r ng: Vâng, con ã th y.

c Ph t nói:

- Bí Sô! Hai vị ngài tỳ nỳ vì c u qu Thanh V n, a mu n ch ng n ni t bàn t l i, không th phát kh i tâm i b ; Bí Sô! Ông l u ý v ngài t tr c, ã dâng chú i anh l c lên trên c Ph t, gi a h không, làm các vi c bi n hóa. V n y vì mu n ch ng n Vô Th ng B , l i ích cho t t c chúng sinh. Hai vị ngài kia ch a trí hu th n thông, không th kh p vì l i l c, th nên ch dâng cúng đ ng c ng không có t ng thù th ng. Ph i bi t ng i phát tâm i b , ra làm vi c ph c c ng không th l ng . Ông nay ph i nên b tâm Thanh V n, ph i c u ch ng ng Vô Th ng Chánh D ng Chánh Giác, c Ph t b o;

- Xá L i T ! Khi x a ngài t phát tâm i th a, âu ph i ai xa l , mà chính thân ta ngày hôm nay; ng i mà a trí tu , t c là thân ông. V a th n thôn g t c là Ngài M c Ki n Liên ó. Các ông hàng Thanh V n tuy kh i s luân h i, ch a thích ni t bàn, tr n không làm l i ích qu n sinh. Tâm bình ng c a ch Ph t ng nh h không, không cùng không t n. Ph c tu vô l ng, công c vô l ng v t h n c nh gi i Thanh V n, Duyên Giác, Xá L i T ! Các v chúng phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Lúc b y gi các ngài Xá L i T , i M c Ki n Liên, i Ca Di p, A Nâu Lâu à, u Bà Ly, Phú Lâu Na, Tu B ...v.v...các v i Thanh V n, khác mi ng ng ti ng b ch r ng:

- Quý hóa thay! c Th Tôn, khéo hay khai o ki n chúng con phát kh i tâm i B . B ch Th Tôn! Ph i bi t các thi n nam t và thi n n nh n, nh ng ai ã tr ng các c n lành, tìm c u gi i thoát, nên phát tâm r ng l n và th t hành h nh nguy n r ng l n, các ng i y s th y c tr m nghìn các c Ph t, c nghe chánh pháp. B ch Th Tôn! Chúng con t x a n nay trí tu h p hời, không dám mong c u trí vô biên c a Ph t, nh ng nay t lòng kh c trách, nên phát tâm r ng l n. Ví nh có ng i t o nh ng nghi p b t thi n r i, n u không n n n i ác theo lành, thì không do âu kh i các kh nã. Chúng con hàng Thanh V n, ch c u t l i, n u không b tâm h li t, c u trí tu Ph t, tr n không kh i c nh vô đ Ni t Bàn. L i n a c ng nh ng i g n n lúc m ng chung tâm th c hôn lo n, i v i thân b ng quy n thu c không th nào oái hoài! Chúng con n u c u ni t bàn t l i, i v i các chúng sanh, không tâm hóa , c ng l i nh th . Th Tôn ph i bi t, tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, c ng nh qu t l n, t t c chúng sinh trong th gian u n ng theo t mà tr , nh n i t mà sinh s ng. T t c c n lành u y n i tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác mà ng sinh tr ng c ng l i nh v y.

Lúc b y gi trong pháp h i có m t muôn ng i, nghe c Ph t nói nhân duyên b n s ¹⁰⁴, và nghe Xá L i T nói l i y r i u phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Lúc b y gi Vua n c Ma Già à ¹⁰⁵, ph c s c nghiêm ch nh, ích thân n ch Ph t, u m t nh l d i chân c Ph t, i nhi u ba vòng, r i ng i m t bên. Khi y, c Vua h ng v c Ph t ch p tay, m t lòng tôn kính b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! T t c chúng sinh, nhân t o nghi p gì? Nhân duyên t o nghi p do âu mà tr ?

c Ph t tr l i:

- i V ng! T t c m ng s ng lâu c a chúng sinh cho n b c già la ¹⁰⁶ u y ngã thân ki n ¹⁰⁷ mà tr , iên o phân bi t, vì do phân bi t, nên kh i ho c t o nghi p, do t o nghi p, nên không c gi i thoát.

Vua l i h i:

- B ch Th Tôn! Ngã thân ki n l y gì làm c n b n?

c Ph t d y

- Vô minh làm c n b n

L i th a:

- Cái vô minh ó ai, làm c n b n?

c Ph t áp:

- Tác ý không nh lý làm c n b n

L i h i:

- Tác ý không nh lý l i l y cái gì làm c n b n?

c Ph t áp:

- Tâm b t bình ng làm c n b n

L i th a:

- Th nào g i là tâm b t bình ng?

c Ph t d y:

- T vô th n nay, bi t không nh th t, g i ó là tâm b t bình ng.

L i th a:

- Th nào g i là bi t không nh th t?

c Ph t d y:

- T t c chúng sanh t vô th n nay, trong cái không mà ch p là có. y g i là bi t không nh th t.

L i h i:

- Th nào g i là t rong cái không mà ch p là có?

c Ph t áp:

- Các pháp phân bi t không sanh, không th t, ch p cho là có th t.

L i th a:

- N u các pháp không sanh nay làm sao nói c?

c Ph t áp:

- i V ng! Thân ta còn không, pháp không ch nói

L i h i c Th Tôn:

- Thân n u không có, làm sao t o tác, th nào an tr ?

c Ph t áp;

- i V ng! M c dù có ch t o tác, c ng không nên ch p tr c.

L i h i:

- T c không ch p tr c vi c y thì làm sao mà nói ra?

c Ph t nói:

- Không ch p tr c s v t, nh th t mà nói, y là l i Thánh.

L i h i:

- Th nào g i là nói l i nh th t? L i làm sao mà cho là l i Thánh?

c Ph t g i:

i V ng! i v i t t c s v t lia tr n c nh, xa c ch p, ó là l i chân th t, ó c ng g i là nói nh th t. Ng i nói nh th t, là l i nói c a b c Thánh. B c Thánh ã nói, g i là khéo bi t các pháp, v n không ch sanh, ph i nh th mà tr , theo nh th mà h c.

Lúc b y gi , Vua n c Ma Già à, nghe Ph t nói chánh pháp, tâm sanh hoan h , r i b ch Ph t r ng:

- B ch Th Tôn, th t là hy h u, khéo nói pháp n y, th t ch a t ng có. Nh

c Ph t Th Tôn, dùng trí vô l u¹⁰⁸, kh p vì l i l c cho t t c chúng sanh, nên nói pháp chân th t. T t c chúng sanh t i nghi p ã ràng bu c, nh ng không th nghe pháp lãnh th , tu hành. Con c ng nh th , Th Tô n nên ngh , con t x a n nay, không g p b n lành, em tâm b t thi n, con c ng r ng t o các nghi p b t thi n. Th nên không th nào g n g i c Th Tôn nghe Chánh Pháp. Con trong tâm cung ch a hý c, n u ng, y n ti c, su t ngày l n êm, không bao gi nhàm b . Th nên, con không th n ch Ph t, nghe h c chánh pháp. B ch Th Tôn! Con nay n n n t trách, tr c kia ã t o các nghi p d sâu s c, trong ngày êm, ch a bao gi an vui, nh ng i b t i, th ng sanh tâm s hãi. c Th Tôn i T , là ng cha chung c a chúng sanh. Ng i không ch n ng t a, vì h làm n i n ng t a, ai không nh n nhĩn m c vì h làm ng i d n ng. Các chúng sanh b kh não, vì h làm an l c. Nh ng ng i i sai ng, vì h ch con ng chính. Các ng i nghèo thi u, vì h thí cho c a báu, tâm Ph t bình ng, không bao gi m i m t, kh p hay l i l c, không phân bi t k oán ng i thân. B ch Th Tôn! Cu i mong Ngài th ng xót c u chúng con. Con suy ngh tr c ây ã t o t i, luôn ôm lòng s hãi, c ng nh k r i xu ng h m sâu, ch hy v ng c u v t. Con lo s r i trong ng ác. Xin Th Tôn c u h , d t h t các t i c u kia hi u rõ chánh pháp.

Lúc bấy giờ các Thôn Tôn biết Vua nước Ma Già à, nên vì ả t o ác nghĩ p muôn i, a thích giúp pháp i th a th m thâm, mà t suy ngh : Di u Ki t T ng B Tát trí tu bi n tài, hay vì chúng sinh di n thuy t. Khi y, Tôn Gi Xá L i T , nh oai l c c a Ph t, bi t c tâm ni m c a Ph t, li n b o Vua n c Ma Già à r ng:

- i V ng nên bi t, B Tát Di u Ki t T ng bi n tài vô l ng, t rí tu vô biên, khéo nói pháp y u, quy t hay v Vua tuyên nói chánh pháp, khi n Vua khai gi i, thu ho ch i an l c, nên vào cung Vua th nh c u, n c m cúng d ng, l i ích vô l ng. L i n a khi n t t c nhân dân trong thành V ng Xá, chiêm l , khen ng i, th y nghe tùy h , tr ng các c n lành, thu ho ch ph c c thù th ng.

Lúc y Vua n c Ma Già à, nh tôn gi nói, li n n tr c b ch v i B Tát Di u Ki t T ng:

- Vì lòng i t c a B Tát th ng xót chúng tôi, quá b c vào cung n c m cúng d ng, gi ây cúi mong, th ng xót l i c u th nh c a chúng tôi.

Lúc y Di u Ki t T ng B Tát b o Vua kia r ng:

- Tôi nh n l i th nh c u c a i V ng và s làm i V ng nh nguy n. Vua phát tâm thù th ng, tôi ã n p th cúng d ng, a mu n nghe pháp, tôi s vì Vua tuyên nói: i V ng! Nên i v i t t c pháp, không nên ch p tr c, tôi s vì Vua thuy t Pháp; i v i t t c pháp, không có v ng t ng nghi l m, tôi vì Vua thuy t pháp; i v i t t c pháp, không có ch p tr c ba i, tôi s vì Vua thuy t pháp; i v i t t c pháp không dùng Ni t Bàn c a Thinh V n, Duyên Giác làm t ng t ch di t, tôi s vì Vua thuy t pháp.

Vua b ch v i Di u Ki t T ng r ng:

- Lành thay! R t ít có! Cúi mong B Tát th ng xót chúng con, cùng các i chúng, ng th cúng d ng.

B Tát Di u Ki t T ng nói;

- i V ng! Và l i nói y, nh Vua dùng u ng n, y ph c cúng d ng i chúng, vì th ng xót mà làm cúng d ng, ây c ng ch ng vì l i, không vì ph c . Lu n vì s cúng d ng, i v i pháp ph i kh i tâm ly h u: không t o tác, không ngã ki n, không chúng sinh, không th gi , không các t ng b c già la; không tr c t t ng, không ch p tr c tha t ng.

y là cúng d ng. Ph i quán sát các pháp không có th , không u n, x gi i, không trong không ngoài, không ch p ba cõi, mà c ng không th l i a ba cõi; c ng không thi n mà c ng ch ng ác, không a mu n, ch ng nhàm b , không ph i th gian c ng không ph i xu t th gian, ch ng ph i h u l u, không ph i vô l u, ch ng ph i h u vi, không ph i vô vi, ch ng ph i có phi n não, ch ng ph i l i a phi n não, không ph i luân h i, mà c ng không ph i t ch di t. c nh th ó, m i là ch n cúng d ng. Vua l i b ch v i Di u Ki t T ng

r ng:

- B Tát th ng xót, l i l c cho chúng con, xin nguy n lãnh th cúng d ng.

B Tát Di u Ki t T ng nói:

- i V ng s không c u l i l c, không ch nào th ng xót. Tâm y "không s tr c"¹⁰⁹, không ng, không chuy n, không khen, không chê, không l y, không b , không c u l i l c, không ch th ng xót, m i pháp bình ng, mà không s c. y g i là th cúng. i V ng! c nh th ó, g i là ch n l i l c!

Vua b ch v i Di u Ki t T ng r ng:

- Pháp v n vô t ng, mà c ng không ng tác, con hi n cúng d ng, c ng ph i nh th .

Di u Ki t T ng nói:

- Tánh không vô t ng, c ng không ng tác. Ng i c u pháp ph i là không t ng, không nguy n, không hành ng, không t o tác, mà c ng không vô tác. Vì c sao? i V ng! T tính các pháp v n không ch ng, c ng không có t o tác. T tánh chúng sanh v n không, ba nghi p không ch ng tác. i V ng ph i quán sát t t c hành nghi p th y u vô tác, vì rõ bi t t t c pháp t tánh v n không.

Vua nói:

- Các hành nghi p t o tác, t i sao g i nó là không?

Di u Ki t T ng áp:

- i V ng! Nh pháp quá kh ã di t, pháp v l i ch a n, hi n t i không ch sinh, các h nh h u vi, c ng l i nh th . Do ó không tr tr c ba i, vì u là vô th ng. Pháp không t ng c ng không gi m. i V ng! i v i các h nh, ph i rõ bi t nh th .

Vua nói:

- Thánh o cùng phi n nã hai pháp có bình ng không?

Di u Ki t T ng áp:

- Hai pháp n y bình ng, c ng không t ng gi m. i V ng! Y n sáng m t tr i khi m c ra cùng v i bóng t i có hi p c không?

Vua tra l i:

- Không th c. Khi y n sáng m t tr i m c, các bóng t i u d p h t.

Di u Ki t T ng nói:

- Khi y n sáng m t tr i m c ra, r i các bóng t i kia, tr v ch nào?

Vua nói:

- V y bóng t i kia không có ch tr ?

Di u Ki t T ng nói:

- Phi n nã cùng thánh o c ng l i nh th . Hai cái n y không i nhau, c ng không t ng không gi m, không tr mà u tr . i V ng! Phi n nã bình ng thì thánh o c ng bình ng. Hai cái n y bình ng cho nên các pháp u bình ng. i V ng nên bi t! Phi n nã tánh không c ng không

ch tr , vì phi n não nên ng thánh o, vì ng thánh o nên không b phi n não tr l i. Th nên hai c tính n y, không t ng, không gi m c ng không sai khác.

Vua h i:

- Phi n não cùng thánh o t âu phát sanh?

Di u Ki t T ng áp:

- T tâm sinh ra, tâm n u không sinh, phi n não không l i sanh; phi n não không sanh, thánh o không sanh. Th nên, ph i bi t phi n não ph i quán sát nh th . Thánh o c ng ph i quán sát nh th , quán nh th r i, thì tâm "vô s c"¹¹⁰

Vua nói:

- Pháp thánh o tr v ni t bàn ph i không?

Di u Ki t T ng nói:

- Không ph i th ! Các pháp không kh lai, ni t bàn c ng nh th .

Vua nói:

- Thánh o ph i tr nh th nào?

Di u Ki t T ng áp:

- Thánh o ph i tr "nh nh "

Vua h i:

- c Thánh o không ph i ch tr Gi i, nh, Hu sao?

Di u Ki t T ng áp:

- Các pháp không hành, không t ng lia các hý lu n. N u có gi i, nh, hu t c là hý lu n; có hành, có t ng, không nên tr nh th . Ng i tr nh th , ch ng ph i tr , ch ng ph i không tr , thánh o c ng nh th .

Vua nói:

- Có thi n nam cùng thi n n th t hành h nh b , có ng thánh o không?

B Tát nói:

- Ng i th t hành b , không có m t chút pháp nào có th ng. Con ng b không kh , không vui, phi ngã, phi vô ngã, ch ng ph i th ng, ch ng ph i vô th ng, không t nh, không u , không nhằm chán luân h i, c ng ch ng a ch ng ni t bàn. Th nên t t c pháp u khô ng th ng. Pháp thánh o c ng không th ng.

Vua l i b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Quý hóa thay! i s , th t là ít có, khéo nói pháp y u, tôi u tin hi u. Song, lòng thành c a tôi kính bi n cúng d ng, s mang n u ng, cúng d ng các i chúng. B Tát hôm nay c th nh b i tôi!

Di u Ki t T ng nói:

- n 'vô s tác'¹¹¹ thí 'không s th '¹¹², ng i thí k th , không hai không khác. Vua ã thành tâm, s lãnh th cúng d ng c a i V ng.

Lúc bấy giờ các Th Tôn b o B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Nay chính là thời gian, nhân lợi thế của Vua, sẽ vì nhu cầu làm lợi ích dân.

B Tát Di u Ki t T ng b ch tr c Ph t r ng:

- Con nay vâng thánh chiếu của Phật đã thỉnh Vua thỉnh, sẽ cùng đi cúng dường.

Lúc ấy, Vua nước Ma Già ã biết B Tát Di u Ki t T ng ã nhân lợi thế, tâm sanh hoan hỷ, lòng an ổn, kính lễ các Th Tôn và B Tát Di u Ki t T ng và các vị chúng. Sau đó nhân cơ hội tôn gi Xá L i Ph t h i tôn gi r ng:

- B Tát Di u Ki t T ng gần đây lãnh cúng dường của tôi. Vậy B Tát ng cần số bao nhiêu?

Xá L i Ph t áp:

- Sẽ có 500 chúng đi B Tát ng nhân phước ở nhà Vua. Khi đó, Vua nước Ma Già ã, trực tiếp ở hoàng cung, trang hoàng chánh điện rộng rãi, sắp đặt các cỗ bàn ghế đồ ăn thức uống tinh khiết, thiếp các thức ăn uống, lau chùi các đồ dùng, rải các hoa nhím thơm, rải các hương thơm ngào, trên châu anh lạc sắc hoa lệ, trang hoàng 500 tòa ngai, lễ trong thành Vua, rải ngũ sắc, rải hoa thơm, không có các trăn c u, lòng huy hoàng. Lúc ấy nhân dân trong thành nghe tin B Tát Di u Ki t T ng nhân trong cung Vua, thỉnh lãnh cúng dường của nhà Vua. Dân chúng vui sinh tâm hoan hỷ và khát nguyện, mong ước mong hoa nguyệt chung quanh B Tát.

Lúc bấy giờ B Tát Di u Ki t T ng, trong buổi tối, khi tâm suy nghĩ: Ngày mai, do lợi ích của nhà Vua, mình sẽ nhân phước, các vị B Tát ng vì tôi nhân lợi ích. Nay phải nhân cõi nhân của Phật thỉnh các chúng B Tát ng nhân cung Vua, trang nghiêm thỉnh hỏi. Nếu tôi vì Vua thuyết pháp, các B Tát kia sẽ làm chứng minh sự. Nghĩ thế rồi, liền nhân duyên, nhân thân không hề, trải qua trong giây phút, qua phương ông cách xa tám muôn cõi Phật, có một thế giới, tên là Thế giới Thanh. Các Phật cõi ấy, hiện ra là Ki t T ng Thanh Nh Lai, ng Cúng, Chánh ng Chánh Giác, hiện ra thuyết pháp, vì các B Tát, nói pháp về thế giới. Các B Tát kia đều là bậc Thoái Chuy n¹¹³. Trong cõi nhân của Phật kia có bảy loại cây quý báu, cây có nhu cầu hoa quả. Nhánh là của cây ấy thỉnh phát ra tiếng nói nhím thơm khen ngợi tiếng giọng của Phật khen ngợi tiếng pháp ra chánh pháp và khen ngợi tiếng nói của B Tát bậc Thoái Chuy n. Vì vậy là thế giới Thế giới Thanh. B Tát Di u Ki t T ng ã nhân kia rồi, nhân trực tiếp Ki t T ng Thanh Nh Lai, nhân một lần đi chân Phật rồi b ch Ph t r ng:

- Con thỉnh hỏi Ta Bà này, vì nhân lợi thế của quốc vương Ma Già ã thỉnh cùng Vua thỉnh lãnh cúng dường trải phước, vì chúng B Tát quá ít,

nên n th nh các i B Tát th ng s , cùng con ng n cung Vua, th lãnh cúng d ng kia, khi n t t c chúng sinh u c ph c l n, cúi mong Th Tôn s c ch cho các B Tát, nh n l i con th nh c u.

Khi y Ki t T ng Thanh Nh Lai li n b o tám muôn i B Tát r ng:

- Thi n nam t ! Nay B Tát Di u Ki t T ng n th nh quý v sang th gi i Ta Bà kia, phó h i trong cung Vua n c Ma Già à, cúng d ng các m th c, các ông nên n vì ng là vi c Ph t.

Lúc y các B Tát y l i Th Tôn s c ch , li n ph i ph ng hành. Khi ó B Tát Di u Ki t T ng, l t t bi t c Ki t T ng Thanh Nh Lai, cùng tám muôn i B Tát n thân không hi n; li n tr v th gi i Ta Bà n tr x chính. Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng cùng các chúng B Tát cùng nhau an t a, li n b o các B Tát r ng:

- Tôi có pháp môn, g i là i t ng trì¹¹⁴ . Nay vì các i S , phân bi t di n nói. Th nào g i là pháp môn t ng trì? y là ng i a mu n th ch ng pháp môn t ng trì, ph i tr tâm chánh ni m không tán lo n, lìa các gi n si, i v i t t c pháp trí hu thông su t, hành o Nh Lai, ng môn bi n tài, tr n i vô t ng, vào t t c pháp c trí môn t ng trì, t ng t c thánh o, nh ng hay nh m trì ngôi Tam B o, khi nào ngôn lu n, không b tr ng i, khéo gi i t t c ngôn ng c a chúng sanh; n u có bi n lu n, v n n n, cách phân bi t; trong i chúng, tâm không s h i. Ch có t t c tr i¹¹⁵, r ng, d xoa, càn thất bà, a tu la, ca lâu la, kh n na la, ma h u la già, ng i và phi nhân, cho n Thích và Ph m V ng. D i n thu c d lo i¹¹⁶, bàng sanh, các lo i ngôn âm sai khác, nh ng hayu theo kia, các th ngôn âm, mà vì thuy t pháp, khéo bi t c n tánh chúng sanh, l i n tùy theo m i lo i mà hi u bi t các c n thanh t nh, lìa các tà ki n, bình ng an tr pháp môn t ng trì, không tr tr c các pháp th gian tám th trái thu n; viên mãn t t c thi n pháp xu t th , vì các chúng sanh nói h nh nghi p kia v nhân duyên qu báo, khi n các chúng sanh ng an l c r ng l n, i v i t t c ch trí tu thông su t, hay khi n chúng sanh, tr b gánh n ng tâm không lo r u, bi t rõ t tánh các pháp, tùy theo trình dĩ n thuy t chánh pháp h p v i tâm b nh, khi n kh i tâm tinh ti n, thu ho ch các l i lành. B Tát sanh tâm hoan h , không mong c u qu báo; có c bao nhiêu c n lành cho lo h i h ng n t t c trí tri. C u nh t thi t trí¹¹⁷, kh p vì l i l c cho t t c chúng sanh, trong sáu ph ng, pháp thoát u thành t u, thí h nh viên mãn h i h ng t t c gi ng trí. Gi i h nh viên mãn h i h ng chúng sanh, khi n kia an l c. Nh n h nh viên mãn, ng t ng t t c a Ph t, trang nghiêm y . Tinh t n viên mãn, thành t u t t c c n lành. Thi n nh viên mãn, ng t ng ng v i các pháp, t t i vô ng i. Trí tu viên mãn, thông su t t t c s v t, i v i các pháp t t i, lìa các l i l m. Các thi n nam! Pháp môn t ng trì

nh th , c pháp môn n y r i, không ch nào quên m t, vì t ng quát hay nhi m trì t t c trí.

L i n a, thi n nam t ! Pháp môn t ng trì, l i hay th trì t t c pháp. y g i là rõ bi t t t c các pháp, không, vô t ng, vô nguy n, không ng, không tác, xa lìa s phân bi t kia, không sanh, không di t, ch ng o n, ch ng th ng, ch ng ph i có, ch ng ph i không, không lai, không kh , ch ng thành ch ng ho i, ch ng t , ch ng tán, ch ng ph i có tánh, ch ng ph i không tánh, ch ng ph i có t ng, ch ng ph i không t ng, lìa các hý lu n, i ãi. Không có ngã, nh n, chúng sanh, th gi , không b c già la, không th không x , ch ng ph i th y, ch ng ph i nghe, ch ng ph i hay, ch ng ph i bi t. y g i là "trì t t c pháp"

L i n a, thi n nam t ! l i n a pháp môn t ng trì là gìn gi t t c pháp, t tánh c a nó là không; nh chiêm bao, nh b t n c, nh ánh n ng, nh h không v.v...l i hay trì t t c pháp, kh , không, vô th ng, vô ngã, t ch di t v.v...t tánh c a nó không t o tác, không vui, không kh , không ng, không ch ng. L i n a, pháp môn t ng trì vì nh qu t hay duy trì th gian, không l n, không nh , u c duy trì và b o v , c ng không m i m t. i B Tát ng pháp môn t ng trì c ng l i nh th , khắp vì chúng sanh, phát tâm b , nhi p thu các c n lành, không cho tan m t, dù tr i qua vô s ki p, không bao gi t m gi i ãi và thoái chuy n. L i n a, c ng nh qu t hay nuôi d ng muôn v t. B Tát ng t ng trì hay giáo hóa làm l i ích cho t t c chúng sinh. L i c ng nh qu t l n hay sanh c cây, nuôi d ng chúng sanh. Chúng ta c t ng trì B Tát th ng sanh t t c pháp lành, l i ích chúng sinh. L i c ng nh qu i a, không t ng không gi m, nh m trì muôn v t, không cao không th p, kia c t ng trì B Tát tâm c ng nh th , không t ng không gi m, nh n trì chúng sanh, không có t ng oán thân. L i c ng nh qu t l n, th các m a móc không bao gi nhàm , kia ng t ng trì B Tát a vui nghe th trong pháp h i c a ch Ph t và B Tát, không bao gi nhàm . L i c ng nh qu t l n hay duy trì t t c ch ng t , y theo th i gian sinh tr ng, tr n không bao gi thôi d t, kia ng t ng trì B Tát hay duy trì t t c ch ng t v pháp lành, y theo th i gian sanh tr ng c ng không thôi d t.

L i n a nh k s d ng mãnh trong th gian, oai l c m nh m , hay hàng ph c các quân ma khác. Kia ng t ng trì B Tát y i tinh t i n, th n thông oai c, hay hàng ph c ma quân.

L i n a, thi n nam t ph i bi t t t c t tánh các pháp không quên, không ch ghi nh , là th ng là vô th ng, là kh , là vui, là t nh, là b t t nh, là ngã, là vô ngã, là h u tình, là phi h u tình, là th m ng, là phi th m ng, là b c già la, là phi b c già la v.v...pháp môn t ng trì c ng l i nh th . C ng không ghi nh , vì các pháp lìa hai t ng, c ng không ch quên.

L i n a, thi n nam t , pháp môn t ng trì, c ng nh h không, nh m trì i a, không t ng "s trì"¹¹⁸. T ng trì t t c pháp, không t ng 's trì'.

L i c ng nh y n sáng m t tr i, chi u soi t t c s t ng. T ng trì hay quán chi u t t c pháp.

L i c ng nh chúng sinh hay duy trì t t c h t gi ng phi n não, tr n không tan m t, pháp môn t ng trì th ng duy trì t t c s v t c ng không tan m t.

L i c ng nh tâm luân ghi nh n c a ch Ph t và B Tát, hay chuy n c tâm ý cho t t c chúng sanh, mà không có t ng n ng chuy n, pháp môn t ng trì duy trì t t c pháp, c ng không có t ng n ng trì.

Các thi n nam t ! nh tr c ã nói các th thí d , không có cùng t n, các pháp không cùng t n, pháp môn t ng trì c ng không cùng t n, vì nó vô l ng vô biên nh h không.

Khi B Tát Di u Ki t T ng nói pháp nhi m m u n y, trong pháp h i có n m tr m v i B Tát, ch ng ng i T ng Trì.

---o0o---

QUYỂN THỨ IV

Ngài i S Pháp Thiên, ng i Tây Thiên Trúc, hi u thông ba t ng Kinh i n, vâng chi u ch nhà Vua d ch.

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng trong n a êm, l i vì chúng B Tát tuyên nói pháp môn B Tát T ng¹¹⁹, b o các chúng B Tát r ng:

- Các i S ! C n ph i rõ bi t pháp môn B Tát T ng, ch a có m t s v t nào mà không nhi p v B Tát T ng , ã có các pháp th gian và xu t th gian, h u vi, vô vi, ho c thi n, ho c b t thi n, h u t ng, vô t ng, các pháp h u l u¹²⁰, vô l u u là B Tát T ng. Thi n nam t ! vì nh ba ngàn i thiên th gi i¹²¹, trong ó có tr m c b n i châu¹²², tr m c m t tr i m t tr ng, tr m c núi Tu Di¹²³, tr m c bi n l n u không l i s thu nhi p c a ba nghìn i thiên th gi i. Pháp B Tát T ng c ng l i nh th . ã có pháp phàm phu¹²⁴, pháp Thanh V n, Duyên Giác, cho n pháp ch Ph t c ng không xa l i B Tát T ng. Vì sao th ? B i vì Thanh V n Th a, Duyên Giác Th a, ch Ph t th a u ng có m t. C ng nh c y l n c ng, cành, nhánh, lá, th a dày, sum sê u ng m t góc. B Tát T ng là c i g c sanh ra pháp tam th a¹²⁵, không sai không khác. S l ng kia r ng l n không th tính toán; vì nh bi n l n, bao la không ng n mé. Gi s có Vua A Tu La¹²⁶, các v D c Xoa¹²⁷ v.v...cho n các i l c s , mu n dò xét bi n kia, không bao gi bi t c. Các chúng Thanh V n, Duyên Giác, t t c tr i, ng i, v.v...mu n bi t pháp B Tát T ng, không th cùng t n; các ng i có trí,

mu n bi t pháp gi i, nh, hu , c a B Tát còn không th bi t, ch có ai vào B Tát T ng m i t mình bi t rõ ràng.

- L i n a, thi n nam t ! Ví nh bi n l n ch c a các lo i th y t c, ch u ng n c trong bi n c , không bi t mùi v sông su i. Ng i nào th t hành B Tát th a ch bi t pháp B Tát T ng, không thích con ng Thanh V n, Duyên Giác.

- Thi n nam t ! trong B Tát T ng t m g i có ba: Thanh V n, Duyên Giác có khác. Thanh V n ch nghe ngh a lý b n di u , c u ch ng Ni t Bàn. y g i là Thanh V n t ng. Ai ch a thích lý duyên sinh¹²⁸, c u ch ng Ni t Bàn. y g i là Duyên Giác t ng. Ng i hành B Tát t ng s ch ng ng Ph t nh t thi t trí. L i n a, thi n nam t ! nên bi t Thanh V n T ng, Duyên Giác T ng, B Tát T ng bình ng không sai khác. Tâm chúng sinh a mu n có "tam th a h c", do ó ng i h c c u Thanh V n, trí tu h p hòi, không ch dung n p, s kh luân h i, i v i pháp t di u r t là ham thích, c u ch ng Ni t Bàn, cho c yên n!

- Ng i thích c u qu v Duyên Giác, tâm có h n ng i, không th kh p vì chúng sanh, không tâm i bi, th t hành h nh l i tha. Ch ng Ni t Bàn cho là c u cánh.

i B Tát h c B Tát T ng, tâm l ng r ng l n, không nh ch so l ng c a hàng Thanh V n, Duyên Giác, ch có các v B Tát tu h c pháp kia, m i hay rõ bi t. L i n a! thi n nam t ! Thanh V n, Duyên Giác ch a t th a, tu các c n lành c u qu nh th a, i v i pháp B Tát, l i không rõ bi t. Các B Tát quán pháp Thanh V n, i v i pháp t , u hay ch ng bi t, khéo hay phân bi t, nh ng không bao gi a ch ng qu kia. Quán pháp Duyên Giác trong m i hai nhân duyên u hay ch ng bi t, khéo hay phân bi t, nh ng không thú ch ng qu kia. B Tát viên mãn các h nh thông su t t t c pháp lành; vì nh quý báu trong s ch nh ng c l u ly, ng các v t d ng, u ng m t s c sáng s ch không khác; pháp Duyên Giác, Thanh V n vào trong B Tát T ng v n không khác. Th nên các i B Tát vào B Tát T ng r i th t các pháp bình ng, không có sai khác, không có pháp t ng¹²⁹ c a ch Ph t, không có pháp t ng B Tát mà c ng không có pháp t ng c a nh th a, i v i t t c pháp không có ch so o, ngh ng i, lìa các ngôn ng v n t , không bi u không th . Vì c sao? Vì không t ng tr ng, không th quan sát, vì lìa ngh a lý, nên không th suy t . H c c nh th nhi p t t c trí. Thi n nam t ! y g i là B Tát T ng, thông su t nh th , t t i vô ng i.

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng n lúc gà gáy sáng l i vì các v i B Tát, tuyên nói câu Kim C ng b t thoái chuy n bánh xe Pháp, b o các v B Tát r ng:

- Thi n nam t ! n u i B Tát, khéo nói chánh pháp, nghe qua hi u ng , k nói ng i nghe, t t c u c pháp b t thoái chuy n¹³⁰, các v ó không chuy n ng, không tan ho i. Thi n nam t ! pháp b t thoái chuy n, ho c th a, ho c c nh gi i c a th a, ho c Ph t, ho c Pháp hay T ng, u là bánh xe không thoái chuy n. Vì c sao? Vì b t thoái chuy n, t c là pháp gi i, vì không lìa ch sanh trong pháp gi i, bánh xe kia không t ng chuy n. y g i là chuy n pháp luân, không hai không khác t c là t tánh pháp gi i v y.

- Thi n nam t ! th nên ng i th t hành các h nh B Tát, ph i bi t nh th , li n c gi i thoát bánh xe b t thoái chuy n i B Tát rõ bi t nh th , gi i thoát nh th r i, s ch ng ng qu Nh Lai, kh p hay l i l c t t c chúng sanh; i v i c a gi i thoát, không có hai pháp. Nh Lai t ng gi i thoát, t t c pháp t ng gi i thoát, vì u không có khác. T t c pháp không t ng gi i thoát c ng không hai t ng. Vì sao? Vì thân không gi i thoát, tâm c ng không gi i thoát, hai pháp t tánh t c là t ng gi i thoát v y. T t c s v t c ng l i nh th . Các B Tát rõ bi t nh v y. y t c là bánh xe không thoái chuy n.

- Thi n nam t ! ph i bi t bánh xe không thoái chuy n, nh ng không ch chuy n. Vì sao th ? Vì s c cùng s c t tánh v n không ch chuy n, th , t ng, hành, th c, c ng nh v y, th c t tánh c ng không ch chuy n. Các pháp t tánh u không ch chuy n. y t c là bánh xe không thoái chuy n. Bánh xe kia, x a nay không có o n ho i, không t ng u là t ng ch ng ph i 'có s c', ch ng ph i 'không s c', ch ng ph i nói, ch ng ph i là không nói, không danh t , không tr tr c!

- L i n a, "không, vô t ng, vô nguy n" , t ng gi i thoát môn là pháp không th nào phân bi t c, t âu mà có. T t c t ng kia c ng nh h không, không ch gá n ng, t tánh các pháp, không n ng không tr . y g i là c u Kim C ng¹³¹ bánh xe không thoái chuy n. Thi n nam t ! c tính các pháp là không, không th phá ho i, câu Kim C ng kia xa lìa t t c ki n ch p, ph i tr nh th vào c a không gi i thoát. Câu Kim C ng kia xa lìa các s phân bi t, ph i tr nh th vào môn t ng gi i thoát. Câu Kim C ng kia lìa các nghi ho c nên tr nh th vào c a vô nguy n gi i thoát. Câu Kim C ng kia lìa các ch p tr c, ph i tr pháp gi i nh th . Câu Kim C ng kia lìa các s v t, không ta ây, không t o tác, không tham, không tr c, an tr t tánh, thanh t nh Ni t Bàn. y g i là câu Kim C ng.

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng trong su t êm, u hôm, n a êm, gà gáy vì các B Tát nói các pháp y u r i. Các B Tát y, u c pháp môn i nh sáng su t nhi m m u. M i v B Tát y toàn thân trong m i l chân lông phóng ra tr m nghìn y n sáng, trong m i tia sáng, hi n ra tr m ngàn c Ph t, m i m t c Ph t kh p m i ph ng th gi i, r ng vì chúng sinh ra làm vi c Ph t.

Khi y Vua n c Ma Già à, s m các n u ng r i, bình minh xu t hi n, n ch B Tát Di u Ki t T ng, b ch v i B Tát r ng:

- Nay úng là gi m i B Tát th lãnh cúng d ng c a tôi. B Tát nh n l i th nh c a Vua li n n hoàng cung. Lúc b y gi , tôn gi i Ca Di p! g n n gi n, Ngài p y mang bát, cùng 500 t kheo, mu n vào i thành V ng Xá¹³², th l p kh t th c, i n a ng trong lòng suy ngh , chúng ta, này không nên vào trong thành n y, nên n ch B Tát Di u Ki t T ng nghe th chánh pháp, suy ngh nh th r i, li n cùng chúng t kheo ng n ch B Tát Di u Ki t T ng, n r i cùng nhau hoan h kính l h i han, r i tr m t bên. Gi phút thiêng liêng y, B Tát Di u Ki t T ng b o tôn gi i Ca Di p r ng:

- Tôn gi Ca Di p c sao gi n l i mang bình bát n ây?

Ca Di p b ch r ng:

- Chúng tôi mu n vào i thành V ng Xá kh t th c, nh ng tr c vào ây B Tát Di u Ki t T ng nói:

- Chúng tôi s cúng d ng cho Tôn Gi và các t kheo các u ng, n.

Ca Di p áp r ng:

- B ch B Tát! Không ph i nh v y, ngày nay chúng tôi n ây là nghe chánh pháp, không ph i c u s u ng n.

Di u Ki t T ng th a:

- Tôn gi ph i bi t, các ng i c u o có hai h ng nhi p d ng: M t là h ng u ng n; Hai là h ng nghe di u pháp.

Ca Di p b ch r ng:

- úng v y i S , chúng h u tình th gian, n u lia o n th c¹³³ thì không có ch nào hòa hi p, không th nuôi d ng s c thân, âu có th nghe th di u pháp?

B Tát Di u Ki t T ng nói:

- Tôn Gi nên th lãnh n u ng, tôi s cúng d ng; s cúng d ng y không kh i luân h i, ch ng ch ng ni t bàn, không th l i pháp d sanh¹³⁴, không tr pháp thánh o. Vì c sao? S thí cúng n ng thí, không t ng không gi m, không có pháp gì có th sanh mà c ng ch ng có pháp gì có th di t, không có pháp gì có th h c, c ng không s c. Th nên tôi ph i cúng n, u ng cho các v . Ca Di p b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Quý hóa thay, B tát là b c i thí ch . Cúng thí nh th , g i là ch n b thí.

Lúc y, B Tát Di u Ki t T ng suy ngh nh th n y:

- Tôi nay vào i thành V ng Xá, vì Vua n c Ma Già à làm Ph t s v i, ngh th r i, t c th i vào t t c i nh th n thông bi t hóa. trong i nh n y, phóng ra hào quang sáng l n, kh p soi th gi i Ta Bà, th y ba nghìn i thiên th gi i, nh xem trong bàn tay; n i nào có a ng c, bàng

sinh và các loại hình u tình, như y n sáng chi u soi u c xa lìa s kh , không m t chúng sinh nào kh i tâm tam c ¹³⁵, c ng không có t ng ganh ghét oán thù, l n nhau th ng m n, nh con nh m . Trong ba nghìn i thiên th gi i, u có sáu th ch n ng. Khi y, ch thiên t v.v... cõi d c và cõi s c, u n cùng d ng B Tát Di u Ki t T ng, tr i lên tr m nghìn âm nh c, m a các hoa tr i t i p, r i cùng ng sá, r t là trang nghiêm. B Tát Di u Ki t T ng dùng s c th n thông, khi n ng sá kia th t là b ng ph ng, c ng nh m t bàn, em vô s trân b u mà nghiêm s c, r i các hoa t i, l n nh v ng bánh xe. y là hoa u Bát La ¹³⁶, hoa Câu M u à ¹³⁷, hoa Bôn Noa L i Ca ¹³⁸ v.v...l i dùng màng l i báu che kh p trên, b a kh p các trang phan b o cái y cõi h không, l i hi n ài hoa b y báu và các lo i cây quý báu, trên các cây quý báu u có ng c báu l u ly tr thành hoa qu , dùng các dây báu làm thành hàng rào, m i m t cây báu u t a ra mùi th m nhi m m u, kh p m t do tu n, g n các cây ó l i có nh ng ao quý báu cát toàn b ng vàng r i d i áy, n c tám công c ¹³⁹, y nh y trong, t i các hoa nhi m m u. Nh hoa u Bát La, hoa Bát N p Ma, hoa Câu M u Na, hoa Bôn Noa L i Ca v.v...l i có các lo i chim; Uyên ng, ph ng hoàng, b ch h c v.v...bay li n b n phía. Trong các cây báu, ài báu, u có mùi th m vi di u, ai ng i qua là hoan h , d i m i cây có 25 thiên n , c m h ng chiên àn ¹⁴⁰, dân lên cúng dàng. B Tát Di u Ki t T ng trong thi n nh, hi n các vi c thù th ng c bi tr i li n xu t nh, li n b o tôn gi i Ca Di p r ng:

- Tôi nay cùng tôn gi ng n i thành V ng Xá, trong cung vua Ma Già à, th lãnh các cúng d ng, n u ng; i c tr ng lão ph i i n tr c, tôi s theo sau.

Ca Di p b ch r ng:

- Không th nh v y, th a B Tát! i s y trí hu , th n thôn vô l ng, a v n bi n tài, khéo nói các pháp. c Th Tôn th ng khen ng i th . Chúng sanh ai th y i s u pháp tâm b , th t hành h nh nguy n B Tát. Tôi trong hành chúng Thanh V n, dù c x ng là k c u, nh ng không kh n ng nh i s , âu dám i tr c, ng i tr c, xin i theo sau B Tát. Vì c sao? Vì t t c chúng sanh u phát tâm b , chúng Thanh V n, Duyên Giác khó mà bì k p, hu ng chi là nh ng ng i th t hành o B Tát ã lâu. Ví nh s t con, dù m i sanh, nh ng có s l n, m nh m oai hùng, không có s s t, thân nó t a ra mùi th m, gió th i kh p n i các loài thú nghe bi t u là lo s ! cho n loài voi l n, dù có s c m nh, t t c th gian, không th ch ph c; khi nghe mùi h ng c a s t m i sinh c ng sanh tâm s hã. Chúng sanh n u phát tâm b , d ng mãnh kiên c , t t c t ng ma, chúng sinh s hã, Thanh V n, Duyên Giác c ng không bì k p! Các i B Tát nghe Ph t nói pháp i th a, tâm h n không ng, sanh i hoan h ,

th ờng làm cách nh ấ t r ờng hàng ph ầ c ma ch ờng. Th ờng nên trong ch ờn pháp ¹⁴¹, không có tam th ờa ¹⁴², ch ờng dùng tâm b ờng làm tôn tr ờng, vì t ấ t c ấ pháp lành u ấ t tâm b ờng sanh. Nay B ấ Tát i tr ầ c c ờng nh ấ tâm b ờng sinh ra vô l ờng pháp lành.

Lúc b ờ y gi ờ B ấ Tát Di u Ki t T ờng hoan h ờ i tr ầ c, các i B ấ Tát t h ờ u v ờy quanh, các ch ờng Thanh V ờn u ờ i theo sau l ờa ch ờ b n tr ờ, vào thành V ờng Xá. Khi y tr ờ i m ờa hoa báu, gi ờ a h ờ kho ờng, t u tr ờ m nghìn th ờ nh ầ c tr ờ i, phóng hào quang sáng, kh ờ p soi ờ i ch ờng, trong ánh sáng, m ờa các hoa sen, t ấ t c ấ nhân dân trong thành V ờng Xá, th ờ y B ấ Tát r ờ i u sanh hoan h ờ, c m các h ờng hoa m ờa cúng d ờng.

Lúc b ờ y gi ờ Vua n ầ c Ma Già ờ nghe B ấ Tát Di u Ki t T ờng cùng tám mu ờn ch ờng i B ấ Tát và n m tr ờ m Thanh V ờn, ờng n phó h ờ i, li n suy ngh ờ r ờng: ch ờ t ời chu n b ờng n, th ầ c u ờng cho n m tr ờ m kh ờ u ph ờn. Nay ờu các ch ờng B ấ Tát nhi u h ờn s ờkia, làm sao cúng d ờng y ờ; l i n ờa n ờ i ờu mà dung ch ờa cho h ờ t!

Ngh ờnh th ờ r ờ i, B ấ Tát Di u Ki t T ờng, bi t ờ c ý Vua m ờ i nói v ờ i các thiên v ờng và ờ i d ờ xoa ch ờa là Cung T ờ La, trong giây phút hóa hình ờng t ờn tr ầ c b ờ Vua mà t ờu v ờ i Vua r ờng.

- i V ờng ch ờ nên lo ngh ờ, B ấ Tát Di u Ki t T ờng có ph ờng t ờn l ờn, ph ầ c c ờ cùng trí tu ờ, không th ờng bàn hay dùng m ầ t b ờa n kh ờ p giúp cho t ấ t c ấ ch ờng sinh trong ba nghìn ờ i thiên th ờ gi ờ i, u ầ c n ờ, n không bao gi ờ h ờ t. Nay ờy tám mu ờn B ấ Tát, n m tr ờ m Thanh V ờn, s ờkia không có nhi u, t ờ i sao ph ờ i lo? Vì c ờ sao? B ấ Tát Di u Ki t T ờng! vì ph ầ c c ờ và trí tu ờ v ờn không c ờng t ờn cho nên v ầ t th ầ c c ờng không cùng t ờn.

Lúc y Vua n ầ c Ma Già ờ nghe l ờ i y r ờ i tâm sanh ờ i hoan h ờ, ờa thích vui s ờng, li n ờn B ấ Tát Di u Ki t T ờng, kh ờ i tâm cung kính, tôn tr ờng cho là v ờ c h ờ y h ờ u, cùng các cung thu ầ c, mang các th ờ h ờng hoa, h ờng b ầ t, h ờng xoa v.v...tr ờ i các b ờn nh ầ c, cung nghinh B ấ Tát, g ờ p B ấ Tát r ờ i l ờ b ầi h ờ i th ờa, r ờ i các hoa th ờm, i tr ầ c h ờng d ờn B ấ Tát vào trong cung Vua r ờ i. Lúc y B ấ Tát Di u Ki t T ờng n ờ cùng Vua r ờ i, li n b ờ B ấ Tát Ph ờ Chi u r ờng:

- Thi n nam t ờ! ờng ph ờ i trang nghiêm ờo tr ờng nay chính là ph ờ i th ờ i.

B ấ Tát Ph ờ Chi u nh ờn lãnh s ờ m n r ờ i, dùng s ầ c th ờn thông làm cho cung ờ i n nhà Vua b ờng nhiên r ờng r ời nghiêm t ờnh, các ch ờ trang nghiêm, không có chi ờng n ờng i c ờ. Treo các hoa th ờm, tr ờng ph ờn ảnh l ầ c, nghiêm s ầ c th ờnh t, thành ờo tr ờng v ờ i. L ờ i b ờ B ấ Tát Pháp Th ờng r ờng:

- Thi n nam t ờ! ờng nên vì t ời tr ờ i các t ờ i c ờ th ờng đi u, y ờn trong ờ i ch ờng an t ờa.

Lúc y B Tát Pháp Th ng kh y móng tay mà tri u t p, trong giây phút có tám muôn ba nghìn pháp tòa th ng h ng xu t hi n ch n o tràng, các th quý báu mà trang nghiêm. Các pháp tòa chánh giáp kh p ch n o tràng không b ng n c n. Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng th ng tòa và khi n các chúng B Tát và Thanh V n c ng an t a m i pháp tòa. Vua n c Ma Già à li n n tr c B Tát Di u Ki t T ng b ch r ng:

- Cu i mong B Tát cùng i chúng th ng xót chúng tôi, t vì c cúng d ng các n u ng n nh ng nghi l thô s .

Lúc b y gi , b n v i thiên v ng cùng các hàng quy n thu c ng n o tràng, kính l cúng d ng B Tát Di u Ki t T ng và các i chúng.

L i có v chúa Tr i Thích cùng các quy n thu c và bà con c a A Tu La v.v... m i v u mang h ng b t chiên àn, i n o tràng cúng d ng i chúng.

L i có i Ph m Thiên V ng ch th gi i Ta Bà, bi n t ng ng t cùng các chúng Ph m Thiên, th gi hai bên u mang phát tr n ¹⁴³

quý báu n ch n o tràng, l kính B Tát Di u Ki t T ng r i ng qua m t bên, các chúng ph m thiên c ng mang ph t tr n cùng các B Tát và chúng Thanh V n cùng ng bên h u. L i có Long V ng Vô Nhi t Não,

trên ng n o tràng, tr gi a h không, không hi n thân kia mang các chu i anh l c, trong chu i anh l c kia l u xu t n c tám công c ¹⁴⁴. T t c

i chúng dùng n c y không cùng t n

Lúc y, Vua n c Ma Già à li n suy ngh r ng: các B Tát n y u không bình bát, r i l y chi mà n? Di u Ki t T ng B Tát bi t ý Vua ngh r i tâu Vua r ng:

- i V ng ch suy ngh , các v B Tát n y tuy không mang theo bình bát, nh ng khi c n dùng, tùy theo m i cõi Ph t mà bình bát t nhiên a n.

i V ng hoan h ! li n b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Các B Tát y cõi Ph t nào? T âu n ây? Tôi mu n bi t rõ ràng cõi n c và danh t .

Di u Ki t T ng áp r ng:

- i V ng nên bi t! ph ng ông có n c tên là Th ng Thanh, c Ph t n c y hi u là Ki t T ng Thanh Nh Lai, ng Cúng, Chánh ng, Chánh Giác, hi n t i thuy t pháp. Các v B Tát y t cõi Ph t kia n

th lãnh cúng d ng c a V ng cung, ây là m t vì c khi n i V ng c th y nh ng vì c ít có, úng theo th i th gi i Th ng Thanh, l u tr

tám muôn ba nghìn bình bát t t, vì nh s c oai th n c a c Ph t kia và s c h nh nguy n c a các vì B Tát, các bình bát kia t h không n th gi i ¹⁴⁵

Ta Bà n y, n ao vô nhi t não ¹⁴⁶, li n khi ó có tám muôn ba ngàn Long n , dùng n c tám công c r a s ch các bình bát kia, m i v mang bát n

tr c các B Tát.

Vua n c Ma Già à th y vi c y r i, khen ng i ch a t ng có, không th ngh bàn, tâm r t hoan h . Lúc y, B Tát Di u Ki t T ng tâu v i Vua r ng:

- Gi ây, các v B Tát ã có bình bát, Vua nên phân b n u ng cúng d ng toàn chúng.

i V ng li n bình ng phân chia các th c n vào bình bát dâng lên các v B Tát và i t ng. i chúng trong o tràng c m khích y các cúng d ng, không có v nào thi u th n c , quán sát m th c hã còn không h t. Vua b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- i s ! Th t là ít có, tôi ch dùng ít ph m v t cúng d ng i chúng, th mà n hã còn l u l i.

B Tát b o r ng:

- Pháp chân th t c a i V ng không cùng t n, nên ph m v t mà i v ng cúng c ng không cùng t n.

Ch B Tát và i chúng, ng ã xong, phóng bình bát gi a h không mà tr , không b lay ng, i V ng b ch v i B Tát r ng:

- Bát y tr n i nào?

B Tát áp:

- i V ng! Pháp chân th t có tr ch nào không?

Vua b ch:

- Pháp chân th t không tr ch nào c .

B Tát nói:

- i V ng nên bi t, chân pháp không ch tr . Bát n y c ng không ch tr . Bát n u không ch tr , các pháp c ng l i nh v y. i V ng ph i bi t, pháp tánh v n không, nên nh th mà tr .

Lúc b y gi , Vua n c Ma Già à cúng d ng B Tát Di u Ki t T ng và i chúng xong, ng tr c B Tát, sanh lòng khát ng ng, mu n nghe chân pháp kia, li n b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- B Tát m lòng i t , vì tôi cùng chúng sinh gi ng nói giáo pháp hy h u.

B Tát b o r ng:

- i V ng! Giáo pháp hy h u, gi s tr i qua nhi u ki p s nh cát sông H ng, các c Ph t Nh Lai ng Chánh ng Giác, tr i qua tr m nghìn i, nói c ng không h t.

i V ng nghe qua tâm sinh s hã, mê mu i không vui. Khi y tôn gi i Ca Di p tâu v i i V ng r ng:

- Ch nên ngh các c Ph t nhi u nh s cát sông H ng, không th tuyên nói giáo pháp hy h u. B Tát Di u Ki t T ng c ng không th nói h t. Ch vì giáo pháp c a Ph t, nói không cùng t n, không th dùng ngôn thuy t mà di n t c. i V ng ch theo ý thích a mu n nghe giáo pháp gì?

L i h i ph t qua c a B Tát Di u Ki t T ng, nh ng v i S n y có s c ph ng ti n thi n x o¹⁴⁷ vô l ng, quy t hay vì Vua thuy t pháp ít có, nghe l i y r i, tâm li n t nh ng , li n b ch v i tôn gi r ng:

- Tôi m i nghe qua B Tát nói, tâm sanh nghi ho c, nh ng nh tôn gi gi i thích t m , tôi c t nh ng , li n n tr c B Tát Di u Ki t T ng b ch r ng:

- B Tát nh th nào? Các c Ph t nhi u nh s cát sông H ng c ng không th tuyên nói pháp hy h u, tôi nghe l i y, tâm không b l m; cúi mong B Tát gi i quy t m i nghi cho tôi.

B Tát Di u Ki t T ng b o r ng:

- i V ng! Ch Ph t s nhi u nh cát sông H ng u hay tuyên nói pháp hy h u. Pháp mà không th nói y là pháp hy h u, i V ng! Ph i i v i t t c pháp, tâm không bao gi tr tr c. Pháp kia không th nói. Các c Ph t Nh Lai c ng không th nói. i V ng! i v i các c Ph t Th Tôn, có th y t ng c không?

- Ch ng ph i v y. Vua áp.

L i h i thêm:

- Pháp h u vi¹⁴⁸, pháp vô vi¹⁴⁹, pháp chân th t, pháp h v ng u có th th y c không?

Vua áp:

- u không th th y.

B Tát nói:

- i v i t t c pháp có ch xem t ng không? i v i t t c pháp có ch nào nói c kh ông?

Vua áp:

- Không th c.

Di u Ki t T ng nói:

- i V ng! Vì do ngh a n y, nên tôi m i nói pháp ít có, ch Ph t nhi u nh s cát sông H ng, không th nào tuyên nói cho h t.

L i n a, i V ng! H không không hình t ng, c ng không ng chuy n; khói mây b i mù, không th dính m c. H không b n tánh thanh t nh, không pháp gì có th nhi m, không pháp gì có th t nh, ch Ph t Nh Lai rõ bi t t t c pháp cùng h không v.v...do ngh a n y nên các Ph t s nhi u nh cát sông H ng, nói không th cùng t n.

L i n a i V ng! Ch Ph t Nh Lai trong t ng vô tr , ng ng nhiên không ng, d ng công nh ng th ng v ng l ng. Vì sao? Vì pháp không th d i, vì nó "ly" x nh ng "phy" x ; pháp không th ng vì lia các ch p t ng. i V ng nên bi t! Các pháp ch ng sinh, c ng ch ng ph i không sanh, ch ng l n, ch ng nh , không chân th t, không ch ng chân th t, ch ng ph i h u t ng, ch ng ph i vô t ng, không ch t o tác, ch ng ph i không

t o tác, không trí không ngu, không ch p t ng, ch ng ph i không ch p t ng, không t p h p, không tan m t, không l i, không i, ch ng iên o, ch ng lia iên o, không t c phi n não, không ly phi n não, ch ng ph i t nhiên sanh, ch ng ph i do ng i khác sanh. i V ng! Các pháp nh h không vì không ng chuy n, các pháp không so sánh vì lia b n l ; các pháp không hai t ng vì không sai bi t; các pháp không có biên gi i, vì không th th y; các pháp không có h n l ng vì không l n nh ; các pháp không cùng t n vì th ng b chuy n; các pháp r ng l n vì nó không trong, ngoài và chính gi a; các pháp không phân bi t vì nó xa lia v ng t ng; các pháp là th ng vì không chuy n bi n; các pháp là l c vì không kh ão; các pháp có ch t vì lia v ng ch p; các pháp là thanh t nh vì không c u nhi m; các ph áp t ch t nh vì th ng tr m nhiên; các pháp v s c vì lia ngã t ng ¹⁵⁰; các pháp không áng vui vì t ng gi i thoát; các pháp không b th vì lia ngã th ¹⁵¹; các pháp không phá ho i vì lia các th chấp t ng; các pháp nh t v vì ng tánh gi i thoát; các pháp m t t ng vì xa lia các t ng khác; các pháp u không vì lia các ki n ch p; các pháp vô t ng vì t ng nó thanh t nh; các pháp vô nguy n vì xa lia ba i; các pháp không b nhi p trong ba i vì quá kh , hi n t i và v lai không th ng, sanh t , ni t bàn v n bình ng; các pháp u bình ng; i V ng! Các pháp ã nh th , phi n não, nghi ho c có th sanh c không?

- Không th . Vua áp. Các pháp u không, phi n não, nghi ho c làm sao mà có c!

B Tát Di u Ki t T ng nói:

- Phi n não không sanh, pháp c ng không nói, phi n não tánh không, các pháp bình ng; sanh t ; ni t bàn v n bình ng, phi n não, b c ng bình ng.

---o0o---

QUYỂN THỨ V

Ngài i S Pháp Thiên, ng i Tây Thiên Trúc, hi u thông ba t ng Kinh i n, vâng chi u ch nhà Vua d ch.

L i n a i V ng! Pháp ít có, r t sâu khó hi u, t c là t ng t t c pháp t ch di t ¹⁵² ch ng ph i th , ch ng ph i x , không t không tán, t nhân duyên sanh, không có ch t ; vì duyên sanh, nên không t không tha, các pháp không t tánh, vì t tánh không, t c là "vô s c", do "vô s c", cho nên t t c pháp t ch t nh, t ng t ch t nh ó là t ng chân th t. i V ng ph i kh i tâm chánh tín, ph i tu h c nh th , quán sát nh th , ng i h c nh th lia t t c t ng, ch ng ph i có s h c, ch ng ph i không s h c, không ng không m t, hi u bi t nh th là chánh gi i thoát. T ng gi i

thoát t c là các pháp v y. Các pháp tánh không là ngh a chân th t, t c là không ch ch p tr c, không có ng n ng i. y g i là pháp t i th ng hy h u.

L i n a i V ng! Ph i bi t nh n c n¹⁵³ không nhi m không t nh. Vì sao? Vì nhãn c n t tánh nó v n chân th t. Nh , t , thi t, thân, ý c n c ng không nhi m không t nh, nh ng t tánh kia v n là ch n th t. i V ng! S c không th nhi m không t nh, th , t ng, hành, th c c ng không nhi m không t nh. Vì sao? Vì t tánh c a u n v n là chân th t. Cho n t t c pháp c ng l i nh th , không nhi m, không t nh, vì t tánh nó chân th t. i V ng nên bi t, tâm không hình t ng, không nhãn s quán, tâm không s tr , trong, ngoài và chính gi a u không th c. Vì c sao? Vì t tánh c a tâm không nhi m không t nh, không ch t ng gi m, không ch ng chuy n. Th nên i V ng! Ph i quán nh th t, ch sanh tâm nghi l m; tr pháp ch n th t. Vì tâm n y ch n th t, các pháp c ng nh th . i V ng! Thí nh h không lìa các s c t ng c ng không ng chuy n. N u có ng i nói, ta ph i dùng khói, mây, b i, mù kia nhi m h không, vì c y có tin c không?

i V ng nói: Không th có, vì h không vô t ng không ch nhi m tr c.

B Tát nói:

- Tâm c ng nh v y, x a nay thanh t nh, không lãnh th các c u nhi m, cho n t t c pháp t tánh không nhi m, c ng l i nh th !

L i n a i V ng! T t c pháp cùng pháp gi i ch ng ph i "t c", ch ng ph i "ly", b n tánh bình ng. không có sai khác. N u ai hi u bi t c th , t c là i v i các pháp không có ng n ng i c ng không t ng gi m.

B Tát Di u Ki t T ng khi nói pháp y Vua n c Ma Già à ng pháp tánh v n không, sanh tâm i hoan h , t c th i ch ng ng vô sanh pháp nh n¹⁵⁴ phát tâm hy h u, ch p tay cung kính b ch B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- B Tát có lòng i t khéo léo ph ng ti n, nh pháp ã nói, r t là ít có, vì di u sâu xa, x a nay ch a t ng nghe. Hôm nay, tôi ã d t h t các tâm nghi l m, th u rõ v n .

B Tát Di u Ki t T ng th a:

- Tâu i V ng! Ch nói nh th , nghi l m mà tr h t, còn nói l i y, ch a d t các t ng, có t ng n i tâm là i nghi l m. i V ng nên bi t! Các pháp t ch di t, không nói, không ch , không nghe, không ng, âu có chi nghi l m mà có th tr ?

i V ng b ch:

- B Tát! N u nh th ó thì tham lam, gi n t c, si mê v.v...t t c phi n não, ph i không ng i n i tâm ?

B Tát nói:

- Tâu i V ng! Tôi tr c ã nói h không v n thanh t nh, không bao gi b nhi m ô! Ngh a kia nh th ó, i V ng! Tâm v n thanh t nh, phi n não tánh không, c hai u không ng, có ch nào mà ng n ng i ? Th nên, không th dùng t ng t i c u mà sanh n i tâm. i V ng ph i bi t, tâm quá kh không th ng, tâm v l i không th ng, mà c tâm hi n t i c ng không th ng, cho n t t c pháp c ng l i nh th . trong ba i không lai không kh , không tr không tr c, không ch nh p, không ch v , lia các v ng t ng, không ph i th y bi t bì k p, lia pháp tri ki n; c Ph t ã nói nh th ó. V y ng i trí ph i quán nh th , ph i rõ bi t nh th .

Lúc y i V ng b ch v i B Tát Di u Ki t T ng r ng:

- Nh B Tát ã nói, tôi nay hi u rõ t tánh c a tâm, t tánh các pháp x a nay thanh t nh, không b ch ng nhi m, c ng không có t ng có th ng. Th nên tôi nay i tr c B Tát, n g lòng tin không ho i di t.

B Tát nói:

- i V ng! N u úng nh th , t c là gi i thoát, xa lia các s l i l m.

Lúc b y gi Vua n c Ma Già à nghe B Tát Di u Ki t T ng tuyên nói pháp nhi m m u, tâm i hoan h , li n t ch ng i ng d y, c m áo báu th ng di u, giá tr tr m nghìn l ng b c n ch B Tát Di u Ki t T ng dâng lên cúng d ng, mu n áo quý báu y, m c trên thân c a B Tát. Khi y B Tát trong giây phút, n thân không hi n, ch nghe gi a h không có ti ng nói r ng: i V ng! Có ch th y t ng, ch ng ph i ngã "s th " nh ta là ng i th , không th y t thân, không th y tha thân, không có ng i n ng cúng, mà c ng không có k b cúng, cho n t t c pháp c ng l i nh th , không ch th y t ng, lia tâm ch p tr c. i V ng! S cúng áo quý báu y, n u có th y thân, ph i nên cúng thí. Khi y có v B Tát tên là Trí Ng , ông Vua li n em áo quý báu dâng cúng. V B Tát kia nói:

- i V ng! Có ch th y t ng, ch ng ph i tôi lãnh th , nh tôi lãnh th , thì không ch p tr c d sanh và pháp d sanh, không tr h u h c và pháp h u h c, không ch ng vô h c và pháp vô h c, không n Duyên Giác và pháp Duyên Giác, c ng không c u gi i thoát, Ni t Bàn c a ch Ph t Nh Lai, và ch ng qu . Nh th i v i t t c pháp không ch tr c t ng, n ng thí, s thí hai th thanh t nh, không l i không ng, nh th ng i thí, nh ng c ng c lãnh th .

Khi y i V ng mu n em áo quý kia p trên thân c a B Tát. B Tát t c th i n thân không hi n, nh ng nghe gi a h không có ti ng nói r ng:

- N u có ng i nào hay th y thân m ng thì nên b thí áo. Lúc y, l i có B Tát tên là Thi n T ch Gi i Thoát, Vua li n mang áo quý dâng cúng, B Tát kia nói:

- ị V ịng! Có ch ị nào th y t ịng, ch ịng ph ị ng ị s ị th , nh ị t ị th ịnh, kh ịng kh ị ng ị ki n¹⁵⁵ và ng ị s ị ki n¹⁵⁶ ch ịng t ị c ph ị n n ịo, ch ịng ly ph ị n n ịo, ch ịng tr ịnh tâm, ch ịng kh ị tán lo n, kh ịng trí, kh ịng ngu, ịa các th x , ng ị trí c nh th m ị n ịnh th .

Lúc y ị V ịng mu n em áo quý báu p ị lên thân B ị T ịt. B ị T ịt t ị c th ị n thân kh ịng hi n, ch ịng nghe gi a h ị kh ịng có t ịng n ịi r ịng: N u có ng ị hay th y b n thân, s ị n ịnh th ị ó. L ị có v B ị T ịt tên là T ị Th ịng T ịc ý, Vua ị n mang áo quý cúng th ị, B ị T ịt kia n ịi:

- ị V ịng! Có ch ị th y t ịng, ch ịng ph ị t ịi ị th , nh ị t ị là ng ị th , kh ịng kh ị các t ịng, kh ịng hành thân nghi p, kh ịng ph ịt ng ị nghi p, kh ịng kh ị ý nghi p, kh ịng tr ị tr ị c ph ịp n m u n¹⁵⁷, m ị hai x¹⁵⁸, và m ị tám ranh gi ị¹⁵⁹, r ị bi t t t c ph ịp u kh ịng th ịng, kh ịng trí b hi u bi t, kh ịng l ị n ịi nào bì k p, kh ịng ch ị y ch , l ịng nh ị h ị kh ịng. Nh ị th ịng ị th ị, m ị ịnh th c.

Khi y ị V ịng, mu n em áo quý báu kia, m c lên thân c a B ị T ịt, B ị T ịt t ị c th ị n thân kh ịng hi n, ch ịng nghe t ịng n ịi r ịng: n u có ng ị hay th y thân m ịnh, s ị n ịnh th ị ó. L ị có B ị T ịt tên là Th ịng Ý, Vua l p t c mang áo quý cúng th ị, B ị T ịt kia n ịi:

- ị V ịng! có ch ị nào th y t ịng, ch ịng ph ị t ịi ịnh th , nh ị t ị ịnh th th ị kh ị tâm ch p t ịng mong c u, n u n ịi ng ị nào ph ịt tâm Vô Th ịng Ch ịnh ịng Ch ịnh Gi ịc¹⁶⁰. y là ch p t ịng, có ch ị tr ịng c u. V ị c sao? V ị ịa tâm có t ịng, t ị c là tâm ị B ị T ịt, tâm n y bình ịng, n ịnh tâm B c ng bình ịng. Tâm b n y t c lá t t c tâm Nh ị Lai. Do s bình ịng n y n ịnh các ph ịp u bình ịng, kh ịng hai kh ịng sai kh ịc, kh ịng th c ng kh ịng x , ịa c th x , n ịnh ng t ịng kh ịng sanh, ng ị t ịng di tr ị, kh ịng có ch ị tr ịng c u. Ng ị th ị nh th ịng c ịnh th .

Khi y, ị V ịng mu n em áo quý báu m c trên thân B ị T ịt. B ị T ịt l ị n khi y n thân kh ịng hi n, ch ịng nghe t ịng n ịi r ịng: N u có ng ị nào hay th y thân m ịng, n ịnh th ị cho h . L ị có B ị T ịt tên là Tam Mu ị Khai Hoa, Vua l ị n khi ó mang áo quý cúng th ị. V B ị T ịt kia n ịi:

- ị V ịng! Có ch ị nào còn th y t ịng, ch ịng ph ị t ịi th ịnh th , nh ị t ị th ịnh th ịnh, ị v ị t t c c a Tam Ma a¹⁶¹, ch ịng nh ịng kh ịng t ịng, kh ịng ch ị phân bi t, r ị bi t t t c ph ịp t ịnh kh ịng ịng, t ị c là tam ma a. Ng ị th ị nh th , ịng c ịnh th .

Lúc y ị V ịng mu n mang áo quý m c lên trên thân B ị T ịt, B ị T ịt l ị n khi ó n thân kh ịng hi n, ch ịng nghe t ịng n ịi r ịng: n u có ng ị hay th y thân n ịnh th ị cho h . L ị có B ị T ịt tên là Thành T u Ý. Vua l ị n mang áo quý cúng th ị. B ị T ịt kia n ịi:

- ị V ịng! Có ch ị th y t ịng th ị kh ịng ph ị t ịi ịnh th . Nh ị t ị ịnh th , r ị bi t t t c ng ịng ng v n t , t ịnh v n kh ịng, kh ịng ch ị tr ị c

t ng. Lu n v ng i mu n kh i tâm c u các pháp, r i vào trong hình t ng, không g i là thành t u. N u i v i t t c pháp, hi u rõ "vô s c", t c là t t c ngh a thành t u, t t c u nh ý. Thí c nh th áng nê n lãnh th .

Lúc y i V ng mu n em áo quý giá m c lên thân B Tát, B Tát t c th i n thân không hi n, ch nghe ti ng nói r ng: n u có ng i hay th y thân, áng c thí cho. L i có v B Tát tên là Tam Luân Thanh T nh, Vua li n mang áo quý cúng thí, B Tát kia nói r ng:

- i V ng! Có t ng s ki n ch ng ph i tôi s th , nh tôi lãnh th thì không có kia n ng thí và không có ây n ng th , ng i th "vô s c" ng i thí không qu báo. "Ngã" còn không thì "ngã s " c ng không ¹⁶². Ng i thí nh th áng c lãnh th . Vua li n mang áo quý m c trên thân kia, B Tát kia n thân không hi n, ch nghe ti ng nói r ng: n u có ng i nào hay th y thân, nên c thí ó. L i có v B Tát tên là Pháp Hoa, Vua li n khi ó mang áo quý cúng thí, v B Tát kia nói:\

- i V ng! Có t ng s ki n, ch ng ph i tôi s th . Nh tôi th lãnh thì ch ng dùng Ni t Bàn c a Thinh V n Duyên Giác mà làm s ch ng qu c ng ch ng dùng i bát ni t bàn c a Ph t mà làm s ch ng qu , không lia pháp luân h i, không c u pháp Ni t Bàn. Vì sao? Vì sanh t cùng ni t bàn c hai u bình ng. Thí nh th ó, áng c lãnh th . Vua li n mang áo mu n m c trên thân kia. B y gi v B Tát y n thân không hi n, ch nghe ti ng nói: N u có ng i nào hay th y có thân áng c thí ó. Khi y i V ng dùng áo quý dâng lên các v i B Tát nh ng các ngài u n thân không n p th .

Lúc b y gi i V ng li n em áo quý kia, n ch tôn gi i Ca Di t, nói nh th n y:

- Th a Tôn Gi Ca Di p! trong hàng Thinh V n, ngài là v niên tr ng có c, Ph t th ng khen ng i, tu h nh u à s m t, xin Ngài nh n lãnh áo quý giá cho tâm tôi c mãn quy n.

Ca Di p áp r ng:

- i V ng! Có t ng "s ki n" ch ng ph i s th c a tôi, nh tôi lãnh th , không o n tham, sân, si, không ch nhi m tr c, cho n vô minh có ái, th y u không o n, c ng không cùng câu ch p: th y kh , o n t p, ch ng đi t, th t hành o lý, không th y Ph t, không nghe pháp, không vào s chúng, ch ng ph i trí cùng t n, trí vô sanh, có th ng, có th ch ng, không ng i thí, không k th , không i qu c ng không ti u qu , không nhàm chán luân h i, không c u ch ng ni t bàn, các pháp thanh t nh, lia t t c t ng. Ng i thí có ý t ng nh th , m i áng th lãnh.

Vua li n trao áo quý mu n m c trên thân kia. Ca Di p c ng l i n thân không hi n, ch nghe ti ng nói: n u có ai hay th y thân s c thí ó.

Như thế đó, tin m tr m (500) vì i Thanh V n u mang n cúng thí, nh ng m i v u không th , n thân ch ng hi n.

Lúc b y gi , i V ng li n suy ngh , nay các v B Tát, Thanh V n ây u không th lãnh áo lông c u quý giá c a tôi cúng thí, tôi nay mang n phía sau hoàng cung, ban cho các phu nh n và các quy n thu c, các v ó s lãnh th . Ngh nh th r i li n mang áo quý vào cung ban cho h .

Khi y i V ng không th y phu nh n, l i ngh thí cho cung t n quy n thu c kia, nh ng l i c ng ch ng th y ai, nh th th l p quan sát cung thành i n v , th y u không hi n, ng nh h không. B y gi i V ng l i suy ngh , nay ây áo lông c u cao quý ch a cúng thí c, ph i làm sao ây? Ngh th r i, mu n t em cái áo quý n y t m c vào thân.

Khi ó Vua c ng t không th y thân mình, ch nghe gi a h không có ti ng nói: n u ng i nào hay th y thân m ng, ph i nên thí áo. i V ng! Ph i t quán t ng s c thân nay ch nào, nh t quán thân không th y t ng kia, quán t ng khác c ng nh th , t ng t tha u không th ng, n u ng i th y nh th , t c là th y pháp chân th t. Pháp chân th t xa lia t t c ki n ch p, vì lia các ki n ch p, t c là tr pháp bình ng¹⁶³

Lúc b y gi i V ng nghe gi h không có ti ng nói r i, lia tâm h u t ng, d t t ng nghi l m, nh ng i ang ng say, b ng c t nh d y, t c th i cung thành i n v , cung phi quy n thu c, th y s c t ng kia tr l i nh c , li n n ch B Tát và i chúng, u ng chiêm ng ng t ng B Tát, nh tr c không khác. Khi y i V ng n tr c B Tát Di u Ki t T ng b ch r ng:

- B Tát và i chúng m i ây ã i v âu, sao tôi không th y?

Di u Ki t T ng nói:

- i V ng! Ch sanh lòng nghi nan. Nay i chúng ây b n t ng không n, ch nào l i i. i V ng! Gi n y ã th y i chúng n y không?

Vua b ch:

- Vâng! ã th y.

B Tát nói:

- ã th y gì?

áp:

- Nh th y pháp chân th t, quán sát chúng n y c ng nh th .

L i h i:

- Chân th t n y làm sao th y c?

áp:

- Pháp ch n th t lia t t c t ng, không ph i con m t quan sát c, không trong, không ngoài, không chính gi a, danh và t ng hai pháp không th ng.

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng l i tâu Vua r ng:

- ị V ịng! Ph ị bi t Vua tr ị c t o ịc, t ịi ng he Ph t ị ị ghi ch ịp n ịi sau ịng s ị a v ịo ịng ịc.

Vua b ị ch B ị T ịt r ịng:

- Kh ịng bao gi ị, b ị ch ịi S ! ị c Ph t Th ị Tôn ch ị a t ịng c ị n ịng ịi a trong ịng ịc hay ng ịi ch ịng Ni t B ịn. V ị sao? ịng ch ịn ph ịp, kh ịng c ị hai s ị sai kh ịc.

B ị T ịt l ịi n ịi:

- Kh ịng ph ị v ị y, ịi V ịng! Nh ị Ph t ị ị n ịi thi n ịc, nh ị n qu ị b ịo ng r ị r ịng, nh ị ng l ịi n ịi y, ng ị a n ị th ị n ịo?

ịi V ịng ịp r ịng:

- B ị T ịt ịi S ! Theo nh ị y t ịi, ch ị Ph t Nh ị Lai thu n ị theo ph ịng t ịn, kh ịo n ịi sanh t ị c ịng Ni t B ịn, khi n ị c ịc ch ịng sinh, nh ịm kh ị sinh t ị, n ị vui Ni t B ịn, nh ị th ị t m ị n ịi sinh t ị c ịng Ni t B ịn, c ị hai ịu b ịnh ng. V ị sao? V ị c ịc ph ịp ịu kh ịng, kh ịng c ị t ịnh, t ịnh c ị a c ịc ph ịp kia t ị c ịnh ph ịp gi ị, trong t ịnh ph ịp gi ị, kh ịng hai sai kh ịc. V ị do ng ị a y, c ịc ph ịp kh ịng ch ị sanh c ịng kh ịng ch ị tr ị, kh ịng a mu n, kh ịng nh ịm b ị. T ịi nay kh ịi l ịng ch ịnh t ịn, kh ịng sanh t ịm s ị h ịi. B ị T ịt Di ịu Ki t T ịng n ịi:

- Hay thay ịi V ịng! Kh ịo n ịi l ịi y, l ịa c ịc t ịng c ị.

Vua n ịi:

- B ị T ịt! T ịnh t ịi t ị kh ịng ai l ị ng ịi n ịi, ph ịp v ịn kh ịng t ịng s ị l ịa ch ị n ịo? Nh ị Ph t ị ị n ịi, trong ph ịp ch ịn th ị t, ng ị t ịng v ịn kh ịng l ịa "t ịnh v ị phi t ịnh"¹⁶⁴, c ịc h ịnh kh ịng t ị o t ịc c ịng kh ịng l ịnh th ị .

B ị T ịt b ị o r ịng:

- ịi V ịng! Vua ịng trong ph ịp ch ịn th ị t, m ị c dù c ị hi ịu bi t h ịi c ịn sanh ch ị p t ịng.

Vua l ị b ị ch r ịng:

- Th ị n ịo gi ị l ịa ch ị p tr ị c?

B ị T ịt t ịu r ịng:

- Kh ịng ho ị t ịng ịc th ị ¹⁶⁵, y l ị kh ịng ch ị ch ị p tr ị c.

Vua b ị ch B ị T ịt;

- ịng v ị y! ịng v ị y, nh ị y t ịi hi ịu t ịng ịc th ị kh ịng ch ị ng ch ịy n, kh ịng ho ị, kh ịng tr ị tr ị c, kh ịng ch ị s ị s ị t. T ịi nay l ịa c ị c ịc ch ị p, kh ịng bao gi ị l ịi sanh c ị ch ị p h ị u t ịng. V ị nh ị B ị T ịt c ị Nh ịn, kh ịng sanh l ị ịc t ịng ba c ị.

L ịc y B ị T ịt Tr ị Tr ịng t ịu v ịi Vua kia r ịng:

- ịi V ịng! ịi v ịi con ịng tr ị hu ị ị c ị thanh t ịnh, l ịa c ịc nh ị m tr ịn, y ị s ị nh ị nh ị c.

Vua b ị ch v ị B ị T ịt r ịng:

- Các pháp r t là thanh t nh r ng l n, không có h ng l ng, phi n não không th nhi m, ni t bàn không th ng, ch có Ph t Th Tôn, t Ngài ch ng bi t rõ.

Lúc b y gi , B Tát Di u Ki t T ng và các i S , trong cung Vua, khi nói chánh pháp, Vua n c Ma Già à ch ng ng vô sanh pháp nh n ¹⁶⁶. Trong cung Vua có 32 ph n , th y B Tát Di u Ki t T ng có th n thông bi n hóa, u phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Trong pháp h i l i có 500 ng i ng pháp nhãn t nh ¹⁶⁷. T t c nhân dân trong thành V ng Xá u mang các hoa t th ng th m, t h i tr c cung môn c a nhà Vua thành tâm cúng d ng B Tát Di u Ki t T ng và i chúng.

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng th ng xót t t c nhân dân trong thành, vì s l i l c chung nên dùng ngón chân b m d i t, t c th i i a tr thành s c ph l u ly ¹⁶⁸, trong s ch sáng su t, trong ngoài chi u sáng. Khi y trong i thành ho c nam ho c n , t t c nhân dân u c di n ki n B Tát Di u Ki t T ng và i chúng, không có chi ng n ng i. Ví nh t m g ng tròn sáng trong s ch soi th y toàn di n các hình t ng, t t c nhân dân chiêm ng ng, t ng B Tát c ng l i nh th . Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng, vì các v ó, úng th i thuy t pháp, trong thành có tám muôn b n nghìn ng i c pháp nhãn t nh, n m tr m ng i phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Khi y, B Tát Di u Ki t T ng th lãnh n, u ng c a Vua n c Ma Già à cúng d ng, vì Vua cùng các i th n r ng thuy t pháp r i cung thu c c a Vua cho n t t c nhân dân, u ng l i l c, phát tâm hy h u, sang i hoan h , B Tát Di u Ki t T ng li n t ch ng i ng d y, cùng i chúng vá các v B Tát, cùng nhau vây quanh ra kh i cung Vua.

Lúc y Vua n c Ma Già à cùng các i Th n và các quy n thu c l kính t t , i theo B Tát ng n pháp h i c a Ph t. Khi y B Tát ã lia cung Vua tu n t mà i. gi a ng th y có m t ng i, ng i d i g c cây, khóc lóc bu n r u, phát ra l i nói: "Tôi ã t o nghi p sát r t là s hã, t ng lai quy t nh s a vào n i a ng c. Tôi nay ph i làm th nào c c u h ?" Lúc b y gi B Tát th y ng i y r i, quán sát c n duyên c a ng i kia g n c thu n th c có th kham ch u hóa . B Tát li n bi n hóa m t ng i t ng t nh ng i kia không khác, n ch ng i kia, ã cùng nhau tâm s , c ng l i khóc lóc nói v i ng i kia r ng:

- Tôi l t o nghi p sát r t là s hã, t ng lai quy t nh a vào a ng c.

Ng i tr c nghe r i li n nói r ng:

- Tôi c ng t o nghi p sát gi ng anh, tình c chúng ta g p nhau, ai có ph ng tí n gì, tìm ng i c u

Lúc y hóa nh n ¹⁶⁹ li n ng h r ng:

- Chúng ta t o t i r t n g, dù có s hã i, không sao tránh kh i. Gi ây ch có Ph t Th Tôn có s c oai th n, có th c u , chúng ta hôm nay nên n ch Ph t.

Hóa nh n nói r i l i n ra i tr c, ng i kia th y r i c n g l i i theo, l i n n ch Ph t. V hóa nh n kia n pháp h i c a Ph t r i, u m t nh l d i chân c Ph t, r i b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Chúng con t o nghi m sát, s a vào a ng c. Xin Ph t t b i c u chúng con.

Lúc b y gi , c Th Tôn l i n khen r ng:

- Lành thay, lành thay! Thi n nam t , nay tr c Ph t, nên phát l i thành th t, nh các vi c ã làm. C x ng thi t mà nói. Nh ông ã th t ra, ã t o nghi p sát, các ông t tâm nào mà kh i t i t ng ¹⁷⁰, là tâm quá kh , là tâm v lai hay là tâm hi n t i? N u kh i tâm quá kh , tâm quá kh ã di t, không th c; n u kh i tâm v lai, tâm v lai ch a n, không th c; n u kh i tâm hi n t i, tâm hi n t i không tr c ng không th c; c ba th i gian u không th c, t c là không kh i tát ¹⁷¹, vì không kh i tác trong t i t ng kia, ch nào mà th y c ? Thi n nam t ! tâm không ch tr , không trong, không ngoài, không chnh gi a, tâm không s c t ng, không có xanh, vàng, , tr ng, tâm không t o tác, vì không tác gi ; tâm không huy n hóa vì v n chân th t, tâm không biên t vì không h ng l ng; tâm không th x ¹⁷² vì không thi n ác; tâm không ng chuy n vì không sanh di t; tâm nh h không vì không ng n ng i, tâm không nhi m t nh vì xa l i a t t c s m c. Thi n nam t ! các ng i có trí ph i quán nh th , làm phép quán y r i, t c là i v i t t c pháp c u tâm không th c. Vì c sao? Vì t tánh c a tâm t c là tánh c a các pháp, tánh c a các pháp không, t c là tánh ch n th t. Vì ý ngh a ó, nên nay các ông không nên v ng sanh s hã i.

B y gi hóa nh n nghe Ph t tuyên nói pháp chân th t, tâm sanh i hoan h , l i n b ch Ph t r ng:

- Th Tôn r t là ít có, khéo nói t tánh pháp gi i thanh t nh, chúng con hôm nay c t i nghi p tánh không, ch ng sanh lòng s hã i. Con nay a mu n xu t gia trong Ph t Pháp, tu hành làm o, gi gi i úng v i ph m h nh ¹⁷³. Cúi mong Th Tôn n p th cho con.

Ph t nói:

- Quý hóa thay! Thi n nam t , nay chính úng th i vì ông mà nhi p th .

Hóa nh n trong giây phút, râu tóc t r ng, c a sa ¹⁷⁴ m c vào thân thành t ng Bí Sô ¹⁷⁵, l i n b ch Ph t r ng:

- Th Tôn! Con nay xin vào ni t bàn, xin Ph t h a kh .

Ph t nói: Tùy ý.

Khi y v hóa t kheo, nh s c oai th n c a Ph t thân li n hi n trên không trung, cao m t cây a La ¹⁷⁶, hóa l a t t, d t h t thân không còn, ng v i h không kia.

Lúc b y gi , ng i th t t o nghi p th y v hóa nh n xu t gia và nghe Ph t thuy t pháp r i, tâm sinh suy ngh : "Ng i n y cùng v i ta ng t o t i nghi p nh ng nay c gi i thoát. Còn ta c ng nên c u Ph t hóa , ngh nh th r i, li n u m t l y d i chân c Th Tôn mà b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Con t o nghi p sát, s trong t ng lai ph i a a ng c, xin Ph t t bi mà d lòng t .

c Ph t nói:

- Quý hóa thay! Thi n nam t ! nay i tr c Ph t, phát ra l i thành th t. Ông ã t o nghi p, phát kh i t tâm nào? T ng t o nghi p l i nh th nào? Gi phút y ng i kia vì c n lành thành th c, nghe Ph t nói r i, các l chân lông trong thân b c ra s c nóng, gi ng nh ng n l a h ng h c, vây quanh thân ng i y, li n nói nh th n y: "Tôi nay quy u v i Ph t c Ngài c u".

Lúc b y gi , c Th Tôn, d cánh tay m t s c vàng phóng trên u ng i kia. V y t c th i l a trong thân li n di t, lìa các kh não kia ng i khoái l c kh i tâm t nh tín ¹⁷⁷, h ng v c Ph t ch p tay b ch v i Ph t r ng:

- Th t là ít có, b ch c Th Tôn! Con tr c nghe Ph t nói r ng nh ng pháp thanh t nh ly t ng pháp gi i. Con nay ã ng t i nghi p tánh không ¹⁷⁸, nh ng không sanh t ng s hã. Con nay trong Ph t pháp, a th .

c Ph nói:

- Lành thay! Quý hóa thay! Nay r t úng th i, vì ông mà nhi p th .

T c th i ng i y râu tóc t r ng, áo cà sa ¹⁷⁹ m c vào thân, thành t ng Bí Sô ¹⁸⁰, nh v 100 h l p ¹⁸¹, các c n thanh t nh, oai nghi t ch nh, s nguy n thành t u viên mãn

Lúc b y gi , c Th Tôn vì ng i kia tuyên nói pháp t di u ¹⁸². V Bí Sô kia nghe r i li n xa lìa tr n c u, c pháp nhãn thanh t nh, cao xa h n Ngài quán sát lý ¹⁸³, t i pháp h i Ngài ch ng qu A La H n, r i b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Con nay mu n vào ni t bàn xin Ph t h a kh .

c Ph d y: Tùy ý ông.

Khi y v Bí Sô, thân v t lên h không, cao b y cây a La ¹⁸⁴, hóa l a t thân, tiêu h t không còn. Lúc b y gi trong pháp h i có 5.000 thiên nh n, phát tâm hy h u, m i v thân tâm cung kính nh l .

QUYỂN THỨ VI

Ngài i S Pháp Thiên, ngài Tây Thiên Trúc, hi u thông ba t ng Kinh i n, vâng chi u ch nhà Vua d ch.

Lúc b y gi , tôn gi Xá L i Ph t th y ng i t o nghi p sát quy u v i Ph t xu t gia, ch ng ng qu thánh, nh th là m t vi c ít có. Ngài n tr c Ph t b ch r ng:

- Th t hy h u, th a Th Tôn! Nh Lai y lòng i t , khéo léo ph ng ti n, tuyên nói chánh pháp. Ng i ã t o nghi p sát, t i c n¹⁸⁵ r t n ng. Nh Lai ch trong sát na, khéo hay c u , khi n h c gi i thoát. ây chính là s c ph ng ti n c a ch Ph t Nh Lai, ch thuy t pháp kia u là c nh gi i ch Ph t. Duy có i S Di u Ki t T ng và các B Tát, nh ng v m c áo giáp tinh ti n, khéo hay rõ bi t, ch ng ph i là c nh gi i Thanh V n, Duyên Giác c a chúng ta. Vì sao th ? Vì các chúng Thanh V n, trí tu h p hòi, không th phân bi t c nghi¹⁸⁶ c a chúng sinh, âu hay rõ bi t, nh ng pháp ph ng ti n

c Ph t nói:

- úng nh v y! úng th ! Xá L i Ph t! c nh gi i ch Ph t ch có các b t B Tát ng pháp nhân¹⁸⁷ y m i hay ch ng nh p. Hàng Thanh V n các ông m c dù lia ki n ch p B c Già La¹⁸⁸, ch a c u ni t bàn t l i, m c dù có công c tu t p h nh u à¹⁸⁹ c ng ch a c u cho y gi i, nh, hu , không thích tu h c pháp c a ch Ph t, các vi c ra làm u có hình t ng, u có ng n ng i. Th nên i v i c nh gi i c a ch Ph t không th ngh bàn. Xá L i Ph t! ông nay ph i bi t, tôi v a hóa cho ng i t o nghi p sát, v n y ã t ng n 500 ch Ph t, cung kính cúng d ng tr ng các c n lành, c ng t ng ng nghe giáo pháp nh th . Vì th cho nên ng i n y nay i tr c tôi nghe nói chánh pháp¹⁹⁰, nh s c c n lành i tr c th y c chân lý chân th t c a các pháp, úng nh pháp mà gi i thoát.

L i n a, n y Xá L i Ph t! n u ai i v i chánh pháp c nghe ch m t bài k b n câu, ng i y không b a trong ng ác¹⁹¹, lia kh c gi i thoát, quy t nh thành Ph t nh t thi t trí, hu ng chi nh ng ng i th trì c t ng; úng nh pháp mà tu hành, ng i y tu ng côn g c vô l ng vô biên!

Lúc b y gi B Tát Di u Ki t T ng cùng các chúng i B Tát cùng ngài Ca Di p và các i Thanh V n Vua n c Ma Già à cùng các cung thu c ng th i u n trong pháp h i Linh S n c a Ph t Thích Ca Mâu Ni, n g p Ph t r i, m i ng i nh l d i chân c Ph t, r i lui ng m t bên. Tôn gi Xá L i Ph t li n tâu Vua n c Ma Già à r ng:

- i V ñg ã a thích giáo pháp hy h u c a i Th a. B Tát Di u Ki t T ñg ã vì i V ñg r ñg rãi khai th ñi ñ nói. i v i giáo pháp y, i V ñg có th t hi u rõ không?

Vua b ch:

- Th a Tôn Gi ! Tôi ã hi u th u giáo pháp hy h u y.\

Xá L i Ph t nói:

- i V ñg hi u th u giáo pháp b ñg cách nào?

Vua b ch:

- Theo nh ý tôi, i v i t t c pháp xa lia các nhi m tr c, không c không th t, ch ñg ph i th , ch ñg ph i x , không ph i c nh gi i¹⁹² c a tâm, t ñg "vô s c"¹⁹³. y là pháp chân th t. Nh th rõ bi t các nghi l m h ñg ñi t, t t c ch ñg l y không t âu sinh.

Khi y, Xá L i Ph t b ch Ph tr ñg:

- Th a Th Tôn! Vua ñ c Ma Già à, c ñ lành thành th c, a thích pháp v cao siêu c a i th a, ñg c vô sanh¹⁹⁴, ñ t h t các nghi p ch ñg, th y ch c ch ñi th t hay còn ? Vì c y th nào? Xin Ph t th ñg xót gi ñg gi i cho.

c Ph t áp:

- Xá L i Ph t! i V ñg ây, có bao nhiêu nghi p ch ñg u ñ t s ch không còn. Xá L i Ph t! Ví nh h t c i l ñg nó r t nh , núi Tu Di ¹⁹⁵ l ñ có th xô ñg ñ không? Ông nay ph i bi t nghi p ch ñg c a Vua, gi ñg nh h t c i, tôi ã tuyên nói giáo pháp th m thâm, c ñg nh núi l ñ kia. Th ñên vua ñ y ñghe giáo pháp th m thâm, há co ch ñg ñg i gì mà ch ñg ñg i ?

Xá L i Ph t th a:

- B ch Th Tôn! R t là ít có. Vua ñ y l i c ñ thông su t, ñg thích ñghe chánh pháp và hi u rõ ñi th t các nghi p ch ñg. Nh l i c Ph t ã nói không sai!

c Ph t ñ y:

- Xá L i Ph t! Vua ñ y ã t ñg trong i quá kh b y m i hai c ch Ph t, cung kính cúng ñg, ã tr ñg các c ñ lành, ch c Ph t, th ñg ñghe chánh pháp, nh ó c ñ lành t ñg lai quy t ñh s ch ñg ñg Vô Th ñg Chánh ñg Chánh Giác.

L i ñ a, Ph t b o ñgài Xá L i Ph t:

- Ông th y B Tát Di u Ki t T ñg ñ y không?

áp r ñg:

- D th y.

c Ph t nói;

- Nay Vua ñ c Ma Già à ñ y cùng B Tát Di u Ki t T ñg có ñh ñuyên l ñ. Xá L i Ph t! Quá kh có ki p tên là Vô C u, c Ph t ra i hi u là Di u Tý, trong ki p ó l i có ba câu ê ¹⁹⁶ c Ph t, xu t hi ñ

trong i. Các c Ph t y u nh n B Tát Di u Ki t T ng khai phát o tâm. Các Nh Lai kia m ng s ng lâu r t dài. Chuy n bánh xe pháp l n, l i ích chúng sanh. Vua n c Ma Già à n y trong ki p kia ã c g p g B Tát Di u Ki t T ng giáo hóa, phát tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Vua phát tâm r i, i v i các c Th Tôn ã tr ng các c n lành, nghe và lãnh th giáo pháp i th a ít có, nh nhân duyên y c n lành sâu dày. Xá L i Ph t! Ông nay ph i bi t, Vua n c Ma Già à n y sau khi m ng chung, sanh v th gi i th ng ph ng, tr i qua 400 cõi Ph t. Có m t cõi Ph t tên là Trang Nghiêm. c Ph t kia hi u là B u T Nh Lai, ng Cúng Chánh ng Chánh Giác. Vua n y sanh trong cõi kia, c ng th y c B Tát Di u Ki t T ng, nghe th giáo pháp th m thâm, nghe r i hi u rõ ch ng pháp vô sanh nh n¹⁹⁷. Cho n t ng lai B Tát T Th , giáng sinh th gi i Ta Bà n y thành b c Chánh Giác r i, Vua n c Ma Già à n y, theo c Ph t kia, trang nghiêm cõi Ph t, sanh s ng trong giáo pháp c a T Th Nh Lai, tr thành vì B Tát hi u là Vô ng. Khi y c ng c th y B Tát Di u Ki t T ng. c T Th Nh Lai vì B Tát Vô ng l p l i các giáo pháp ã gi ng i quá kh , tuyên nói nh th r i, b o i chúng r ng:

- Các ông có th y B Tát Vô ng không? V B Tát n y âu có xa là gì, y là Vua n c Ma Già à trong giáo pháp c a Ph t Thích Ca Mâu Ni i quá kh . V n y ch B Tát Di u Ki t T ng kia nghe th chánh pháp, ch ng ng qu Vô Sanh Pháp Nh n.

c Ph t b o Ngài Xá L i, T Th Nh Lai kia vì B Tát Vô ng, khi nói di u pháp, trong pháp h i có tám nghìn B Tát, ch ng ng qu vô sanh pháp nh n, hai muôn b n ngàn các B Tát nh , ti n vào s a¹⁹⁸. Xá L i Ph t! B Tát Vô ng kia t ây v sau, trong tám tr m a t ng k ki p¹⁹⁹ tu hành, thanh t nh cõi n c các c Ph t, giáo hóa chúng sanh, khi n n qu v Thanh V n, Duyên Giác, B Tát, khi n các chúng sanh đi t t t c nghi p ch ng, gi i ng chánh pháp, không sanh s nghi l m. B Tát Vô ng kia, tr i qua tám tr m ki p a t ng k r i, li n th gi i Vô Nhi m, ch ng ng b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Hi u là Thanh T nh C nh Gi i Nh Lai, ng Cúng Chanh ng Chánh Giác, y m i hi u²⁰⁰, c Ph t kia m ng s ng lâu b n trung ki p²⁰¹, chánh pháp tr th m t câu ê tu²⁰², có b y m i muôn chúng Thanh V n u c y pháp tam minh²⁰³ và l c thông²⁰⁴ ng tám gi i thoát²⁰⁵, có m i hai câu ê chúng i B Tát, y trí tu và ph ng ti n. Chúng sanh cõi kia, u a thích giáo phát th m thâm; c Ph t Nh lai r ng vì h tuyên nói, làm cho các chúng sanh nghe giáo pháp gi i ng , lìa các phi n não, thân tâm u c thanh t nh, m i v không bao gi kh i t ng ngã ki n²⁰⁶.

Lúc b y gi , Ph t Thích Ca Mâu Ni, vì Xá L i Ph t nói Vua n c Ma Già à s thành vì c Ph t; trong chúng h i có ba muôn hai nghìn thiên t , phát

tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, u phát th nguy n r ng; Cho chúng con s ng sanh v th gi i Vô Nhi m kia, th y c Thanh T nh C nh Gi i Nh Lai hoàn thành con ng Chánh Giác. Ph t Thích Ca Mâu Ni li n th ký r ng: Các ông s ng sanh v th gi i kia, th y c Nh Lai, hoàn thành con ng Chánh Giác!

Khi y, Vua n c Ma Già à có m t v Thái T tên là Nguy t Cát T ng, tu i m i lên tám, tr c th ng theo ph v ng n trong pháp h i c a Ph t, nghe thuy t pháp r i li n c i chu i anh l c ²⁰⁷ trong c , em dâng lên c Ph t, r i phát nguy n r ng: "tôi nay dùng c a quý báu n y cúng d ng Ph t t o c n lành, h i h ng qu v Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, nguy n cho chúng tôi s sanh trong cõi Ph t Thanh T nh C nh Gi i Nh Lai làm v Kim Luân V ng ²⁰⁸, cho n lúc m nh chung, em b n v t ²⁰⁹ c n dùng cúng d ng c Ph t kia và các chúng t kheo sau khi c Ph t kia nh p di t, tôi s thu xá l i, cung kính cúng d ng, nguy n tôi th a k , li n cõi kia, ch ng ng Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Khi y Thái T Nguy t Cát T ng, phát th nguy n r i, nh s c oai th n c a Ph t ã hi n chu i anh l c, tr gi a h không, trên cõi Ph t kia bi n thành l u ài b y báu ²¹⁰. Trong ó có tòa làm b ng b y th báu. Trên ó có c Ph t ang ng i ki t già ²¹¹, y t ng t t, các th quý báu trang nghiêm.

Lúc b y gi , c Th Tôn t trên g ng m t phóng ra các s c hào quang. y là các s c xanh, vàng, , tr ng, h ng, tía, bi c, l c, nh n g tia hào quang nh th kh p soi th gi i nhi u vô biên, trên n cõi tr i Ph m Thiên, y n sáng chi u kh p, ánh sáng m t tr i m t tr ng không th hi n c. Y n sáng kia tr l i nhi u Ph t ba vòng, r i vào t nh môn c a c Ph t Th Tôn. Khi y Tôn Gi A Nan t tòa ng i ng d y, mịch tr n vai bên h u, u g i bên h u qu sát t, ch p tay v c Ph t, r i nói bài k r ng:

" i Mâu Ni ã n b kia
y t t c công c t t,
Tr i, ng i, nhân gian u tôn kính,
T t c trí gi ã các ch p.
Chúng sanh tâm h nh và c n tính,
T t c Nh Lai u rõ bi t,
Tuyên nói pháp m u l i qu n sinh,
T t c th gian, Ngài t i th ng
 ã phóng hào quang sáng ít có
Kh p soi t t c cõi m i ph ng
Chúng sanh r t nhi u vô s k
Nh y n sáng y c yên n.
Thi n Th ²¹² y trong m i ph ng
Ni m, hu viên mãn xu t th gian,

Khéo bi t tâm, h nh c a chúng sanh,
Nói pháp, o n nghi không ai b ng
ã có Ph m V ng cùng Thích
Tr i, tr ng, ngôi sao và ch Thiên
Nghe Ph t tuyên nói di u pháp môn,
Lìa các phi n nã ng yên n.
Nh Lai chúng trung tôn²¹³ t t c ,
Chúng sinh có nghi u gi i quy t,
Ngày nay duyên gì phóng hào quang,
Xin Ph t b bi vì con nói!"

Lúc b y gi , c Th Tôn b o A Nan r ng:

- Ông có th y Thái T Nguy t Cát T ng không?

A Nan b ch Ph t r ng:

- Vâng, con ã th y.

c Ph t b o A Nan

- Thái T ây, trong i quá kh , ã tu h nh B Tát, cúng d ng v i ta
sâu tr ng c n lành, nh c duyên ó mà ã thành th c. Nay tr c tôi, phát
tâm vô th ng Chánh ng Chánh Giác, kh i l i i th nguy n, do nhân
duyên y, nên phóng hào quang n y. A Nan! V Thái T ây, s sanh th
gi i Vô Nhi m, trong giáo pháp c a Ph t Thanh T nh C nh Gi i Nh Lai,
làm v Kim Luân V ng, th ng cúng d ng c Ph t kia và các chúng Bí
Sô, n sau khi c Ph t kia di t , thu ng c xá l i, cung kính cúng d ng.
Vì n y, sau khi m ng chung, sanh v cung tr i âu Su t²¹⁴, n lúc mẫn
m t ki p sanh n th gi i Vô Nhi m, ch ng c Vô Th ng Chánh ng
Chánh Giác. Hi u là Nh t Tràng Nh Lai, ng Cúng Chánh ng Chánh
Giác, y m i hi u. c Ph t Th Tôn kia và các chúng Thanh V n B
Tát, m ng s ng lâu u b ng nhau.

Lúc b y gi , các chúng B Tát a ph ng khác n nhóm h p, nghe trao
l i th ký cho Thái T Nguy t Ki t T ng r i, u b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Nay Ph t Thích Ca Mâu Ni cùng B Tát Di u Ki t T ng,
trong t t c a ph ng ra làm Ph t s v i, l i ích chúng sanh, không b
qua m t n i nào. Ví c sao? Vì Ph t và B Tát dùng tâm i bi, pháp kh i
các ph ng ti n, trong n c, thành, qu n, y, cho n các ch n t l c, vì
các t ng l p chúng sanh, thuy t pháp giáo hóa, khi n các chúng sanh, nghe
giáo pháp li n c gi i thoát, xa lìa các s s hãi, o n tr t t c phi n nã
tr ng ch ng; chúng con ngày nay, n ng ch n y, nghe Ph t và B Tát
Di u Ki t T ng, tuyên nói pháp nhi m m u, và nhìn th y nh ng vì c
phóng quang ít có, l i ích cho chúng sinh, th t không di n t , th nào cho
cùng t n.

Lúc y, c Th Tôn b o các B Tát r ng: Thi n Nam t , úng nh v y, n u các B Tát i v i các ph ng x , vì các chúng sanh, tuyên nói pháp, ra làm Ph t s , ph i quán các ch y, nh là tháp mi u c a Ph t. Vì sao? Tôi trong quá kh khi g p g c Nhiên ng Nh Lai, tôi em lòng tin c n, r tóc tr i trên t cho c Ph t kia i qua. Sau ó, tôi c qu vô sinh pháp nh n, c Nhiên ng Nh Lai kia, bi t tôi ã c y pháp nh n, li n vì tôi trao l i th ký, qu v Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác, nói nh th n y: "ông n i sau tr i qua vô s ki p, s c thành Ph t, hi u là Thích Ca Mâu Ni, ng Cúng Chánh ng Chánh Giác, y m i hi u. Ph t Nhiên ng kia, th ký cho tôi r i, b o các chúng t kheo r ng:

- Các ông ph i ch n y, kh i lòng t ng tôn tr ng, ch sanh khinh m n, vì sao? Vì ch n y có thi n nam t r tóc tr i trên t, th nh Ph t i qua, nh công c thù th ng y, li n ng y pháp nh n. Th nên ch n n y có nhi u tr i ng i, chiêm ng ng kính tr ng, nh tháp mi u c a Ph t không khác.

Khi Ph t Nhiên ng nói l i nh th có tám m i c tr i, ng i, khác mi ng ng ti ng b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Chúng con ngày hôm nay t i ch n n y, kh i t ng tôn kính, nh tháp mi u c a Ph t.

Khi y có m t tr ng gi tên là Hi n Thiên, trong pháp h i, li n b ch v i Ph t Nhiên ng r ng:

- Con nay ây t o tháp b y báu ²¹⁵, cho các chúng sanh, chiêm l ng ph c.

V tr ng gi kia, kh i tâm ít có, gom góp các quý báu, t o l p m t ngôi tháp, b cao b r ng bao la, trang s c các th quý giá, công kia thù th ng, không nh m t tr i, nh ng v n thành t u. Khi tr ng gi ã t o tháp r i, li n n ch Ph t Nhiên ng b ch r ng:

- Th a Th Tôn! Con ã t o l p dĩ u tháp b y báu, n i t ng lai, ng bao nhiêu ph c báo?

c Ph t d y:

- Tr ng gi , n u có thi n nam t trong ch n i B Tát, ch ng qu vô sanh pháp nh n, ào l y t kia, xu ng n ng n n c, r i em t y cung kính cúng d ng, s ng ph c nhóm, gi ng nh cúng d ng thám mi u c a ch Ph t, ng nhau không khác; hu ng chi ông nay kh i tâm t nh tín, t o tháp b y báu, ch c ch n thu ho ch nhi u ph c báo x p h n ph n tr c vô l ng vô biên không th so l ng.

Lúc y Nhiên ng Nh Lai l i b o Hi n Thiên tr ng gi r ng:

- Ông nay trong i n y sâu tr ng c n lành t i i v lai, ch Ph t Thích Ca Mâu Ni, s ng th ký qu v Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Khi y, các v i B Tát t ph ng khác n pháp h i, nghe c Ph t Thích Ca Mâu Ni tuyên nói công c th m thâm c a giáo pháp n y. M i v u b ch Ph t r ng.

- Th a Th Tôn! Chúng con nghe th giáo pháp n y, khi tr v b n v ²²⁰, vì m i ng i dĩ n nói, tuyên thông, l u b , làm cho các chúng sinh, m i ng i u c l i ích.

Ph t Thích Ca Mâu Ni nói:

- Hay thay, quý hóa thay! Các thi n nam t , các ông ph i nên tuyên b pháp n y, r ng vì chúng sanh, ra làm vi c Ph t!

Lúc y, các v B Tát ph ng xa li n r i các hoa nhi m m u y c ba ngàn i thiên ²²¹ th gi i cúng d ng c Thích Ca Mâu Ni và B Tát Di u Ki t T ng, r i nói nh th n y: nguy n chánh pháp n y c u tr trong châu Diêm Phù ²²², l i ích cho t t c chúng sanh, mong c Ph t Thích Ca Mâu Ni và B Tát Di u Ki t T ng, tr lâu trong cõi i, thuy t pháp sáng su t, r i vào tâm h n c a t t c chúng sanh, chúng con hôm nay ng vào pháp h i n y, th y c Ph t Th Tôn, nghe gi ng giáo pháp nhi m m u, u do B Tát Di u Ki t T ng khuy n khích d t d iu, gi s chúng con có em u, m t, tay, chân, ph ng thí, c ng khó tr n sâu n ng c a B Tát. Nay em hoa n y tung r i c ng ch a tr n c kia. Th nên, n u có thi n nam và thi n n nào c th y các c Ph t, nghe chánh pháp, gi s x u, m t, tay, chân, c ng ch a có th tr n ch Ph t; th nên th ng ph i n ch Ph t và B Tát và nghe kinh pháp, kh i lóng t nh tín, tôn kính cúng d ng, ch sinh lòng khinh d và có ý t ng nghi l m. Ai có tâm ý khinh khi, m c t i r t n ng!

Lúc b y gi , các v i B Tát, t ph ng khác n h i h p, nói l i y r i, nh l d i chân c Th Tôn, i nhi u bên h u ²²³ ba vòng, trong pháp h i, n thân không hi n, tr v cõi n c Ph t c a m i v . Các B Tát ó n tr c c Ph t kia, tác b ch nh th n y: "Chúng con n th gi i Ta Bà nghe Ph t Thích Ca Mâu Ni và B Tát Di u Ki t T ng tuyên nói chánh pháp, chúng con ã th trì, ây tuyên b vì các chúng sanh mà nói, khi n các chúng sinh quy t nh ch ng c qu v Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác.

Lúc b y gi tôn gi i Ca Di p b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Nay ây chánh pháp th m thâm ít có, nh chúng con ã th y, B Tát Di u Ki t T ng n trong cung vua n c Ma Già à th th c cúng d ng, B Tát vì vua tuyên nói pháp n y. Khi y vua ch ng c qu vô sanh ²²⁴ pháp nh n, con c ng tùy h , nghe th pháp n y, sau t kh c trách, sanh tâm i hoan h ; B ch Th Tôn! trong i sau, n u có chúng sanh nào nghe c chánh pháp n y, tâm sanh chánh gi i. Ng i y m i hay

rõ bi t pháp t tánh o n các nghi l m, t ng lai s quy t nh thành b
Chánh ng Chánh Giác

c Ph t nói:

- Ca Di p! lành thay! Quý hóa thay! Khéo nói l i trên, n u các chúng sanh
nghe pháp y r i, t ng lai quy t ch ng qu Ph t B

Khi y, c Ph t b o B Tát T Th ²²⁵ r ng: ông nay th trì pháp n y,
trong i m t pháp v sau, vì các chúng sinh, tuyên b di n thuy t, khi n các
chúng sinh u ng l i ích và thu ho ch c i khoái l c.

B Tát T Th b ch Ph t r ng:

- Nh l i Th Tôn d y, con s th trì, B ch Th Tôn! Con ch Ph t i
quá kh , c ng ã t ng nghe th pháp n y, nay tr c Ph t l i c nghe
thêm th t là may m n. Con trong i v lai s h tr tuyên thông, khi n
cho chánh pháp c u tr ; cho n con lúc m nh chung s sanh lên cung tr i
âu Su t ²²⁶. Trong cõi tr i kia, n u có ng i nào c n tánh i th a thu n
th c, con c ng v h khai th di n nói khi n cho h phát kh i o tâm, t i
châu Nam Diêm Phù ²²⁷, không bao gi o n tuy t. L i n a trong i
m t phát, n u có thi n nam thi n n nào, th trì c t ng chánh pháp n y,
n u b các quân ma nhi u lo n, con tìm cách, n t n n i ch n, mà h
tr , khi n các quân ma, không ti n pháp c. L i n a, b ch Th Tôn, trong
i m t pháp, n u có ng i nào nghe chánh pháp n y, nghe r i lãnh th , c
t ng, úng theo pháp mà tu hành, ph i bi t ng i y ang ki n l p oai th n
c a Ph t.

Lúc b y gi , c Ph t b o Thích ²²⁸ thiên chúa r ng:

- Ki u Thi Ca! ông nay th trì ghi nh chánh pháp tôi ây, n i m t pháp
v sau, tr thành v h tr . Vì sao? B i vì pháp n y hay o n t t c nghi v n,
hay thanh t nh các nghi p ch ng, cùng các pháp bình ng. L i n a có i
th l c. Thích c ng ph i bi t, n u ông khi cùng v i A Tu La kia chi n
u, nên nh ngh pháp n y. Ông s c toàn th ng, h s b th t b i. L i
n a, n u ng i nào b n n nhà Vua, n n gi c c p, n n h lang, c trùng,
n n ác thú v.v...trong khi b n n, n u có ng i suy ngh , nh n pháp n y,
ng i y u c xa lìa các n n y.

Thích Thiên Chúa b ch v i Ph t r ng:

- Nh l i Th Tôn ch d y, con s h trì cho ng i i sau, trong các n c,
thành, qu n, y, cho n các ch n t l c ²²⁹, ch nào có chánh pháp n y, con
s n đó cung kính cúng d ng, n u có ai hay th trì pháp n y, con s h v
n cùng.

Lúc b y gi , c Ph t b o tôn gi A Nan:

- Ông nay th trì chánh pháp n y cho n i sau, vì các chúng sinh tuyên
b di n thuy t. Vì c sao? Vì chánh pháp n y r t là th m thâm, x a nay
ch a t ng có. N u có thi n nam, thi n n nào th trì chánh pháp n y, các v

ó s là nh ng nghi l m, d t tr t t c phi n não t i c u. Th nên ông ph i ghi nh tr trì.

Tôn gi A Nan b ch Ph t r ng:

- Th a Th Tôn! Con em s gia h và s c oai th n c a Ph t n trong các i sau tuyên b pháp n y, khi n cho các chúng sanh u ng l i ích. B ch Th Tôn, kinh n y t tên gì? Chúng con ph i ph ng trì nh th nào?

c Ph t b o ngài A Nan:

- Kinh n y tên là Kinh Chánh Pháp Ch a T ng Có, và ph i th trì nh pháp. Lúc b y gi c Th Tôn d n dò các v B Tát, Thanh V n và Thích r i, li n n trong pháp h i, hai bên thân Ph t phóng ra hào quang sáng l n, kh p soi m i ph ng ²³⁰, t t c th gi i, trong hào quang kia, phát ra tí ng gi ng nhi m m u, thông báo cho i chúng: "Nh Lai, ng Cúng Chánh ng Chánh Giác, ã nói chánh pháp, cho n ki p ho i, bi n l n khô h t, nh ng pháp n y không ho i! hay vì chúng sanh làm vi c l i ích v

i. Khi y trong hào quang phát ra tí ng nói y r i, nh ng tia hào quang kia thu vào thân Ph t.

Lúc b y gi c Th Tôn l i b o A Nan r ng:

- Ông nên nh l i Ph t nói, c n th n ch quên m t, t i trong i sau, ph i tuyên thông giáo pháp n y, r ng vì l i l c cho t t c chúng sinh. c Ph t Thích Ca Mâu Ni khi nói Kinh Chánh Pháp Ch a T ng Có n y, có chín muôn sáu nghìn Tr i, ng i, xa tr n lia c u, ng pháp nhãn t nh ²³¹. B y tr m tám m i muôn ng i pháp tâm Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Ba Muôn hai nghìn B Tát ng qu vô sanh pháp nh n. Tám m i muôn Bí Sô, không lãnh th các pháp th gian, phi n não d t s ch, ý hi u bi t trong sáng. T c th i ba nghìn i thiên ²³² th gi i, sáu th ²³³ ch n ng. Các cõi tr i d c gi i ²³⁴, gi a h không t u lên tr m ngàn b n nh c, cúng d ng

c Th Tôn, vì ã thuy t di u pháp ch a t ng có. Khi c Ph t Thích Ca Mâu Ni nói chánh pháp n y r i, có t t c thiên ma, ngo i o nghe qua lo l u quy u v i Ph t. Gi ng nh lúc Ph t m i chuy n pháp luân ²³⁵, hàng ph c thiên ma, ngày nay di n ti n, không khác chi c . Pháp n y là n quy t ²³⁶ c a ch Ph t, là n quy t c a i pháp, là n gi i thoát. Các ng i có trí, ph i h c úng pháp, và ph i th t hành úng nh pháp.

c Ph t nói Kinh n y r i, vua n c Ma Già à cùng quy n thu c, Di u Ki t T ng, các i B Tát, Ca Di p, A Nan, Xá L i Ph t, M c Ki n Liên v.v...các v i Thanh V n, cho n Tr i, ng i trong th gian, A Tu La, Càn Thát Bà v.v...T t c i chúng nghe Ph t nói xong, th y u hoan h , tín th ph ng hành.

PHẦN 3: PHẬT TRẠNG

LƯỢC SỬ ĐỨC THẾ TÔN

I. GIÁNG SINH

Hai ch Thích Ca (Sakya), Trung Hoa d ch là N ng Nhân: hay làm nhân c, r ng giúp ba cõi. Hai ch Mâu Ni (Muni) d ch là T nh M c = v ng l ng h ng còn, t nhiên nh nhiên. Thân ph c a Ngài là m t v qu c v ng c a n c Ca T La V (Kaplilavastu) n . y là Hoàng T nh Ph n (Suddhodana). Thân m u c a Ngài là Hoàng H u Ma Gia (Mayadevi). Bà là b c m u nghi thiên hà, c n ki m trong sáng, không thích xa hoa, a nghe chánh pháp. N m bà 44 tu i, m t êm n n m m ng, bà th y m t v khôi ngô, tu n tú, c i voi tr ng sáu ngà, khai hông bên h u, v y i vào thai t ng. n ngày tr ng tròn tháng Vesak, Hoàng H u n v n Lâm T Ni (Lumbini), trong th i gian y, mùa xu n n ng m, hoa Vô u (Asoka) n tròn, tay bà vói hai, Thái T giáng sinh. V sau, ng i i tôn x ng Ngài là Ph t Thích Ca Mâu Ni. (Sakyamuni Buddha). Theo l c s Trung Qu c, ã t ng có m t o n nói rõ: "Mùng 8 tháng t (l ch Trung Hoa) Trung Qu c, núi sông ch n ng, n m s c hào quang chi u n tr i xanh, quan Thái T Tô i n tâu Vua r ng: Có b c i Thánh nh n giáng sinh ph ng Tây, sau 500 n m giáo hóa Pháp c a Ngài s truy n n n c n y".

Sau khi Thái T giáng sinh, Hoàng H u Ma Gia c hoàng t c r c v kinh thành Ca T La V (Kaphilavastu), Vua T nh Ph n th y Thái T t ng m o khôi ngô, trong lòng vô cùng hoan h , l p t c h i h p qu n th n l i, t tên cho Thái T là T t t a (Sidhartha). Ý ngh a ba ch T t t a là t t c m i viêc u c thành t u. Hoàng H u Ma Gia (Magadevi) sau khi h sanh Thái T b y ngày, nh ph c c y h n th n c a bà r i kh i xác thân, sinh lên cung Tr i ao L i. T ó, em Hoàng H u là bà Ma Ha Pa Xà Pa (Mahaprajapati) đ ng nuôi Thái T cho n lúc tr ng thành.

N m lên b y tu i, Vua cho m i h c gi Bà La Môn (Brahma) tên là B t à La Ni (Bradavani) d y v v n ch ng, thi phú ...v.v...nh ng vì lãnh th c a n c Ca T La (Kapila), ch vương v c có h n 500 d m, là m t t i u qu c, i v i các n c l n v v n i l p, th t là áng lo ng i! Th nên, Vua T nh Ph n m i v võ s tên là S n Bà (Ksantisi), d y võ ngh cho Thái T . Thái T T t t a thiên tính r t thông minh, v n võ song toàn, thanh danh c a Ngài ch n ng c trong l n ngoài n c.

Giáng sinh ngày y, muôn n i rõ,

Là m t tin vui kh p m i mi n,

Chi u r ng t ng b ng xưa bóng t i,

R i ây s có o vàng thiên!

II. XU T GIA

Khi Thái T T t t a (Sidhartha) giáng sinh, Vua T nh Ph n (Suddhodana), có c m t v tiên tên là A T à (Asitarsi) n xin phép xem t ng Thái T . Ông tiên y khi nhìn t ng Thái T r i, ch y n c m t, than m t câu r ng: "Tôn dung c a Thái T th t là v i, y 32 t ng t t, 80 v p, không ph i là ng i phạm. N u Ngài không xu t gia thì s là m t v Chuy n Luân Thánh V ng, th ng lãnh n m x Thiên Trúc (5 x Thiên Trúc chính là 5 x n : ông, Tây, Nam, B c, và Trung ng), ý nói th ng lãnh toàn x n . N u là xu t gia, ch c ch n làm m t v o S trong ba cõi. Tôi than, tôi khóc vì tôi tu i ã già, không th ích thân nghe c nh ng l i vàng ng c c a Ngài thuy t pháp".

Vua T nh Ph n nghe qua các tiên oán c a ông tiên, n a m ng n a lo. Vua luôn kh n nguy n cho Thái T s tr thành Chuy n Luân Thánh V ng, không m t m y may mu n s xu t gia n v i con c a Ngài. T ó, Vua T nh Ph n c ý mu n ng n c n s xu t tr n c a v Hoàng T u tú. Vua t ng nh ng s khoái l c y trong th gian s c m chân c Thái T , nên Vua ra l nh xây thêm ba tòa lầu ài, cho ba mùa, có n i c bi t Thái T h ng th , c ng c p thêm r t nhi u cung phi, m n , k h u ng i h . Vua T nh Ph n i v i Thái T r t là chân tình, h t m c s n sóc th ng yêu. Vua h t c a c i c a m t ti u qu c cho Thái T c ng không bao gi ti c h n.

N m Thái T lên 17 tu i, Vua T nh Ph n làm l thành hôn cho Thái T v i công chúa Gia Du à La (Yasodhara), con gái c nh t c a Vua Thi n Giác (Kusalabuddha). L thành hôn y n ti c linh ình, n ca hát x ng, t n d ng m i th khóa l c tr n gian, nh ng trong lòng Thái T lúc nào c ng ngh n c nh vô th ng: Sanh, già, b nh, ch t trong nhân gian mà chúng sinh ang gánh ch u. S suy ngh tìm chân lý c u gi i thoát cho chúng sinh càng t ng thêm trong lòng Ngài. M c dù nhi u khoái l c trong cung ã mang n cho Ngài, nh ng lòng Ngài không m y may xúc ng.

M t hôm, Thái T b o d n n tr c Ph V ng, t b y chí h ng mu n c xu t gia. Vua T nh Ph n nghe qua trong lòng s hã. Vua phán, "n u con mu n thành o, t t c chúng sinh, nên tr c c u giúp s kh não c a cha già. Ta mu n s m nh ng ngôi l i cho con, th t hành ph m h nh. ây là c nguy n c a ta". Tuy l i phán c a ph v ng Ngài nh th , nh ng chí nguy n xu t gia c a Thái T không có chi lay ng.

N m Thái T úng 19 tu i, công chúa sinh c m t hoàng nam, y là La H u La (Rahula), nhân dân trong thành và c n c ai c ng u khánh h ,

chào mừng ngày sanh ra của một vị vua tôn. Nhưng trong thân tâm của Thái Tể giờ phút nào cũng nghĩ đến vì chức vua là như thế này. Ngài suy nghĩ lại, nghĩ quanh nghĩ quẩn, có lúc Ngài tưởng nghĩ đến một vị vua tôn, nhưng ta trái ý của vua tôn, chức của ngài sẽ bị mất. Lo sợ của vua hoàng. Thái Tể quy tể nghĩ tới ngày mừng 8 tháng 2, lúc mà mình đi về yên ngựa đi, cùng Xa Nặc (Chandaka) về thành Ca T La V , quy tể chỉ vua tể mình và cùng muôn loài chúng sinh thoát khỏi bánh xe luân hồi sinh tử .

Ngài ra đi vì chúng sinh; ra đi vì thế này vì thế kia, ra đi bởi cách ngài vàng cùng bóng cha già kính yêu...

---o0o---

III. KH H NH

Thái Tể rời khỏi hoàng cung của Ca T La V (Kapalivastu) hơn 17 dặm, đến thành phố Lam Ma (Ramagrama), rời đi trên đường ông qua sông A Nô Ma (Anoma) vào rừng sâu chôn lăm tằm để yên tĩnh, làm nhiệm vụ tu tập. Lúc bấy giờ Ngài có râu tóc, mặc áo cà sa màu đỏ (Kasaya). Bồ Xa Nặc cùng ngài Kin Tr c trở lại hoàng cung tâu lên Thánh Thế Tôn, cùng báo tin cho ngài qua lâu đài rõ. Thái Tể giới thiệu nguy hiểm trong hai câu kệ cho toàn thể :

"Tôi sợ hãi khi thấy ông, giờ tôi thoát khỏi nhân gian và thế mạt..."

Thầy, Ngài hàng phục ông hoàng hi vọng vì các vị vua, trong số này có ông Bạt Ca Tiên (Bahargava), vị vua là ngài Bà La Môn, thế hành hạnh hạnh. Ông nói:

- "Không hạnh hạnh thì không thế nào giờ tôi thoát".

Thái Tể sau khi mạt kích sự ép xác của ông Tiên Bạt Ca, liền nói rằng:

- "Vì sao ông tu hạnh hạnh thế ?"

Tiên Bạt Ca trả lời:

- "Vì muốn sanh lên cõi Trời, vì muốn hàng phục các vua trên cõi trời này, nên phải ép xác hạnh hạnh, không hạnh hạnh không được".

Thái Tể trả lời:

- "Ông cùng hàng phục các vua trên cõi Trời, vì thế này không rõ ràng. Ông nên biết rằng các cõi Trời tuy vui thú thế thế, song phải báo có hơn là này, khi phải báo hại thì phải chịu khổ luân hồi trong sáu nẻo. Thế nên ông nói hàng phục, nhưng thực ra là khổ não mà thôi."

Thái Tể liền rời ông Tiên Bạt Ca mà đi hàng khác. Sau đêm Thái Tể rời khỏi kinh thành Ca T La V , Vua Thế Tôn bị mất vì thế này trong lòng

muôn ph n kinh ng c, l p t c phái các i th n tìm ki m kh p b n ph ng tr i. Trong lúc c hoàng cung b i r i, nh t là công chúa Gia Du à La vô cùng au kh , b ng nhiên Xa N c và ng a Ki n Tr c v l i V ng thành, Xa N c trình t u m i vi c n Thánh Th ng cùng Hoàng t c. Vua T nh Ph n l p t c c phái hai v i th n tài trí cao c ng i r c Thái T tr v cung n i.

Tuân l nh Vua, hai s gi n ch v Tiên B t Ca. Tiên ông nói r ng Thái T ã r i ch n n y r i, v a i v ph ng B c. Hai v i th n bôn ba nh m v h ng B c, hy v ng g p c Thái T , xa xa nhìn th y Thái T an t a n i g c cây B . Hai i th n h n h vui m ng, th a lên bao nhiêu l i tâm huy t c a Vua T nh Ph n và công chúa Gia Du. Xin th nh Thái T tr v hoàng cung.

Nghe qua nh ng l i thông thi t của hai v s gi cao minh, song Thái T v n c ng quy t theo chí nguy n tìm chân lý, c u chúng sinh. Ngài bèn t gi hai v i th n tìm n ch c a các o s danh ti ng ng th i. y là các ông A La L (Aradakalama), ông U t u Lam Ph t (Udraka-Ramaputra), ông Ca Lan (Karanda) v.v...trong lúc y, hai v i th n, rõ bi t s quy t tâm c a Thái T , không bao gi tr v Hoàng cung. H th ng l ng v i oàn tùy tùng trong s c ch n là ngài Ki u Tr n Nh (Kaundinya), B t (Bhadrika), Bà Sa Ba (Kaysyapa), Ma Ha Nam (Mahanama) và A Th p Bà (Asvajit) th ng theo h v Thái T . Hai v i th n ành ch u th t v ng tr v tâu h t m i vi c cho Vua nghe.

Thái T cùng n m v trên , v t qua sông H ng, n n c Ma Ki t à (Magadha) qua thành V ng Xá (Rajagrha). Nhân dân trong thành n y, h u h t m i ng i u n chào m ng Thái T . Trong th i gian y, Vua T n Bà Sa La (Bimbisara), t trên v ng l u xa xa nhìn th y dân chúng l l t kéo v n i Thái T , Vua bi t Thái T T t t a ã n, khuyên nh c các v i th n chu n b nghin ón Thái T t i núi Bàn Trà Bà (Pandaka). Vua T n Bà Sa La ích thân ng giá n th m vi ng Thái T và bàn v i Thái T r ng:

- Nh n gi t i sao xu t gia? N u vì không c s m lên ngôi Vua mà xu t gia, ta s chia c t n a qu c gia n y m i Nh n Gi th ng tr ; n u Nh n Gi th y không t d ng võ ta s n sàng bi u h t c n c. Ta nguy n thoái v làm dân và h t lòng giúp n c. Còn n u Thái T th y không t a i, ta s h l nh c i binh mà xâm l c các n c lân bang em v m t m i Nh n Gi th ng tr .

- Xin a t h o ý, Thái T th a. Chí nguy n c a tôi mu n ch m d t b n kh : Sanh, Già, Binh, Ch t, ng gi i thoát Vô Th ng B . Tôi àu có mu n c u ng d c (Tài, s c, danh, th c, thù), trong th gian mà xu t gia. Tôi ch có m t i u là mong i v ng dùng nhân c mà tr n c giúp dân, không nên ãi ng c dân chúng.

Vua T n Bà Sa La nghe Thái T nói nh ng l i cao quý trên, trong lòng h t s c c m ng và kính ph c vô cùng, phát tâm cao khi t, qu xu ng t th a r ng:

- Khi Nh n Gi c gi i thoát, tr c xin nh cho tôi v i.

Thái T ghi nh l i c u xin và c m t h u ý c a nhà Vua, r i xin cáo bi t. Thái T l i qua sông Ni Liên Thi n (Nairanjana) h ng v h ng B c núi Di Lô (Menu), h i o v i các v o s danh ti ng ng th i nh u Lô T n La Ca Di p (Uruvilva Kaasyapa), Già Da Ca Di p (Gayakasyapa) và Na Ca Di p (Nadikasyapa); Thái T nghe ba b n y nói o c a h , bi t ch ng i n âu, ch a ph i là con ng gi i thoát sinh t luân h i. Sau ó Ngài xu ng núi Di Lô mong g p các o s sanh ti ng khác, y là A la La Ca Lam (Arada-kalama), ông U t u La Ma (Usraka-Ramaputra), Thái T c ng h t lòng nghe giáo pháp c a hai v n y, nh ng xét cho k c ng ch a c gi i thoát. Duy nh t là ph i t tu, t giác. Lúc b y gi , Thái T lên núi Chánh Giác, phía ông g n b sông Ni Liên Thi n, tìm m t n i thích ng làm o tràng tu t p, ch m d t l ng th c cung c p t Ph V ng, y m t ng tu hành kh h nh sáu n m tr ng:

Sáu n m tu t p ch n r ng già,

Kh h nh ai bì c Thích Ca...

Chim hót trên vai, s ng ph áo,

H u k d i g i, tuy t m hoa...Suy c ...

---o0o---

IV. THÀNH O

Thái T trong r ng cây t i núi Chánh Giác, th i gian sáu n m chuyên tu kh h nh. M i ngày ch dùng m t ít v ng (mè), m t ít b p, còn da b c l y x ng, thân hình không khác gì cây khô, h t nh a s ng. Sau ó chính t Thái T suy ngh :

" o là nh n hu gi i mà thành, hu gi i nh c n tính mà c, c n tính do n u ng m i sung mãn. o n th c không ph i là nh n c o. Ta ph i th th c ch ng thành o qu ".

Ngh nh th r i Ngài bèn ng d y xu ng sông Ni Liên Thi n t m r a; nh ng vì ti t th c ã sáu n m qua, nên thân th Ngài quá m y u, ch còn da b c x ng, i ng r t là khó kh n.

Lúc b y gi bên b sông, g n r ng cây r m r p, có hai chi em nàng S u Già Ta (Sujata) h ng v vì B Tát tu kh h nh l m t l y, dâng lên Ngài m t bát s a b t. B Tát ti p nh n u ng qua, thân th d n d n ph c h i s c kh e. N m anh em c a A Nhã Ki u Tr n Nh th ng theo phò trì Thái T , th y

Thái T dùng s a, cùng hoàn c nh ã h n san, r t l y làm b t măn. N m v n y ngh r ng, o tâm c a Thái T ã thoái chuy n. H không ng ý chung v i Thái T n a, bèn ly khai h ng v ph ng Tây, tr c ch n a ph ng Ba La Ni (Varanasi). Còn l i m t mình Thái T , c hành xu ng núi, qua sông Ni Liên Thi n, n ch n Già Gia (Gaya), t a thi n d i g c cây T t Bát La (Pippala), phát tâm đ ng măn, th quy t r ng:

- "Ta nay n u không ch ng c Vô Th ng i B , thà r ng th t nát x ng tan, không bao gi ng d y ch ng i n y".

V i chí hùng đ ng c ng quy t y, ch c ch n c o.

Trong th i gian y, có m t v ng t , mang m t bó c xanh dăng lên Thái T t r i l i ch ng i, Lúc b y gi Thái T t mình chuyên tu, t nh t a thi n quán, trong khi nh p chánh nh, sách nói Ngài trai qua vô s c nh gi i. N m y Ngài 35 tu i, mùng 8 tháng 12 (tính theo l ch Hoa), n a êm Ngài quán sát y t sáng tr n h không, toàn th ng v i n i ch ng, ngo i ch ng, Ngài hoát nhiên i tri t ng , thành b c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác (Anuttara Samyakam Buddha).

Ánh o t nay d i sáng,

Thôi r i h t ngày n au!

C u thành o qu , .

Trên n áp b n n sâu,

D i c u v t ba ng kh .

---o0o---

THUY T PHÁP

Sau khi Thái T thành Ph t, hi u là Thích Ca Mâu Ni (Sakyamuni Buddha), tr c Ngài mu n n núi Di Lôu (Menu) cho hai v o s , y là A La La Ka Lam và U t u Lam Ph t, nh ng khi n n i dân chúng cho bi t tin là hai v o s y ã qua i. Ngài m i chuy n h ng n v n L c Gi (Sanarath) g n thành Ba La Ni (Varanasi) cho n m anh em Ki u Tr n Nh , tr thành n m v k kheo (Bhiksu), Ngài thuy t pháp T Thánh (Catvariaya-Satyani). c Ph t t i v n L c Gi ch trong ba tháng, c 56 ng i t ; r i c Ph t n Linh S n, g n thành V ng Xá (Rajagraha) cho Vua T n Bà Sa La (Bimbasara), vì ã có l i c h n lúc ra i. Vua ã th a tr c n u c thành chánh qu xin nh Vua. Sau khi thành o, n m th 2, th 3, c Ph t t i kinh thành V ng Xá (g n Linh S n h i th ng) t quan n dân b Bà La Môn Giáo, quy y v i Ph t, và h c o gi i thoát v i Ngài.

Sau khi thành o, n m th 4, c Ph t chuy n v t nh xá i Lâm (Mahavanavihara), g n thành T Xá Ly (Vaisali).

Sau khi thành o, n m th 5, c Ph t t nh xá i Lâm, gi ng nói gi i lu t, và h ng d n các t t t nh xá i Lâm, n Linh S n h i th ng. Trong lúc ây, nghe tin Ph V ng au n ng, Ngài li n v n c Ca T La (Kapila) th m, ng th i gi ng nói pháp y u cho Vua cha nghe. Vua Tinh Ph n th m nhu n o lý, linh tánh c a Ngài hoàn toàn siêu thoát. Vua T nh Ph n b ng hà, ám tang c hành úng theo nghi l c truy n, và long tr ng s m t.

Sau khi thành o, n m th 6, c Ph t v n tr l i thành V ng Xá thuy t pháp.

Sau khi thành o, n m th 7, c Ph t ng t i th ô n c Ki u Tát La (Kausambi), giáo hóa t i kinh thành Xá V (Sravastinagar). N m n y Vua Ba T N c (Prasenajit) và Thái T Jeta ki n l p K Hoàn t nh xá.

Sau khi thành o, n m th 9, c Ph t khai àn thuy t pháp t i K Viên T nh Xá; nhi u b Kinh quan tr ng c c Ph t thuy t t i ây.

Sau khi thành o, n m th 12, c Ph t n ch n Ma Hê Th p La (Mahasvara), Ba La N i (Varanasi) và T Xá Ly (Vaisali) cùng các qu n, các p hành hóa chúng sanh.

Sau khi thành o, n m th 13, 14, c Ph t trú t i n c Ki u Tát La (Kausambi) cùng các n i trong qu c n y chuy n mê khai ng chúng sinh.

Sau khi thành o, n m th 15, c Ph t tr v n c Ca T La V (Kapilavastu) thuy t pháp cho hoàng t c, cùng i các vùng lân c n kinh thành giáo hóa chúng sanh.

Sau khi thành o, nam th 17, c Ph t ng t i Trúc Lâm t nh xá (Venuvana) giáo hóa nhân sinh và các vùng lân c n, dân chúng tr v nghe pháp tu hành.

Sau khi thành o, n m th 18, c Ph t thuy t pháp giáo hóa t i kinh thành Xá V (Sravasti), vô s chúng sanh.

Sau khi thành o, n m th 19, c Ph t v l i Trúc Lâm t nh xá r i i ho ng hóa toàn cõi Ma Ki t à (Magadha) i n hang cùng ngõ h m thuy t giáo.

Sau khi thành o, n m th 20, c Ph t an c ki th t i K Hoàn t nh xá, và thuy t pháp giáo hóa chúng sanh t i qu c n y.

Sau khi thành o, n m th 21, t trong các hàng t , c Ph t cho Ngài A Nan làm th gi , h u c n hai bên, ng th i c Ph t thuy t pháp cho các hàng t khác.

T ây v sau, trong 25 n m, A Nan h c r ng nghe nhi u, thâm th p h t nh ng l i Ph t d y, nh n c bình n y rót vào bình khác không r i ra ngoài

m t gi t. Ngày nay chúng sanh c nghe giáo pháp c a Ph t, u là nh công lao v i c a tôn gi A Nan.

Sau khi thành o, n m th 22 n n m th 36, các ph ng cung th nh c Ph t, nh t là ba pháp h i o tràng, c Th Tôn th ng trú: y là t nh xá i Lâm, t nh xá K Hoàn và Linh S n h i th ng. Ngài thuy t nhi u b Kinh quan tr ng t i các o trang n y.

Sau khi thành o, n m th 37, c Ph t ng t i Linh s n thuy t kinh Pháp Hoa, n n m th 44, thuy t 8 n m tr ng m i xong.

Sau khi thành o, n m th 45, c Ph t n thành Câu Thi Na (Kushinagar) g n con sông Hê Lan Nhã (Hiddalanka) và nh p Ni t Bàn t i r ng Sa La. Lúc b y gi là ngày 15 tháng 2 n m 950 tr c k nguyên Tây l ch.

c Thích Tôn t khi giáng sinh, xu t gia, tu kh h nh, thành o, thuy t pháp cho n nh p Ni t Bàn, c ng t t c là 80 n m. Ngày chót là ngày tr ng tròn tháng 2, n m th 52, i Châu M c V ng, Trung Qu c.

Thuy t ra chân lý nhi m m u,
Pháp dùng ph ng ti n ngõ h u khai thông,
Nh p vào b n tánh chân không,
Di t bao phi n não cõi lòng NH NH !

---o0o---

TÂM KINH MA HA BÁT NHÃ BA LA M T A

TÂM KINH BÁT NHÃ BA LA M T (PRAJNAPARAMITAHRIDAYA SUTRA)

CHÚ GI I:

v Bát Nhã: là Trí Tu .

v Ba La M t: là n b bên kia.

v a: là nh t nh.

v Kinh: là ch n lý, ng t t. Kinh nay ch con ng t t nh tâm v y.

c B Tát Quán T T i khi Ngài th t hành sâu xa v trí tu Bát Nhã, Ngài soi th y n m u n u không, li n qua t t c kh ách.

N y Xá L i T ! S c ch ng khác v i không, không ch ng khác v i s c, s c t c là không, không t c là s c, th , t ng, hành, th c, c ng l i nh v y.

N y Xá L i T , t ng không c a các pháp y ch ng sanh, ch ng di t, ch ng nh , ch ng s ch, ch ng thêm, ch ng b t...th nên trong cái không ó, nó không có s c, không có th , không có t ng, không có hành, không có th c, (và nó c ng) không có m t, tai, m i, l i, thân, ý. (Nó c ng) không có s c, thnh, h ng, v , xúc, pháp. Không có nhãn gi cho n không có ý th c gi i (t c là không có 18 gi i). Không có cái vô minh mà c ng không có cái

h t vô minh. Cho n nó không có lão t mà c ng không có cái h t lão t ; không có kh , t p, di t, o, cái trí c ng không có và cái c c ng không, (không nh v y) là vì nó không có ch c.

B Tát n ng n i trí hu c u cánh n y, tâm không ng n ng i, không có s hã, xa lìa t t c nh ng i u iên o, các m ng t ng, c Ni t Bàn r t ráo.

Các c Ph t trong ba i u n ng theo trí tu Bát Nhã n y, mà c Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác. Th nên bi t r ng, trí tu r t ráo n y là i th n chú, là i minh chú, là vô th ng chú, là vô ng ng chú, hay tr t t c kh , chân thi t không gi d i. Cho nên nói chú Bát Nhã Ba La M t a, li n nói chú r ng: Y t , Y t , Ba La Y t , Ba La T ng Y t , B Tát Bà Ha.

CHÚ GI I:

- Quán T T i là th nào? (Avalokitesvara), bi n hóa t tâm, thông su t quán sát t ng.
- B Tát (Bodhisattva) - ngh a là giác h u tình. Ngh a lý đã gi ng gi i y tr c. Có ngh a là th ng giác ng t t c chúng h u tình.
- Ch U n là ch a nhóm; s c, th , t ng, hành, th c, g i ó là n m u n. Toàn Kinh chú trong m t câu n y.
- t t c kh ách, g m c t , tha mà nói.
- Xá L i T (Sariputra) là tên ng i.
- Nh n s c mà có th , nh n th mà có t ng, nh n t ng mà có hành, hành mà không c thì hi u bi t cùng tâm tánh khó quên, n m th n y nó n ng t a cùng nhau.
- Các pháp t ng không là th nào? T c là chân tánh có mà ch ng c ó, không nh ng ch ng không. y là t ng không c a các pháp. Chân tánh nhi u ki p không h ho i, cho nên nó không sinh không di t. Chân tánh x a nay không nhi m, cho nên nó không c u không t nh; chân tánh không tr tr c m t v t gì, nên nó không t ng không gi m.
- Nhãn, nh , t , thi t, thân, ý – g i là sáu c n
- S c, thanh, h ng, v , xúc, pháp – g i là sáu tr n.
- M i s v t u vin n i ý mà phát kh i, cho nên s v t thuộc v ý. Ho c nói s v t cùng ý pháp kh i ng th i, t c là phát ng v y, cung chung liên quan m t thi t v i nhau v ph n v ng ng.
- Ch th y c a m t là nhãn gi i, ch bi t c a v ng tâm là ý th c gi i.
- Vô lão t là sao? Là th ng còn không ho i di t.
- Kh t c là các phi n nã.
- T p là ch a nhóm, là nguyên nhân, ch a nhóm muôn t i nghìn l i trong thân th ng i ta.
- Hai cái kh - t p là qu kh và nhân kh .

- Di t – là t ch di t, Ni t Bàn.
- o là con ng, cung nh nói con ng tu hành t o.
- Hai cái n y g i là qu vui vào nhân vui. Ti ng Ph n g i là Bodhisattva. Trung hoa d ch là Giác h u tình.
- Ch Ni t (nir) là không sanh;
- Ch Bàn (vana) là không t .
- Ch A là không; ch N u a La (Nuttara) là th ng có ngh a là cao nh t.
- Ch tam (sam) là chánh, ch mi u (yak) là ng.
- Tam B (Sambodhi) là chánh giác.
- Y t , y t (gate, gate) là ch n lý nhi m m u chúng sinh. Nói Y t hai l n, ý nói mình và ng i.
- T ng là t ng ti ng.
- Tát bà ha – có ngh a là nhanh chóng. Ngh a là vi c làm nhanh chóng thành t u c u cho t t c chúng sanh.

---o0o---

MA HA BÁT NHÃ BA LA M T A TÂM KINH

Quán T T i B Tát, hành thâm Bát Nhã Ba La M t a th i, chi u ki n ng u n giai không, nh t th kh ách. Xá L i T , s c b t d không, không b t d s c, s c t c th không, không t c th s c, th t ng hành th c, di c ph c nh th. Xá L i T , th ch pháp không t ng, b t sanh, b t di t, b t c u, b t t nh, b t t ng b t gi m. Th c không trung vô s c, vô th t ng hành th c, vô nhãn, nh , t , thi t, thân, ý, vô s c, thanh, h ng, v , xúc, pháp. Vô nhãn gi i nãi chí vô ý th c gi i. Vô vô- minh, di c vô vô-minh t n. Nãi chí vô lão t ; di c vô lão t t n. Vô kh t p di t o; vô trí di c vô c. D vô s c c ; B tát a, y Bát Nhã Ba La M t a c ; tâm vô quái ng i, vô quái ng i c , vô h u kh ng b , vi n ly iên o m ng t ng c u cánh Ni t Bàn. Tam th ch Ph t, y Bát Nhã Ba La M t a, c c A N u a La Tam Mi u Tam B . C tri Bát Nhã Ba La M t a, th i th n chú, th i minh chú, th vô th ng chú, th vô ng ng chú; n ng tr nh t thi t kh , ch n thi t b t h . C thuy t Bát Nhã Ba La M t a chú, t c thuy t chú vi t: Y t , y t , ba la y t , ba la t ng y t , b tát bà ha (3 l n).

GI NG R NG: Tôn gi A Nan nói: c Th Tôn ch d y chúng ta có c Quán T T i B Tát công h nh tu hành r t sâu, y i trí tu , t o c n b n n b bên kia, soi th y n m u n chính mình cùng n m u n chúng sinh u không có th t. i v i mình thì tu n Vô Th ng B , i v i ng i thì nhi u ph ng ti p d n, khi n qua t t c kh ão, c v con ng gi i

thoát. Tất thảy ngũ tức của Phật là Ngài Xá Lợi Phất chính là mu n lìa kh
ách, B Tát g i danh Ngài mà b o r ng:

- Xá Lợi T , ông bi t trong th gian nh ng gì có hình là s c, vô hình là
không, không bi t s c kia chính là m ng, huy n, bào, nh, ch ng khác gì v i
không; không là nh t chân hi n l , ch ng khác gì v i s c. S c t c là không,
không t c là s c. Lu n v nh n s c mà có th , nh n th mà có t ng, nh n
t ng mà có hành, hành ó không thông thì th c i v i tâm không quên.
N m cái n y nh n nhau mà sinh ra v ng ki n. Nay s c ã là không thì th
t ng hành th c, c ng l ài nh v y. Do ó, chân tánh th ng thanh th ng
t nh, m y may không pháp t ng có th x ng g i, không th t là t ng không
trong các pháp ? Lu n v ch m u nhi m kia thì th ng còn b t bi n,
không sinh không di t, tr m nhiên trong sáng, không nh không s ch; t
nhiên t t p không t ng không gì m. Vì th , cho nên trong tánh ch n không
ã không có s c, th , t ng, hành, th c, thì sáu c n u thanh t nh, không
nhân, nh , t , thi t, thân, ý. Sáu tr n không nhi u lo n, không s c, thanh,
h ng, v , xúc, pháp. u m i kh l y c a sáu c n, do nhãn c n ng u,
nay nhãn gi i ã không thì muôn tr n duyên u d t, r i ý gi i c ng quên
luôn. Các vì c nh n nh u do nh mà c yên t nh, do yên t n h mà phát
sanh trí tu ; không có vô minh, c ng không có s h t vô minh. Nh lâu mà
b n ch c, do b n ch c mà an nhiên; không có lão t , c ng không có h t lão
t . Qu kh c a phi n não là do nhân kh tác nghi p; qu vui c a Ni t Bàn
do nh nhân vui tu trì, m t th i u d t! Trong tính chân không, v n không
có danh t trí tu , n b bên kia c ng thu c v h gi , thì l i âu có c ?
Song mà không trí không c, t âu ã ng b mà nói ra. Tr c khi
ch a c, âu có th nào không pháp ? S d nói B tát a là vì trí
tu n b bên kia, nh ph ng pháp tu hành, gi gìn sáu c n, d t h n sáu
tr n, nên tâm không tr ng i, xa lìa các s iên o th n th c, v ng t ng
m ng m , n ch b t sinh b t t m i thôi. Ch ng nh ng B Tát làm nh
th , mà các c Phật trong ba i, mu n ng Vô Th ng B , c ng ph i
y n i trí tu n b bên kia. Th nên bi t r ng trí tu n b bên kia là m t
ng bi n hóa không l ng, là m t ng th n quan ph chi u, mà m t ng chí
c c vô th ng, là m t ng c tuy t vô luân.

Tôn Gi A Nan ã nói:

- Hay tr t t c kh ách, l i nói y chân th t không h d i. L i n a có m t
chú các ông m i th i ph i trì t ng, có th c phát sanh trí tu , c n
b gi i thoát bên kia. Th n chú nói: Gate, gate, l u xu t chân lý nhi m m u
chung sinh. L i l p l i có ý ngh a mình ng i. Ba la y t ,
mu n n b kia, c n ph i nh chân lý nhi m m u n y. Ch t ng ây lá
chúng, là ông, là thêm v y. Tát bà ha là nhanh chóng, ngh a là tu hành
nhanh chóng thành t u cho t t c chúng sinh.

Tóm lại, một chú dừ là con người tu hành, nhưng không ngoài tâm niệm
mình; Ai hay không vậy, không chấp niệm kia, thì chớ nhân ông
thông minh, rồi đi đến thành, làm gì mà không có B ?

Tùng Lâm Linh Sơn, ngày 24-06-1988
Thích Huyền Vi

---o0o---
H T

---

¹ Na do tha: Navuta, s 1 n bên n . Sơn y học b ng muôn c, ho c
b ng ngàn v n.

² Tôi nghe như vậy: Tôi có nghe như vậy. L i c a Tôn Gi A Nan nói: Tiếng
Pali: Evam me Sutam. Tiếng Sanskrit: Evam Maya Srutam. Kinh nào có câu
n y ng u u là do c Ph t thuy t, sau ó Tôn gi A Nan thu t l i.

³ Thành V ng Xá: (S) Rajagriha (P) Rajagaha: Kinh ô n c Ma Ki t à
(Magadha) vua T n Bà Sa La (Bimbisara) tr vì lúc c Ph t giáng sanh.
Sau khi c o, c Ph t th ng thuy t pháp t i thành n y hóa Vua
và Hoàng t c.

⁴ Pháp h i Linh Sơn: (S) Gridhrakuta. c Ph t thuy t kinh n y t i núi Linh.
C nh núi n y hình nh con ó g n thành V ng Xá. c theo d ch âm là
K Xà Qu t, d ch ngh a Linh Th u Sơn, Kê Túc Sơn. T i núi n y, c Ph t
thuy t nhi u b Kinh quan tr ng, nh KINH PHÁP HOA, KINH KIM
QUAN MINH v.v...

⁵ i T ng Trì: Maha Dharani. T ng thi t b t th t, trì ác b t sanh, ngh a là
gi tr n v n, không cho dù là vi c thi c nh không th t l c, không cho
ác nh kh i lên. Trong khi t ng trì, B Tát ho c nhà o c l y gi i, nh,
hu , làm th , n ng theo ó mà tu thì có công c v i t ng trì.

⁶ Vô ng i bi n tài: Tài bi n lu n, tài gi ng thuy t v o lý không ai sánh
b ng, tài n nói hùng h n, x o di u, khi n ai n y c ng u tín th . Tài bi n
thuy t c a Ph t và B Tát không tr ng i, không có s c chi ch ng ng n n i,
không có ai ph n i c. Nên g i là vô ng i bi n tài.

⁷ Vô sanh pháp nh n: c nh n nh c c a ng i tu h c c o th nh p
chân lý: các pháp không sanh không di t. B tu hành n u hi u các pháp
không sanh, không di t, t c là hi u th t t ng s v t v n không sanh di t.
Hi u nh th thì không còn lo r u, phi n não, i v i chúng sinh, c v y
g i là vô sanh pháp nh n. i n ch không còn sinh t luân h i.

---

⁸ Tam ma a: Samadhi, pháp i nh c a nhà o b c cao, trong khi nh p nh thân tâm không xao ng, ch m chú vào m t m c ích mà thôi. Các v ng t ng tà ki n không th nào xâm nh p vào tâm c a nhà tu i nh. c c nh tam ma a c vào pháp thân thanh t nh.

⁹ Nói Pháp y u: Gi ng gi i các giáo pháp thi t th c úng v i ch n lý, h p v i s th t. Nh t là nói pháp h p c n c , sinh d dàng.

¹⁰ B n v i Thiên V ng: Caturmaharajakayrika, t Thiên V ng là b n v tr i qu n lãnh b n châu thiên h , xem xét các i u thi n ác.

¹¹ Phi nh n: Ch ng ph i ng i, ch ng gi ng ng i, ch ng ph i ng i th ng, nh các h n tiên, th n, qu , u g i là phi nh n. Nh n là t chúng: T kheo, t kheo ni, u bà t c, u bà di. Phi nh n là Tr i, r ng, d xoa, càn thát bà, A tu la, Ma h u la, kh n na la v.v...

¹² Di u Ki t T ng: Manjusri – t c là B Tát V n Thù. Ngài V n Thù có 108 tên, c bi t tiêu bi u v trí tu c n b n, nên th ng g i Ngài là i Trí, c ng nh ng i ta g i Ngài Ph Hi n là i H nh và Ngài Quán Th Âm là i Bi. Lúc Thích Ca ra i, V n Thù hi n thân làm B Tát h u g n Ph t, giúp Ph t tuyên d ng chánh pháp.

¹³ Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác: Anuttara-Samyak Sambhodhi, Qu v Ph t. T c là qu o lý t i cao mà c Ph t ch ng ng , lúc Ngài i nh d i c i B .

¹⁴ Tâm không tr tr c: Tâm ni m không bao gi ch p tr c vào m t ch , t c là lòng r ng nh h không, tâm bao la, không dính m c vào m t vi c gì, dù vi c y h t s c nh nhi m.

¹⁵ Nh t Thi t Trí: Cái trí hi u bi t t t c m i s v t, t c là trí c a Ph t. Trong Kinh th ng x ng khen Ph t là b c Nh t Thi t Trí. Nh ng ai theo Ph t và nghe chánh pháp, r t cu c ch c ch n c nh t thi t trí.

¹⁶ Không t c ng cao: Không bao gi chính mình ngã m n, t cao, t c, cho mình là cao th ng, cho mình là s m t trên i n y.

¹⁷ Xa Ma Tha: Samatha, d ch là ch quán, nh hu , t ch chi u minh t nh. T c là ng i suy ngh , thân tâm ch ng lay ng, ch m chú vào m t v n cho ng lý, quán sát m i vi c cho sáng t .

---

¹⁸ Thanh Văn, Duyên Giác: Thanh Văn là hàng theo giáo lý Tiểu Thừa, Duyên Giác là bậc theo giáo pháp duy vật Tiểu Thừa Nhân Duyên, phẩm như tu, tăng trưởng Duyên Giác, Thanh Văn Duyên Giác là hai thứ trong Phật Giáo.

¹⁹ Pháp môn: Dharma-mudra, sự nghiệp huyền linh của Phật, hành giới chứng tu trì chánh pháp hoặc trì pháp niệm Phật. Pháp môn còn có nghĩa: sự truyền cho nhau cái tâm Phật, giới Phật và Phật, từ vị trí; sự nhập vào tâm mà phú chúc tâm pháp. Còn có nghĩa khác về Pháp môn.

²⁰ Bửu: Cái ngọc quý hiếm do chất Phật, chất Bồ Tát ban các vật tu trì có ở cõi. Hàng nghĩa về Phật. Ngoài ra khi nhà sư niệm chú ngôn mà thốt ra, phép y cứ gọi là bửu.

²¹ Luân hồi: Samsara. Luân là bánh xe, quay tròn. Hồi là lần lượt. Chúng sinh trôi vô thức nay, luân hồi mãi, hết sanh rồi lại trong 6 cõi, lần lần mãi, hết xuống rồi lên, hết lên rồi xuống, cứ như cái bánh xe lăn tròn mãi không lúc nào thôi.

²² Chánh sư. Bodhisattva, bậc sĩ cứu chúng sinh, bậc cứu khổ. Thế hành như Bồ Tát giúp chúng sanh ra khỏi sông mê bờ khổ.

²³ Chánh mạng: Samyak-Ajiva: sự sống chính, cách sống đúng trong sạch cả hàng tu xuất gia. Chánh mạng là cách hành đạo thiện trong bát chánh đạo. Tiểu Thừa thích sống thanh tịnh ba nghiệp, bằng cách tu theo chánh pháp mà nuôi mạng sống, là các sinh hoạt.

²⁴ Di u pháp bố thí: Pháp niệm mầu trong tăng quý báu. Tâm ra giúp ích cho người, không lu phí và hàng người.

²⁵ Pháp ngữ: Lời nói ra chánh pháp, như ngôn ngữ giới thiệu hành, diễn thuyết lý niệm mầu.

²⁶ Xả Ma Tha: Samatha. Ch quán, nhiếp, hướng chỉ hướng minh. Tức là ngay thẳng suy nghĩ, thân thể và tâm ý lắng đọng, chìm đắm vào một vị trí cho tới, quán sát cho sáng suốt...

²⁷ Sáu pháp ba la mốt: Ce-paramita: Sáu phẩm ba la mốt. Tức là sáu phẩm hạnh có thể đem lại lợi ích, thanh tịnh, an lạc, từ ái, pháp phục vụ Phật.

²⁸ Chuyển Pháp Luân: Dhammachakkavattana. Quay bánh xe chánh pháp, tức là thuyết pháp cứu chúng sanh. Pháp luân chuyển như tâm khai, nghĩa là bánh xe chánh pháp quay làm cho tâm họ sáng suốt.

²⁹ Ưu xá, giới: Ngũ u: Pacaskandha, sắc, thọ, tưởng, hành, thức. Tiểu Thừa: Dvadasayatana: nhãn, nhĩ, thân, ý, xúc, thức, thân, hỷ, xúc, pháp. Tiểu Thừa bát giới: Astadasa-dhata. Nhãn giới, nhĩ, thân, ý, sắc giới, thanh, hỷ, xúc, pháp; nhãn thức giới, nhĩ, thân, ý, thân và ý.

³⁰ Nitheti: Chẩn ngôn, tức là từ vựng Phật giáo.

³¹ Núi Di u Cao: T c là núi Tu Di, Sumeru. Qu núi l n nh t trung tâm v tr . y là hòn núi c a tiên thánh, m i ngày các ngôi tinh tú xoay chung quanh qu núi n y...

³² Vô s h u: Không ch có, ch ng chó chi mà c. T mình li u ng r ng, các p háp v n không, t t c u huy n hóa, cho nên không th y r ng mình có, không nh n r ng mình bi t. G i là vô s h u.

³³ B thí: Dana, cho m t cách cùng kh p. B thí tài, b thí pháp, và b thí vô úy. Cao h n là b thí n ch ba la m t, r t ráo không ch p tr c, không h v ng.

³⁴ Chuy n Luân V ng: Cakravartin. V Vua dùng chánh pháp tr dân, c ng nh ng i quay cho bánh xe l n t i, ch không tr lui. V Vua ng i trên c xe i đầu ph c thiên h .

³⁵ ³⁶ Ngôi v Ph m Thiên. Brahma là ngôi v cao quý, có cung i n s nguy nga. Cõi tr i thanh t nh mi n s thi n trong cõi s c. M t c nh trong b n c nh: Ph m Thân Thiên, Ph m Chúng Thiên, Ph m Ph Thiên và Ph m Thiên u g i chung là Ph m Thiên.

³⁷ T ng ngã ki n: Cái t ng ch p ch c cái ta, em cái thân tâm c a mình do b n i, n m u n hòa hi p gi t m mà cho là cái ngã th ng trú b t bi n.

³⁸ Nghi p báo: Cái nghi p nó tr l i b ng s vui v hay kh s tùy theo i tr c mình ã làm lành hay làm ác. Cái nghi p trong th i k báo áp. T c là nghi p qu hay qu báo.

³⁹ Thiên nhãn: Dyvyacaksu. M t tr i, m t th n tiên s th y b ng th n thông, m t th m t trong ng nhãn. V i thiên nhãn, ng i ta có th th y m i v t, các chúng sanh trong 6 ng luân h i.

Thiên nhãn: Dyvyacaksu. M t tr i, m t th n tiên s th y b ng th n thông, m t th m t trong ng nhãn. V i thiên nhãn, ng i ta có th th y m i v t, các chúng sanh trong 6 ng luân h i.

⁴⁰ B t c ng: Giáo pháp riêng bi t. Nh ng pháp riêng bi t mà Ph t ch d y cho hàng B Tát, nh ng vi c mà c Ph t thi hành, nh ng vi c y ch ng gi ng v i vi c c a ai c .

⁴¹ Th p l c: Dasabala. M i s c l c trí tu . 1. Tri th x phi x trí l c. 2. Tri tam th nghi p báo trí l c. 3. Tri ch thiên gi i thoát tam mu i trí l c. 4. Tri chúng sanh tâm tánh trí l c. 5. Tri ch ng ch ng gi i trí l c. 6. Tri ch ng ch ng gi i trí l c. 7. Tri nh t thi t s o trí l c. 8. Tri thiên nhãn vô ng i trí l c. 9. Tri túc m ng vô l u trí l c. và 10. Tri v nh o n t p khí trí l c.

⁴² Các u n: Các s ch a nhóm, nh là s c u n th u n, t ng u n, hành u n, và th c u n. Ch a nhóm úc k t thành s c thân.

⁴³ Tr i ao L i: Trayastrimca: C nh c a ch Thiên cõi D c, thu c v l c d c thiên. Cung tr i ao L i trên c nh T Thiên V ng. Tr i Thích qu n tr toàn c nh y.

⁴⁴ Hoa M n à La: Mandarava. Hoa r t quý cõi tr i hay c nh Ph t. M n à La hoa là hoa sen tr ng m u nhi m, m t tr ng tinh, mùi r t th m. Ai th y màu cà ng i mùi r t l y làm thích ý.

⁴⁵ Th m gi i, th m nh và th m hu : T c là gi i h ng, nh h ng và hu h ng. G i là tam vô l u h c. Ba ph n h c c a hàng vô l u, c a h ng ng i quy t c qu thánh.

⁴⁶ N m lo i th n thông: Thiên nhãn thông, thiên nh thông, tha tâm thông, th n túc thông và l u t n thông.

---

⁴⁷ Ba môn gi i thoát. Ba c a gi i thoát. y là không (v n là không); vô t ng (không có th t ng), và vô tác (không c ý làm gì) c ng g i là vô nguy n: không mong c u gì cho mình.

⁴⁸ H i h ng: H i là gom góp l i, h ng là g i n cho ng i khác, g i là h i h ng. Có 4 ngh a h i t h ng tha, h i nh nh ng qu , h i s h ng lý, h i t ng h ng tá nh.

⁴⁹ Ba cõi: Cõi d c, cõi s c và cõi vô s c.

⁵⁰ Ngu d sanh: T c là hàng nh th a m i gi i thoát m t ph n vô minh, còn vi t ch a o n, s ngu mê khác h n các chúng sanh khác, ngh a là đ t c ph n o n sanh t . Nên g i là ngu d sanh.

⁵¹ Ph t tánh: Buddhata. B n tính sáng su t giác ng c a m i ng i. Tánh n y, Ph t cùng chúng sanh ng nhau.

⁵² Pháp t ng: T ng tr ng các pháp. Các pháp t c các s v t u ng m t tánh, nh ng t ng khác nhau. Các t ng u sai bi t nhau. Pháp t ng i v i chúng sanh t ng.

⁵³ B n i t tánh: Mahabhuta là c tánh c a b n ch t: t, n c, gió, l a. B n ch t l n n y trong th gi i t m h p thành con ng i và v n v t.

⁵⁴ Vô sanh pháp nh n: c nh n nh c c a ng i tu h c c o th nh p chân lý: các pháp không sanh, không di t. B c tu hành n u hi u các pháp không sanh không di t, t c là hi u th t t ng s v t v n không sanh di t. Hi u nh th thì không còn lo r u, phi n nã, i v i chúng sinh, c v y g i là vô sanh pháp nh n. i n ch không còn sinh t luân h i.

⁵⁵ Vô s hành: Không ch hành ng, t c là không ch p tr c, không th x . Tâm r ng thên h thang nh h không.

⁵⁶ B c già la: Pudgala đ ch ngh a: Lúc nào c ng có th i n các c nh thú, nh n l y các c nh thú, mà không có lòng chán ngán.

⁵⁷ Các u n ma: T c là các ma ch ng trong ng u n không làm lay chuy n, ó là s c u n, th u n, t ng u n, hành u n và th c u n.

⁵⁸ Nghi p báo: Cái nghi p nó tr l i b ng s vui v hay kh s tùy theo i tr c mình ã làm lành hay làm ác. Cái nghi p trong th i k báo áp. T c là nghi p qu hay qu báo.

⁵⁹ Thanh V n: Sravaka. B c n y nghe Ph t nói pháp T mà ng o, ch ng c A La H n.

⁶⁰ Vô tr c: Tâm không ch p tr c, không v ng m c m t n i nào, r ng rãi thên h thang nh h không.

⁶¹ i s : B c B Tát, vì B Tát r t đống mánh ra i c u i. C ng có khi dùng ch b c Thanh V n có h nh B Tát và qu v Ph t. B c i S là

---

h ng ng i i t , i l c, làm l i l n cho mình, v a làm l i l n cho ng i, c u n n c u kh và hóa chúng sanh.

⁶² C a gi i thoát: C a gi i thoát. Ng i gi gi i lu t, thân tâm c thanh t nh, m i vào c a gi i thoát c.

⁶³ Ch n : Pháp gi i chân th t. Ý ngh a hai ch ch n , ngh a lý h c thuy t ch n th t, không sai ch y, trái l i là t c . Nh nói th gian pháp là t c , còn xu t th gian pháp là ch n . Pháp gi i ch n là th gi i xu t th gian.

⁶⁴ Tâm tam mu i: T c là tâm thi n nh. Tâm lúc nào c ng an nhiên t t i, không có v ng t ng iên o.

⁶⁵ H nh i th a: H nh tu theo i th a: B thí, trì gi i, nh n nh c, tinh ti n, thi n nh và trí hu ba la m t...

⁶⁶ Tâm ma a: Samadhi, phép thi n nh, i nh c a nhà o b c cao trong khi nh p nh thì thân th và tâm trí ch ng còn xao ng, ch ch m chú vào m t m c ích mà thôi. Lúc b y gi , nh ng v ng t ng, nh ng tà ki n, không th xâm nh p vào tâm c a nhà tu i nh.

⁶⁷ i M c Ki n Liên: Maha Mandgalyayana. M t v i Thanh V n, t l n c a Ph t, c khen là th n thông nh t trong hành t .

⁶⁸ Tu B : Subhuti là b c Thanh V n. Ngài n i danh v s hi u rành và bi n gi i lý ch n không.

⁶⁹ B Tát T Th : Maitreya Bodhisattva. H T , dòng lành, dòng Ph t, v Ph t l y c t bi làm ch . T Th là ti ng d ch ngh a, còn ti ng âm theo Ph n là Di L c (Maitreya). T x a, c B Tát y g p Ph t, phát tâm tu hành, ch ng phép t tâm tam mu i. Hi n nay Ngài ang trên cung tr i âu Su t n i vi n (Tushita).

⁷⁰ Th ký: Vyakarana. Th là nh n l y. Ký là ghi nh , ghi ch ng. Trao cho s ký ch ng, khi m t c Ph t phán xét r ng v sau m t v nào tu hành s thành Ph t gì, âu?. ó g i là th ký.

⁷¹ Sáu th ch n ng: Sáu th n y hi n ra cõi t l n, sáu cách rúng ng trên m t t.

1) ng (rung chuy n)

2) Kh i (vùng d y)

-
- 3) D ng (phun ra) – Ba th ch n ng trên là bi n hóa c a hình th .
  - 4) Ch n (vang d i)
  - 5) H ng (gào lên)
  - 6) Kích (ánh ra) – Ba th ch n ng n y là bi n hóa c a âm thanh.

⁷² Quang tràng: M t v B Tát sanh trong th i k Ph t Quang Minh V ng, tr Ph t tuyên đ ng chánh Pháp r t là c l c.

⁷³ Ta Bà:Saha: ngh a là Kham Nh n. Th gi i y au kh , ng i tu hành ph i kham nh n, ph i ch u các s nh n nh c. Vì cõi Ta Bà có các s tr c, ác mà chúng sanh ph i ch u.

⁷⁴ Chuy n luân v ng: Cakravartin. V Vua dùng chánh pháp tr dân, c ng nh ng i quay cho bánh xé l n t i, ch không tr lui. V Vua ng i trên c xe đê i thâu ph c thiên h .

⁷⁵ Tám pháp môn gi i thoát:

- 1) N i h u s c t ng, ngo i quán s c gi i thoát.
- 2) N i vô s c t ng, ngo i quán s c gi i thoát.
- 3) T nh gi i thoát thân ch ng.
- 4) Không x gi i thoát.
- 5) Th c x gi i thoát.
- 6) Vô s h u x gi i thoát
- 7) Phi h u t ng, phi vô t ng x gi i thoát
- 8) Di t t n nh x gi i thoát.

⁷⁶ C n già sa: Cát sông H ng. Thí d v s r t nhi u nh s cát sông H ng v y. c Ph t th ng giáo hóa trong vùng sông H ng. Nên Ngài dùng cát sông H ng mà thí d cho ng i i nh n th c.

⁷⁷ Th n thông: Rddhi, Th n: Linh di u, b t tr c, không th o l ng. Thông: vô ng i, không chi ng n tr n i, l u thông t t i. Th n thông t c là th n túc thông; Iddhividdha, phép bay i xa trong nháy m t. C ng g i là th n bi t.

⁷⁸ B c luân: Các ch đ i chân r t là t t p, gi ng nh các ch l i an tròn tr a và trong sáng.

⁷⁹ Tam ma a: Samadhi, pháp i nh c a nhà o b c cao, trong khi nh p nh thân tâm không xao ng, ch m chú vào m t m c ích mà thôi. Các v ng t ng tà ki n không th nào xâm nh p vào tâm c a nhà tu i nh. c c nh tam ma a c vào pháp thân thanh t nh.

---

⁸⁰ Câu de na do tha: Con số lớn: 10 triệu trở lên.

⁸¹ Tam thế: Triyana ba cõi xe dùng chuyên chở. Thanh Văn Thế, Duyên Giác Thế và Bồ Tát Thế.

⁸² Ngũ trụ: Năm thế dãi cõi Ta Bà này: Kiếp trụ, kiếp trụ, phi nhân cõi trụ, chúng sanh trụ và mạng trụ.

⁸³ Sáu pháp Ba La Mật: Ce-paramita: sáu hình ba la mật. Lục là sáu nhân hình có thể nâng đỡ bốn mặt trái giác, tương sanh tương nhiếp bàn, tương phạm phạm nương tựa Phật.

⁸⁴ Trì pháp khí: Khí thể hành đạo nguyện. Căn khí ở cõi. D như bình bát ngũ trụ nấc bậc nhà sư, Pháp khí có sức thế lực các pháp môn của Phật v.v...

⁸⁵ Vô Thế Chánh Giác Chánh Giác: Anuttara-Samyak Sambhodhi. Quả Phật. Thế là quả lý tối cao mà Phật chứng ngộ, lúc Ngài hiện đản sinh.

⁸⁶ Trì giác ngộ: Hiện chứng lý, mang chứng trí. Các bậc thành tựu Vô Thế Chánh Giác Chánh Giác, thế là vị Giác Ngộ.

⁸⁷ Xuất gia: Ra khỏi nhà thế gian, từ tu. Xuất gia có ba nghĩa:

- 1) Xuất thế trụ gia
- 2) Xuất tam giới gia
- 3) Xuất vô minh gia.

⁸⁸ Thế lực: Dasabala: Mười sức minh trí tu ;

- 1) Trí thế phi trí lực
- 2) Trí tam thế nhiếp bảo trí lực
- 3) Trí chuyển thiên giới thoát tam muội trí lực
- 4) Trí chúng sanh tâm tánh trí lực
- 5) Trí chuyển chuyển giới trí lực
- 6) Trí chuyển chuyển giới trí lực
- 7) Trí nhất thế sở trí lực
- 8) Trí thiên nhân vô ngại trí lực
- 9) Trí túc mạng vô lậu trí lực
- 10) Trí vô nhiễm trí lực

⁸⁹ T vô sự: Bốn cảnh dục chướng, có 4 cảnh chướng, thì đ giáo hóa chúng sanh, vì lòng mình chướng khi

- 1) Nhất thế trí vô sự

---

2) L u t n vô s úy

3) Thuy t ch ng o vô s úy

4) Thuy t t n kh o vô s úy.

⁹⁰ Chuy n bánh xe pháp nhi m m u: Dhammachakkappavattam. Quay bánh xe Chánh Pháp, t c là thuy t pháp c u chúng sanh. Pháp luân th ng chuy hu tâm khai, ngh a là bánh xe chánh pháp th ng quay làm cho tâm h n c sáng su t.

⁹¹ Cung tr i âu Su t: Tushitadeva, cung tr i âu Su t v th ng gi i. Hi n nay, cung âu Su t, có r t nhi u v B Tát, tr c khi giáng th làm Ph t u cung tr i âu Su t. Các v y g i là B X B Tát, hay là nh t sanh B X B Tát, u là các b c t t i th n thông, th ng du hóa i t chúng sinh và du hành các cõi T nh c a ch Ph t.

⁹² Ng i ch n o tràng: Bodhimandala, ng i n i thuy t pháp gi ng kinh. Ng i ta th ng dùng ch n o tràng mà g i các ch d i ây:

1) Ch th Ph t, t c là n i chánh i n m i chùa.

2) Ch t ng Kinh h ng ngày

3) Ch các s gi ng o, truy n o

4) Ch thanh t nh, n i y v s tu luy n tham thi n nh p nh

⁹³ B o cái: Cái l ng báu, l ng quý th Ph t, B Tát ho c che h u nh ng v Hòa Th ng. L ng y có khi làm b ng th t b o.

⁹⁴ Tâm h li t: Tâm th p kém, tâm ch bi t ích k , tâm ch bi t lo l i cho mình mà không ngh n ai, nên g i là tâm h li t.

⁹⁵ Luân h i: Samsara. Luân là bánh xe, quay tròn. H i là l n v . Chúng sinh t vô th n nay, luân h i mãi, h t sanh r i t trong 6 ng, l n i l n l i mãi, h t xu ng r i lên, h t lên r i xu ng, c ng nh cái bánh xe l n tròn mãi không lúc nào thôi.

⁹⁶ Ba cõi: Cõi d c, cõi s c, và cõi vô s c

⁹⁷ Tâm i B : Maha Bodhi Citta là tâm Ph t, là tâm giác ng hoàn toàn, là tâm ch u kh , ch u khó t n chúng sinh. Tâm i B là t m lòng v tha vô b b n.

⁹⁸ Câu ê: Koti v s m c, m t câu ê là m i tri u (10.000.000)

---

⁹⁹ i long v ng: Maha naga radya: V Vua loài r ng v i th ng trong cung i n d i n c, d i áy bi n, c ng có khi trên n c, có phép th n thông, tr nhi u b o v t.

¹⁰⁰ Anh l c trân châu: Kevura,: Collier de perles, de diamants. Xâu chu i b ng ng c quý. y là lo i trang s c mà các hàng quý phái n eo n i c , n i ng c, n i u. Ch B Tát và thiên n c ng t trang s c b ng anh l c trân châu. L i có nh ng lo i r n chúa, r ng chúa c ng có mang anh l c b ng trân châu.

¹⁰¹ Bí sô: Bhiksu: Moine. V tu s bên nam ã th c túc gi i, g i là Bí Sô. N kêu là Bí Sô Ni.

¹⁰² Chuy n Luân Thánh V ng: Cakravartin. V Vua dùng chánh pháp tr dân, c ng nh ng i quay cho bánh xe l n t i, ch không tr lui. V Vua ng i trên c xe i thâu ph c thiên h .

¹⁰³ Ki t già: Utkutukasana, cách ng i theo Ph t, tréo m y chân ng i. Có cách ki t t ng t a và cách khác g i là hàng ma t a.

¹⁰⁴ B n s : Itivrtaka. y là nh ng vi c làm, nh ng ki n v n c a Ph t, trong các i tr c c a Ph t, do Ph t thu t l i.

¹⁰⁵ Ma Già à: C ng g i là Ma Ki t à, d ch ngh a là Vô Nhu H i. M t n c c a n , n m v h u ng n mi n nam, kinh ô là thành V ng Xá (Rajagaha). Các Vua n c Ma Già à: Maha Padma là cha Vua Bimbasara, ã t ng th ph ng c Ph t. Ajatasatru, con Vua Bimbasara, ph m l i soán ngôi và gi t cha.

¹⁰⁶ B c Già La: Pudgala. Lúc nào c ng có th i n các c nh thú, nh n l y các c nh thú, mà không có lòng chán ngán.

¹⁰⁷ Ngã thân ki n: Ý ki n ch p có cái ta, s th y r ng có cái thân. em thân tâm c a mình do n m u n hòa h p gi t m mà cho là có cái ngh a th ng tr nh t nh.

¹⁰⁸ Trí vô l u: T c là vô l u tu , trí hu ã ra kh i các phi n não ô nhi m, thông dong, t t i, trí tu c a ch Thánh: La Hán, Duyên Giác, Ph t...

¹⁰⁹ Vô s tr c: Ch ng ch p tr c chi h t, ch ng có chi mà ch p tr c. T mình li u t các pháp v n không, t t c u nh h không, cho nên không th y r ng mình c, không th y r ng mình có...

---

¹¹⁰ Vô s ắc: Nh ư trên s 15 ã gi i. Ch ằng ch p tr ắc chi h t, ch ằng có chi mà ch p tr ắc. T ừ mình li u ết các pháp v n không, t t c ắc u nh h không, cho nên không th y r ằng mình ắc, không th y r ằng mình có...

¹¹¹ Vô s ắc: Không ch ằng làm, không t o tác, không m u c u, không t m th mà t o ra...không hay thí.

¹¹² Không s ắc th : Không ch ằng n lành, không ai n p th , không lãnh, không th ...

¹¹³ B t thoái chuy n: Avaivartika. Ch ằng quay gót tr ắc l i. Kêu t t là b t th i. V i c tu hành v công ắc, thi n c n, trí hu ằng ngày càng phát tri n, ch không thoái th t.

¹¹⁴ i t ằng trì: Maha dharani. T ằng trì b t th t, trì ác b t sanh, ngh a là gi tr n v n, không ắc cho dù là v i c thi n nh không th t l c, không ắc cho ác nh kh i lên. Trong khi t ằng trì B Tát ho c nhà o c l y gi i, nh, hu làm th , n ằng theo ó mà tu thì có công c v i t ằng trì.

¹¹⁵ T t c tr i, r ằng v.v... ằng là hàng bát b ắc - deva, naga, yaksa, gandharva, asura, garuda, kinara, mahoraga.

¹¹⁶ D ằng sanh: Prthagjana là loài sanh khác h n ằng v t th ằng (?)

¹¹⁷ Nh t thi t trí: Cái trí hi u bi t t t c m i s v t, t c là trí c a Ph t. Trong kinh th ằng x ằng khen Ph t là b c Nh t Thi t Trí, nh ằng ai theo Ph t và nghe Chánh Pháp, r t cu c ch c ch n ắc nh t thi t trí.

¹¹⁸ S ắc trì: Nói cho ằng là không t ằng s ắc trì, ngh a là không m t pháp nào mà không nhi p trì.

¹¹⁹ B Tát T ằng: Bodhisattvayana là t ằng c a B Tát. B Tát T ằng có tam tu t nh gi i là nhi p lu t nghi gi i, nhi p thi n pháp gi i và nhi u ích h u tình gi i.

¹²⁰ H u l u, vô l u: L u t c là phi n não, mê đ c. Sáu c n i v i sáu tr n còn l u ti t, còn r ra, còn c m xúc, còn l u thông, nên g i là l u. H u l u t c là có n l u chuy n trong vòng phi n não, tham, sân, si, còn v n v ằng trong ba cõi, sáu ằng. Trái l i là vô l u.

¹²¹ Ba nghìn i thiên th gi i: T c là m t th gi i l n nh Ta Bà th gi i. 1000 th gi i nh hi p thành l ti u thiên th gi i, thêm vô 1.000 th gi i n a thành l trung thiên th gi i, thêm vô 1.000 th gi i n a thành l i thiên th

---

gi i (1.000 = tỉ u thiên, 1.000.000 = trung thiên; 1.000.000.000 = i thiên).
Th thì l tam thiên i thiên th gi i hay l i thiên th gi i có m t ngàn
tri u th gi i (1.000.000.000)

¹²² B n i châu: B n châu l n:

1) Châu Nam Thiên B

2) Châu ông Th ng Th n

3) Châu Tây Ng u Hóa

4) Châu B c Câu L

y là 4 cõi i l c t i b n ph ng núi Tu Di.

¹²³ Núi Tu Di: Sumeru. Qu núi l n nh t trung tâm v tr . y là hòn núi
c a tiên thánh, m i ngày các ngôi tinh tú xoay chung quanh qu núi này...

¹²⁴ Pháp phạm phu: Prthagjana: là pháp t m th ng, pháp thi u o c và
a nh o báng, pháp phạm phu i v i pháp thánh nh n.

¹²⁵ Pháp tam th a: Giáo pháp c a Thanh V n, giáo pháp c a Duyên Giác, và
giáo pháp c a B Tát.

¹²⁶ Vua A Tu La: Là v Vua a làm ph c nh ng hay gi n t c. Có nhi u lo i
vua A Tu La; Vua A Tu La cõi tr i, vua A Tu La cõi ng i, vua A Tu La
cõi qu và vua A Tu La cõi súc v.v...

¹²⁷ D c Xoa: Yaksas, c ng d ch D Xoa, m t lo i trong tám loại chúng sinh
(xem tám b chúng); H ng qu th n th ng hãm h i ng i, súc.

¹²⁸ Lý duyên sinh: Các pháp do nhân duyên sinh la l i tu quán c a Duyên
Giác Th a, quán cây r i lá r ng, quán pháp sanh di t, nh n chân lý duyên
sinh.

¹²⁹ Pháp t ng: T ng tr ng c a pháp, các pháp t c các s v t u ng m t
tánh, nh ng khác t ng. Các t ng u sai bi t nhau. Pháp t ng c a ch
Ph t không th ngh bàn.

¹³⁰ B t thoái chuy n: Avaivarkita: Ch ng quay gót tr l i. Kêu t t c là b t
th i. Vi c tu hành v công c, thi n c n, trí hu càng ngày càng phát tri n,
ch không thoái th t.

¹³¹ Câu Kim C ng: Câu x ng t ng th p hi u. M i danh hi u c a Ph t; l i
có nh ng câu k , nh ng câu ca ng i, phúng v nh x ng tán công c c a
Ph t. C ng g i là Kim Cang cú.

¹³² i thành V ng Xá: (S) Rajagriha (P) Rajagaha: Kinh ô n c Ma
Ki t à (Magadha) vua T n Bà Sa La (Bimbisara) tr vì lúc c Ph t giảng

---

sanh. Sau khi cạo, tóc Phất thưng thuy t pháp t i thành này hóa Vua và hoàng t c.

¹³³ Oàn th c: M t cách n trong b n cách n. o n th c ngh a là vo tròn mi ng n b vào mi ng. C ng g i là o n th c, mi ng n c t ra t ng o n. oàn th c là cách n thông th ng c a ng i i.

¹³⁴ Pháp d sanh: t c là chúng sanh pháp. Prthagjana là loài khác h n ng v t th ng.

¹³⁵ Tâm tam c: tâm tham lam, tâm gi n t c và tâm si mê.

¹³⁶ Hoa u Bát La: Udambara, d ch là Linh Th y Hoa. Cây linh n y m y nghìn n m m i tr hoa, khi hoa n thì có b c Luân V ng xu t th , hay có Ph t ra i.

¹³⁷ Hoa Câu M u à: Kusuma, m t lo i hoa th m bát ngát, p tuy t v i, h ng s c y .

¹³⁸ Hoa Bôn Noa L i Ca: Pundarika: Hoa sen tr ng

¹³⁹ N c tám công c: Eau ayant les huit bonnes qualites. N c có 8 công c, 8 c tánh; y là: l ng s ch, trong, mát, ng t ngon, nh d u, nhu n tr n, an hòa, lúc u ng tr c ói khát, và vô s s l m l i lo âu và u ng r i b kh e các c n v thân th và v tinh th n.

¹⁴⁰ H ng chiên àn: Mùi th m c a cây chiên àn. Ng i ta dùng mùi th m y cúng Ph t và luôn ti n kh tr c.

¹⁴¹ Ch n pháp: t c là ch n lý, giáo pháp ch n chánh.

¹⁴² Tam th a: Triyana ba c xe dùng chuyên ch . Thanh V n Th a, Duyên Giác th a và B Tát th a.

¹⁴³ Ph t tr n: Cây k t b i s , gai, v.v...có cái cán. Các v tu hành th ng c m tiêu bi u cho s p gi các b i tr n phi n não, thân tâm c t t i.

¹⁴⁴ N c tám công c: Eau ayant huit bones qualites. N c có 8 công c, 8 c tánh; y là: l ng s ch, trong mát, ng t ngon, nh d u, nhu n tr n, an hòa, lúc u ng tr c ói khát, và vô s s l m l i lo âu và u ng r i b kh e các c n v thân th và v tinh th n.

¹⁴⁵ Th gi i Ta Bà: Saha. Cõi kham nh n. Th gi i Tam Thiên i Thiên do c Thích Ca làm hóa ch . Th gi i Ta Bà d ch là nh n . N i y ng i tu hành ph i kham nh n, ch u s nh n nh c, vì cõi n y có các s tr c ác

---

mà chúng sanh phỉch u. Ta Bà thế giới cũng là nhân thế giới, vì cõi n y r t khó mà tu học và ai tu học thì có phước cũng như nhân cõi Tnh .

¹⁴⁶ Vô Nhi t Nã: Manasarovara. Đây là cái ao không nóng bỏng, không phiến mu n. Cái ao r t là trong mát yên vui, thanh và mĩ vi cũng như ý nguyện.

¹⁴⁷ Phụng tín thí n x o: Upaya; Mōnyen habilete dans l'emploi des monyens. Theo phụng tín khéo léo mà làm việc, tùy duyên giúp ích chúng sanh v v t ch t hay v tình thân. Cũng gọi là quy n phụng tín là m t c l n c a B Tát khi ra đời sanh.

¹⁴⁸ Pháp hữu vi: S v t có tác, c ý tác, chẳng chịu theo cái tự nhiên. Trái với pháp vô vi, chẳng gì có sẵn thì thu học hữu vi. Hữu vi thì có tánh bất thanh, vô thanh. Hữu vi tức là hữu lậu, còn phiến nã, trü m n.

¹⁴⁹ Pháp vô vi: trái lại với nghĩa pháp hữu vi.

¹⁵⁰ Ngã tướng: tướng của ta, chúng sanh vì pháp nguyện là hòa hiệp m t cách gì t m, thế mà h k b y là có thân mình, cái thì t mà mình có. Đó gọi là ngã tướng.

¹⁵¹ Ngã thân: Bộ phận của ta, chấp chặc thân ta là có thì t, là h n g còn, bộ phận của cái ngã tướng.

¹⁵² Pháp tịch diệt: Giáo pháp tịch diệt. Tức là th t t n g c a các pháp, cái l n g l , hoàn toàn, dứt hết các hình tướng, liên tiếp nói, th t n g v n g n g.

¹⁵³ Nhãn căn: Con mắt, m t c n trong sáu căn, m t, tai, m i, l i, thân và ý.

¹⁵⁴ Vô sanh pháp nhẫn: cũng như c a n g i tu học cũng như th nh p chân lý: các pháp không sanh không diệt. Bất tu hành n u hi u các pháp không sanh, không diệt tức là hi u th t t n g s v t v n không sanh diệt. Hi u như thế thì không còn lo r u, phiến nã, vì vậy chúng sanh, c v y g i là vô sanh pháp nhẫn. Vì nên chẳng còn sinh tử luân hồi.

¹⁵⁵ Ngã kiến: Ý kiến chấp có cái ta, sự thấy rõ có cái thân thì t. Cũng gọi là thân kiến.

---

¹⁵⁶ Ngã s ki n: Cái ý ki n kh kh ch p l y nh ng v t c a mình. V t gi c ng b o th cho là th t có c a mình.

¹⁵⁷ Pháp n m u n: N m món tích t , hòa h p làm thành b n thân c a m i chúng sinh. Chúng che khu t ch n lý, khi n chúng sanh luân h i th kh . y là: S c, th , t ng, hành và th c.

¹⁵⁸ M i hai x : 12 ch , sáu c n: M t, tai, m i, l i, thân và ý, và sáu c nh là s c, thanh, h ng, v , xúc, pháp. M i hai ch n ng t a v i nhau.

¹⁵⁹ M i tám ranh gi i: Dix huit localites: sáu c n là sáu c nh trong, sáu tr n là sáu c nh bên ngoài, sáu th c là sáu c nh kho ng gi a. Sáu c n n i gi i là: nhãn, nh , t , thi t, thân và ý. Sáu tr n ngo i gi i là: s c, thính, h ng, v , xúc, pháp. Sáu th c trung gi i là nhãn th c, nh th c, t th c, thi t th c, thân th c và ý th c. G i chung là 18 ranh gi i.

¹⁶⁰ Vô Th ng Chánh ng Chánh Giác: Anuttara-Samyak Sambodhi. Qu v Ph t. T c là qu o lý t i cao mà c Ph t ch ng ng , lúc Ngài i nh d i c i B

¹⁶¹ Tam ma a: Samadhi, pháp i nh c a nhà o b c cao, trong khi nh p nh thân tâm không xao ng, ch m chú vào m t m c ích mà thôi. Các v ng t ng tà ki n không th nào xâm nh p vào tâ m c a nhà tu i nh. c c nh tam ma a c vào pháp thân thanh t nh.

¹⁶² Ngã s : T c là ngã s h u. Cái c a ta, v t c a mình. T thân mình, kêu là ngã, các v t ngoài thân, thu c v mình g i là ngã s , hay ngã s h u. Thí nh , nhà c a mình, con c a mình, ti n c a, ru ng v n, t n c c a mình u là ngã s .

¹⁶³ Tr pháp bình ng: m i c tính c a s v t u bình ng. Lu n v s t ng thì có sai khác còn b n tính c a s v t thì bình ng nh nhau. Hay nói n chân lý c ng là bình ng. Chánh pháp bình ng, chân tâm bình ng...

¹⁶⁴ Tình và phi tình: Tình là tình th c, phi tình là phi tình th c. Chúng sanh là loài có tình c m, tình th c, tình ý, tình ái, nên g i là h u tình. Còn các v t vô tri, vô giác, nh ng v t ch ng ph i chúng sanh, thì c g i là vô tình hay phi tình.

---

¹⁶⁵ Không ho i t ng ác thú: T ng ác thú c ng có Ph t tánh, c ng y ch n tâm sáng su t, y s lân m n phàm tình.

¹⁶⁶ Vô sanh pháp nh n: c nh n nh c c a ng i tu h c c o th nh p chân lý: các pháp không sanh không di t. B c tu hành n u hi u các pháp không sanh, không di t, t c là hi u th t t ng s v t v n không sanh di t. Hi u nh th thì không còn lo r u, phi n não, i v i chúng sinh, c v y g i là vô sanh pháp nh n. i n ch không còn sinh t luân h i.

¹⁶⁷ ng pháp nhãn t nh: Ch ng ng pháp lý, m t c thanh t nh. Ch ng ng qu v Thanh V n hay Duyên Giác. Pháp thì t mình tu t p mà c, ho c là do b c trên tr c truy n cho mà c.

¹⁶⁸ Ph l u ly: Ng c l u ly sáng chói trong ngoài, khi tâm ã thanh t nh r i, thì t t c u thanh t nh. Lúc y ng c l u ly sáng hi n l .

¹⁶⁹ Hóa nh n: Ng i c bi n hóa. Các v B Tát có nhi u tr ng h p ph i dùng th n l c chuy n hóa nhi u hình th c hóa chúng sinh, b t c lúc nào.

¹⁷⁰ T i t ng: T ng tr ng c a t i. Trong nh à Ph t th ng nói. T i t ng v n không do tâm t o, vì nó không có th t, khi còn v ng tâm là còn t i, lúc v ng tâm đ t, thì t i không còn.

¹⁷¹ Không kh i tác: Không có phát kh i và t o tác. ây là nói chân tâm thanh t nh, xa lìa t t c các phát kh i, t o tác...

¹⁷² Không th x : Không b o th mà c ng không buông b . ây c ng ch là c tính c a chân tâm. Chân tâm không th x , không t o tác, không nhi m t nh, không không t t c .

¹⁷³ Ph m h nh: Brahmacharya. H nh tu thanh t nh c a ng i xu t gia, o n h n t tr ng t i. Ng i tu ph m h nh trong o Ph t s vào ni t bàn. Vãng sanh v cõi Ph t.

¹⁷⁴ Ca sa: Kasaya, kasava, kesa, Soutane, casa ngh là ho i s c, b t chánh s c. y là b áo nhà s trong o Ph t, hi p l i thành 3 cái; 1. T ng già lê (Samhati); U t à La T ng (Uttara-samgha) và An à H i (Antarvasaka)

¹⁷⁵ Bí Sô: D ch âm t ch Bhiksu. T kheo trong o Ph t, v ã th c túc gi i, 250 gi i, tu hành và ho ng đ ng Ph t pháp.

---

¹⁷⁶ Cây a La: T c là cây th t n t. Tên m t gi ng cây, d ch là ng n th (cây b) hay cao t ng th (cây cao vót), hình nó nh cây tung l , mình c ng nh s t, lá dài và ông c, dù m a to lâu ngày mà cái ch bóng lá che xu ng v n khô, nh d i mái nhà. Th g khô c a cây a La có th kh c b n in ch c. Trái nó chín thì màu , nh trái th ch l u l n, ng i ta ph n nhi u an trái nó. T i vùng ông n cây n y r t nhi u.

¹⁷⁷ Tâm t nh tín: Lòng tin trong s ch. Nh em lòng t nh tín, th tr ng Tam B o, t ng Kinh, t a thi n, ni m Ph t.

¹⁷⁸

¹⁷⁹ Ca sa: Kasaya, kasaya, kesa: Soutane, casa nghĩa là ho i s c, b t chánh s c. y là b áo nhà s trong o Ph t, hi p l i thành 3 cái: 1 T ng Già Lê (Samghati); U t à La T ng (Uttara-Samgha) và An à H i (Antarvakasa).

¹⁸⁰ Bí sô: Bhiksu; Moine. V tu s bên nam ã th c túc gi i, g i là Bí Sô. N kêu là Bí Sô Ni.

¹⁸¹ H l p: Tr n n m (tu i) tu, c ng g i là pháp l p, gi i l p. T kheo an c c m t mùa h , k là m t h l p, t c là m t tu i tu, Giáo h i xét theo h l p, nhi u hay ít mà s p t ngôi th c a v t kheo. Ngôi th y g i là l p th .

¹⁸² Pháp t : Catvariaryasatyani, quatre, verites, excellentes. Giáo pháp nói v b n ch n lý. C ng g i là T Di u , T Thánh , H Ch n . y là kh , t p, di t, và o. Giáo pháp n y c Ph t nói th i u tiên t i v n L c Gi Sarnath

¹⁸³ Lý: T c là ch n lý ch c th t, b t di, b t d ch.

¹⁸⁴ Cây a La: T c là cây th t n t. Tên m t gi ng cây, d ch là ng n th (cây b) hay cao t ng th (cây cao vót), hình nó nh cây tung l , mình c ng nh s t, là dài và ông c, dù m a to lâu ngày mà cái ch bóng lá che xu ng v n khô, nh d i mái nhà. Th g khô c a cây a La, có th kh c b n in ch c. Trái nó chín thì màu , nh trái th ch l u l n, ng i ta ph n nhi u n trái nó. T i vùng ông n cây n y r t nhi u.

¹⁸⁵ T i c n: G c r t i ác. M t khi t i l i, nghi p ác ã n sâu, d ng nh âm g c m c r , không th nh b l i n c.

¹⁸⁶ C nghi: C n c và nghi t c c a m i chúng sinh. M i ng i trình không ng, oai nghi có khác.

---

¹⁸⁷ Pháp nh n: c nh n nh c i v i các pháp, s v t vô tình. Ng i tu h c cam ch u v i các c nh kh , n n kh x y n cho mình nh : gió, m a, l nh n ng, ói, khát v.v...mà không bu n, không th i chí trên ng o c. Nh v y kêu là pháp nh n.

¹⁸⁸ B c già la: Pudgala d ch ngh a: Lúc nào c ng có th i n các c nh thú, nh n l y các c nh thú, mà không có lòng chán ngán.

¹⁸⁹ H nh u à: Dhudanga; d ch là ào th i, tu tr , ngh a là ph i b tr n c u c a phi n não, khi n c u Ph t o. V h nh u à. Kinh Pali gi i ra 13 m c. Kinh Tàu biên 12 m c.

¹⁹⁰ Chánh pháp: o pháp ch n chánh, cao th ng trong s ch: chánh pháp có hai ph n: Lý và Th

1) Lý = ý ngh a không sai ch y, không tà ng y, o lý t lúc ban s n cu i cùng u có tánh cách trong s ch. Th nên gi i là chánh

2) Th = pháp t c là n n pháp b o trong Tam B o. Th c a Chánh Pháp l i c ng gom vào trong b n pháp = giáo, lý, h nh, qu .

¹⁹¹ ng ác: Aparagati = Voies mauvaises. ng x u n o ác. ng ác có 3 là : a ng c, qu ói và súc sanh. Ác o còn gi i là ác thú.

¹⁹² C nh gi i c a tâm: Các nhi m tr c thu c v v ng, ã là v ng thì làm gì tr c ti p v i tâm, nên nói không ph i c nh gi i c a tâm.

¹⁹³ Vô s c: Ch ng c chi h t, ch ng có chi mà c. T mình li u t các pháp v n không, t t c u nh h không, cho nên không th tr ng mình c, không th y r ng mình có...

¹⁹⁴ Pháp vô sanh: Pháp không sanh, các pháp v n không sanh. y là chân lý th t ng, th c a Ni t Bàn. Các pháp th t ra ch ng có sanh c ng ch ng có di t. Ch có s phát hi n, do các nhân duyên hòa hi p hay ly tán mà mình th y có sinh có di t, co kh i có d t ó thôi.

¹⁹⁵ Núi Tu Di l n: Maha Sumeru. Hòn núi l n nh t trung tâm hoàn c u. y là hòn núi c a tiên thánh, m i ngày các ngôi tinh tú xoay chung quanh hòn núi y. Theo trong kinh nói: Núi Tu Di cao 84,000 do tu n, b sâu d i m t n c c ng 84, 000 do tu n và b ngang trên m t n c c ng v y. (Xem ch gi i núi Di u Cao).

¹⁹⁶ Ba Câu ê: Koti nói v s m c. Ba Câu ê là ba m i tri u 30, 000,000.

---

¹⁹⁷ Vô sanh pháp nh n: c nh n c a ng i tu h c c o th nh p chân lý, các pháp không sanh không di t, b c tu hành n u hi u các pháp không sanh không di t t c là hi u th t t ng s v t v n không sanh di t. Hi u nh th thì không còn lo r u, phi n não, i v i chúng sinh, c v y g i là vô sanh pháp nh n. i n ch không còn sinh t luân h i.

¹⁹⁸ S a: a v u tiên, qu v ban s trong th p a. T c là S a c a B Tát i Th a. G i là Hoan H a, kêu tr n là S Hoan H a.

¹⁹⁹ A T ng K Ki p: Asamkhya, inmombrable. Tên s theo bên Thiên Trúc. D ch là vô s ki p. M t a t ng k ki p, th i h n vô s ki p; m t ki p có c tr m v n n m.

²⁰⁰ M i hi u: Dix appellations du Bouddha. M i c Ph t có 10 hi u. y là:

- 1) Nh Lai = Tathagata
  - 2) ng Cúng – Arhat
  - 3) Chánh Bi n Tri = Samyaksambouddha
  - 4) Minh H nh Túc = Vidya caranasampanna
  - 5) Thi n Th = Sugata
  - 6) Th Gian Gi i = Lokavidu
  - 7) Vô Th ng S , i u Ng Tr ng Phu = Anuttara purusadamya sarathi
  - 8) Thiên Nh n S = Sastadevamanusyanam
  - 9) Ph t = Bouddha
  - 10) Th Tôn = Lokanatha hay Bhagavat.
17. Trung ki p: Kalpa moyen: Th ng thì kêu ki p t c là trung ki p có 20 tỉ u ki p, tính ra có 336,000,000 n m. Tính cho k , trung ki p có 335,960,000 n m (xem cách tính ch i ki p). M t trung ki p là m t ph n c a i ki p, b n th i k : Thành, tr , ho i, không t c là 4 trung ki p, hi p l i thành m t i ki p.

²⁰¹ Trung ki p: Kalpa moyen: Th ng thì kêu ki p t c là trung ki p có 20 tỉ u ki p, tính ra có 336,000,000 n m. Tính cho k , trung ki p có 335,960,000 n m (xem cách tính ch i ki p). M t trung ki p là m t ph n c a i ki p, b n th i k : Thành, tr , ho i, không t c là 4 trung ki p, hi p l i thành m t i ki p

²⁰² Câu ê tu : Lu n v s m c c a tu i. T c là 10, 000, 000 tu i.

²⁰³ Tam minh: Trois connaissances: Ba thu t sáng su t c a hàng Thánh Gi La H n.

- 1) Túc m ng minh; bi t nh ng i tr c c a ng i và c a mìn h luân chuy n th nào.
- 2) Thiên nhãn minh: th y i c a mình và c a ng i v sau s luân chuy n th nào.
- 3) L u t n minh; bi t nh ng c nh kh trong i hi n t i c a mình và di t h t các phi n nã.

²⁰⁴ L c thông: Abhijna: Six pouvoirs surnaturels. Trong o Ph t, ng i tu c qu A La H n c gi i thoát, d t phi n nã thì c 6 pháp th n thông:

- 1) Thiên nhãn thông – Dibba-cakkhu
- 2) Thiên nh thông – Dibba-sota
- 3) Thiên m ng thông – pubbennivasanusatinana
- 4) Tha tâm thông – parassa-utoparinanana
- 5) Th n túc thông – inddhividha
- 6) L u t n thông – Asavakkhaya

²⁰⁵ Tám gi i thoát:

- 1) N i h u s c t ng, ngo i quán s c gi i thoát
- 2) N i vô s c t ng, ngo i quán s c gi i thoát
- 3) T nh gi i thoát thân ch ng
- 4) Không x gi i thoát
- 5) Th c x gi i thoát
- 6) Vô s h u x gi i thoát
- 7) Phi h u t ng, phi vô t ng gi i thoát
- 8) Di t t n nh x gi i thoát.

²⁰⁶ Ngã ki n: Ý ki n ch p có cái ta, s th y r ng có cái thân thi t. C ng gi i là thân ki n

²⁰⁷ Chu i anh l c: kevura; Collier de perles, de diamants. Xâu chu i b ng châu ng c. y là món trang s c mà các hàng quý nh n t i t c n eo n i c , n i ng c, n i u. Ch B Tát và ch Thiên n c ng t trang s c b ng chu i anh l c. L i nh ng loài r n chúa, r ng chúa c ng có eo anh l c b ng châu báu.

²⁰⁸ Kim Luân V ng: t c là v Chuy n Luân Thánh V ng, cai tr luôn b n cõi thiên h , ng trên chi c xe bánh vàng, ti ng Ph n g i là Tchakravartin.

²⁰⁹ B n v t c n dùng: Quatre categories des dons; B n v t n y nh ng v thí ch cung c p nuôi d ng các s tu hành, b ng b n vi c cúng d ng:

- 1) Y ph c

-
- 2) n u ng
  - 3) Phòng, nhà, gi ng, n m
  - 4) Thu c thang.

²¹⁰ B y báu: Sapataratna; Sept joyaux. B y món báu vàng, b c, l u ly, pha lê, xa c , xích châu, mã não. R t là p , trang nghiêm

²¹¹ Ng i ki t già: Utkutukasana, cách ng i theo Ph t, tréo m y chân ng i. Có cách ki t t ng t a và cách khác g i là hàng ma t a.

²¹² Thi n th : Sugata, m t trong 10 hi u c a Ph t. Thi n là t t lành, ph i, úng. Th là di luân, không tr l i, i t i n i ch n. Thi n Th là b c i t i b bên kia: Ni t Bàn. V làm xong nh ng vi c ph i làm, nh : t chúng sinh, tr n v n h nh nguy n, và không còn tr l i cõi th , không còn áo l i vòng sanh t , bi n luân h i.

²¹³ Chúng trung tôn: Hàng tôn quý trong i chúng. ây là m t trong ba ngôi Tam B o. B t T ng Già tu hành chân chánh, c m i ng i quý tr ng, cung kính, cúng d ng, nên g i là Chúng Trung Tôn.

²¹⁴ âu Su t thiên cung: Tushitadeva, cung Tr i âu Su t v th ng gi i. Hi n nay, cung âu Su t có r t nhi u v B Tát, tr c khi giáng th làm Ph t u cung Tr i âu Su t. Các v y g i là B X B Tát, hay là nh t sanh B X B Tát, u là b c t t i th n thông, th ng du hóa i t chúng sinh và du hành các cõi T nh c a ch Ph t.

²¹⁵ T o tháp b y báu: Xây c t b u tháp b ng: vàng, b c, ng c l u ly, pha lê, xa c , xích châu và mã não.

²¹⁶ Th ký: Vyakarana: prediction concernant l'Etat de Bouddha. Th là nh n l y, Ký là ghi nh , ghi ch ng. Khi m t c Ph t phán xét r ng v sau m t v tu hành nào ó s thành Ph t. ó g i là th ký. C ng nh Ph t Nhiên ng ã th ký cho c Thích Ca Nh Lai v y.

²¹⁷ Pháp nh n: c nh n nh c i v i các pháp, s v t vô tình. Ng i tu h c cam ch u v i các c nh kh , n n kh x y n cho mình nh : gió, m a, l nh, n ng, ói, khát v.v...mà không bu n, không th i chí trên ng o c. Nh v y kêu là pháp nh n.

²¹⁸ Tam ma a: Samadhi, phép thi n nh, i nh c a nhà o b c cao trong khi nh p nh thì thân th và tâm trí ch ng còn xao ng, ch ch m chú vào m t m c ích mà thôi. Lúc b y gi , nh ng v ng t ng, nh ng tà ki n, không th xâm nh p vào tâm c a nhà tu i nh

---

²¹⁹ Nh t thi t trí qu : Qu v Ph t ã th nh p c nh t thi t trí. Cái trí hi u bi t t t c m i s v t, t c là trí c a Ph t. Trong kinh th ng x ng khen Ph t là b c Nh t Thi t Trí. Nh ng ai theo Ph t và nghe Chánh pháp, r t cu c ch c ch n c nh t thi t trí.

²²⁰ B n v : T c là ch n c mà quý v y ã t tr c: v trí c n b n.

²²¹ Ba ngàn i thiên th gi i: T c là m t th gi i l n nh Ta Bà th gi i. 1,000 th gi i nh hi p thành 1 trung thiên th gi i, thêm vô 1,000 th gi i n a thành 1 trung thiên th gi i, thêm vô 1,000 th gi i n a thành 1 i thiên th gi i (1, 000 = ti u thiên; 1,000,000 = trung thiên; 1,000,000,000 = i thiên) Th thì 1 tam thiên i thiên th gi i hay 1 i thiên th gi i có m t ngàn tri u th gi i (1,000,000,000)

²²² Châu Diêm Phù : Jambudvīpa: M t châu trong 4 châu a c u. Nó v phía Nam núi Tu Di, c ng g i là Thi m B Châu, t c là trái chúng ta mà n c Thiên Trúc choán m t ph n r ng l n. Tên Diêm Phù có b i cây Jambudi, vì cõi n y có cây linh tên là Diêm Phù, đ i bóng cây y Thái T Siddharta tham thi n nh m lúc ng i ta ang cày ru ng.

²²³ Nhi u bên h u ba vòng: Trong nhà Ph t, các t mu n th a th nh vi c gì, tr c ph i i nhi u ho c ba vòng ho c 7 vòng, ho c 10 vòng v.v... t lòng tôn kính. Ba vòng là bi u tôn kính Tam Tôn, di t tam c, ng tam h c...

²²⁴ Vô sanh pháp nh n: c nh n c a ng i tu h c, c o th nh p chân lý; các pháp không sanh không di t. B c tu hành n u hi u các pháp không sanh, không di t, t c là hi u th t t ng s v t v n không sanh di t. Hi u nh th thì không còn lo r u, phi n não, i v i chúng sinh, c nh v y g i là vô sanh pháp nh n. i n ch không còn sinh t luân h i.

²²⁵ B Tát T Th : Maitreya- Bodhisattva T Th : H T , dòng lành, dòng Ph t, vì Ph t l y c t bi làm ch . T Th là ti ng d ch ngh a, còn ti ng âm theo Ph n ng là Di L c: Maitreya. V y T Th B Tát là Di L c B Tát. T thu x a, c B Tát y g p Ph t, phát tâm tu hành, ch ng phép t tâm tam mu i. T y t i nay, Ngài dùng ch T làm tên h mình. V sau, Ngài v n gi m t tên ó cho n khi thành Ph t, k ti p c Thích Ca Mâu Ni. Hi n nay, Ngài trên cung tr i âu Su t à (Tushita).

---

²²⁶ Tr i ầu Su t: Tushitadeva, cung tr i ầu Su t v th ng gi i. Hi n nay, cung ầu Su t có r t nhi u v B Tát, tr c khi giáng th làm Ph t u cung tr i ầu Su t. Các v y g i là B X B Tát, hay là nh t sanh B X B Tát, u là b c t t i th n thông, th ng du hóa i t chúng sinh và du hành các cõi T nh c a Ch Ph t.

²²⁷ Châu Nam Diêm Phù : Jambudvipa; m t châu trong 4 châu a c u. Nó v phía Nam núi Tu Di, c ng g i là Thi m B Châu, t c là trái t chúng ta mà n c Thiên Trúc choán m t ph n r ng l n. Tên Diêm Phù có b i cây Jambudi, vì cõi n y có cây linh tên là Diêm Phù, d i bóng cây y Thái T Sidharta tham thi n nh m lúc ng i ta ang c y ru ng.

²²⁸ Thích Thiên Chúa: Indra Cakra. L'Indra des Devas: Thích là Vua ch thiên mi n ao L i, mi n n y có 33 c nh. Mi n c a c Thích th ng t ng cõi Trung Gi i. Cao h n mi n c a T Thiên V ng và th p h n mi n D Ma. Ngài ng trong c nh n ài b ng ng c. G i là H Ki n Thành. Lúc Thích Ca giáng sinh t i thành Ca T La V , c Thích có ng xu ng r c m ng

²²⁹ Ch n t l c: N i n ào náo nhi t, n i ông ng i, nh thành ph hay ô th ngày nay, g i là t l c.

²³⁰ M i ph ng: ph ng ông, Tây, Nam, B c, ông nam, tây nam, ông b c, tây b c, th ng ph ng và h ph ng. G i là m i ph ng.

²³¹ ng pháp nhân t nh: Ch ng d ng pháp lý, m t c thanh t nh. Ch ng ng qu v Thanh V n hay Duyên Giác. Pháp thì t mình tu t p mà c, ho c là do b c trên tr c truy n cho mà c.

²³² Ba nghìn i thiên th gi i: xin xem s 37 phía trên.

²³³ Sáu th ch n ng: xem s 17 trong l i gi i quy n 2.

²³⁴ Các cõi tr i d c gi i: Kamadhatu ho c kamavacara-Region du desir. M t trong ba c nh gi i. L c D c Thiên có 6 t ng tr i, n i ch Thiên v a h ng các ph c l c v ng d c, v a trông nom cho nh ng hàng A Tu La, nh n gian và a ng c, ng qu , súc sanh. Các Ngài ng h n n o lý, xem xét th gian, che ch cho ng i hi n c tu hành kh i b b n hung th n h i phá. Sáu cõi Tr i y là: T Thiên V ng Thiên, ao L i Thiên, D Ma Thiên, ầu Su t Thiên, Hóa L c Thiên, và Tha Hóa T T i Thiên.

---

²³⁵ Chuy n Pháp luân: Xin xem s 27 trong l i gi i quy n 1.

²³⁶ n quy t: Mudra; Geste magique sceau: D u hi u c a m t ý nh ã quy t. D u hi u bên ngoài dùng t r ng mình quy t n qu Ph t. V môn n, bàn tay m t bi u hi u cho cõi Ph t, bàn tay trái cõi ng i. Ng ón tay cái bi u hi u v tr , càn khôn, ngò tr th cho phong, ngón gi a là h a, ngón áp út là th y, và ngón út là bi u hi u cho th .

Th n n = b t n linh, nh p vào Ph t trí.

Ph c ma n = b t n tr tà.

Tâm n = S truy n o trong tâm.